

MEDELTE VASSDRAGKONSESJONER

(ERHVERVS-, REGULERINGS- OG KRAFTLEIETILLATELSER)

XIII. TILLATELSER MEDELTE I 1926.

Innholdsfortegnelse.

	Side
1. A/S Tyinfaldene. (Utvidet regulering m. v.). Kgl. resol. av 15de januar 1926. Jfr. bind I nr. 40, IV nr. 3, VI nr. 10, VIII nr. 1	3
2. A/S Greaker Cellulosefabrik. (Leie av yderligere 1200 HK. fra A/S Hafslund). Kgl. resol. av 12te februar 1926. Jfr. bind IV nr. 39	10
3. De-No-Fa A/S. (Leie av inntil 1200 el. HK. fra A/S Hafslund). Kgl. resol. av 20de februar 1926	18
4. Cementfabrikken Norge Ce-No-Portland Cementfabrik A/S. (Leie av inntil 1300 kW. fra Lier kommune). Kgl. resol. av 19de mars 1926. Jfr. bind IV nr. 17 og 34	32
5. Tårnelven Kraftaktieselskap. (Fristforlengelse). Kgl. resol. av 9de april 1926. Jfr. bind VII nr. 1, X nr. 9	36
6. A/S Vigelands Bruk. (Leie av inntil 1300 turb. HK. fra Kristiansand kommune). Kgl. resol. av 23de april 1926	37
7. A/S Fiskaa Verk. (Leie av yderligere inntil 1000 kW. fra Kristiansand kommunale elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 30te april 1926. Jfr. bind XII nr. 13	48
8. A/S Bremanger Kraftselskap. (Nedskrivning av aktiekapitalen). Kgl. resol. av 14de mai 1926. Jfr. bind III nr. 5, VII nr. 14, XI nr. 2, XII nr. 8	51
9. Tafjord Kraftselskap. (Yderligere regulering). Kgl. resol. av 14de mai 1926. Jfr. bind XI nr. 15	53
10. Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap. (Grunnerhvervelse). Kgl. resol. av 14de mai 1926. Jfr. bind I nr. 51, II nr. 3, 9 og 27, III nr. 8	63
11. A/S Kinservik. (Erhvervelse av Kinsovassdragets nederste del m. v.). Kgl. resol. av 14de mai 1926. Jfr. bind I nr. 11, 29, 34, 38 og 50, II nr. 14, V nr. 13 og IX nr. 9	66
12. A/S Christiania Portland Cementfabrikk. (Leie av inntil 100 kW. fra Våle kommunale Elektrisitetsverk og inntil 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap). Kgl. resol. av 28de mai 1926. Jfr. bind IV nr. 38	70
13. Høyangfaldene. (Tillatelse til overdragelse av endel aktier i Norsk Aluminium Co.) samt Aluminium Company of America. (Tillatelse til erhverv av aktiemajoriteten i Norsk Aluminium Co.). Kgl. resol. av 6te juli 1926. Jfr. bind III nr. 10, IV nr. 19, X nr. 2 og 13	73
14. A/S Haugvik Smelteverk. (Leie av inntil 36000 kW. m. v. fra Glomfjord kraftverk). Kgl. resol. av 6te august 1926. Jfr. bind II nr. 17, VI nr. 2	90
15. A/S Fredriksstad nye Elektrokemiske Fabrikker. (Leie av inntil 1500 el. HK. fra A/S Fredriksstad Gass- og Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 10de september 1926. Jfr. bind IV nr. 2	94
16. «Jan» Kemisk Fabrik A/S. (Leie av inntil 1700 el. HK. og yderligere for 3 år inntil 1500 el. HK. fra A/S Fredriksstad Gass- og Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 10de september 1926	98
17. Tafjord Kraftselskap. (Regulering av Heimste Veltdalsvata). Kgl. resol. av 1ste oktober 1926. Jfr. bind XI nr. 15 samt nr. 9 ovenfor	102
18. A/S Haugvik Smelteverk. (Endring av betingelser for kraftleiekonsesjon). Kgl. resol. av 8de oktober 1926. Jfr. nr. 14 ovenfor	109
19. A/S Aura. (Yderligere fristforlengelse). Kgl. resol. av 22de oktober 1926. Jfr. bind II nr. 29, III nr. 6, X nr. 12	112
20. A/S Risør Trømassefabriker. (Leie av yderligere 500 kW. fra Aust-Agder Kraftverk). Kgl. resol. av 22de oktober 1926. Jfr. bind XII nr. 2	113
21. A/S Saugbrugsforeningen. (Leie av inntil 6000 el. HK. fra Fredrikshalds lysverker). Kgl. resol. av 29de oktober 1926. Jfr. bind I nr. 32 og III nr. 1	116
22. A/S Foss Jernstøperi. (Leie av inntil 400 kW. fra Oslo Elektrisitetsverk.). Kgl. resol. av 12te november 1926	119
23. A/S Dale Fabrikker. (Leie av inntil 2000 el. HK. fra Bergenshalvøens komm. kraftselskap). Kgl. resol. av 26de november 1926. Jfr. bind I nr. 8 og 31	122
24. A/S Yven Papirfabrik. (Leie av inntil 900 el. HK. fra A/S Hafslund). Kgl. resol. av 3dje desember 1926	129
25. A/S Haugvik Smelteverk. (Endring vedrørende kraftleiekonsesjon). Kgl. resol. av 3dje desember 1926. Jfr. nr. 14 og 18 ovenfor	136
26. A/S Katfoss Cellulosefabrik. (Leie av inntil 360 kW. primakraft og inntil 6000 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk). Kgl. resol. av 10de desember 1926	141
27. A/S Risør Trømassefabriker. (Leie av inntil 4200 el. HK. fra et projektert anlegg ved Kilandsfoss). Kgl. resol. av 22de desember 1926. Jfr. bind XII nr. 5	147

1. A/S Tyinfaldene.

(Utvidet regulering m. v.).

Jfr. bind I nr. 40, IV nr. 3, VI nr. 10,
VIII nr. 1.

Kgl. resol. av 15de januar 1926.

Stortinget har under 16de juli 1925 ved behandlingen av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen om tillatelse for A/S Tyinfaldene til utvidet regulering av Tyavassdraget samt erhverv, regulering og overføring av Rausdøla fattet følgende beslutning:

- «1. At det i henhold til § 4 i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 meddeles A/S Tyinfaldene tillatelse til å erverve vannfallsrettigheter m. v. i Rausdøla i Årdal.
2. At det i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 meddeles nevnte selskap tillatelse til å foreta den ansøkte ytterligere regulering av Tyavassdraget samt til å regulere og overføre Rausdøla til utnyttelse i forbindelse med Tyinanlegget overensstemmende med departementets utkast og under henvisning til komiteens bemerkninger.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til St. prp. nr. 70, 1925, innst. S. nr. 161, 1925 og St. forh. for s. å. side 2856—60, av hvilke dokumenter avtrykk vedlegges.

Overensstemmende med den av skog- og vassdragskomiteen i ovennevnte innstilling uttalte forutsetning antar departementet at der i tillegg til de i proposisjonen op-

stillede betingelser som post II punkt 10 bør inntas følgende vilkår:

«Forsåvidt der ved lov måtte bli vedtatt forandring i bestemmelsen i vassdragsloven av 1ste juli 1887 § 70 om adgangen til å kreve erstatning for skade ved vassdragsreguleringer m. v., der ikke ved tidligere erstatningsskjøn har vært forutsett, skal de således endrede lovregler også bli gjeldende for de ved denne konsesjon tillatte reguleringer i Tyavassdraget og Rausdøla.»

Departementet har innhentet selskapets vedtagelse av de således opstilte konsesjonsbetingelser der vil finnes formulert i vedlagte utkast.

Selskapets vedtagelsesskrivelse er dattert 8de januar 1926.

Idet man henviser til betingelsenes avsnitt II post 3 bemerkes at innstilling om fastsettelse av manøvreringsreglement vil bli avgitt senere.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

1. At det i henhold til § 4 i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 meddeles A/S Tyinfaldene tillatelse til å erverve vannfallsrettigheter m. v. i Rausdøla i Årdal på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 15de januar 1926 angitte betingelser.
2. At det i henhold til lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 meddeles nevnte selskap tillatelse til å foreta ytterligere regulering av Tyavassdraget samt til å regulere og over-

føre Rausdøla til utnyttelse i forbindelse med Tynanlegget alt i det vesentlige overensstemmende med fremlagte planer og på de i Arbeidsdepartementets ovennevnte foredrag angitte betingelser.

Utkast

til betingelser for tillatelse til utvidet regulering av Tyavassdraget samt for erhverv og regulering og overføring av Rausdøla.

I.

1.

Av selskapets bestyrelse, der skal ha sitt sete her i riket skal til enhver tid over halvdel bestå av norske statsborgere. Dog er det tillatt at halvdel av bestyrelsens medlemmer er utlendinger, forsåvidt bestyrelsens formann er norsk statsborger.

Selskapets aktiekapital kan bortsett fra den del av kapitalen som eies av bestyrelsens norske medlemmer, være utenlandsk.

I tilfelle utvidelse av selskapets aktiekapital skal forsåvidt staten finner det ønskelig, staten, norske kommuner, norske statsborgere m. v. ha rett til å delta i utvidelsen med inntil 50 pct. De resterende 50 pct. skal det stå åpent for Norsk Hydro å tegne.

Aktieselskapets love blir å forelegge vedkommende departement til godkjennelse. Forandringer i lovene som angår bestyrelsens sammensetning eller virksomhetsområde eller som forøvrig berører noget i denne konsesjon omhandlet forhold, må ikke finne sted uten departementets godkjennelse.

2.

Aktieselskapet skal senest ha påbegynt utbygningen av vannfallene og den projekteerte regulering innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringen samt påbegynt anleggets drift innen 5 — fem — år derefter.

Driften må ikke i så lang tid som 5 år kontinuerlig stanses eller kontinuerlig innskrenkes under en fjerdepart av det i den forløpne tid innsatte maskineris energi og sådanne stansninger eller innskrenkninger må

ikke nogensinde i løpet av 10 år samlet finne sted i så meget som 5 år.

Ved tidsberegningene medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) herunder innbefattet streik, lockout og desslike har vært umulige å utnytte.

For overtredelse av de i nærværende post omhandlede bestemmelser erlegger selskapet en løpende mulkt stor kr. 100,00 — ett hundrede kroner — pr. dag, hvori vedkommende frister oversittes.

3.

Aktieselskapet skal, såvel ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved utbygningen av de nevnte vannfall og opførelse av kraftstasjon m. v. som ved sin bedrift senere her i riket utelukkende anvende norske funksjonærer og arbeidere.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en daglig løpende mulkt stor kr. 50,00 — femti kroner.

4.

Aktieselskapet forplikter sig til ved reguleringen av vedkommende vassdrag, ved utbygningen av anleggene og senere eventuelt ved driften å anvende norsk materiell, forsåvidt sådant her kan erholdes til like god beskaffenhet, likeså hurtig og til en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan erholdes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av 2 menn, hvorav departementet og selskapet velger 1 samt 1 av mennene tilkalt opmann. Såfremt mennene ikke blir enige om valg av opmann opnevnes denne av fylkesmannen i Oslo. Omkostningene ved skjønnet bæres av aktieselskapet.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelser fra regelen når særlige hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende

post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang en konvensjonalbot av inntil 500 kroner efter vedkommende departements nærmere avgjørelse.

5.

Anvendes anleggets vannkraft til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen forening til kunstig forhøielse av prisen på energi eller på de ved energien frembragte produkter her i riket. Heller ikke må energien for nogen del avgis til utlandet uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement.

Forser selskapet sig imot sistnevnte bestemmelse plikter det å tilsvare statskassen det uten behørig samtykke eksportertes verdi, der i mangel av enighet fastsettes ved skjønn av uvillige menn på selskapets bekostning.

6.

Aktieselskapet er forpliktet til av den i medhold av nærværende tillatelse produserte elektriske energi å avgi inntil 1080 el. HK. til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende regjeringsdepartement.

Kraften avgis i kraftstasjonen i den form og med de variasjoner som den øvrige krafts anvendelse ved selskapets fabrikker medfører. Kraften leveres efter en maksimalpris beregnet på å dekke den gjennomsnittlige produksjonspris for den hele kraftmengde — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Nevnte maksimalpris fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik

eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 0,50 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

7.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter antas å bli særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

Såfremt veien fra dalen innover til Tyin kreves stillet til fri avbenyttelse for almenheten skal dens vedlikehold og de utbedringer og utvidelser av denne vei som i nevnte øiemed måtte vise sig nødvendig være selskapet uvedkommende, dog stiller det den herfor nødvendige grunn vederlagsfritt til rådighet i den utstrekning selskapet eier sådan.

Bortsett fra veien fra dalen innover til Tyin gjelder forpliktelsen til å stille veier m. v. til fri avbenyttelse for almenheten ikke veier m. v. innenfor kraftstasjons- og fabrikkområdet.

Selskapet tilpliktes efter fylkesveistyrets nærmere bestemmelse å ombygge de veier og adkomster som settes under vann eller beskadiges ved anleggene.

8.

Når 60 år er forløpet fra konsesjonens datum tilfaller de vannfall (Rausdøla) som omfattes av nærværende tillatelse, med alle de innretninger hvorigjennem vannets løp og leie forandres, såsom damanlegg, kanaler, tunneller, bassenger m. m. de til vanfallenes

utbygning erhvervede grunnstykker og rettigheter samt 11 pct. av de i medhold av nærværende konsesjon og konsesjonen av 16de september 1908 utførte rør- og kraftstasjon med tilhørende maskineri og annet tilbehør samt den tilsvarende del av arbeiderboliger, andre bygninger og grunnstykker, som hører med til kraftanlegget, staten med full eiendomsrett og uten vederlag. Samtidig tilfaller den del av reguleringsanleggene som omfattes av nærværende tillatelse med tilhørende grunn og øvrige rettigheter og de av hensyn til reguleringen opførte bygninger og innretninger staten med full eiendomsrett og uten vederlag.

Hvis staten forlanger det plikter selskapet i den tid som ligger mellom utløpene av nærværende konsesjon og konsesjonen av 16de september 1908 å drive de samlede kraft- og reguleringsanlegg som før og levere 11 pct. av den totale kraftydelse i den for begge konsesjoner felles kraftstasjon til staten for en godtgjørelse motsvarende de til drift og vedlikehold av denne del av anlegget hadde utgifter, som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.

Undlater selskapet å levere til staten den i nærværende post betingede kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen plikter det efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 0,50 pr. dag for hver kW. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

9.

I det 40de år efter at konsesjonen er gitt skal staten kunne innløse anlegget i den utstrekning det efter I post 8 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang. Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at vannfallene med tilhørende grunnstykker og rettigheter — reguleringsrettigheter innbefattet — samt vannbygningsarbei-

der og hus betales med hvad de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon, mens de i I post 8 omhandlede 11 pct. av rørledninger, maskineri og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Hvis staten forlanger det, plikter selskapet i tiden fra innløsning finner sted til utløpet av konsesjonen av 16de september 1908 å drive det samlede kraft- og reguleringsanlegg og levere 11 pct. av den totale kraftydelse i den for begge konsesjoner felles kraftstasjon til staten på samme vilkår som i I post 8 bestemt.

10.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement såfremt det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

11.

Arbeiderne og funksjonærene må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimlig fradrag for slitasje. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere og funksjonærer skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for disse. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne og funksjonærene opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Selskapet skal være ansvarlig for at dets kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne og funksjonærene ved anlegget.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp ved fastboende læge og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene ved anlegget sunt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konssjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter ved det her omhandlede anleggsarbeide å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Unighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter som forsynes med kraft fra anlegget å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvæsenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved reguleringen og utbyggningsarbeidene og opførelse av kraftstasjon beskjeftegede arbeidere og deres familier.

Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg overgår til et for det hele land eller visse dele av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes ved det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

Ved ansettelse av fondenes størrelse skal der tas hensyn til at vilkåret alene gjelder 11 pct. av det hele anlegg.

15.

Såfremt vannkraften av konsesjonæren blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer må prisene ved salg innen landet ikke settes høiere enn nettoeksportprisene på den tid salg finner sted.

Derhos skal der pr. år stilles til disposisjon for det norske jordbruk til redusert pris inntil 1 pct. av selskapets samlede produksjon i de 12 måneder som går forut for bestillingen.

Prisen for dette kvantum beregnes efter gjennemsittsprisen netto f. o. b. for selskapets salg til utlandet på den tid bestillingen finner sted med fradrag av 10 pct rabatt, dog ikke under produksjonspris. Bestillingen skjer gjennom Landbruksdepartementet. Hver bestilling må for å opnå denne rabatt være på minst 200 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dages varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt. Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne, således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikkasjon.

Såfremt de ved vannkraften av konsesjonæren selv fremstillede produkter kan brukes som råstoff eller halvfabrikat til videre bearbeidelse gjennom innenlandsk arbeide, skal denne bearbeidelse i størst mulig utstrekning skje her i riket.

Vedkommende departement kan i det enkelte tilfelle gi nærmere forskrifter angående anvendelsen av bestemmelser som er truffet i nærværende post.

16.

Ved damanleggene skal der tillates truffet militære foranstaltninger for sprengning i krigstilfelle uten at anleggenes eier har krav på godtgjørelse eller erstatning for de

herav følgende ulemper eller innskrenkninger med hensyn til anleggene eller deres benyttelse. Anleggenes eier må uten godtgjørelse finne sig i den bruk av anleggene som skjer i krigsøiemed.

II.

1.

Aktieselskapet plikter forinnan arbeidene til regulering av vassdragene og utbygning av vedkommende vannfall påbegynnes å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning og vannføringens regulering, således at utbygning av vannfallene og regulering av vassdragene ikke kan finne sted forinnan planene av vedkommende departement er approbert. Mindre forandringer i planene er dog tillatt.

Derhos forplikter aktieselskapet sig til å utbygge anleggene med tilhørende damme på en solid måte.

Anleggenes utførelse såvel som senere vedlikehold og drift underlegges offentlig tilsyn.

Utgiftene hermed utredes av konsesjonshaveren.

2.

Reguleringskonsesjonen gis for et tidsrum av 60 år regnet fra konsesjonens meddelelse. Den kan ikke overdras. Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anleggene.

Anleggene kan ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

Angående plikt for selskapet til fortsatt drift henvises til bestemmelsene i I post 8.

3.

Reguleringsdammenes manøvrering skal foregå etter et av Kongen godkjent reglement og utføres av en av Arbeidsdepartementet godtatt damvokter. Damvokteren skal tilpliktes å føre protokol over dammenes manøvrering og til bruk for det offentlige å

utføre de hydrometriske observasjoner, som nærmere måtte bli bestemt i reglementet.

De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker.

4.

Konsesjonshaveren skal uten erstatning finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag, som ikke reduserer effekten av den nu tillatte regulering.

5.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 40 000,00 efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

6.

Av den kraftmengde som fåes i medhold av nærværende konsesjon erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 i de første 5 år, deretter kr. 0,75 i 5 år og kr. 1,00 i resten av konsesjonstiden alt pr. el. HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer avgift efter de samme satser som nevnt til staten.

Den kraftmengde hvorav disse avgifter skal erlegges fastsettes til 11 pct. av den totale gjennomsnittlige kraftmengde, jfr. I post 8.

Avgiftene erlegges når og efterhvert som kraften tas ibruk.

De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til avgiftens beregning, kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av kraft, jfr. I post 6, avgjøres med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle av vedkommende regjeringsdepartement.

7.

Av den kraftmengde som fås ved tilleggsreguleringen i Tyin, og som fastsettes til 3 300 el. HK. skal selskapet erlegge en godtgjørelse en gang for alle til staten av kr. 2,00 pr. el. HK.

8.

Innen reguleringen av Tyin tas i bruk skal det til fremme av fisket i vassdraget opprettes et fond, hvis størrelse fastsettes til kr. 20 000,00.

9.

Overtredes nogen av de for tillatelsen opstilte betingelser og selskapet ikke på opfordring retter mangelen innen en av vedkommende departement fastsatt frist kan reguleringsanleggenes drift efter bestemmelse av departementet midlertidig overtas av det offentlige.

I tilfelle av tvist om betingelsene er overtrått blir dette å avgjøre ved lovlig skjønn.

Konsesjonshaverne har i dette tilfelle inntil forholdet er bragt i orden ikke krav på å erholde det driftsvann, som ellers måtte tilkomme dem, men de blir derved ikke fritatt for å utrede de utgifter som måtte påhvile dem som følge av anleggene, disses drift og vedlikehold.

10.

Forsåvidt der ved lov måtte bli vedtatt forandring i bestemmelsen i vassdragsloven av 1ste juli 1887 § 70 om adgangen til å kreve erstatning for skade ved vassdragsreguleringer m. v., der ikke ved tidligere erstatnings-skjønn har vært forutsatt, skal de således endrede lovregler også bli gjeldende for de ved denne konsesjon tillatte reguleringer i Tyavassdraget og Rausdøla.

III.

1.

Anlegg med inninstallert maskineri skal ved konsesjonstidens utløp og i den tid selskapet leverer kraft til staten efter I postene 8 og 9 være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på selskapets bekostning.

Selskapet forplikter sig til på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

2.

Forsåvidt den i I post 2 omhandlede

mulkt har nådd en størrelse av kr. 50 000,00 tilfaller vedkommende vannfall og anlegg staten på samme måte som for konsesjonstidens utløp bestemt.

3.

Aktieselskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet.

4.

Alle panteheftelser som måtte eksistere på den tid da anlegget tilfaller staten, bortfaller som ugyldige.

5.

Udregår selskapet sådan forandring at foran anførte bestemmelse med hensyn til bestyrelsens sammensetning (jfr. I post 1) ikke lenger opfyldes, er den ved nærværende resolusjon meddelte tillatelse bortfaltt og selskapet underkastet bestemmelsene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917, dens paragrafer 31 og 32, jfr. paragraf 34.

6.

Selskapet forplikter sig til såfremt særskilt politiopsyn i anledning av anleggenes utførelse finnes nødvendig å utrede utgiftene hermed.

7.

Idet aktieselskapet vedtar foranstående betingelser for konsesjon på vedkommende eiendoms erhvervelser og reguleringsarbeider som forpliktende for sig og de konsederte eiendomme, inngår det på at nærværende konsesjon, der ikke kan overdras uten kongelig tillatelse, på selskapets bekostning tinglyses ved dets verneting og innen de jurisdiksjoner hvor de konsederte eiendomme og anlegg m. v. er beliggende.

2. A/S Greaker Cellulosefabrik.

(Leie av yderligere 1200 el. HK. fra A/S Hafslund).

Jfr. bind IV nr. 39.

Kgl. resol. av 12te februar 1926.

Ved kgl. resolusjon av 23de november 1917 blev der i medhold av kap. IV i lov av 18de september 1909 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddelt A/S Greaker Cellulosefabrik tillatelse til å leie inntil 1 200 el. HK. fra A/S Hafslund på nærmere angitte vilkår.

Da imidlertid cellulosefabrikkens kraftforbruk siden 1920 har oversteget den nevnte kraftmengde, har fabrikken på departementets foranledning under 17de juli 1924 inn-gitt andragende om kgl. tillatelse til å leie inntil 1 200 HK. utover den i ovennevnte kraftleiekonsesjon omhandlede energimengde fra A/S Hafslund.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har herom i skrivelse av 7de oktober 1925 på foranledning anført følgende:

«Arbeidsdepartementet har under 26de mars d. å. sendt Hovedstyret til uttalelse andragende fra A/S Greaker Cellulosefabrik av 17de juli 1924 om tilleggs-konsesjon for 1 200 HK. utover de 1 200 HK. som omfattes av tillatelsen av 23de november 1917 og på samme vilkår, å regne fra begynnelsen av 1920. I anledning herav skal man tillate sig å anføre følgende:

Ved kgl. resolusjon av 23de november 1917 fikk A/S Greaker Cellulosefabrik konsesjon på leie av inntil 1 200 el. HK. fra A/S Hafslund. Maksimalforbruket har imidlertid ifølge en skrivelse fra Tune elektrisitetsverk til fylkesmannen i Østfold av 29de februar 1924 steget så det da utgjorde ca. 2 400 HK. Elektrisitetsverket anså sig skadelidende ved at cellulosefabrikken leverer strøm til sine arbeider- og funksjonærboliger — hvad den efter verkets mening ifølge konsesjonen ikke er berettiget til, hvorved verket efter de stedlige forhold taper en betydelig inntekt. Verket gjør påstand om å få overta kraftleveringen til de nevnte boliger samt levering av den kraftmengde som overstiger 1 200 HK.

På foranledning av fylkesmannen fremholder cellulosefabrikken under 12te april 1924 at der i kontrakten ikke finnes nogen bestemmelse som skulde hindre kraftlevering til fabrikkens arbeidere og funksjonærer, en kraftlevering som før kraftleiekonsesjonen fant sted fra egen kraftcentral. Den leverte kraft andrar til 25 kW.

Fylkesmannen forela under 3dje juni 1924 saken for Arbeidsdepartementet som utbad sig fabrikkens redegjørelse.

Denne er datert 25de juni s. å. og lyder så:

«Vi har konsesjon på 1 200 HK. i henhold til kontrakt oprettet mellem A/S Hafslund og oss den 29de desember 1916. Vi har imidlertid siden omkring begynnelsen av 1920 dessuten uttatt fra Hafslund elektrisk energi i noget varierende mengder, inntil ca. 1 200 HK.

Forholdet er nemlig det at der er dissens mellem Hafslund og oss, idet vi mener at kraftleiekontrakten berettiger oss til å utta så meget strøm som vi tiltrenger med den størrelse som vår fabrikk hadde da kontrakten i 1916 blev oprettet, og dette utgjør ca. 2 400 HK. Herimot protesterer Hafslund, idet de hevder at vi kun har krav på 1 200 HK., hvilket er det kvantum energi som det passet oss å utta da kontrakten blev oprettet. Vi har følgelig kun søkt og erholdt konsesjon på 1 200 HK. og det har tross gjentagne henvendelser i de senere år til Hafslund vært oss umulig å få nogen kontrakt istand med dem på mere enn 1 200 HK. Vi har derfor vært avskåret adgangen til å søke ytterligere konsesjon hos det Kongelige Departement og er det fremdeles, idet Hafslund i disse dager atter har gjentatt at de ikke har ledig kraft å bortkontrahere til oss utover de oprinnelige 1 200 HK.

Imidlertid har vi siden 1920 av Hafslunds til andre bortkontraherte, men ikke helt beslaglagte kraft, erholdt kraftleveranse utover de konsesjonerte 1 200 HK. optil 1 200 HK. på sådanne betingelser at Hafslund uten opsigelse kan inndra den nårsomhelst det måtte passe dem. Vi har derfor måttet la vår dampcentral stå ferdig rustet til nårsomhelst å skaffe oss den nødvendige elektriske

energi, hvilket fremdeles også er tilfellet. Vi går ut fra at det er i alles interesse at så meget kraft som mulig skaffes fra innenlandsk vannkraft istedenfor ved importerte kull, og at det derfor heller intet kan være til hinder for at et forhold som det nu eksisterende vil kunne fortsette. Vi skulde helst se det omgjort til en fast kontrakt, men all den stund Hafslund ikke vil inngå herpå kan vi for tiden ikke finne nogen bedre vei ut av forholdet enn det som nu er etablert. Hvis det Kongelige Departement mener at vi må søke om tillatelse til å fortsette forholdet, så skal dette øieblikkelig bli gjort.

Vi vedlegger avskrift av vår kraftleiekontrakt med Hafslund, idet vi ber å få tilføie at når vi ikke tidligere har sendt denne til fylkesmannen i Østfold, så er det fordi det fremgikk av korrespondansen at den skulde benyttes til overlevering til Tune elektrisitetsverk, og vi er av den mening at dette intet krav har på å se den kontrakt som Hafslund og vi har med hinannen, og det er Hafslunds ønske at vår kontrakt ikke skal fremlegges for tredjemann. Vi tør derfor gå ut fra at det Kongelige Departement heller ikke benytter den oversendte avskrift til andre enn Dem selv.

Vi finner Tune elektrisitetsverks optreden merkverdig, idet det ikke likeoverfor oss har uttalt noget ønske om å levere elektrisk energi til våre boliger, og vi går ut fra at det intet krav har herpå. Våre funksjonær- og arbeiderboliger danner endel av vår bedrift, og vi mener å ha rett til å levere den elektriske kraft til disse selv, hvad enten den er produsert i vår egen dampcentral eller den er leiet av Hafslund — — — —.»

Arbeidsdepartementet sendte under 7de juli 1924 en avskrift av redegjørelsen til fylkesmannen i Østfold og bemerket:

«Fabrikkens fordeling av kraft til sine funksjonær- og arbeiderboliger ansees ikke i og for sig å være i strid med den meddelte konsesjon — — — —.»

A/S Greaker Cellulosefabrikk har så under 17de juli 1924 på Arbeidsdepartementets foranledning innsendt følgende andragende:

«I besiddelse av det Kongelige Departements ærede skrivelse av 7de ds. og henvissende til vårt ærbødige av 25de juni sistleden tillater vi oss herved å søke om tilleggskonsesjon på vår konsesjon av 23de november 1917 for 1 200 HK. utover de i nevnte tillatelse innbefattede 1 200 HK. og på de i samme opstilte vilkår, å regne fra begynnelsen av 1920.

Vårt kraftforbruk fra A/S Hafslund har fra begynnelsen av 1920 vært som følger:

1920	—	2 400	HK.
1921	—	2 010	» i 5 måneder av året (7
1922	—	2 130	» mndr. stans)
1923	—	2 377	»

Andragendet har vært forelagt distriktet og resultatet herav fremgår av fylkesmannens skrivelse til Arbeidsdepartementet av 11te mars d. å. sålydende:

«Under henvisning til det Kongelige Departements skrivelse av 19de juli f. å. tillater jeg mig å meddele at det tilsendte konsesjonsandragende fra Greaker Cellulosefabrikk har vært forelagt Tune herredsstyre som i møte 18de desember f. å. enstemmig fattet følgende beslutning:

«Konsesjonen anbefales på følgende betingelser (for partene):

1. A/S Hafslund tilpliktes å levere Tune elektrisitetsverk inntil 1 200 elektriske hestekrefter energi efter Smålensoverenskomstens post 3 e.
2. A/S Greaker Cellulosefabrikk tilpliktes å la Tune elektrisitetsverk overta forsyningen av elektrisk energi til selskapets funksjonær- og arbeiderboliger.»

På min foranledning har saken påny vært behandlet av Tune formannskap, som i møte 23de f. m. enstemmig besluttet å foreslå for herredsstyret at ovennevnte punkt 2 utgår og erstattes med følgende:

«A/S Greaker Cellulosefabrikk tilpliktes å erlegge en årlig konsumentavgift til Tune elektrisitetsverk av kr. 6,00 pr. HK.

Avgiften erlegges fra det tidspunkt den økede kraftlevering fant sted og omfatter all den elektriske energi selskapet benytter i sin bedrift.»

Saken har påny vært behandlet av Tune herredsstyre, men så snart herredsstyrets beslutning foreligger skal den bli eftersendt.

Idet jeg henviser til sakens dokumenter som følger vedlagt, skal jeg få bemerke:

Det skulde synes prinsipielt riktigst om Greaker Cellulosefabrikk leiet denne kraft gjennom det kommunale elektrisitetsverk. Imidlertid er det ved kgl. resolusjon av 3dje april 1914 (Smålensoverenskomsten) bestemt at kraft, som avståes til kommunene kun forutsettes anvendt til lys og småindustri (forbruk under 250 HK. på en hånd), mens kraften til storindustri (mere enn 250 HK.) leveres av A/S Hafslund direkte til disse forbrukere.

Ved forbruk mellom 250 HK. og 500 HK.	kr. 60,00	pr. HK. og år
for de næste 250 HK. altså til 750 »	» 55,00	—»—
—»— 250 » —»— 1 000 »	» 50,00	—»—
—»— 500 » —»— 1 500 »	» 45,00	—»—
for all overskytende kraft betales	» 40,00	—»—

Forutsetningen er at energien til storindustrien av driftstekniske hensyn kan leveres fra de nevnte steder.

For hver sådan storkonsument — herfra dog undtatt de på selskapenes egne eiendom-

For konsument på 250 HK. til 1 000 HK.	kr. 5,00
» » » 1 000 » » 2 000 »	» 5,00 for de første 1 000 HK.
	» 4,00 for resten.
» » » 2 000 » » 3 000 »	» 5,00 for de første 1 000 »
	» 4,00 for de næste 1 000 »
	» 3,00 for resten.
» » » 3 000 » og derover	» 5,00 for de første 1 000 »
	» 4,00 for de næste 1 000 »
	» 3,00 for de næste 1 000 »
	» 2,00 for resten.

Denne avgift blir å erlegge etter hvert forretningsårs avslutning den 31te desember og beregnes fra førstkommende 1ste januar etterat kraftleveringen er begynt, men kun forsåvidt selskapet har erholdt full betaling i henhold til vedkommende strømleveringskontrakt.

Forsåvidt selskapet av en eller annen grunn ikke har erholdt full betaling blir også avgiften til vedkommende kommune å for-

I analogi hermed finner jeg å burde anbefale konsesjon på denne kraftleie fra A/S Hafslund, men under den bestemte forutsetning at også Smålensoverenskomstens bestemmelser med hensyn til storkonsumentavgift blir gjort gjeldende for denne kraftlevering.

I Smålensoverenskomsten, hvorav gjennpart vedlegges, er der i punkt VI bestemt:

«Såfremt der efter amtets forlangende leveres noget av den i punkt I nevnte kraft til ny anleggendes storindustri (over 250 HK. på en hånd) og kraften uttas på de under punkt III nevnte steder betales:

mer ved Hafslund, Vamma og Kykkelsrud anlagte eller anleggendes storindustrier — betaler selskapet til den kommune, hvor kraften benyttes pr. HK. og år en avgift efter følgende satser:

minke forholdsvis til den reduserte betaling.»

Storkonsumentavgiften bør som i Smålensoverenskomsten bestemt erlegges av A/S Hafslund, idet forholdet mellom kraftleverandør og kraftleier forsåvidt bør være kommunen uvedkommende.

Under forutsetning av at Tune får sådan storkonsumentavgift for denne tilleggskonsesjon finner jeg at Greaker Cellulosefabrikk

fremdeles bør tillates å levere strøm til sine funksjonær- og arbeiderboliger i samme utstrekning som hittil.

Med hensyn til fattigfondet bemerkes at de ved kgl. resolusjon av 23de november 1917 punkt 10 fastsatte betingelser antas tilstrekkelig også for denne konsesjon.

Angående den av Tune herredsstyre som punkt 1 opstilte betingelse bemerkes at det for Tune elektrisitetsverk vil være av vesentlig betydning å kunne få utta kraft ved Greaker, overensstemmende med Smålensoverenskomstens punkt III e, idet Tune elektrisitetsverk i motsatt fall må bygge egne kostbare ledninger parallell A/S Hafslunds ledninger fra Hafslund kraftstasjon til Greaker.

Jeg tillater mig derfor å anbefale konsesjon meddelt på vanlige betingelser med tilføielse av:

1. For denne kraftlevering erlegges av A/S Hafslund en storkonsumavgift til Tune kommune overensstemmende med Smålensoverenskomstens punkt VI. Storkonsumentavgiften erlegges for hele det tidsrum, hvori denne kraft har vært levert.
2. A/S Greaker Cellulosefabrikk tillates forsyne sine funksjonær- og arbeiderboliger med elektrisitet i samme utstrekning som hittil.
3. Tune elektrisitetsverk tillates utta kraft fra Greaker Cellulosefabrikks transformatorstasjon (eller annet bekvemt sted på Greaker) overensstemmende med Smålensoverenskomstens punkt III e.»

Tune formannskap anfører i sin begrunnelse at det finner å kunne slutte sig til fylkesmannens forslag om at A/S Greaker Cellulosefabrikk fortsetter kraftleveringen til sine funksjonær- og arbeiderboliger som hittil, mot at Tune elektrisitetsverk får en storkonsumentavgift for denne kraftlevering i analogi med hvad der er fastsatt i Smålensoverenskomstens punkt VI og på betingelse av at det fattigfond som oppsettes i henhold til den gamle konsesjon forhøies. Formannskapet er dog villig til å gi avkall på denne forhøielse mot at selskapet svarer en høiere konsumentavgift enn Smålensoverenskomsten

bestemmer. Det finner at avgiften ikke bør settes lavere enn kr. 6,00 pr. HK. beregnet efter maksimalforbruket, og omfatte all den energi selskapet benytter i sin bedrift.

Under 4de april d. å. oversendte departementet en skrivelse datert 20de mars s. å. fra fylkesmannen i Østfold om at Tune herredsstyre i møte 5te mars d. å. har tiltrådt formannskapetets forslag av 23de februar d. å. som finnes referert i fylkesmannens ovenfor citerte skrivelse.

Fylkesmannen vedlegger samtidig en gjenpart av skrivelse fra A/S Hafslund av 9de mars d. å. med bemerkning om at den ikke foranlediger nogen endring i de av ham foreslåtte konsesjonsbetingelser.

A/S Hafslunds nevnte skrivelse lyder så:

«Vi har mottatt hr. fylkesmannens ærede skrivelse av 16de ds. hvorav fremgår at Tune kommune har anbefalt at der tillates A/S Greaker Cellulosefabrikk å leie ytterligere 1 200 HK. fra oss på betingelse av at kommunen får anledning til å utta kraft fra våre linjer ved Greaker i henhold til Smålensoverenskomstens punkt III e.

Hertil skal vi kun bemerke at vi ikke kan innse hvorledes Tune kommune kan bringe vår energilevering til A/S Greaker Cellulosefabrikk i nogensomhelst forbindelse med Smålensoverenskomstens punkt III e.

Transformatorstasjonen på Greaker er bygget av A/S Greaker Cellulosefabrikk og har vi i samme installert transformatorer med oversetning 20 000/230 Volt for energilevering til fabrikk. Herav leveres 1 200 HK. ifølge kontrakt og ca. 1 000 HK. midlertidig og uten kontrakt av bortkontrahert, men ennå ikke uttatt energi.

20 000 Volt overføringen til Fredrikstad, hvortil Greaker er tilknyttet, er kun dimensjonert for den energimengde som vi i løpet av de nærmeste år må levere i Fredrikstad-distriktet, hvorfor Tune kommune ikke kan tilknyttes dette anlegg.

Som det vil erindres var energileveringen til Tune ordnet i forbindelse med den overenskomst som vi prøvet på å få istand med staten om overtagelsen av Mørkfosskraften, og da dessverre denne ordning ikke

kom istand, må vi for levering til Tune kommune henholde oss til den ordning som er fremholdt i vårt ærbødige av 22de april 1924, hvor kraften forutsettes levert fra 5 000 Volts ledningen. I tilslutning hertil skal vi være villige til å levere de omhandlede 250 HK. fra vår 5 000 Volt ledning ved Greaker istedenfor ved Sannesund på de i vårt ovennevnte ærbødige nevnte betingelser.»

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Efter punkt I i Smålensoverenskomsten skal A/S Hafslund inntil utgangen av 1918 stille til disposisjon for fylkets laddistrikter utover hvad der allerede ved overenskomstens avslutning levertes eller var kontrahert, inntil 5 000 HK. til lys og småindustri, som er definert til å være anlegg med forbruk inntil 250 HK. på en hånd. Efter utgangen av 1918 er A/S Hafslund forpliktet til å avgi den nødvendige energi til den almindelige årlige økning av konsumet til lys og småindustri.

Efter punkt III skal A/S Hafslund levere den under punkt I omhandlede kraft ved et av nedennevnte steder:

- a) kraftstasjonene Hafslund, Vamma og Kykkelsrud med ca. 5 000 Volts driftsspenning,
- b) Seutbroen i Onsø med ca. 5 000 Volts driftsspenning,
- c) Moss transformatorstasjon med ca. 17 000 Volts driftsspenning,
- d) et av Østfold fylke angitt punkt på fjernledningen på Kykkelsrud-Moss.
- e) Eventuelt andre transformatorstasjoner egnet for lys og småindustri som A/S Hafslund måtte oprette.

Overenskomstens punkt VI bestemmer at såfremt der efter fylkets forlangende leveres noget av den i punkt I nevnte kraft til nyanleggendes storindustri (over 250 HK. på en hånd) og kraften uttas på de under punkt III nevnte steder, skal A/S Hafslund betale til den kommune hvor kraften benyttes en årlig avgift pr. HK, som for en kraftmengde av 1 200 HK. vil utgjøre kr. 5,00 for de første 1 000 HK. og kr. 4,00 for resten.

Hovedstyret antar at den heromhandlede kraftleveranse til A/S Greaker Cellulosefabrikk ikke kan føres inn under denne bestemmelse, idet kraften ikke efter fylkets forlangende leveres av den kraftmengde som A/S Hafslund efter overenskomstens punkt I har forpliktet sig til å stille til disposisjon for lys og småindustri. Videre leveres kraften ikke på en av de i overenskomstens punkt III nevnte steder hvad der efter overenskomstens punkt VI er en betingelse for at A/S Hafslund plikter å betale den ovenfor nevnte avgift. Hovedstyret antar videre at man hverken kan eller bør benytte konsesjonsloven til å betinge at kraften går inn under Smålensoverenskomstens bestemmelser.

Som ovenfor nevnt er A/S Greaker Cellulosefabrikk ved kgl. resolusjon av 23de november 1917 meddelt tillatelse til å leie inntil 1 200 HK. fra A/S Hafslund. Som betingelse er bl. a. oppstillet at der av den kraft som benyttes over 500 HK. erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,25 pr. HK. Hovedstyret vil anbefale at der for de 1 200 HK. som vil omfattes av nærværende tilleggs-konsesjon betinges en årlig avgift til staten av kr. 1,50 og til kommuner av kr. 1,50 pr. el. HK.

Konsesjonen av 1917 gjelder for 40 år regnet fra den dag kraftleveringen begynte, hvilket efter hvad A/S Greaker Cellulosefabrikk opplyser i en skrivelse av 18de mai d. å. fant sted fra begynnelsen av 1917. Den heromhandlede tillatelse bør utløpe samtidig.

Forøvrig vil man anbefale at tillatelsen meddeles på de samme betingelser som er oppstillet for den oprinnelige konsesjon, dog med tillegg om plikt til å avstå inntil 10 pct. av kraften til kommuner.

I henhold hertil vil man anbefale tillatelsen gitt på følgende betingelser:

1. Tidsbegrensning.

Tillatelsen utløper samtidig med den A/S Greaker Cellulosefabrikk ved kgl. resolusjon av 23de november 1917 meddelte tillatelse til å leie inntil 1 200 HK. fra A/S Hafslund.

2. Selskapets styre.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) som skal ha sitt sete her i riket, skal utelukkende bestå av norske statsborgere. Selskapets aksjer skal lyde på navn. $\frac{3}{4}$ av aksjene skal til enhver tid befinne sig på norske hender.

Overtredelse av denne bestemmelse medfører konsesjonens tap.

3. Overdragelse av energien.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre eller for nogen del avgis til utlandet uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement.

Handler selskapet herimot, skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1 000,00 efter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Røk, giftige gasserter.

Forsåvidt energi anvendes i bedrift, som ved giftige gasserter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende regjeringsdepartement anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen, såfremt det av almene hensyn finner føie til å optre som sådan.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvel ved opførelsen som senere ved driften av de anlegg, hvori kraften skal anvendes kun benytte funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag som en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor kr. 25,00.

6. Norsk materiell.

Selskapet forplikter sig til ved opførelsen og senere ved driften av de anlegg hvori kraften skal benyttes å anvende norsk mate-

riell, forsåvidt sådant her kan erholdes til like god beskaffenhet, tilstrekkelig hurtig og til en pris som ikke med mer enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan erholdes fra utlandet. Tvist angående forståelse av foranstående bestemmelse avgjøres av vedkommende regjeringsdepartement.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelse fra regelen om anvendelse av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en tvangsmulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien.

7. Forsikring.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper hvis disse byr samme premiesatser som utenlandske.

8. Avgifter.

Der erlegges en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer stor kr. 1,50 pr. el. HK. og til staten kr. 1,50 pr. el. HK.

Avgiften erlegges av det samme antall elektriske hestekrefter som det hvorav der skal betales leie. Avgiften betales efterskuddsvis innen hvert års 31te januar, hvorefter svares 6 procent årlig rente. De fornødne nærmere bestemmelser med hensyn til avgiftens beregning og erleggelse blir med bindende virkning å fastsette av vedkommende departement. Avgiften inndrives ved utpantning.

9. Kraftavståelse.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 10 procent av den leiede kraft til de kommuner derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for konsesjonæren og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra led-

ningsnettets enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out, må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

10. *Forholdet til selskapets arbeidere.*

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

11. *Fattigfond.*

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring for fattigkommunen i anledning av anleggets utførelse og senere utvidelser. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til fattigunderstøttelse av arbeidere ved dette anlegg, tilbakebetales selskapet.

Ennvidere er selskapet forpliktet til å finne sig i at det ved lov bestemmes at de ovennevnte fond overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for fattigkommunene, men som også skal kunne tilåtes anvendt til andre formål til beste for arbeiderne. Oprettelse sådanne fellesfond, bortfaller den i fjerde punktum nevnte rett for konsesjonæren til å få tilbakebetalt den

del av det der omhandlede fond som ikke medgår.

12. *Husrum til arbeiderne.*

Selskapet forplikter sig til om og når Arbeidsdepartementet så måtte forlange, på rimelige av departementet godkjente vilkår å skaffe arbeiderne sundt og tilstrekkelig husrum.

13. *Kunstig forhøielse av prisene.*

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de tilvirkede produkter. Overtredelse herav medfører tap av nærværende konsesjon.

14. *Veier og broer.*

Selskapet plikter i den utstrekning vedkommende departement forlanger å stille de veier, broer og landgangskaiar det måtte anlegge til fri avbenyttelse for almenheten.

Herfra undtas selskapets veier og broer innenfor det egentlige fabrikkområde med de til dette støtende kaianlegg.

15. *Kontroll.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen bæres av selskapet.

Man har forelagt ovennevnte betingelser for A/S Greaker Cellulosefabrikk, som i skrivelse av 19de august 1925 har søkt om at den i punkt 8 foreslåtte avgift av kr. 1,50 til kommuner helt må bli strøket, og at den foreslåtte avgift til staten av kr. 1,50 må bli nedsett til kr. 1,25. Hovedstyret kan ikke anbefale nogen endring i de foreslåtte avgiftssatser.

Selskapet har videre søkt om at bestemmelsen i punkt 9 om 10 pct. kraftavståelse til kommuner må utgå. Denne bestemmelse hviler som bekjent på erhvervslovens § 23 punkt 5 og kan således ikke strykes.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøter 15de juli og 29de september 1925.»

Departementet skal bemerke:

A/S Greaker Cellulosefabrik søker om tilleggskonsesjon til leie av inntil 1 200 el. HK. utover den ved kgl. resolusjon av 23de november 1917 konsederte kraftleie på 1 200 el. HK. Det nevnte tilleggskvantum leveres ikke i henhold til nogen derom opprettet kontrakt. Leveransen skjer av A/S Hafslunds til andre konsumenter bortkontraherte, men ikke helt beslaglagte kraft på sådanne betingelser at A/S Hafslund uten opsigelse kan inndra den helt eller delvis når som helst det måtte passe det nevnte selskap.

Departementet vil med Hovedstyret anbefale den ansøkte tilleggskonsesjon innvilget i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom.

Tillatelsen antas i det vesentlige å burde meddeles på de samme betingelser som er oppstillet for den opprinnelige konsesjon.

Departementet er etter det oplyste med Hovedstyret enig i at den heromhandlede kraftleveranse fra A/S Hafslund til A/S Greaker Cellulosefabrik ikke kan føres inn under bestemmelsene i den såkalte «Smålensoverenskomst» og som følge herav undergitt bestemmelsene om stor-konsumentavgift, likeså litt som man finner å kunne anbefale betingelse om sådan avgift inntatt i konsesjonen. Som anført i Hovedstyrets skrivelse har departementet tidligere avgitt uttalelse om at A/S Greaker Cellulosefabriks leveranse av strøm til sine arbeidere ikke antas å være i strid med selskapets konsesjon.

Departementet finner heller ikke å kunne anbefale konsesjonen betinget av at A/S Hafslund leverer Tune kommune 1 200 HK. etter Smålensoverenskomstens post 3 e.

Uttak ved Greaker fra 20 000 volt overføringen Hafslund—Fredrikstad av den Tune kommune tilkommende energi antas etter det av A/S Hafslund oplyste ikke å burde betinges. A/S Hafslund har imidlertid erklært sig villig til å levere Tune energi fra sin 5 000

volts ledning ved Greaker istedenfor ved Sannesund.

Man vil med Hovedstyret anbefale at tillatelsen bestemmes å skulle utløpe samtidig med den opprinnelige kraftleiekonsesjon til selskapet, nemlig 40 år fra 23de november 1917, kfr. utkastets punkt 1.

Hovedstyret har foreslått at der i medhold av konsesjonsloven av 14de desember 1917 betinges årlige avgifter til stat og kommuner på henholdsvis kr. 1,50 og kr. 1,50 pr. el. HK. samt plikt til å avstå inntil 10 pct. av kraften til kommuner, jfr. utkastets postene 8 og 9.

Departementet slutter sig hertil og tiltrer forøvrig Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser, med følgende forandringer:

Post 9 gis følgende tilføielse:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Post 11 fra og med 2net ledd, 3dje punktum formes således:

Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter de nærmere regler, som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom A/S Greaker Cellulosefabrik å leie ytterligere inntil 1 200 el. HK. fra A/S Hafslund på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 12te februar 1926 anførte betingelser.

3. De-No-Fa A/S.

(Leie av inntil 1200 el. HK. fra A/S Hafslund).

Kgl. resol. av 20de februar 1926.

Fra advokat W. Nicolaysen har departementet mottatt en skrivelse datert 8de april 1914 angående en av De nordiske Fabriker De-No-Fa A/S inngått kontrakt om leie av inntil 12 000 elektriske HK. av A/S Hafslund.

Av denne skrivelse hitsettes følgende:

Jeg tillater mig herved på De nordiske Fabriker De-No-Fa A/S vegne å meddele, at denne fabrikk med A/S Hafslund har inngått kontrakt, hvorefter den har leiet elektrisk kraft for et tidsrum av 30 år. Strømliveringskontrakten inneholder, at vi på visse betingelser har rett til å utta inntil 12 000 hestekrefter. For tiden benyttes ca. 2 000 hestekrefter.

De-No-Fa har gått ut fra, at man ikke vilde eller grunnlovsmessig kunde avkreve avtagere av eldre anlegg konsesjonsavgift i henhold til lov av 18de september 1909 og har heri følt sig bestyrket ved, at A/S Hafslund ved direkte skrivelser til departementet har spurt om dettes opfatning, uten at der er innløpet noget svar herpå, likesom De-No-Fa selvfølgelig har anmeldt sine høispendingsanlegg uten at der i sakens anledning er fremkommet noget krav på avgift. Jeg anser det på dette tidspunkt uten nogen nytte å begrunne De-No-Fas standpunkt. Kun skal jeg anføre, at Hafslund leverer sin kraft i selve De-No-Fas fabrikkbygning og i henhold til de rettigheter, som fra før av er nevnte elektrisitetsverk tillagte eller særskilt meddelte.

I sakens anledning skal jeg angående De-No-Fas stiftelse tillate mig å meddele følgende:

I en rekke av år har der vært gjort forsøk med å søke oljer av enhver slags bragt over i fettform. Eldre metoder har gjort dette ved å spalte fett, hvorved frembragtes fettsyre i fast form samt glycerin og stearin. Denne metode tilfredsstillet imidlertid ikke det sterkt stigende verdensbehov for fett. Norges hvalfangst som besør-

get den allerstørste del av verdens hvalolje-produksjon gjorde det naturlig, at man herhjemme med interesse fulgte disse nye forsøk. Gjennem årrekkers arbeide og økonomiske opofrelser lykkedes det herr Dietrich Hildisch, innehaver av C. Hildisch læderfabrikker, hersteds, å sikre sig den efter hans undersøkelser beste metode for herdning av olje og på grunnlag av den derom med Bremer Besigheimer Oelfabriken oprettede kontrakt blev De-No-Fa stiftet.

Dens direksjon består av Dietrich Hildisch, Hugo Wetlesen, direktør Gmeiner, Tønsberg, apoteker Offerdahl, Larvik og undertegnede. Der har vært lagt et overordentlig stort personlig arbeide — og da særlig fra formannens herr Hildischs side — for å få fabrikk hurtig igang og derved bedre beskytte den mot den kommende konkurranse.

Det har imidlertid vist sig, at denne blir betydelig større enn vi på nogen måte kunde tenkt oss, likesom der nu litt efter litt i en rekke av land pålegges toll på vårt produkt, således at vanskelighetene for oss er steget ganske betydelig. Dertil kommer at den nytte, som vår herdningfabrikk i virkeligheten har vist sig å være for vårt land, derved at den foredler hvalolje, har bragt dennes pris op i en sådan høide, at vår fabrikkasjonsgevinst blir liten. Stigningen i pris på den av norske hvalfangere produserte hvalolje utgjør, siden vi grunnla fabrikkens visselig 8 å 9 millioner kroner pr. år. Denne fördel for norsk foretagsomhet er direkte vanskeligheter for oss, men vi har søkt å komme rundt disse vanskeligheter ved å avslutte kontrakter med de største verdenskonsumenter av fett om at vi for en viss pris pr. tonn skal herde deres varer i et tidsrum av 10 år. Derved mener vi å ha opnådd 2 fordele: for det første, for den større del av vår produksjon å undgå konjunkturvanskeligheter, og dernæst, ved å få den tredobbelte produksjon, å opnå såmeget billigere fremstillingspris. Der er nu i Europa under bygning og delvis ferdig 15 konkurrerende fabrikker, arbeidende efter forskjellige systemer, og enhver avgift, som pålegges oss vil svekke oss i denne vanskelige

konkurransen. I betraktning herav og likeledes under hensyntagen til, at vi med forholdsvis små midler (vår aksjekapital er nu 4 millioner kroner) ved et energisk og målbevisst arbeide har grunnlagt en storproduksjon, hvis verdi årlig vil gå op i ca. 25 millioner og samtidig vært med på å foranledige en prisstigning på den av norske hvalfangere produserte olje på ca. 8 à 9 millioner pr. år, andrar jeg herved på De nordiske fabriker De-No-Fa A/Ss vegne om, at den konsesjonsavgift, som muligens av den norske stat kan pålegges nevnte fabrikk for leie av elektrisk energi, frafalles.»

I skrivelse til advokat Nicolaysen av 4de mai 1914 uttalte departementet at man antok at der vilde utkreves konsesjon på den omhandlede kraftleie overensstemmende med kap. IV i den dagjeldende lov av 18de september 1909 om erhvervelse av vannfall m. v. Man bad derfor innsendt fornødent konsesjonsandragende. Etterat man ved skrivelse av 28de november s. å. hadde omerindret saken ansøkte advokat Nicolaysen i skrivelse av 16de februar 1915 om konsesjon på kraftleien dog med den reservasjon at De-No-Fa A/S anså sig berettiget til kraftleie uten konsesjon.

Med departementets skrivelse av 2nen mars 1915 blev saken oversendt fylkesmannen i Østfold, idet man ba innhentet uttalelse om andragendet fra Fredrikstad bystyre, hvorhos man utba sig fylkesmannens uttalelse.

Saken innkom påny med fylkesmannens skrivelse av 28de mai s. å. Fredrikstad bystyre behandlet saken i møte den 12te mai 1915 og besluttet enstemmig å anbefale andragendet. Fylkesmannen anbefalte at konsesjon blev meddelt som ansøkt.

Under 15de juni 1915 blev saken derefter forelagt Vassdragskommissjonen, som avga uttalelse ved skrivelse av 27de juli s. å. Et flertall i kommissjonen anbefalte prinsipielt, at avgjørelsen utstod til den under forberedelse værende konsesjonslov var ferdig. Subsidiært anbefalte kommissjonen, at den ansøkte konsesjon blev meddelt på endel nærmere betingelser. Under sakens videre behandling i departementet fantes det øn-

skelig å få endel nærmere opplysninger om selskapets indre forhold, særlig om aksjeforholdene. Spørsmålet om å søke sikret at aksjemajoriteten kom på norske hender, blev også optatt til overveielse. Tross gjentatte henvendelser lykkedes det ikke å få de ønskede uttalelser fra selskapet og saken blev foreløbig stillet i bero.

I skrivelse til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 22de februar 1921 uttalte departementet at konsesjonsspørsmålet antokes å måtte behandles i henhold til konsesjonsloven av 14de desember 1917. Man utbad sig Hovedstyrets uttalelse i saken med forslag til betingelser efter nevnte lov.

Hovedstyrets uttalelse er avgitt ved skrivelse av 11te februar 1922 og under 21de juni s. å. tilskrev departementet søkeren og meddelte at man vilde kunne anbefale konsesjon meddelt på nærmere angitte betingelser. Under 25de april 1924 tilskrev man påny selskapet og omerindret saken. I skrivelse av 12te mai 1924 har De-No-Fa A/S anført, at såfremt konsesjon på kraftleien var nødvendig, kunde i ethvert fall ikke konsesjonsloven av 1917 eller senere love komme til anvendelse på forholdet. Som følge herav måtte, anførte selskapet, betingelsene for en eventuell konsesjon omarbeides, således at de kom i overensstemmelse med loven av 1909.

Med skrivelse av 18de august 1924 oversendte departementet til Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet ovennevnte skrivelse fra søkeren av 12te mai 1924 samt en avskrift av det av departementet i 1922 opstilte utkast til konsesjonsbetingelser, idet man ba Hovedstyret om efter forhandling med søkeren å fremkomme med nytt forslag til betingelser.

I skrivelse av 2nen januar 1925 har Hovedstyret meddelt at det har opnådd enighet med selskapet om følgende konsesjonsbetingelser:

§ 1.

Tillatelsen gjelder for et tidsrum av 30 år, regnet fra den dag kraftleveringen tok sin begynnelse den 15de mai 1913.

§ 2.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete i riket.

Direksjonen skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av representantskapets medlemmer må minst halvparten være norske statsborgere.

§ 3.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement, eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot til statskassen av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn, efter vedkommende departements nærmere bestemmelse. Tvangsmulkten inndrives ved utpantning.

§ 4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energi til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan av De-No-Fa ikke uten efter ny tillatelse benyttes til annet enn til drift av fabrikker og anlegg for fremstilling og foredling eller annen utnyttelse av oljer og fettstoffer, samt av de derunder fremkomne biprodukter, eller til fremstilling for eget bruk — eller salg — av sådanne forbruksartikler, der anvendes i De-No-Fa's fabrikkasjon. Kraften kan for disse formål utnyttes i en hvilken som helst form, såsom drivkraft, lys og varme.

§ 5.

Konsesjonæren skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig. For hver dag som nogen — i strid med foran-

stående bestemmelser — er i konsesjonærens tjeneste kan departementet forlange at De-No-Fa erlegger til statskassen en løpende mulkt av inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person, med mindre konsesjonæren har befunnet sig i undskyldelig uvidenhed med hensyn til innfødsretten eller statsborgerforholdet.

§ 6.

Konsesjonæren forplikter sig til mest mulig å anvende norsk arbeide og norsk materiell (herunder dog ikke innbefattet forbruksartikler og råstoffer) forsåvidt dette fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 pet.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av Den Faste Tekniske Voldgiftsrett i Oslo. Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om anvendelse av norsk materiell og norske arbeidere, når særegne hensyn gjør dette påkrevet. Voldgiftsretten avgjør hvem der skal betale de med saken forbundne omkostninger.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse kan departementet forlange at konsesjonæren for hver gang erlegger en mulkt av inntil 15 pet. av verdien, hvilken mulkt tilfaller statskassen. Hvorvidt overtredelse av bestemmelsen foreligger, avgjøres av den ovennevnte voldgiftsrett.

§ 7.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser og sikkerhet som utenlandske.

§ 8.

Der erlegges til staten følgende årlige avgifter:

For de første 10 år av konsesjonstiden kr. 0,50 pr. el. HK. og for de resterende 20 år kr. 1,00 pr. el. HK.

Avgiften erlegges av det samme energikvantum som det hvorav der betales leie (jfr. § 9 i den mellom leier og utleier under Sde juni 1912 avsluttede kraftleiekontrakt). Avgiftene for den forløpne del av konse-

sjonstiden erlegges innen 30 dager fra konsesjonens meddelelse. Forøvrig erlegges avgiftene efterskuddsvis innen hvert års 31te januar. Av forsinket innbetaling erlegges 6 pct. årlig rente.

§ 9.

(utgår) (Kraftavståelse).

§ 10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskep anvendes til almenntilgitt øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, sem i tilfelle av tvist kan ferlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører under anleggsarbeidet oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

§ 11.

(utgår). (Drukkenskap).

§ 12.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

§ 13.

Konsesjonæren plikter å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune, overensstemmende med de regler

som i loven om fattigvesen av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

§ 14.

Innenlandske næringsdrivende og forbrukere skal ha fortrinsrett til kjøp av selskapets produkter. Nærmere forskrifter om anvendelse av denne bestemmelse i det enkelte tilfelle kan utferdiges av vedkommende departement.

§ 15.

Konsesjonæren er pliktig til å underkaste sig den nødvendige kontroll fra vedkommende departements side med hensyn til overholdelsen av de opstilte betingelser. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

§ 16.

Undlatelse av å stille det i § 13 omhandlede fond samt overtredelse av §§ 2, 12 samt 15 medfører tap av konsesjonen dersom departementet forlanger det, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14 desember 1917 nr. 16, §§ 31 og 32.

Hovedstyret knytter hertil følgende bemerkninger:

Ad § 1. Tidsbegrensning.

Betingelsen er overensstemmende med § 1 i departementets utkast. Efter mottatt beskjed tok kraftleveringen sin begynnelse den 15de mai 1913.

Ad § 2. Selskapets styre.

Paragrafen er redigert på grunnlag av selskapets vedtekter.

Ad § 3. Overdragelse av energien.

Bestemmelsen er overensstemmende med § 3 i departementets utkast.

Ad § 4. Røk, giftige gasser, kraftens anvendelse.

1ste ledd er redigert overensstemmende med § 4 i departementets utkast. Med hensyn til bestemmelsen i 2net ledd bemerkes:

I skrivelse av 18de oktober 1924 har advokat Garup Meidell på vegne av De Norske Sæpefabrikker fremholdt at der oppstilles som en ufravikelig betingelse for en eventuell leiekonsesjon at De-No-Fa på sin eiendom hverken direkte eller indirekte fremstiller Lever Brothers produkter. Denne skrivelse er sålydende:

«Refererende til foreløbige personlige konferanser med hr. Ekspedisjonssjef Møllerud, tillater jeg mig herved på vegne av «De Norske Sæpefabrikanters Forening» i anledning ovennevnte konsesjonsandragende på leie av elektrisk kraft til selskaps anlegg i Fredrikstad å fremholde følgende:

I juni eller juli d. å. er ved «De-No-Fa» påbegynt fabrikasjon av såper i samarbeide med det verdensomspennende engelske såpekonsern Lever Brothers, som er interessert i De-No-Fa. Hvis det engelske selskap kan få fast fot på norsk grunn, er der meget stor sannsynlighet for at Lever Brothers vil knekke eller vesentlig redusere en stor del av den bestående norske såpeindustri.

Til belysning av disse forhold skal nevnes at «De-No-Fa»s aktiekapital ifølge offisielle opgaver utgjør 10 millioner kroner. Herav opgir selskapet selv at 5 millioner sitter på norske hender og altså halvdelen på utenlandske. Man vet at Lever Brothers er stor aksjonær, og tar neppe feil i den formodning at det engelske konsern eier eller kontrollerer den utenlandske halvdel. Som følge herav må Lever Brothers forutsettes å kunne utøve avgjørende innflydelse i De-No-Fa, da de norske aktier er spredt på mange hender.

De-No-Fa's hovedvirksomhet er ifølge egen opgave herdning av sel-, sild- og hvaloljer. Dessuten herdes såvidt vites forholdsvis mindre kvanta av vegetabiliske oljer (kokus-cottonolje).

Den på De-No-Fa's eiendom nettop påbegynte såpefabrikasjon faller i to avdelinger. For det første fremstiller fabrikkens et såpepulver «Bob», som selges for fabrikkens egen regning. Dernæst foregår der i egen avgrenset nyanlagt fabrikkbygning produksjon av Lever Brothers såper.

Sunlight og Rinso. Det er opplyst at fremstilling av de andre av Lever Brothers her i landet kjente merker Lux og Vim skal optas i nær fremtid.

De sistnevnte fire såpesorter der til og med juni d. å. blev innført fra England, fremstilles enten direkte av Lever Brothers på De-No-Fa's grunn eller for regning av det engelske selskap. Det er som tidligere da såpene blev importert dette selskaps norske filial A/S Brødrene Lever, Kristiania, som organiserer salget og reklamevirksomheten.

Om det veldige verdensomspennende engelske såpekonsern Lever Brothers kan meddeles at det såvidt vites har en aktiekapital på over 130 millioner pund hvorav ca. 50 millioner kontant innbetalt.

Foruten sitt eget enorme fabrikkanlegg i Port Sunlight har firmaet i årenes løp skaffet sig aktiemajoriteten i en rekke av de betydeligste såpefabrikker i England og det er sikkert ikke for meget sagt at det behersker det engelske marked på såpefabrikasjonens område.

Utenfor England har Lever Brothers filial-fabrikker i en rekke av Europas land og i andre verdensdeler likesom firmaet eier betydelige plantasjoner ute i verden, hvor olje fremstilles.

Nu står altså de skandinaviske land for tur. En fabrikk er som bekjent nylig åpnet i Danmark og fabrikasjonen av de kjente engelske såpemerker er påbegynt i forbindelse med De-No-Fa.

Den norske såpeindustri er gammel og tradisjonsrik. Allerede kort tid efter at der blev tale om såpefabrikasjon i moderne forstand, blev de første såpesyderier opprettet i første halvdel av forrige århundrede. Siden har denne industri gjennomgått en jevn og rik utvikling. For tiden finnes der herved 40 norske såpefabrikker som er fordelt over det hele land. I disse bedrifter er nedlagt en betraktelig kapital som uavkortet sitter på norske hender, hvorav følger at all fortjeneste blir i landet. Fabrikkene beskjeftiger et stort antall norske arbeidere og er selv sagt undergitt utelukkende norsk ledelse. Såpeindustrien er altså nasjonal i ordets beste betydning. De norske fabrikker har så

stor kapasitet at de fullt ut kan dekke landets behov og mere til.

Om de norske såpers kvalitet kan uttales at der fremstilles en rekke norske såper av enhver type, som står fullt på høide med de beste utenlandske. Dette fremgår av en rekke uttalelser fra upartiske norske husmødre og der henvises ytterligere til følgende uttalelse til de norske statsmyndigheter av en autoritet som professor ved Norges Tekniske Høiskole dr. S. Schmidt-Nielsen, som i sin innstilling til tolltariffkommissjonen bl .a. uttaler:

«Men jeg må bestemt hevde at flere av våre fabrikker leverer med de utenlandske fullt konkurransedyktige natronsåper, særlig pilerte såper, men også almindelig kjerneåpe.»

For å gjøre billedet av den nasjonale såpeindustri fullstendig gjenstår da kun å påpeke at den innbyrdes skarpe konkurranse mellom de norske såpefabrikker sikrer forbrukerne meget billige priser. Dette fremgår tydelig av det faktum at de norske såper er billigere enn brødrene Levers tilsvarende merker. Sunlight såpe koster således for tiden i utsalg 45 øre pr. stk. å 130 gram, de norske 40 øre.

I henhold til det ovenfor anførte er det sikkert at landets såpeindustri i enhver henseende kan tilfredsstille det norske markeds behov.

Det kan muligens anføres at de norske såpefabrikker ikke kan bli alvorlig truet av den utenlandske trust, så lenge dennes priser ligger over de norske. Til dette må svares at Lever Brothers riktignok ikke har anvendt dumping i Norge, men til gjengjeld har drevet en reklamevirksomhet så voldsom at de norske fabrikker ikke engang tilnærmelsesvis har kunnet besvare denne. I denne forbindelse tør det ha sin interesse å henlede det ærede departements oppmerksomhet på bilag 1 hermed utskrift av en artikkel i «Norges Industriforbund». I denne voldsomme reklame ligger forøvrig forklaringen til at der i de senere år har vært importert uforholdsmessig meget såper, til tross for den norske industris utmerkede betingelser for å dekke hele behovet.

Et utdrag av importstatistikken over såpe tjener til å belyse det:

År.	Samlet import av såpe i kg. ca.
1896	465 986
1897	510 000
1898	485 000
1899	169 000
1901	170 000
1904	271 000
1907	400 000
1913	710 000
1914	756 000
1915	881 000
1916	511 000
1917	42 000
1918	118 000
1919	3 095 000
1920	1 352 000
1921	794 000
1922	1 387 000
1923	1 608 000

Da en vesentlig del av det kvantum som er innført i de senere år utgjøres av Brødrene Levers såper, må det medgis at der for tiden er adskillig forbruk av disse i landet. Men samtidig må fastslåes at der for tiden ikke er noget naturlig behov for disse. Der er derfor likeså litt noget naturlig behov for en fabrikk til fremstilling av disse såper.

Det er ovenfor påvist at den nasjonale såpeindustri i enhver henseende kan tilfredsstille det norske markeds behov. Det skulde synes klart at dette forhold er det naturlige og det som best gavner landets økonomi og forbrukere.

Hvis Brødrene Lever skal få fortsatt adgang til å fremstille sine såper ved De-No-Fa, vil den utenlandske trust lett få satt det for tiden verdifulle stempel «norske varer» på sine produkter. Det bemerkes at den allerede har iverksatt en stor reklamekampagne med dette moment sterkt fremhevet. Selv om kun den nuværende omsetning av Brødrene Levers såper opprettholdes, betyr dette at det utenlandske konsern hører en stor del av fortjenesten ved såpe-

salg i Norge, men hvad verre er, man kan bestemt gå ut fra at Lever Brothers neppe var gått til anlegg av fabrikk i Norge, hvis det ikke var med det mål for øie å øke sin omsetning i en særdeles vesentlig grad til fortrenghet for landets egen industri.

Jeg tillater mig sluttelig i denne forbindelse å henlede det ærede departements oppmerksomhet på at der i disse dager i Fredrikstad er registrert et nytt selskap A/S Kongsten med en kapital av kr. 25 000,00.

Av anmeldelsesdokumentene vedkommende dette selskap, som jeg vedlagt tillater mig å oversende i gjenpart, bilag 2 hermed, vil fremgå at selskapet eies med en halvpart hver av Lever Brothers og De-No-Fa og det er vel neppe tvilsomt at dette selskap med den bagatelmessige kapital er startet nettop i anledning av den påbegynte såpefabrikasjon.

Det synes temmelig åpenbart at hele selskapet er et skinnarrangement, idet et selskap med en kapital av kr. 25 000,00 ikke kan drive industri av nogetsomhelst omfang. Hensikten er vel imidlertid kun å skape et rettssubjekt i ly av hvilket Lever Brothers kan drive sin virksomhet her i landet. Jeg tør be det ærede departement være oppmerksom på disse underselskaper som dannes, således at det, om konsesjon meddeles De-No-Fa forhindres at dette overfører nogen av sine rettigheter til underselskaper.

Ikke rettere enn jeg kan forstå står vi nu i såpeindustrien overfor det samme fremstøt mot norsk industri som vi også i disse dager er vidne til i tobakks- og margarinindustrien. Mektige utenlandske truster arrangerer skinnaktieselskaper med norsk kapital og overflytter i ly av disse selskaper sin produksjon på norsk grunn og reklamerer sine produkter som norske produkter. Det sier sig selv at det store publikum kritikkløst sluker «fabrikert i Norge av norske arbeidere» og kjøper varen som god norsk vare uten tanke på det vesentligste, nemlig at produksjonen skjer for fremmed kapital og at som følge derav all fortjeneste på produksjonen går ut av landet.

Det synes mig klart at vår i aller egentligste forstand nasjonale såpeindustri i pakt med hele vår konsesjonslovgivning har krav på våre myndigheters beskyttelse overfor den alvorlige fare som utvilsomt truer fra den utenlandske trust.

Under henvisning til ovenstående tror jeg å turde påstå at De-No-Fa's konsesjonsandragende kan innebære en trusel mot norsk industri og tør jeg som følge herav henstille til det ærede departement at der hos De-No-Fa innhentes detaljerte opplysninger om selskapet og de interesser som står bak dette, samt i hvilket øiemed kraften er tenkt anvendt.

Forsåvidt konsesjon meddeles, tør jeg henstille at der som ufravikelig betingelse herfor oppstilles at De-No-Fa på sin eiendom hverken direkte eller indirekte ved hjelp av underselskaper fremstiller Lever Brothers såpeprodukter.

Mot såpepulveret «Bob» kan der visstnok fra et nasjonalt synspunkt ikke gjøres vesentlige innvendinger, sålenge der til fremstilling herav anvendes de avfallsprodukter som bevislig faller av De-No-Fas egentlige virksomhet, nemlig herdning av sel-, fisk- og hvaloljer.

Forsåvidt det ærede departement skulde ønske ytterligere opplysninger, tør jeg be at henvendelse herom skjer gjennom mig.

Sluttelig må jeg henstille til det ærede departement å oversende nærværende fremstilling til Norges Industriforbund til uttalelse før der treffes nogen avgjørelse av det omhandlede konsesjonsandragende.

Som bilag følger

- 1) Utskrift av artikkel i «Norges Industri for 11te oktober 1924.
- 2) Gjenpart av diverse dokumenter vedkommende A/S Kongsten.

Man vedlegger de påberopte bilag.

Man har forelagt skrivelsen for Norges Industriforbund som under 13de november 1924 har uttalt følgende:

«Norges Industriforbund yder sin fulle tilslutning til de uttalelser som De Norske

Søpefabrikanter Forening er fremkommet med om såpeindustriens stilling i vårt land. Konkurransen mellom de forskjellige bedrifter innen denne branche er fullt betryggende for publikum og produktenes kvalitet står meget høit. Man behøver derfor ved bedømmelsen av spørsmålet om utenlandsk konkurranse gjennom innførsel av utenlandske produkter eller etablering av utenlandske bedrifter i Norge i dette tilfelle ikke å ta andre hensyn enn dem som kommer til uttrykk i landets almindelige økonomiske politikk.

Ut fra denne opfatning vil Norges Industriforbund om det foreliggende konsesjonsspørsmål uttale:

Det konsesjonsspørsmål som det her gjelder er i første rekke spørsmålet om De-No-Fa's egen kraftleiekonsesjon. Der bør ved denne konsesjons innvilgelse vises denne for norsk næringsliv og spesielt for vedkommende distrikt så ønskelig bedrift den største imøtekommenhet, således at der ikke på nogen måte legges den vanskeligheter i veien eller at dens driftsutgifter økes.

Med hensyn til søpefabrikasjonen innen De-No-Fa's område foreligger der intet offisielt om for hvis regning den foregår eller hvordan forholdet er ordnet i det hele tatt.

Før vi kan avgi nogen endelig uttalelse i saken, er det imidlertid nødvendig for oss at forholdet er på det rene. Foreløbig vil vi dog rent generelt fremheve:

Ingen norsk forbruksinteresse tilsier at der i denne branche opprettes utenlandske filialbedrifter i Norge i konkurranse med de norske fabrikker. Skal der derfor gis tillatelse til å opprette den slags bedrifter, må det således efter vår konsesjonslovgivnings ånd ialfall sikres at de får en kapital som står i et rimelig forhold til bedriftens anlegg og virkemidler. Forholdet må være at bedriften har en virkelig egenkapital. Det er nødvendig for at man her i landet skal ha et virkelig ansvarlig selskap å holde sig til. Det er også nødvendig for at ikke det fremmede selskap i skatteteknisk henseende skal bli gunstigere stillet enn dets norske konkurrenter til like stor skade for stat og kom-

mune som for de norske fabrikker innen branchen.»

Senere har man mottatt en skrivelse fra advokat Garup Meidel av 26de november 1924 sålydende:

«I tilslutning til min skrivelse til det ærede departement av 18de f. m. angående ovennevnte konsesjonsandragende, skal jeg på vegne av «De Norske Søpefabrikanter Forening» tillate mig å fremkomme med følgende ytterligere bemerkninger:

Efter de opplysninger man nu har innhentet synes det antagelig at det nye anlegg for søpefabrikasjon som De-No-Fa i disse dager allerede har gått igang med i Fredrikstad aktes utleid til det tidligere omskrevne nydannede aktieselskap «Kongsten».

Dette selskap vil da i de nu påbegynte anlegg, når dette til næste år blir ferdig, gå igang med fremstilling av Lever Brothers produkter.

Jeg skylder å opplyse at «A/S Kongsten» såvidt jeg har erfart, har utvidet sin aktiekapital fra kr. 25 000,00 til kr. 500 000,00, uten at mig bekjent ennu noget er kunngjort herom, men er det fremdeles uten nærmere påvisning ganske klart at selskapet «Kongsten» kun er et arrangement, bak hvilket større kapitaler utvilsomt arbeider.

Idet jeg forsåvidt henholder mig til mitt tidligere, må jeg hevde at der ikke er nogensomhelst grunn til å innrømme De-No-Fa konsesjon på kraftleie, hvis denne kraft, således som alt tyder på delvis aktes anvendt helt utenfor De-No-Fa's egentlige formål, nemlig til fremleie til «A/S Kongsten» for fremstilling av en verdenstrusts søpeprodukter på norsk grunn — til ubotelig skade for den norske såpeindustri.

Jeg skal videre tillate mig å henlede det ærede departements oppmerksomhet på et meget vesentlig moment, nemlig den skatterettslige side av saken. Ut fra erfaringer i lignende tilfelle vil jeg peke på at følgende fremgangsmåte ligger nær uten selvsagt å kunne påstå at fremgangsmåten i dette tilfelle vil bli benyttet:

Som ovenfor påpekt antas De-No-Fa å

ville utleie fabrikklokalene til «A/S Kongsten» formentlig til en nominell leie. Videre kan det tenkes at «A/S Kongsten» overlater sine produkter også til en nominell fortjeneste til det allerede eksisterende selskap A/S Brødrene Lever, Kristiania, hvis formål det er å omsette Lever Brothers produkter. Der igangsettes en enorm reklamekampagne hvis omkostninger helt ut belastes Brødrene Lever, likesom også alle andre utgifter ved driften overføres dette selskap. Hyppig ser man også at datterselskapene kjøper råprodukter til en fiktiv høipris av moderselskapet således at datterselskapene går med underskudd, mens fortjenesten blir så meget desto større hos det utenlandske moderselskap. Følgen herav blir atter at hverken A/S Kongsten eller A/S Brødrene Lever får nogensomhelst «inntekt» således at de med andre ord slipper enhver inntektsskatt her i landet.

De her nevnte forhold medfører særdeles uheldige konsekvenser i to retninger. For det første undras stat og kommune betydelige skattebeløp samtidig som disse i realiteten utenlandske rettssubjekter i enhver henseende nyter alle fordeler som innenlandske rettssubjekter, men dertil kommer det uhyre vektige moment at den skattefrihet som lett følger av en sådan jongleren mellom utenlandske moderselskaper og innenlandske skinnaktieselskaper, denne skattefrihet er ødeleggende for den rene innenlandske industri med de betydelige skatter som nu pålegges er det helt overflødig nærmere å påvise dette.

Ved å slippe utenlandsk kapital inn i landet på vilkår som de her foreliggende, opnår man derfor meget lett ikke bare å skaffe den allerede eksisterende konkurransedyktige og blomstrende industri en jevnbyrdig konkurranse, men man risikerer å skape store fordeler for den utenlandske kapital, fordeler som ikke på nogen måte kommer innenlandske interesser tilgode, tvertimot, og som er helt drepene for vår egen industri.

Nærværende sak er av den aller største prinsipielle interesse og følges med stor oppmerksomhet i vide kretser.

Våre myndigheter har ved vår konsesjonslovgivning vist at vi ønsker å gardere oss mot farene ved utenlandsk kapital og dog er det helt på det rene at den form for utenlandsk kapital man tidligere fortrinsvis hadde for øie, nemlig store selskaper med sin kapital og sitt sete i Norge, denne form er langt mindre farlig enn den form som her foreligger. De store utenlandske selskaper som i sin tid fremkalte vår konsesjonslovgivning, tilsiktet her i landet å starte ny industri, ikke å knekke allerede bestående innenlandske virksomheter og omhandlede utenlandske selskapers kapital var anbragt og inntekten fremkom her i landet, således at såvel formue som inntekt skattelas her. Ingen av disse til fordel for utenlandsk kapital vesentlige momenter kan anføres i det her foreliggende tilfelle.

Når vår konsesjonslovgivning således har funnet det påkrevet å beskytte sig mot utenlandsk kapital som søkes anbragt her i landet også for å starte ny industri skulde det synes enn mere naturlig at våre myndigheter yder den bestående nasjonale såpeindustri all den beskyttelse som overheadet kan ydes mot en trusel som den foreliggende, som vitterlig ikke tilfører landet nogensomhelst kapital men utelukkende truer med å knekke en blomstrende norsk industri, der helt ut tilfredsstillende landets behov.

Under henvisning til ovenstående og min skrivelse av 18de f. md. må jeg derfor innstendig henstille til det ærede departement at De-No-Fa ikke meddeles den ansøkte konsesjon, medmindre der skapes fullt betryggende garantier for at kraften hverken direkte eller indirekte aktes anvendt til fremstilling av Lever Brothers produkter.

Forsåvidt der måtte innløpe noget konsesjonsandragende fra «A/S Kongsten», tør jeg henstille at et sådant andragende må bli oversendt mig på vegne av «De Norske Sæpefabrikanter Forening» til uttalelse, idet A/S Kongsten efter de tidligere meddelte opplysninger om dette selskap, må an-

tas å trenge konsesjon også til erhvervelse av bruksrett over fast eiendom.»

Advokat Meidells og Industriforbundets ovennevnte skrivelser har vært forelagt De-No-Fa som i skrivelse av 9de desember 1924 har uttalt følgende:

«I anledning av Hovedstyrets skrivelse av 19de november d. å. skal vi tillate oss å fremkomme med en del bemerkninger til den henvendelse, som er gjort til Hovedstyret fra Sæpefabrikantenes Forening.

Denne henvendelse, såvel som den foreliggende uttalelse fra Norges Industriforbund har efter vår mening intetsomhelst å gjøre med behandlingen av De-No-Fa's kraftkonsesjonsbetingelser. Det nydannede aktieselskap Kongsten vil ikke få sin kraft levert fra De-No-Fa. Dessuten er kraftkvantumet så lite at det langt underskrider konsesjonslovens minimum.

Under disse omstendigheter anser vi det ganske overflødig å gå nærmere inn på hr. advokat Garup Meidells anførsler, men ønsker dog, for at det ærede Hovedstyre ikke skal få et helt feilaktig bilde av forholdet å opplyse følgende:

A/S Kongsten er et fabrikk-selskap der skal fabrikere såper, dels for A/S Brødrene Lever, dels for De-No-Fa. Vi finner å burde opplyse at dette selskap er opprettet efter initiativ av en av våre direktører og at således ikke Lever Brothers har tatt initiativet til selskapets opprettelse. Vi finner at det vilde være av betydning såvel for en mere effektiv utnyttelse av en del av våre produkter, som fra nasjonaløkonomisk synspunkt sett, å få flyttet fabrikkasjonen av såpeprodukter, der i en menneskealder har vært forhandlet i Norge, fra utlandet til Norge. Enhver der har nogen erfaring i industri vil nemlig vite at den største del av pengene der omsettes i en sådan industri vil forbli i landet. Herfra undtas utgifter til sådanne råoljer, som kun produseres i tropene og som således må hjemføres. Dette er ens for alle såpefabrikker.

Avtale om bygning av såpefabrikken forelå allerede i 1923 og det var forutsetningen at kapitalen skulde utgjøre kr.

500 000,00. Da fabrikkasjonen til å begynne med blev foretatt i provisorisk innredede lokaler, var nogen større kapital foreløbig ikke påkrevet, hvorfor den kun blev satt til kr. 25 000,00. Efterat planene og beregningene for den permanente fabrikk var gjort ferdig, blev kapitalen, som forutsatt, øket til kr. 500 000,00 der er fullt innbetalt. Dette beløp er for et fabrikk-selskap som det foreliggende, fullt tilstrekkelig.

Vi undlater ikke å henvise til den kraftige reaksjon, som gjennom dagspressen og ikke minst fra Norges Handelsstands Forbunds side (se dagspressen for lørdag 6te ds.) er kommet til orde likeoverfor den kortsynte fremmedfientlighet som i den senere tid har gitt sig tilkjenne her i landet og har vakt en lite smigrende oppmerksomhet i utlandet. Når denne fremmedfientlighet endog — som i foreliggende tilfelle — har fått støtte fra Norges Industriforbund kan dette kun forklares dermed at tyngdepunktet innen dette forbund visstnok dannes av hjemmeindustriens interesser. Det ærede Hovedstyre vil visselig forstå at der ikke kan advares sterkt nok mot en propaganda, der i høi grad vil irritere landets kunder i utlandet og derved skade vår eksportindustri og eksporthandel. Norsk skibsfart, hvalfangst og eksport av tremasse, papir, cellulose og fiskeprodukter m. v. kunde derved bli bragt i en meget betenkelig stilling.

Ved siden herav har De-No-Fa's vedkommende muntlig opplyst at det nye selskap «Kongsten» som skal fabrikere Lever Brothers såpeprodukter har inngått kontrakt direkte med Hafslund om å leie kraft. Kontrakten omfatter ikke så meget som 500 HK.

Under henvisning til det således foreliggende antar man at bestemmelsen i betingelsenes § 4 må godtas.

Man vedlegger i denne forbindelse avskrift av en fra De Nordiske Fabriker A/S på foranledning mottatt skrivelse av 23de desember 1924 med 1 bilag. Det er Hovedstyrets forutsetning «at elektrisk kraft til Kongsten A/S leveres av Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk, når nevnte selskaps nye fabrikk i Fredrikstad er ferdig.

Ad § 5. Betingelsen er overensstemmende med § 5 i departementets utkast, dog med følgende endringer:

I departementets utkast står at for hver dag nogen i strid med bestemmelsen er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt av inntil kr. 50,00. Etter vedlagte forslag kan departementet forlange at der erlegges en sådan mulkt.

Denne endring inneholder såvidt sees ingen realitet, likeså heller ikke det av De-No-Fa ønskede tillegg:

«Med mindre konsesjonæren har befunnet sig i undskyldelig uvitenhet med hensyn til innfødsretten eller statsborgerretten.»

Ad § 6. Norsk materiell.

Bestemmelsen avviker i enkelte punkter fra departementets utkast. Etter vedlagte utkast skal konsesjonæren forplikte sig til mest mulig å anvende norsk arbeid og norsk materiell. Ordene «mest mulig» er nye. Likeledes at der under «materiell» ikke er innbefattet forbruksartikler og råstoffer. Hovedstyret mener at bestemmelsen overhodet ikke omfatter forbruksartikler og råstoffer. Når imidlertid De-No-Fa ønsker dette presisert kan der ikke være noget til hinder herfor.

Efter departementets utkast skal tvistigheter angående bestemmelsen avgjøres av departementet. De-No-Fa har anført at departementet formentlig ikke innehar den fornødne sakkyndighet til å bedømme spørsmålet og har derfor foreslått at mulig tvist avgjøres av Den Faste Tekniske Voldgiftsrett i Kristiania. Voldgiftsretten avgjør selv hvem der skal betale de med saken forbundne omkostninger.

Hovedstyret har intet å bemerke hertil.

Ad § 7. Norsk forsikring.

Stemmer med departementets utkast.

Ad § 8. Avgift.

De-No-Fa har under forhandlingene bestemt erklært at de ikke vil godta høiere samlede årlige avgifter enn:

I tiden fra kraftleiens begynnelse fra

15de mai 1913 til 15de mai 1923 enn kr. 0,50 pr. el. HK.

Fra 15de mai 1923 til konsesjonstidens utløp 15de mai 1943 kr. 1,00 pr. el. HK.

Hovedstyret finner efter omstendighetene å kunne anbefale fastsatt disse avgifter. Man antar at de i sin helhet bør tilfalle staten.

Ad § 9. Kraftavståelse.

Angående dette punkt har advokat Høeg-Bugge i skrivelse av 28de november 1924 anført følgende:

«Forholdet er nemlig, som av mig muntlig nevnt at Fredrikstad kommune er helt avskåret fra å komme i betraktning som berettiget til å motta kraft fra De-No-Fa. Herom kan jeg henwise til de trykte forhandlinger angående kontrakten mellem Fredrikstad kommune og A/S Hafslund i 1912 der finnes i vedlagte hefte. (Dette forbeholdes tilbakelevert så snart som mulig). Jeg henviser til dettes pag. 96 og 97. De vil derav se at De-No-Fa likeoverfor Fredrikstad kommune hadde stillet som betingelse for å bygge sin fabrikk i Fredrikstad at kraftkontrakt med Hafslund lot sig opnå om 12 000 HK. på de av firmaet fremsatte vilkår. Dette bevirket at Fredrikstad kommune på sin side likeoverfor A/S Hafslund stillet som betingelse for fornyelsen av sin kraftkontrakt at dette firma aksepterte De-No-Fa's nevnte tilbud. Resultatet blev da også at dette skjedde samtidig som kontrakten mellem A/S Hafslund og kommunen gikk i orden. Dermed er det ganske gitt at Fredrikstad ikke senere kan avta noget av De-No-Fa's kraftkvantum, ti derved vilde kommunen forrykke den betingelse der var grunnlaget for De-No-Fa's kjøp av sine tomter av kommunen og i forbindelse hermed anleggelsen av fabrikk i Fredrikstad.»

Efter dette går man ut fra at bestemmelsen om kraftavståelse i dette tilfelle må kunne sløifes. Man vedlegger det ovennevnte hefte.

Ad § 10. Forholdet til arbeiderne.

Bestemmelsen er overensstemmende

med departementets utkast, dog er i siste ledd tilføiet ordene «under anleggsarbeidet».

Ad § 11. Motarbeidelse av drukenskap.

Bestemmelsen utgår som overflødig.

Ad § 12. Trust.

Stemmer med departementets utkast.

Ad § 13. Fattigfond.

Bestemmelsen er overensstemmende med 1ste ledd i departementets utkast. Det i annet ledd i departementets utkast omhandlede fond har man ikke funnet det absolutt påkrevet å betinge.

Ad § 14. Innenlandsk næringsdrivende.

Stemmer i det vesentligste med departementets utkast.

Ad § 15. Kontroll.

Stemmer i det vesentligste med departementets utkast.

Ad § 16. Straffebestemmelser.

Stemmer i det vesentligste med departementets utkast.

Departementet skal bemerke, at det foreliggende konsesjonsspørsmål antas å måtte behandles efter konsesjonsloven av 14de desember 1917. Av Hovedstyrets redegjørelse vil sees, at De Noske Sæpefabriker med tilslutning av Norges Industriforbund har fremhevet at det må oppstilles som ufravikelig betingelse for en eventuell leiekonsesjon, at De-No-Fa på sin eiendom hverken direkte eller indirekte fremstiller Lever Brothers produkter. På vegne av A/S Lilleborg har derhos advokat Johan Bredal i en forestilling av 26de mars 1926, som vedlegges, henstillet, at konsesjon på heromhandlede kraftleie kun gis De-No-Fa på de betingelser at selskapet ikke uten særskilt tillatelse — hverken direkte eller indirekte — optar annen industriell virksomhet på sine tomtearealer i Fredrikstad enn den herding av oljer, det tidligere har drevet.

Departementet har ført inngående forhandlinger med De-No-Fa navnlig angående bestemmelsen i konsesjonsbetingelsen § 4,

2net ledd om kraftens anvendelse, likesom man angående dette punkt har forhandlet med Handelsdepartementet. Man har i henhold hertil ikke funnet å burde anbefale at det i bestemmelsen inntas sterkere innskrenkende bestemmelser med hensyn til selskapets fabrikasjonsfrihet, idet man dog antar at den bør gis en mer positiv avfatning enn foreslått av Hovedstyret. Man er blitt stående ved å anbefale § 4, 2net ledd gitt følgende form:

«Kraften kan av De-No-Fa ikke uten efter ny tillatelse benyttes til annet enn drift av fabrikker og anlegg for fremstilling og foredling eller annen utnyttelse av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer, såsom raffinasjon, herdning, destillasjon, ekstraksjon og knusning av oljefruktur, drift av spaltningsanlegg og elektrolyse samt de ved disse fabrikasjoner fallende bi-produkter. Kraften kan for disse formål utnytted i en hvilkenksomhelst form, såsom drivkraft, lys og varme.»

Forøvrig tiltrer departementet Hovedstyrets forslag til betingelser med enkelte mindre vesentlige forandringer i §§ 5, 6 og 9. Man anbefaler således konsesjon meddelt på følgende betingelser som er vedtatt av De-No-Fa ved skrivelse av 12te februar 1926.

§ 1.

Tillatelsen gjelder for et tidsrum av 30 år, regnet fra den dag kraftleveringen tok sin begynnelse den 15de mai 1913.

§ 2.

Selskapets styre (direksjon og representantskap) skal ha sitt sete her i riket.

Direksjonen skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av representantskapets medlemmer må minst halvparten være norske statsborgere.

§ 3.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement, eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for

hver gang erlegge en konvensjonalbot til statskassen av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn, efter vedkommende departements nærmere bestemmelse. Tvangsmulkten inndrives ved utpantning.

§ 4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energi til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan av De-No-Fa ikke uten efter ny tillatelse benyttes til annet enn drift av fabrikker og anlegg for fremstilling og foredling eller annen utnyttelse av vegetabiliske og animalske oljer og fettstoffer, såsom raffinasjon, herdning, destillasjon, ekstraksjon og knusning av oljefrukt, drift av spaltningsanlegg og elektrolyse samt de ved disse fabrikasjoner fallende biprodukter. Kraften kan for disse formål utnyttes i en hvilkensomhelst form, såsom drivkraft, lys og varme.

§ 5.

Konsesjonæren skal såvidt mulig benytte bare funksjonærer og arbeidere, som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig. For hver dag som nogen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærens tjeneste kan departementet forlange at De-No-Fa erlegger til statskassen en løpende mulkt av inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

§ 6.

Konsesjonæren forplikter sig til å anvende norsk arbeide og norsk materiell for såvidt dette fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mer enn 10 pct.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spør-

målet av en voldgiftsrett bestående av 3 mann, hvorav departementet og konsesjonæren hver opnevner 1, mens opmannen opnevnes av rektor ved Norges Tekniske Høiskole. Voldgiftsretten avgjør hvem der skal betale de med saken forbundne omkostninger.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om anvendelse av norsk materiell og norske arbeidere, når særegne hensyn gjør dette påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse kan departementet forlange at konsesjonæren for hver gang erlegger en mulkt av inntil 15 pct. av verdien, hvilken mulkt tilfaller statskassen. Hvorvidt overtredelse av bestemmelsen foreligger, avgjøres av den ovennevnte voldgiftsrett.

§ 7.

Forsikring tegnes såvidt mulig i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser og sikkerhet som utenlandske.

§ 8.

Der erlegges til staten følgende årlige avgifter:

For de første 10 år av konsesjonstiden kr. 0,50 pr. el. HK. og for de resterende 20 år kr. 1,00 pr. el. HK.

Avgiften erlegges av det samme energikvantum som det hvorav der betales leie (jfr. § 9 i den mellem leier og utleier under 8de juni 1912 avsluttede kraftleiekontrakt). Avgiftene for den forløpne del av konsesjonstiden erlegges innen 30 dager fra konsesjonens meddelelse. Forøvrig erlegges avgiftene efterskuddsvis innen hvert års 31te januar. Av forsinket innbetaling erlegges 6 pct. årlig rente.

§ 9.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer i steden for penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeids-

redskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fra- drag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal netto- overskuddet etter revidert årsregnskap an- vendes til almennyttig øiemed for arbei- derne. Anvendelsen fastsettes etter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forplik- telser overfor arbeiderne ved anlegget.

§ 10.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig for- høielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembrin- ges ved energien.

§ 11.

Konsesjonæren plikter å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattig- kommune, overensstemmende med de regler som i loven om fattigvesen av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

§ 12.

Innenlandske næringsdrivende og for- brukere skal ha fortrinnsrett til kjøp av sel- skapets produkter. Nærmere forskrifter om anvendelse av denne bestemmelse i det en- kelte tilfelle kan utferdiges av vedkom- mende departement.

§ 13.

Konsesjonæren er pliktig til å underka- ste sig den nødvendige kontroll fra vedkom- mende departements side med hensyn til overholdelsen av de opstilte betingelser. De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren.

§ 14.

Undlatelse av å stille det i § 11 om

handlede fond samt overtredelse av §§ 2, 10 samt 13 medfører tap av konsesjonen der- som departementet forlanget det, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16, §§ 31 og 32.

Som det vil sees er tillatelsen anbefalt gitt for et tidsrum av 30 år regnet fra 15de mai 1913, da kraftleveringen tok sin begyn- nelse. Det er betinget avgift til staten med kr. 0,50 pr. el. HK. pr. år. i de første 10 år av konsesjonstiden, og for de øvrige 20 år kr. 1,00 pr. HK. Man har ikke funnet å burde anbefale opstillet betingelser om kraftav- ståelse til staten eller kommuner, idet man i så henseende skal bemerke følgende: Ifølge den i Hovedstyrets redegjørelse inntatte ut- talelse fra De-No-Fa's advokat av 28de no- vember 1924, vilde Fredrikstad kommune etter de foreliggende avtaler i tilfelle måtte ansees avskåret fra å avta noget av den av De-No-Fa leiede kraft. Angående kraftfor- syning til landkommuner i Østfold er det truffet en ordning ved kgl. resolusjon av 3dje april 1914 angående tillatelse for A/S Hafslund til å utføre forskjellige høispente kraftledninger («Smålensoverenskomsten»). Ved denne ordning blev A/S Hafslund for- pliktet til å levere elektrisk energi til Øst- fold fylke på bl. a. følgende betingelser: Fyl- kets landdistrikter blir inntil utgangen av 1918 sikret til disposisjon, utover hvad der allerede var levert eller kontrahert, inntil 5 000 HK. til lys og småindustri. Etter ut- gangen av 1918 forplikter selskapet sig til å avgi til landdistriktene den nødvendige energi til den almindelige årlige økning av konsumet til lys og småindustri, såfremt det har kraft disponibel eller selskapet ved nye vassdragsreguleringer i Glommen får anled- ning til å øke den konstante ydelsesevne fra sine 3 kraftanlegg.

Da denne ordning under forhandling med distriktet blev truffet i 1914 forelå alle- rede kontrakt mellom A/S Hafslund og De-

No-Fa om levering av inntil 12 000 elektr. HK. (inngått sommeren 1912).

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates De-No-Fa A/S i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 12 000 elektr. HK. fra A/S Hafslund på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 20de februar 1926 anførte betingelser.

4. Cementfabrikken Norge Ce-No-Portland Cementfabrik A/S.

(Leie av inntil 1300 kW. fra Lier kommune).

Jfr. bind IV nr. 17 og 34.

Kgl. resol. av 19de mars 1926.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 27de januar 1926 har departementet mottatt et andragende fra Cementfabrik Norge Ce-No Portland Cement A/S av 20de oktober 1925 om tillatelse til leie av kraft fra Lier kommune.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 2nen april 1917 blev der i medhold av kap. IV i lov av 18de september 1909 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddelt Cementfabrik Norge Ce-No Portland Cement A/S tillatelse til på nærmere angitte vilkår å leie inntil 800 el. HK. av Lier kommune.

Ved kgl. resolusjon av 16de november 1917 blev der i medhold av samme lov meddelt selskapet tillatelse til likeledes på nærmere angitte vilkår å leie ytterligere inntil 400 el. HK. av Lier kommune.

Den førstnevnte tillatelse blev meddelt som gjeldende inntil 1ste juli 1935 til hvilket tidspunkt kontrakten om de nevnte 800 el. HK. kan forlenges. Den sistnevnte tillatelse blev meddelt for et tidsrum av 4 år regnet fra den dag leveringen av de nevnte 400

el. HK. begynte — overensstemmende med varigheten av kontrakten herom.

Med skrivelse fra fylkesmannen i Buskerud fylke av 4de november 1925 har man mottatt et til det ærede departement stilet andragende fra selskapet av 20de oktober 1925 om konsesjon på leie av inntil 1300 kW. fra Lier kommune til avløsning av de tidligere leide kraftmengder.

Dette andragende er sålydende:

«Ved kontrakt av 28de januar og 12te februar 1915 påtok Lier kommune sig å levere oss maksimalt 800 HK. à 736 watt elektrisk energi på nærmere i kontrakten stipulerte vilkår.

Kontrakten var bindende for begge parter til 1ste juli 1925 med rett for oss å fornye kontrakten for ytterligere 10 år.

Ved tilleggskontrakt av 8de mai 1917 gikk Lier kommune med på å levere oss utover det ovennevnte kraftkvantum 400 HK. elektrisk energi.

Tilleggskontrakten var bindende for begge parter i 2 år fra den dag, kontrakten trådte i kraft, med rett for oss å fornye kontrakten i ytterligere 1 resp. 2 år, men begjæring herom måtte i så fall sendes Lier kommune innen 15de april 1919.

På disse 2 kontrakter har vi erholdt nødvendig konsesjon.

Ved kontrakt av 2nen juni 1925 har Lier kommune til avløsning av de to foran nevnte kontrakter forpliktet sig til å levere oss minimum 1100 kW. og maksimum 1300 kW. elektrisk energi på i kontrakten nærmere fastsatte vilkår.

Idet vi vedlagt oversender den med Lier kommune avsluttede kontrakt med 2 kopier av samme, tillater vi oss herved å andra om at der for omhandlede kraftleveranse må meddeles oss den nødvendige og i kontrakten forutsatte konsesjon.»

Man vedlegger den i andragendet påberopte kontrakt av 2nen juni 1925. Enn videre vedlegger man en avskrift av selskapets lover samt en av dets styre i henhold til erhvervslovens § 24 avgitt erklæring av 14de november 1925.

Elektrisitetsforsyningen i

Buskerud fylke har i skrivelse av 31te oktober 1925 til fylkesmannen i samme fylke anført følgende:

«Heromhandlede kontrakt mellom Lier elektrisitetsverk og Ce-No ligger til grunn for den i siste styremøte i fylkesforsyningen refererte kontrakt mellom oss og Lier. Der vil således herigjennem sikres fylkesforsyningen et større fast abonnement i Lier.

Vi har intet å innvende mot kontraktens enkelte bestemmelser og vil anbefale den ansøkte konsesjon meddelt.»

Fylkesmannen i Buskerud fylke har i ovennevnte skrivelse av 4de november 1925 anbefalt andragendet.

Hovedstyret vil etter det foreliggende anbefale at der i medhold av § 23 i lov av 14de desember 1917 nr. 16 meddeles selskapet tillatelse til å leie inntil 1300 kW. fra Lier kommune istedenfor den tidligere leide kraftmengde, idet man skal bemerke at der ikke antas å foreligge almene hensyn som taler derimot. Til tillatelsen vil man foreslå knyttet følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 1300 kW. fra Lier kommune, dog ikke utover 1ste juli 1935.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst 2 tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tiltales benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i transformatorstasjon eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene enten dette tilhører selskapet eller Lier kommune.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. *Avgift.*

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. *Kunstig forhøielse av priser.*

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. *Forholdet til selskapets arbeidere.*

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeidet eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i

tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

12. *Fattigfond.*

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring for fattigkommunen i anledning av anleggets utførelse og senere utvidelser. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til fattigunderstøttelse av arbeidere ved dette anlegg, tilbakebetales selskapet.

Enn videre er selskapet forpliktet til å finne sig i at det ved lov bestemmes at de ovennevnte fond overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond som fortrinsvis skal tjene til sikring for fattigkommunene, men som også skal kunne tillates anvendt til andre formål til beste for arbeiderne. Oprettes sådanne fellesfond bortfaller den ovennevnte rett for konsesjonæren til å få tilbakebetalt den del av det her omhandlede fond som ikke medgår.

13. *Husrum for arbeiderne.*

Selskapet forplikter sig til, om og når Arbeidsdepartementet så måtte forlange på rimelige av departementet godkjente vilkår å skaffe arbeiderne sundt og tilstrekkelig husrum.

14. *Kontroll med betingelsenes overholdelse.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15. *Overtredelse.*

Undlatelse av å stille de i foranstående post 12 omhandlede fond samt overtredelse

av postene 2, 10 og 14 medfører i gjentagelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Det bemerkes at de av Hovedstyret nu foreslåtte betingelser har vært forelagt for selskapet som i skrivelse av 11te januar 1926 gjør oppmerksom på at punkt 8 om kraftavståelse vil gjøre dets kraftkontrakt helt illusorisk, idet en eventuell avståelse av inntil 10 pct. av det omkontraherte kraftkvantum vil gjøre det umulig for selskapet å drive sin fabrikk.

Selskapet anmoder derfor om at kraftavståelsesbestemmelsen begrenses til kun å gjelde Lier kommune, som opplyses å ha erklært sig villig til i tilfelle å levere kraften til selskapet, hvorved dette sikres sitt kraftkvantum uavkortet.

Hovedstyret vil foreslå at saken ordnes på den måte at den kraft som selskapet etter forannevnte punkt 8 er forpliktet til å avstå til kommuner av Kongen tildeles Lier kommune.

Sakens øvrige dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 21de januar 1926.»

Man vedlegger den i andragendet påberopte kraftleiekontrakt av 2nen juni 1925 og avskrift av selskapets lover. Videre vedlegges en av selskapets styre i henhold til erhvervslovens § 24 avgitt erklæring av 14de november 1925 om, at der ikke foreligger nogen avtale, siktende til å dekke over det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles selskapet den ansøkte tillatelse til å leie inntil 1300 kW. fra Lier kommune istedenfor den tidligere leide kraftmengde.

De av Hovedstyret foreslåtte betingelser for den nye tillatelse er i det vesentlige de samme, som gjelder for selskapets tidligere leiekonsesjoner, jfr. Meddelte vassdragkonsesjoner, IV side 74 og 208. Det kan i så henseende bemerkes, at tillatelsen

ikke vil gjelde utover 1ste juli 1935. Utenfor de eldre betingelser er der imidlertid i henhold til påbudet i ovennevnte lovs § 23, punkt 5 medtatt et vilkår — post 8 — om plikt til å avgi inntil 10 pct. av den leide kraft til kommuner. Avgiften til statskassen er i post 9 satt til kr. 1,00 pr. kW. av den kraft, hvorav der betales leie mot tidligere bestemt kr. 1,25 pr. hestekraft av den kraft, som benyttes over 500 hestekrefter.

Departementet antar at tillatelsen bør meddeles på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår med følgende tillegg og endringer:

Post 8 om kraftavståelse gis et tillegg, sålydende:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 — to — års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Post 12 om fattigfond endres fra og med 2net ledd 3dje punktum således:

«Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter de nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.»

Man finner med Hovedstyret at der ikke er grunn til å betinge kraftavståelse til staten eller avgift til kommunen. Bestemmelse herom er heller ikke inntatt i selskapets eldre leiekonsesjoner.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates Cementfabrik Norge Ce-No Portland Cement A/S i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 1300 kW. fra Lier kommune istedenfor de kraftmengder som er leiet tidligere i henhold til kgl. resolusjoner av 2nen april og 16de november 1917.

Tillatelsen meddeles på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 19de mars 1926 inntatte betingelser.

5. Tårnelven Kraftaktieselskap.

(Fristforlengelse).

Jfr. bind VII nr. 1, X nr. 9.

Kgl. resol. av 9de april 1926.

Ved kgl. resolusjon av 7de september 1923 blev det tillatt Tårnelven Kraftaktieselskap å leie statens rettigheter i Kobholmvasdraget i Sør-Varanger samt til i medhold av lov av 14de desember 1917 om vassdragsreguleringer å regulere det nevnte vassdrag i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan.

Samtidig blev det i medhold av kap. IV i konsesjonsloven av 14de desember 1917 tillatt A/S Sydvaranger å leie kraft fra Tårnelven Kraftaktieselskaps kraftstasjon i Kobholmvasdraget.

Førstnevnte tillatelse blev gitt bl. a. på betingelse av at utbygning av vannfallet og den projekterte regulering skulde påbegynnes innen 2 — to — år fra konsesjonens datum og fullføres innen en ytterligere frist av 5 — fem — år.

Herom henvises til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» X, side 92—105, hvor det til grunn for resolusjonen liggende foredrag samt konsesjonsvilkårene er inntatt.

Ved skrivelse av 23de juni 1925 har A/S Sydvaranger andratt om minst 3 års forlengelse av de for leie og regulering av Kobholmvasdraget samt bygning av kraftstasjon og kraftledning fastsatte byggefrister.

Andragendet er sålydende:

«Konsesjon for leie og regulering av Kobholmvasdraget i Sørvaranger.»

I denne konsesjon som blev meddelt Tårnelven Kraftselskap den 13de oktober 1923 er det fastsat at utbygning av vandfallet og den projekterte regulering maa påbegyndes inden 2 aar fra konsesjonens datum, altsaa 13de oktober 1925, og vandbygningsarbeiderne og reguleringen maa av-

sluttes og anlæggets drift paabegyndes inden en yderligere frist av 5 aar, altsaa 13de oktober 1930. De samme terminer er fastsat i den senere meddelte tillægskoncession for bygning av kraftstation ved Kobholmvasdraget og kraftledning fra Kobholmvasdraget til Tårnelven.

Vi har nu som tidligere interesse av at foreta denne utbygning, men som det vil være Den Kongelige Regjering og da spesielt Finansdepartementet bekjent, er vi desværre for tiden paa grund av vor finansielle stilling ikke istand til at paabegynde saadan utbygning, og vi tillater os derfor at andra Det kongelige Departement om henstand med paabegyndelsen av byggearbeidet og driftens igangsætning, saaledes at de i konsesjonerne fastsatte terminer forlænges med 3 aar eller helst endnu noget mere.»

Saken har vært forlagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet til uttalelse avgitt ved skrivelse av 25de mars 1926, som man tillater sig å hitsette:

«Vedlagt tilbakesendes det med det ærede departements skrivelse av 17de juli 1925 motatte andragende fra A/S Sydvaranger om forlengelse av de for leie og regulering av Kobholmvasdraget samt for bygning av kraftstasjon og kraftledning fastsatte byggefrister. Der vedlegges uttalelser innhentet fra fylkesmannen i Finnmark, Sør-Varanger herredsstyre og bestyreren i A/S Sydvarangers konkursbo, advokat Kristen Nygaard.

Under henvisning til det således foreliggende skal Hovedstyret bemerke:

Sør-Varanger herredsstyre har ikke anbefalt den omsøkte fristforlengelse. Som vesentlig grunn herfor er anført at selskapet ikke antas å kunne makte utbygningen i nogenlunde nær fremtid. — Selskapet uttaler på sin side uttrykkelig at det fremdeles har interesse av den konsederte utbygning. Advokat Nygaard anfører at fristforlengelsen vil ha betydning for ny-finansiering av Sydvarangerforetagendet.

Det er efter det foreliggende ikke mulig å opgjøre sig nogen begrunnet mening om utsikten til at anlegget kan komme istand i

de nærmeste år. Å nekte den omsøkte fristforlengelse synes som forholdene ligger an mindre rimelig og man anbefaler derfor de ved kgl. resolusjon av 7de september 1923 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av utbygning og regulering av Kobholmvasdraget i Sør-Varanger forlenget med 3 år til henholdsvis 7de september 1928 og 7de september 1933.

Den i andragendet omhandlede fristforlengelse for konsesjon på kraftledning m. v. bør formentlig først avgjøres når fristforlengelsen for reguleringskonsesjonen er ordnet.»

De av Hovedstyret påberopte bilag tillater man sig å vedlegge.

De p a r t e m e n t e t finner efter de således foreliggende opplysninger og erklæringer å burde anbefale at det foreliggende andragende om 3 års forlengelse av de fastsatte byggefrister innvilges.

I henhold hertil tillater man sig således å

i n n s t i l l e :

De ved kgl. resolusjon av 7de september 1923 fastsatte frister for påbegynnelse og fullførelse av Tårnelven Kraftaktieselskaps regulering og utbygning av Kobholmvasdraget forlenges med 3 år henholdsvis til 7de september 1928 og 7de september 1933.

6. A/S Vigelands Brug.

(Leie av inntil 1300 turb. HK. fra Kristiansand kommune).

Kgl. resol. av 23de april 1926.

Fra A/S Vigelands Brug, Vennesla pr. Kristiansand, er til departementet innkommet et andragende datert 6te september 1924 om konsesjon på leie av elektrisk kraft fra et av Kristiansand kommune projektert anlegg i Steinsfossen i Otteråen.

Av andragendet hitsettes følgende:

«Under 5te april 1924 indgav vi et andragende om koncession paa leie av elektrisk energi fra det Kristiansands kommune tilhørende vandfald Urfossen i Otteraaen.

Senere er der mellem os og Kristiansands kommune optat forhandlinger om leie av kraft fra kommunens fos Steinsfossen i samme elv istedetfor fra Urfossen. — I den anledning er der avsluttet en ny kontrakt mellem Kristiansands kommune og os, hvorav bekræftet avskrift vedlægges.

I denne nye kontrakt, er der ikke foretat andre avvikelser fra den ældre end de, som betinges av, at kraften skal tas fra Steinsfossen istedetfor fra Urfossen.

Forutsætningen er nu som før, at kommunen skal utbygge fossen og at kraftanlægget blir kommunens eiendom, mens A/S Vigelands Brug tilveiebringer byggekapaleten og leier kraften av kommunen. Kraftmengden er 10 000 turbinhestekræfter og leietiden er 40 aar fra kraftanlæggets fuldførelse. Leien er i de første 20 aar kr. 195 000,00. I de følgende 20 aar skal leien svare til elektricitetsverkets samlede utgifter til leveringen med tillæg av kr. 85 000,00 pr. aar. Der er i kontrakten indtat bestemmelser sigtende til at beskytte kommunen mot tap som følge av prisstigning. Kraften skal som før forutsat anvendes til fremstilling av aluminium og elektroder i selskapets egne fabrikker paa Vigeland.

I henhold hertil og under henvisning til det tidligere indgivne koncessionsandragende med bilag, tillater vi os i ærbødighet at andrage om koncession paa leie av indtil 10 000 turbinhestekræfter fra Kristiansands kommunes eiendom Steinsfos i Otteraaen i et tidsrum av 40 aar paa de i vedliggende kontrakt opstillede vilkår. Med hensyn til anlæggets tekniske side, tillater vi os at henvise til de medfølgende planer etc.»

Man vedlegger den i andragendet påberopte kraftleiekontrakt samt de likeledes påberopte planer vedrørende anleggets tekniske side. Ennvidere vedlegges det i andragendet påberopte av selskapet tidligere innsendte konsesjonsandragende med bilag på leie av elektrisk kraft fra Urfossen i Otteråen.

Endelig vedlegges et eksemplar av selskapets vedtekter samt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen

avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Staten er eier av ca. $\frac{1}{3}$ av fallhøiden på Steinsfossens høire side, mens resten av fossen tilhører Kristiansands kommune. Da statens del inngår i den projekterte utbygning, vil denne ikke kunne gjennomføres uten at der blir truffet en ordning med staten.

Sådan ordning vil nu komme istand, idet Stortinget ved beslutning av 17de april 1926 har samtykket i at den staten tilhørende andel av Steinsfossen blir makeskiftet bl. a. med den Kristiansand kommune tilhørende høire side av Urfossen i samme elv.

Angående Stortingets ovennevnte beslutning tillater man sig å henvide til St. prp. nr. 58 for 1925, innst. S. nr. 119 og St. forh. side 2358—2385 for s. å. samt til innst. S. nr. 39 for 1926 og St. forh. for s. å. side 1011—1074 av hvilke dokumenter avtrykk vedlegges.

Som det vil sees er der i ovennevnte St. prp. nr. 58 for 1925 gitt en nærmere redegjørelse for konsesjonsandragendets stilling og dets behandling såvel i distriktet som av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet.

Angående saken uttalte departementet i proposisjonen følgende:

«En innvilgelse av det foreliggende andragende om konsesjon for A/S Vigeland Bruk på leie av kraft er ikke helt uten betenkeligheter. En disposisjon på den omkontraherte måte over en av en kommune (uten konsesjon) erhvervet foss er nokså ekstraordinær, og man kan ikke se helt bort fra den av Vest-Agder hevdede opfatning at fylkets fremtidige forsyning med elektrisk energi antagelig vil stille sig ugunstigere ved en utbygning av Steinsfossen.

For de nærmeste år fremover vil dog også fylkets interesser være tilgodesett ved den påtenkte ordning, likesom denne vil være av stor betydning for Kristiansand elektrisitetsverks økonomi. Efter resultatet av de førte forhandlinger mellem fylket og Kristiansand må det antas at det for tiden ikke kan være mere å opnå. Departementet er derfor med Hovedstyret blitt stående ved at man bør stille sig imøtekommende overfor

den ansøkte konsesjon. Man vil i tilfelle fremme denne sak ved kgl. resolusjon senere.»

Med hensyn til de nærmere betingelser som det kunde være spørsmål om å opstille for innvilgelsen av den ansøkte kraftleiekonsesjon har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet i skrivelse av 10de mars 1925 anført bl. a. følgende:

«Konsesjonen foreslås gitt for det tidsrum kraftlevering efter den omhandlede kontrakt er forutsatt å skulle vare, altså inntil 40 år, regnet fra den tid kraftanlegget er rede til å begynne å levere, jfr. kontraktens § 10. Konsesjonen bør for alle tilfellers skyld ha en viss maksimumsbegrensning, man foreslår 45 år fra dens meddelelse. Kristiansand får derved en byggetid på 5 år, hvilket skulde være rundelig.

Efter erhvervslovens § 23,4 kan der fastsettes en årlig avgift til statskassen av inntil kr. 3,00 pr. HK. år og en årlig avgift til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer av ikke over kr. 4,00 pr. HK. I særlige tilfeller kan avgiften settes høiere. Ved fastsettelsen bør der i tilfelle tas hensyn til de konsesjons- eller reguleringsavgifter og til den bestemmelse om vederlagsfri overgang til staten som måtte påhvile det vannfall, hvorfra kraften leveres. — Efter den ved kgl. resolusjon av 22de november 1912 meddelte tillatelse til regulering av Otteraaen, betingelsenens punkt 2, skal der for regulering av fjellsjøene erlegges avgifter til kommuner og staten på henholdsvis kr. 0,40 og kr. 0,10 pr. nat. HK. og for regulering av Byglandsfjord henholdsvis kr. 1,00 og kr. 0,20. Vannføringen efter reguleringen dreier sig efter det foreliggende omkring 60 m³/sek. hvorav henimot 19m³ er tilveiebragt ved den i 1912 tillatte regulering. Den kraft som produseres med den øvrige vannføring og som altså er den alt overveiende er avgiftsfri.

Under hensyn hertil foreslås avgifter til kommuner og stat på henholdsvis kr. 1,50 og kr. 1,50 pr. HK. pr. år. E i e s l a n d, A a s og K u l s t a d stemte for henholdsvis kr. 2,00 og kr. 2,00.

Avgiftene erlegges vanligvis av det energikvantum hvorav der betales leie. Forholdet

er i nærværende tilfelle forsåvidt ekstraordinært som leieren skal skaffe tilveie de til utbygningen nødvendige midler og forrente og amortisere disse. Ved siden herav skal han erlegge en i rund sum stipulert årlig godtgjørelse til elektrisitetsverket beregnet på å dekke dets utgifter til drift og vedlikehold av kraftverket med et nærmere omforenet tillegg, jfr. kontraktens § 14. Videre må man ha for øie at det er meningen at all den kraft som produseres i Steinsfossen skal gå til leieren. Man antar etter dette at det vil være praktisk å fastsette at avgiften skal erlegges av den installerte generatorydelse som stilles til ansøkerens disposisjon.

Hvis Vigeland er ferdig til å motta kraft før Steinsfossanlegget er ferdig, har leieren rett til i inntil 3 år fra kontrakten er godkjent og konsesjon meddelt å få den kraft som elektrisitetsverket ikke disponerer på annen måte. Herfor skal der betales kr. 3,00 pr. maks. levert HK. pr. måned, jfr. kontraktens § 20. Avgiftene for kraftlevering etter denne bestemmelse bør erlegges etter den vanlige regel.

Ifølge erhvervslovens § 22.5 skal der betinges inntil 10 pct. av den leiede kraft til kommuner, likesom der kan forbeholdes staten rett til å erholde inntil 5 pct. I særlige tilfeller kan satsene settes høiere. Ved fastsettelsen av den kraftmengde som skal avståes bør der etter samme lovparagraf i tilfelle tas hensyn til den kraftavgivelse som ved tidligere erhvervs- og reguleringskonsesjoner er pålagt det vannfall, hvorfra kraften leveres. Ifølge ovennevnte reguleringsstilladelse kan der av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften utover 1 000 nat. HK. etter hvert som utbygning skjer kreves 5 pct. til kommuner og 5 pct. til staten. De kraftmengder som med hjemmel av denne bestemmelse kan kreves avgitt blir små, nemlig ca. 180 el. HK. til kommuner og likeså meget til staten. Dette forutsatt at hele den regulerte vannføring er tatt i bruk og fallhøyden er 23 meter.

Man innstiller på at der i den heromhandlede leietilladelse betinges kraftavståelse med inntil 15 pct. til kommuner samt 5 pct. til staten. **Generaldirektøren, Fos-**

sedirektøren og Nygaardsvold stemte for henholdsvis 10 pct. og 5 pct.

De øvrige vilkår trenger visstnok ingen nærmere begrunnelse.

Efter at nærværende sak var behandlet i møte av Hovedstyret 16de desember 1924, tilskrev det straks fylkesmannen og meddelte at man under visse forutsetninger aktet å anbefale meddelt tilladelse for A/S Vigelands Bruk til av Kristiansand elektrisitetsverk å leie inntil 10 000 turbin HK. av den kraft som kan produseres i et anlegg i Steinsfossen på visse betingelser som vedlå i utkast. Ennvidere at man aktet å anbefale Kristiansands bystyres beslutning i samme sak approbert. De forutsetninger Hovedstyret hadde gått ut fra var at Kristiansand innrømmer prolongasjon av kraftleiekontrakten med Vest-Agder i 5 år med uforandret opsjonskvantum og at kontrakten med Mandal forlenges tilsvarende, i begge tilfeller med adgang for fylket til med 3 års varsel å opsi også til et tidligere tidspunkt. Man bad om at A/S Vigelands Bruk samt formannskapene i Kristiansand og Mandal blev gjort bekjent hermed. Såfremt A/S Vigelands Bruk ikke måtte ha noget å anføre imøteså man utkastet tilbakesendt med påtegning om at betingelsene vedtas. Ennvidere imøteså man meddelelse fra Kristiansand og Mandal kommuners vedkommende om at de vedtok ovennevnte forutsetninger.

Advokatene Lous & Bergh har på vegne av A/S Vigelands Bruk under 6te januar 1925 avgitt en uttalelse ifølge hvilken selskapets styre den hele tid har vært norsk og bestått av norske statsborgere boende ved Vigeland. Representantskapet har imidlertid bestått av engelske statsborgere boende i England. Efter selskapets lover skal representantskapets medlemmer velges blandt aksjonærene som er engelske. Dette forhold kan neppe forandres, idet de engelske eiere i tilfelle av at representantskapet skulde være norsk, vilde miste enhver innflydelse på ledelsen av sitt eget selskap. Advokatene fremholder også at det her kun er tale om en utvidelse av den gamle igangværende virksomhet og at det da er så meget mindre grunn til at selskapet skal forandres for utvidelsens skyld. Eierne vil visstnok foretrekke å la denne falle

fremfor å omdanne selskapet så at dette får norsk representantskap. Der søkes derfor om at betingelsene i § 2 om styrets sammensetning blir formet således at de ikke omfatter representantskapet.

A/S Vigelands Bruk kan med den betingede høie kraftavståelse ikke klare sig med det kvantum som blir igjen dersom den planlagte produksjon skal komme igang, og man må i et hvert fall få tilladelse til å installere aggregater for 12 000 HK. således at bruket får utnytte 10 000 HK. helt ut til sin produksjon. Advokatene går ut fra at det ikke av nevnte grunn er nødvendig å innsende nytt andragende.

A/S Vigelands Bruk har under 14de januar 1925 fremkommet med supplerende bemerkninger gående i det vesentlige ut på følgende:

I § 8 bør etter ordet «Generatorydelse» for tydelighets skyld tilføies «som stilles til Vigelands Bruks disposisjon».

§ 9 om avståelse av 20 pct. av kraften viser sig å være en avgjørende hindring for det påtenkte anleggs utførelse. Den betegner for Vigelands Bruk et direkte kapitalutlegg av ca. kr. 200 000,00 med en gang, hvortil kommer at den vil føre såvel Kristiansand kommune som konsesjonæren op i betydelige vanskeligheter med hensyn til utbygning av Steinsfossen. Da A/S Vigeland Bruk trenger de omsøkte 10 000 HK. ubeskåret og der skal avståes ytterligere 2 000 HK. må fossen bygges ut for 12 000 HK. Dette lar sig efter Kristiansands elektrisitetsverks mening ikke gjøre uten at man samtidig stenger for den adgang til døgnregulering som verket hittil har hatt. Denne adgang er av så stor betydning for elektrisitetsverket at Kristiansand kommune ikke vil kunne gå med på nogen plan som innskrenker den vesentlig. Enten må man derfor bygge ut et mindre kraftkvantum eller avhjelpe de uheldige følger av en større utbygning med valsedam ved Beierhøllens utløp. Ingen av disse utveier er imidlertid brukbare. For det første fordi A/S Vigelands Bruk ikke vil få den kraft som er nødvendig for at anlegget kan komme istand og dernæst fordi valsedammen vil fordyre anlegget mer enn man finner å kunne gå til.

Efter inngående drøftelser er man blitt stående ved en kraftmengde på 11 500 HK. som det maksimum bruket forsvarlig kan gå til. Herav kan der ikke avståes mer enn 1500 HK. til staten og kommunene. En større kraftavståelse vil som forholdene ligger an ikke kunne aksepteres av A/S Vigelands Bruk. Det må i tilfelle la den påtenkte utvidelse falle. En oppgivelse av planen som følge av for stor kraftavståelse vil imidlertid være til skade også for Vest-Agder fylke som da overhodet ikke får noget av denne kraft og for distriktet som mister fordelene ved det nye anlegg og dermed følgende rørelse og virksomhet.

Det må være en ufravikelig betingelse at kraften uttas fra kraftstasjonen og ikke fra ledningen mellom denne og A/S Vigelands Bruk, idet driften forutsetter en helt uforstyrret strømleveranse.

Bruket går ut fra at §§ 4—7 og 10—18 alene får anvendelse på det nye anlegg som utnytter den kraft konsesjonen omfatter og ikke på dets eldre anlegg som anvender kraft fra eget vannfall.

Såfremt en tilfredsstillende forandring kan opnåes i ovennevnte punkter vil bruket anbefale at konsesjonsbetingelsene aksepteres. Den endelige vedtagelse må utstå til betingelsene har vært forelagt selskapets engelske interessenter som skal tilveiebringe anleggs kapitalen.

Borgermesteren i Kristiansand har under 14de januar 1925 avgitt en erklæring som vesentlig omfatter Kristiansands kraftleiekontrakt med Vest-Agder. — Han refererer en uttalelse fra elektrisitetsverkets direktør som fremholder at der neppe er utsikt til nogen større stigning i kraftforbruket i Kristiansand og Vest-Agder i nogen nær fremtid. Tvertimot anser han det ikke umulig at abonnementet, hvis ikke tidene snart blir bedre, kan komme til å vise synkende tendens. Er denne antagelse riktig er der ingen risiko ved å forlenge kontrakten med fylket til 1933. Der er imidlertid ingen givet å angi kraftbehovet i de kommende 9 år, der kan inntre forhold som vil medføre en sterkere stigning i konsumet. — Direktøren mener at man for de disposisjoner som nu treffes ikke bør regne med en større ydelse

fra Nomeland og Kringsjø enn 13 250 kW. levert høispent ved byen. Herav er, bortsett fra spillkraftabonnementet, bortabonnert 10 457 kW. (inkl. 2 200 kW. til Vest-Agder). Når spillkraften vil bli inndratt regner han med at dens abonnenter vil gå over til fast abonnement, anslagsvis på 193 kW. og der blir i så fall tilbake for videre salg 2 600 kW. Direktøren anfører at det er lite rimelig at Kristiansand som har utbygget Nomeland for sitt eget behov, skal gå med på å gi fylket fortrinsretten til 2 000 kW. herav, således at Kristiansand selv får herredømme over bare 600 kW. Det ytterste man etter hans opfatning kan gå til er å tilby Vest-Agder å dele likt, således at den i kontrakten med fylket inntatte opsjon blir gjeldende for 1 300 kW.

Elektrisitetsverkets styre har ifølge borgermesterens nevnte skrivelse, enstemmig tiltrådt direktørens erklæring. — Man kan etter borgermesterens opfatning gå ut fra som givet at heller ikke formannskapet vil kunne gå inn på å prolongere kraftleiekontrakten med Vest-Agder med uforandret opsjonskvantum, hvorfor han søker om at vilkåret på dette punkt forandres overensstemmende med verkets direktørs forslag eller alternativt således at opsjonen fastsettes til halvparten av den i elektrisitetsverkets stasjoner for tiden disponible kraft maksimum 2 000 og minimum 1 300 kW. — Borgermesteren går ut fra at fylkets adgang til å opsi kontrakten med 3 års varsel først inntreder ved utløpet av den nugjeldende kontraktstid, således at kontrakten ikke kan opsies av fylket tidligere enn til utgangen av 1931. Forøvrig forutsettes kontraktens regler oprettholdt uforandret, selvfølgelig således at opsigelse fra Kristiansands side tidligst kan skje til utgangen av 1933.

Med hensyn til den overfor A/S Vigelands Bruk betingede kraftavståelse uttaler borgermesteren sig i samme retning som bruket selv. Han bemerker, som dette, at sakens løsning vil være avhengig av at kraftavståelsen beregnes til 1 500 HK., således at Steinsfossanleggets samlede ydelse kan settes til 11 500 turbin HK., hvilket etter anstillet undersøkelse er den ytterste grense man kan gå til uten å bygge valsedam i Beierhølen. —

Han forutsetter at den samlede økede kraftlevering til fylket vil kunne foregå fra Nomeland kraftstasjon.

Selv med den ovenfor nevnte reduksjon vil Vest-Agder med den kraft fylkets egne verker produserer kunne disponere over en kraftmengde av 9 500 HK. der visselig vil være tilstrekkelig til å tilfredsstille behovet for et meget langt tidsrum.

Ovennevnte erklæringer fra advokatene Lous og Bergh, A/S Vigelands Bruk og borgermesteren i Kristiansand blev straks de var mottatt sendt fylkesmannen i Vest-Agder med anmodning om å fremkomme med de bemerkninger som de måtte gi anledning til.

Vennesla herredsstyre har i møte 15de januar 1925 avgitt følgende uttalelse:

«Til vassdragsstyrets forslag til utbygning av Steinsfossen med kraftleie til Vigelands Bruk må man henwise til og fastholde herredsstyrets beslutning av 16de oktober 1924. Videre skal bemerkes: Det er et kjent faktum at driftssikkerheten ved Vigelands Bruk hittil har vært mindre tilfredsstillende, idet der som regel hver høst når vannstanden i Otra minsker blir avskjediget et større antall arbeidere, som da i ikke liten grad faller kommunen til byrde. Da — såvidt skjønnes — denne nye utbygning med kraftøkning til Vigelands Bruk må betegnes som rett og slett utvidelse av bedriften med økning av arbeidsstyrken, har man en til visshet grensende frykt for at usikkerheten for vår kommune blir enda større enn før.

Da Vennesla kommune selv sørger for sin elektrisitetsforsyning, idet man leier kraft fra Kristiansand, må man på det instendigste henstille om at der tilståes kommunen inntil 15 pct. av den innvundne kraft.

De i betingelsene fastsatte sikringsfond (post 14 og 16) ansees høist påkrevet, og tror man at dette passende kunde settes til kr. 100 000,00. Det må også innskjerpes at arbeidere tilhørende Vennesla kommune fortrinsvis blir benyttet.»

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen fremholder under 19de januar 1925 at Vest-Agder bestemt bør fastholde det av Hovedstyret opstillede krav om uforandret opsjon, likeså bør fylket ha anledning til å opsi kontrakten nårsomhelst med 3 års varsel, overensstemmende med Hovedstyrets forslag. — Fylket bør ikke gå med på at kraftavståelsen beregnes til 1 500 HK., idet denne kraftmengde jo skal deles mellom Vennesla, fylket og staten. — De betingede avgifter synes heller å være for små enn for store. Han mener at avgiften til staten burde være satt til kr. 3,00 og til kommuner kr. 4,00 pr. HK. år og nevner i denne forbindelse hvor vanskelig det er for skattemyndighetene å ramme den virkelige inntekt av sådanne anleggs produksjon.

Uttagelse av den konsederte kraft bør skje overensstemmende med Hovedstyrets forslag.

Fylkesmannen i Vest-Agder har under 20de januar 1925 anført bl. a. at der ennå ikke er kommet noget svar for Mandals vedkommende og at endelig avgjørelse av konsesjonsspørsmålet ikke bør treffes før V. A. E. er blitt enig med Mandal om forlengelse av kraftleiekontrakten. Den forestående behandling i Hovedstyret må dog kunne foregå uavhengig av Mandals svar. — Han henstiller innstendig at kravet om avståelse av 15 pct. av kraften til kommuner, derunder fylkeskommuner og 5 pct. til staten fastholdes, likeså kravet om at de nugjeldende kontrakter mellom V. A. E. og Kristiansands elektrisitetsverk uavkortet forlenges i 5 år og med adgang for fylket til med 3 års varsel å opsi også til et tidligere tidspunkt. — Fylkesmannen henleder oppmerksomheten bl. a. på hvad Vennesla herredsstyre fremholder om ulempen ved at Vigeland i den vannfattige tid opsier sine arbeidere, og på at disse ulemper økes om driften blir utvidet, da kraftmengden både i Nomeland og Steinsfossen alltid blir avhengig av vannføringen i Otra. Disse ulemper kunde formentlig være undgått om et samarbeide mellom V. A. E. og Kristiansand var kommet istand, idet kraft fra Skjerka kunde ha supplert kraft fra

Nomeland hele året gjennom og skaffe jevn drift.

Fylkesmannen forstår betingelsen punkt 14 således at der er tale om 2 sikkerhetsfond, det ene etter fattiglovens kap. 4 og det annet under anleggstiden og senere utvidelser. Derimot er han ikke på det rene med om den i punkt 16 omhandlede sikkerhet som er foreslått fastsatt til kr. 40 000,00 er ment å skulle innbefatte de i punkt 14 omhandlede fond, i så fall er beløpet for lite og den av Vennesla nevnte sum kr. 100 000,00 neppe for stor. Kr. 40 000,00 vil være lite nok selv om de ikke innbefatter de i punkt 14 nevnte fond. Størrelsen av de i punkt 14 nevnte fond har fylkesmannen ment blir å fastsette senere.

Der bør aldri bli tale om å la Vennesla få de omhandlede 15 pct. av kraften således som herredsstyret henstiller. Spørsmålet om fordeling av kraften må bli å avgjøre senere. Vennesla får nu sin kraft fra Kristiansand og spørsmålet om den fremtidige ordning — herunder om Vennesla skal få sin tilførelse fra V. A. E. — kommer op når kontrakten med byen utløper.

Fylkesmannen har under 22de januar 1925 meddelt at han har mottatt utskrift av Mandal bystyres forhandlingsprotokoll for 20de s. m. angående fornyelse av kraftleiekontrakten med Vest-Agder på 5 år fra 1ste oktober 1928 sålydende:

«Formanskapet innstiller:

1. Formannskapet bemyndiges til å fornye kraftleiekontrakten med Vest-Agder fylke for et tidsrum av 5 år fra 1ste oktober 1928 og med adgang for fylket til med 3 års varsel å opsi kontrakten fra et tidligere tidspunkt.
2. Hvis det viser sig at den gjennomsnittlige betaling som Kristiansands elektrisitetsverk skal oppebære av fylket i den nye kraftleveringsperiode blir lavere enn kr. 95,00 pr. kW. år bemyndiges formannskapet til å treffe avgjørelse om en nedsettelse av kraftleien for Mandals vedkommende.

Formannskapets innstilling vedtokes enstemmig i sin helhet.»

Fylkesmannen tilføier at bystyret ifølge utskriften var lovlig sammensatt så der intet er å bemerke til beslutningens gyldighet.

A/S Vigelands Bruk har under 19de januar 1925 i anledning av herredsstyrets krav om et fond til avhjelp av arbeidsledighet settes til kr. 100 000,00, fremholdt at det herredsstyret har gått ut fra, nemlig at det påtenkte anlegg blir ujevnt med innskrenkning om vinteren med derav følgende opsigelse av arbeiderne beror på en misforståelse. Kontrakten med Kristiansands elektrisitetsverk sikrer nettop en jevn krafttilførsel det hele år basert på at Steinsfossen kan yde 11 500 HK. året rundt, hvorav selskapet får 10 000 HK. Herredsstyret har rimeligvis gått ut fra at forholdene ved det anlegg leiekonsesjonen omfatter vil bli som ved den eldre fabrikk hvor man kun kan gå med full drift når vannmengden er stor nok og derfor må variere driften efter årstiden. — Dette beror som nevnt på en misforståelse. Skulde innskrenkninger bli nødvendig vil det nye anlegg være det siste som blir satt ut av drift, idet jo denne fabrikk leier kraft som må betales enten fabrikken går eller står, mens de eldre fabrikker bruker kraft fra eget vannfall.

Nærværende sak har endelig vært behandlet i møte av Hovedstyret 26de januar 1925.

Aas og Eiesland fastholdt sin dissens fra tidligere, men stemte subsidiært som flertallet.

Efter det som er opplyst av A/S Vigelands Bruk finner Hovedstyret at man bør stille sig imøtekommende til tanken om å øke det kraftkvantum som konsesjonen i tilfelle kommer til å omfatte. Skal bruket få til disposisjon de oprinnelig omsøkte 10 000 HK. og kraftavståelse efter forslaget oprettholdes, må der kunne produseres tilsammen 12 500 HK. Så meget mener — som det vil fremgå av ovenstående — både ansøkeren og Kristiansands kommunes vedkommende at man ikke kan få, idet den påregnelige vannføring ikke vil være tilstrekkelig hertil, særlig når man tar i betraktning at der foregår nogen

døgnregulering ved det ovenforliggende Nomelandsanlegg, en foranstaltning som er angitt å ha sådan betydning for byens elektrisitetsverk at det ikke vil kunne gå med på en plan som innskrenker den vesentlig.

Man har undersøkt vannføringsforholdene nærmere og kommet til at der i enkelte særlig vannfattige år ikke vil bli vann tilstrekkelig til å produsere 12 500 HK. i det fall i Steinsfossen som foreløbig tenkes utnyttet. Det vil antagelig være riktig å regne med at man i sådanne år ikke får vann til mer enn 11 500 HK. døgnet og året rundt. Tar man hensyn til at vannføringen reduseres ved døgnreguleringen i Nomelandsanlegget kommer man til sine tider av døgnet ytterligere noget ned i de vannfattigste år.

Ad § 2. Man finner efter omstendighetene å kunne tilråde at kravet om at selskapets representantskap skal ha sitt sete her i riket og bestå av norske statsborgere frafalles. — Nygaardsvold stemte for at nærværende paragraf bibeholdes uforandret.

Ad § 8. Den av A/S Vigelands Bruk foreslåtte tilføielse vil kun tydeliggjøre hvad der er ment, hvorfor den foreslås medtatt.

Ad § 9. Hovedstyret finner efter fornyet overveielse å måtte fastholde kravet om kraftavståelse med 15 pct. til kommuner og 5 pct. til staten. — Hvis ansøkeren skal få til rådighet de omsøkte 10 000 turbin HK. må da leietillatelsen omfatte 12 500 turbin HK. Generaldirektøren, vassdragsdirektøren og Paus stemte for 10 pct. kraftavståelse til kommuner og 5 pct. til staten.

Hovedstyret har intet å innvende imot at det allerede straks fastsettes at energien skal leveres fra kraftstasjonen i Steinsfossen eller med Kristiansands elektrisitetsverks samtykke fra Nomelandsanlegget.

Ad § 14. Hovedstyret er enig med fylkesmannen i at størrelsen av de omhandlede to fond må bli å fastsette senere.

Ad § 16. Under ansettelsen av det herfra foreslåtte sikkerhetsbeløp av kr. 40 000,00 har man hatt for øie tilsvarende tall i de i den senere tid meddelte konsesjoner, idet Hovedstyret som forholdene ligger an har ment at man ikke bør stipulere beløpet ekstra-

ordinært høit i nærværende tilfelle. — De senere komne ytterligere opplysninger støtter denne opfatning. Man henviser til uttalelse fra A/S Vigelands Bruk av 19de januar d. å., hvorefter det må antas at driften av den del av anlegget som skal utnytte kraften fra Steinsfossen kommer til å bli jevnere enn tilfellet har vært ved anlegget tidligere og at der følgelig skulde bli mere stabilitet i arbeidsstokkens størrelse.

Endelig må man ta stilling til hvorledes der skal forholdes med hensyn til det opsjonskvantum som Vest-Agder bør ha anledning til å utta fra Kristiansands elektrisitetsverk, jfr. den bestående kontrakt om kraftleie. — Hovedstyret mener fremdeles at Kristiansand bør innrømme prolongasjon av kraftleiekontrakten i 5 år med uforandret opsjonskvantum, 2 000 kW., og med adgang til for fylket til med 3 års varsel å opsi også til et tidligere tidspunkt innenfor de nevnte 5 år. Man mener altså at opsigelse også må kunne finne sted til tidspunkt før 1931, men ikke til et tidligere tidspunkt enn til utløpet av den nuværende kontrakt, 30te september 1928. Man nevner dette i anledning av en bemerkning fra borgermesteren i Kristiansand som sees å ha misforstått uttrykket, jfr. hans skrivelse av 14de januar 1925. — P a u s stemte for at opsjonskvantumet settes til 1 300 kW.

Forholdet til Mandal skulde formentlig være i orden ifølge det som er opplyst i fylkesmannens skrivelse hertil av 22de januar 1925.

Hovedstyret underrettet i skrivelse av 27de januar 1925 fylkesmannen i Vest-Agder om det resultat man således var kommet til og bad A/S Vigelands Bruk samt formannskapet i Kristiansand gjort bekjent hermed. Såfremt A/S Vigelands Bruk ikke måtte ha noget å bemerke når betingelsene endres overensstemmende med hvad ovenfor er anført, imøteså man bekræftelse herpå. Videre imøteså man meddelelse fra Kristiansands kommunes vedkommende om at de vedtok ovenstående forutsetninger. — Man bad sakens behandling påskyndet mest mulig.

Man har nu mottatt svar fra fylkesmannen i Vest-Agder av 4de ds. bilagt med skri-

velse fra A/S Vigelands Bruk av 2nen s. m., hvori dette meddeler at selskapet ikke har noget å innvende mot at konsesjonsbetingelsene gis det herfra nu foreslåtte innhold. Etter de av Hovedstyret opstillede vilkår har ansøkeren funnet det nødvendig å øke ydeevnen for turbinene til 12 000 eventuelt 13 000 HK. og har i den anledning avsluttet tilleggskontrakt med Kristiansands elektrisitetsverk. I forbindelse med den forandring at den kraft som skal avståes blir uttatt fra Steinsfossen eller Nomelandsanlegget, går ansøkeren ut fra at strømmen for denne krafts vedkommende blir uttatt med maskinspenning, således at forstyrrelser på Kristiansands eller fylkets ledninger kan bli avdempet gjennom fylkets egen transformator eller annet arrangement, hvorved skadelige forstyrrelser kan bortelimeres.

Fylkesmannen oversender ennvidere utskrift av Kristiansands bystyres beslutning av 25de februar 1925, hvorav det fremgår at de herfra opstillede forutsetninger for å kunne anbefale konsesjon er vedtatt. — På henvendelse fra fylkesmannen av 11te februar 1925 om reduksjon i kraftprisen, har bystyret svart at det under ingen omstendighet kan innrømme sådan. — Foranlediget ved en henvendelse fra Kristiansands arbeiderpartier av 25de februar 1925 retter bystyret en inntrengende henstilling til statsmyndighetene om av hensyn til arbeidsløsheten snarest mulig å meddele den omsøkte konsesjon, således at utbygningsarbeidene kan bli igangsatt uten opphold.

Fylkesmannen vedlegger likeledes avskrift av skrivelser av 31te januar og 4de ds. fra overingeniøren for fylkets elektrisitetsforsyning, hvorefter denne mener at Nomelandsanlegget er det gunstigste sted for uttagning av den kraft som skal avståes. Blir det nektet å utta kraften derfra og der bare er valg mellom Vigeland og Steinsfossen, er Vigeland det fordelaktigste. Såfremt kraften til kommuner og staten skal uttas med maskinspenning må disse gis plass for opsetning av nødvendige transformator- og apparat-anlegg.

Tillatelsen bør etter det senest foreliggende antagelig omfatte inntil 13 000 turbin

HK. Man vedlegger i avskrift utkast til konsesjonsbetingelser i den skikkelse disse får efter Hovedstyrets siste behandling og som altså nu er godkjent av A/S Vigelands Bruk.

I forbindelse med leietillatelsen foreslår Hovedstyret fastsatt at energien leveres fra kraftstasjonen i Steinsfossen eller med Kristiansands samtykke fra Nomelandsanlegget. Den bør uttas fra kraftstasjonen i Steinsfossen med maskinspenning og vedkommende kommune og staten bør inntil annen utbygning finner sted reserveres plass i stasjonen for opsetning av nødvendig transformator og apparatanlegg. Hvorledes der bør forholdes når annen utbygning kommer istand sanner man ennå grunnlag for å ta stilling til og dette spørsmål bør vel derfor lates åpent.»

Man vedlegger det av Hovedstyret opprinnelige utarbeidede utkast til konsesjonsbetingelser samt de av Hovedstyret påberopte uttalelser m. v.

Det av Hovedstyret foreslåtte endelige utkast til konsesjonsbetingelser er sålydende:

U t k a s t

til betingelser for tilladelse for A/S Vigelands Bruk til av Kristiansand elektrisitetsverk å leie inntil 13 000 turbin HK. av den kraft som kan produseres i et kraftanlegg i Steinsfossen i Otteraaen.

1.

Tilladelsen gjelder for et tidsrum av inntil 40 år regnet fra den tid Steinsfoss kraftanlegg er rede til å begynne kraftleveringen. Tilladelsen utløper senest 45 år fra konsesjonens meddelelse.

2.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Selskapets aktier eller parter skal lyde på navn.

Forandringer i vedtektene som angår styrets virksomhetsområde blir først gyldige efterat departementet har godkjent samme.

3.

Den leiede energi kan ikke overdrages

videre uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten efter ny tilladelse brukes til annet enn til det i andragendet angivne formål.

5.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i konsesjonærens tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person.

6.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Nye forsikringer tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Der erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. HK. (= 0,736 kW.).

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 1,50 pr. HK. (= 0,736 kW.).

Avgiftene erlegges inntil Steinsfossanlegget er ferdig av det energikvantum hvorav der betales leie. Senere erlegges avgiftene av den i nevnte anlegg installerte generatorydelse som er stillet til Vigelands Bruks disposisjon, dog begrenset opad til den kraft som anlegget kan produsere med regulert vannføring.

Avgiftene forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges de ikke til forfalltid, svares derefter 6 pct. årlig rente. De inndrives ved utpantning.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi inntil 15 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer. Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 pct. av den leiede kraft.

Kraften leveres for hvad den koster konsesjonæren. Den kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettene enten dette tilhører konsesjonæren eller vannfallets eier.

Hvis departementet finner denne pris å være vesentlig høiere enn om den var beregnet overensstemmende med regelen i lov nr. 16 av 14de desember 1917 dens § 2 post 12, tredje avsnitt, første punktum, kan det forlanges at prisen fastsettes ved skjønn, hvis departementet og konsesjonæren ikke blir enige om prisen.

Forårsaker uttagelse av ledningen økede utgifter bæres disse av den, som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-

out, må ikke skje uten departementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet, når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgode for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene dermed.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrek-

kelig husrum efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier og broer, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra bedriften. Veier og broer som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeiderne ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke

fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på de produkter, som frembringes ved energien. Heller ikke må elektrisk energi avgis til utlandet uten tilladelse av Kongen.

16.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dettes drift pådrages likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 40 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

17.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser, som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

Overtredelse av postene 2, 15 og 17 og undlatelse av å stille de i postene 14 og 16 omhandlede fond medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.

Departementet vil i henhold til det tidligere anførte anbefale, at der i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom meddeles A/S Vigelands Bruk tillatelse til å leie inntil 13 000 turbin HK. av den kraft som kan produseres i det projekterte kraftanlegg i Steinsfossen.

Tillatelsen vil man anbefale gitt på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

I tilslutning til Hovedstyret antar man at det i henhold til bestemmelsen om uttagning av kraft, jfr. betingelsenes punkt 9, bør fastsettes at kraften blir å utta i kraftstasjonen i Steinsfossen eller — med Kristiansands

elektrisitetsverks samtykke — fra Nomeslandsanlegget. Ved uttagning fra Steinsfossen leveres kraften med maskinspenning, idet der i kraftstasjonen forbeholdes plass for opsetning av nødvendige transformator- og apparatanlegg med tilhørende kabler samt nødvendige uttak.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

Det tillates A/S Vigelands Brug i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom å leie inntil 13 000 turbin HK. av den kraft som kan produseres i et kraftanlegg i Steinsfossen i Otteråen på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 23de april 1926 anførte betingelser.

7. A/S Fiskaa Verk.

(Leie av yderligere inntil 1000 kW. fra Kristiansand kommunale elektrisitetsverk).

Jfr. bind XII nr. 13.

Kgl. resol. av 30te april 1926.

Fra A/S Fiskaa Verk har departementet mottatt et andragende, datert 27de november 1925 om tillatelse til å leie inntil 1000 kW. spillkraft fra Kristiansand Elektrisitetsverk.

Andragendet er av departementet forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 25de mars 1926 har avgitt en erklæring, sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 17de juli 1925 blev der i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16, kap. IV meddelt A/S Fiskaa Verk tillatelse til å leie inntil 2500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk på en del nærmere angitte betingelser.

Med påtegningskrivelse av 1ste desember 1925 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man til uttalelse mottatt et andragende av 27de november s. å. fra A/S Fiskaa Verk om tillatelse til å leie ytterligere

inntil 1000 kW. spillkraft fra Kristiansand Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater os herved at ansøke om at erhverve koncession for leie av inntil 1000 kW. spillkraft fra Kristiansand Elektrisitetsverk. Kopi av kraftleiekontrakten vedlægges.

Som departementet vil se er leievilkårene i alt væsentlig de samme som fastsat i vor kontrakt med Kristiansand Elektrisitetsverk om leie av 2500 kW. spillkraft, og hvorpaa koncession er meddelt ved kongelig resolution av 17de juli 1925.

Under henvisning til den vanskelige situation hvori norsk exportindustri og da særlig smelteindustrien befinner sig som følge av den raske kronestigning, tør vi henstille til departementet at frafalde krav paa avgift til det offentlige for denne kraftleie. Da her omhandlede kraftkvantum er topspillkraft som kun kan ventes stillet til disposition en mindre del av aaret og som saadan mindre værdifuld, vil enhver yderligere belastning for kraftutgifterne virke tyngende paa vort budget, hvorfor vi tør haabe, at der ikke vil bli paalagt avgift for denne kraftleie.

Imøteseende det ærede departements villige svar, tegner vi —.»

Den i andragendet påberopte kopi av kraftleiekontrakten, som er datert 9de november 1925, vedlegges.

Oddernes herredsstyre har i møte den 30te januar 1926 bl. a. uttalt følgende:

«Andragendet om konsesjon anbefales. Med hensyn til spørsmålet om avgift av denne kraftleie kan herredsstyret ikke anbefale at sådan frafalles —.»

Overingeniøren for Vest-Agder Elektrisitetsforsyning har i skrivelse av 8de februar 1926 til fylkesmannen i Vest-Agder fylke anført, at han synes det ikke foreligger tilstrekkelig grunn for at selskapet fritas for avgift av kraftleien.

Fylkesmannen i Vest-Agder fylke har i påtegningskrivelse av 16de februar 1926 sluttet sig til overingeniørens uttalelse.

Hovedstyret vil anbefale, at der meddeles A/S Fiskå Verk tillatelse til å leie ytterligere 1000 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. *Leietid.*

Tillatelsen gjelder inntil 1ste mars 1944.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foran-

Vassdragkonsesjoner — 4

stående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den i årets løp gjennemsnittlig benyttede kraft beregnet etter $kW = \frac{kWh}{8760}$ erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 0,50 — femti øre — pr. kW, og til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer en årlig avgift av kr. 0,50 — femti øre — pr. kW.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svarer derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Betingelsene er de samme som er fastsatt ved ovennevnte kgl. resolusjon av 17de juli 1925 med undtagelse av post 1 som er gitt en noget annen redaksjon.

Med hensyn til post 9 bemerkes, at man ikke finner å kunne anbefale at selskapets henstilling om å frafalle krav på avgift imøtekommes.

Erklæring fra selskapets styre i henhold til erhvervslovens § 24 blev oversendt det ærede departement med skrivelse herfra av 18de mai 1925 angående selskapets andragende av mars 1924 om tillatelse til å leie inntil 2500 kW. spillkraft fra Kristiansands Elektrisitetsverk, (jfr. ovennevnte kgl. resolusjon av 17de juli 1925).

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 23de mars 1926.»

Den av selskapet påberopte kopi av kraftleiekontrakt vedlegges.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at der i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV meddeles A/S Fiskaa Verk tillatelse til å leie ytterligere 1000 kW. fra Kristiansand Elektrisitetsverk.

For denne tillatelse foreslår Hovedstyret de samme vilkår som er fastsatt ved selskapets tidligere leiekonsesjon av 17de juli 1925, alene med en forandret redaksjon av bestemmelsen i post 1 om leietiden. Departementet er enig heri og finner med Hovedstyret ikke grunn til å anbefale imøtekommet selskapets henstilling om å frafalle avgifter. Likesom ved den tidligere konsesjon er der medtatt bestemmelse om kraftavståelse til kommuner, derimot ikke til staten.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Fiskaa Verk i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 1000 kW. fra Kristiansand Elektrisitetsverk utover de i kgl. resolusjon av 17de juli 1925 omhandlede 2500 kW. på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 30te april 1926 inntatte betingelser.

8. A/S Bremanger Kraftselskap.

(Nedskrivning av aktiekapitalen).

Jfr. bind III nr. 5, VII nr. 14, XI nr. 2, XII nr. 8.

Kgl. resol. av 14de mai 1926.

Ved kgl. resolusjon av 23de april 1915 blev det tillatt A/S Bremanger Kraftselskap å erhverve forskjellige eiendommer og rettigheter i Bremanger samt å regulere Svælgenvassdraget sammesteds i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på visse nærmere betingelser. Herom henvises til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind III, side 19—20, hvor det til grunn for nevnte resolusjon liggende foredrag og konsesjonsvilkårene er inntatt. Vilkårene inneholder bl. a.: «Aktiekapitalen skal i løpet av byggetiden bringes op i et beløp av minst halvparten av anleggskostningene. Dog behøver den ikke å overstige 1,5 million kroner.»

Selskapets aktiekapital blev i 1918 2 ganger tillatt utvidet, først fra 3 til 10 mill. og så til 13,5 mill. kroner. Den sistnevnte utvidelsesrett blev dog ikke benyttet. Imidlertid har selskapet senere som følge av konjunkturedgangen søkt om og også erholdt tillatelse til atter å nedskrive aktiekapitalen først til 3 mill. kroner og siden til 1 mill. kroner. Sistnevnte tillatelse blev meddelt ved kgl. resolusjon av 15de mai 1925. Man tillater sig herom å henvise til «Meddelte Vassdragkonsesjoner», bind XII, side 28—29.

Fra A/S Bremanger Kraftselskap har departementet mottatt et andragende datert 28de januar 1926 om tillatelse til ytterligere nedskrivning av selskapets aktiekapital.

Andragendet er sålydende:

«Ved generalforsamlingsbeslutning av 2den oktober 1925 er det på basis av det forelagte regnskap, og med sådant flertall, som i lov om aksjeselskaper av 19de juli 1910 § 76 angitt, bestemt, at selskapets aksjekapital blir å nedsette fra kr. 1 000 000,00 og til kr. 100 000,00, og hver aksje å nedskrive fra kr. 100,00 til kr. 10,00. Ennvidere vedtoges den forandring i lovene, som denne nedskrivning av aksjekapitalen og aksjerne vil medføre.

Overensstemmende hermed er 1ste passus i lovenes § 3 forandret således:

«Aksjekapitalen utgjør kr. 100 000,00 fordelt på 10 000 på navn lydende aksjer, hver på kr. 10,00 — ti kroner — der er fullt innbetalt.»

På samme generalforsamling er det bestemt å innskrenke direktørens og representantskapsmedlemmers antall, hvilket vil fremgå av lovenes §§ 7 og 9.

Vi vedlegger de nye lover i 2 eksemplarer, og tillater oss å andra om det ærede departements approbasjon.»

De med andragendet fulgte avtrykk av selskapets lover vedlegges.

Selskapet har derhos til begrunnelse av andragendet henvist til sin årsberetning for 1924, sålydende:

«Siden avholdelsen av sidste ordinære generalforsamling er selskapets interesser i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S, Sundløkken, solgt. Verket blev overdraget de nye eiere 28de mai f. aar og salget indbragte kr. 4 250 000,00. Dertil kr. 522 317,55 for lagerne av færdige, ufærdige varer og raamaterialer — hvilket beløp er direkte krediteret garanti-konto vedrørende Norsk Elektrisk Metalindustri A/S og kommer derfor ikke frem som særskilt post i oppgjøret.

Paa ekstraordinær generalforsamling den 3die november f. aar blev der besluttet at nedskrive selskapets aktiekapital fra kr. 3 000 000,00 til kr. 1 000 000,00. Dette er nu gjennomført.

Det ved salg av interesserne i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S indkomne beløp kr. 4 250 000,00 samt det ved nedskrivning av aktiekapitalen fremkomne beløp kr. 2 000 000,00 er anvendt til avskrivning av aktierne i Norsk Elektrisk Metalindustri A/S og avskrivning paa garantikonto vedrørende Norsk Elektrisk Metalindustri A/S.

Selskapets gjæld utgjorde pr. 31te december kr. 11 094 956,88. Paa selskapets eiendomme i Svelgen hviler der en pantegjæld paa kr. 8 000 000,00.

I regnskapsaaret 1924 er der ikke utført noget anlægsarbeide.

Av de ved kraftanlegget i Svelgen utbyggede ca. 15 000 HK. er der utleiet ca. 6 000 HK. Ved fuld utbygning vil kraftanlægget yde ca. 30 000 HK.

Der har i det forløbne aar været endel efterspørslers efter elektrisk kraft og der har til stadighet paagaet underhandlinger baade om salg og om leie, uten at disse har ført til noget resultat.

Selskapet staar for tiden i forbindelse med flere reflektanter angaaende bortleie av kraft, men de førte forhandlinger har vist at det er umulig for tiden at oppnaa betingelser som vil levne noget til aksjonærene, idet kreditorerne neppe vil blive dekket.

Der er saaledes ingen tvil om, at en realisation eller likvidation nu av selskapet ikke vil bringe noget ut til aksjonærene.

Til trods for at direktionen er av den opfatning at aksjonærene ikke bør gjøre regning paa at noget blir igjen ved en realisation vil direktionen for ikke at avskjære sig fra enhver chance dog foreslaa at selskapet indtil videre fortsætter, idet dog aktierne nedskrives til den i aktieloven fastsatte minimumsværdi kr. 10,00 pr. aktie og at kreditorerne representeres i styret, som samtidig faar bemyndigelse til at realisere eller likvidere selskapet, hvis forholdene gjør dette nødvendig.

Til forenkling av selskapets administration vil direktionen foreslaa, at direktørernes antal innskrenkes til 2 valgte medlemmer med 1 varamand og representanternes antal til 6 valgte medlemmer med 4 varamænd samt at bestemmelsen om selvskrevne medlemmer for eiere av 200 aktier bortfalder.

Direktionens indstilling blir:

1. at aktiekapitalen nedskrives til kr. 100 000,00 fordelt paa 10 000 aktier à kr. 10,00,
2. at de valgte direktørers antal innskrenkes til 2 med 1 varamand,
3. at representantskapet innskrenkes til 6 medlemmer med 4 varamænd,
4. at bestemmelse om selvskrevne medlemmer av representantskapet ophæves og at selskapets love blir at forandre i overensstemmelse med de ovenfor nævnte forslag,
5. at direktionen bemyndiges til at realisere eller likvidere selskapet, hvis forholdene gjør dette nødvendig,

6. at kreditorerne representeres i direktionen ved adm. direktør.

Selskapets love §§ 3, 7 og 9 vil efter ovenstaaende forslag lyde saaledes:

§ 3 første avsnit:

Aktiekapitalen utgjør kr. 100 000,00 fordelt paa 10 000 paa navn lydende aktier hver paa kr. 10,00 — ti kroner — der er fuldt indbetalt.

§ 7 første 5 avsnit:

Selskapet ledes av en direktion paa 2 medlemmer, som vælges av generalforsamlingen for 2 — to — aar.

Efter utløpet av disse 2 aar blir valg at foretage, saaledes at der av direktionen avgaar 1 hvert aar.

Hvem der skal avgaa efter de første 2 aar bestemmes ved lodtrækning.

For bestyrelsen vælges hvert aar 1 varamand. Direktionen vælger hvert aar inden sin midte formand og viceformand.

Foruten ovennævnte 2 medlemmer vælges av representantskapet uten for disse en administrerende direktør med sæte og stemme i direktionen. Indtil saa sker fungerer direktionens formand som administrerende direktør.

§ 9.

Representantskapet bestaar av 6 — seks — medlemmer som vælges paa den ordinære generalforsamling for 2 aar ad gangen, første gang i 1925, saaledes at hvert aar halvparten uttræder. Første gang efter lodtrækning.

For representantskapet vælges 4 varamænd.

Representantskapets rettigheter og pligter er forøvrig bestemt i lov om aktieselskaper.»

Saken har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som under 24de mars 1926 har meddelt at det ikke finner å burde sette sig at der meddeles approbasjon på de vedtatte endringer i selskapets lover, hvoriblandt aksjekapitalens nedskrivning.

Departementet skal bemerke at den besluttede ytterligere nedskrivning av selskapets aksjer til 10 pct. av deres nuvæ-

rende pålydende, der er en erkjennelse av at selskapet har lidt tap og en avskrivning av disse tap på den nominelle kapital, vil bringe denne og selskapsformuen i et riktigere forhold til hinannen. Nedskrivningen er således en regulering av verdiansettelsene.

Selskapets stilling er for tiden overordentlig vanskelig. Det arbeider imidlertid med spørsmålet om å skaffe sig en basis for lønsom drift.

Under hensyn hertil vil departementet med Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Bremanger Kraftselskap den ansøkte tillatelse til nedskrivning av aksjekapitalen fra 1 mill. til 100 000 kroner.

Det er herved forutsetningen at spørsmålet om aksjekapitalens utvidelse til det i konsesjonsbetingelsene fastsatte minimumsbeløp senere nårsomhelst skal kunne optas.

Man tillater sig således å

innstille:

A/S Bremanger Kraftselskaps aksjekapital tillates nedskrevet fra 1 million kroner til kr. 100 000,00, således som besluttet på selskapets generalforsamling i møte den 2den oktober 1925.

9. Tafjord Kraftselskap.

(Yderligere regulering).

Jfr. bind XI nr. 15.

Kgl. resol. av 14de mai 1926.

Ved kgl. resolusjon av 26de september 1924 blev det i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 nr. 17 tillatt Tafjord Kraftselskap å foreta en regulering av Onilsavatn i Tafjordvassdraget. Denne regulering gikk ut på senkning 15,5 m. av almindelig vannstand og skulde efter planen medføre en kraftøkning av 1957 nat. HK. Man tillater sig i så henseende å henvise til vedlagte avtrykk av «Meddelte vassdragskonsesjoner», hefte XI side 84 flg.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 9de mai 1925 mottok man et andragende fra Ta-

fjord Kraftselskap av 30te januar 1924 om tillatelse til en utvidet regulering av Tafjordvassdraget.

Dette andragende er sålydende:

«Man tillater sig i ærbødighet på vegne av Tafjord Kraftselskap å ansøke om tillatelse til i Tafjordvassdraget (se bilag tegn. nr. 64 C) å foreta en partiell regulering av sjøene Viksvatnene bestående av det 3,512 km.² store Framste Viksvatn på cote 1314,4 m. over havet og det 2,2 m. lavere beliggende 1,13 km.² store Heimste Viksvatn ved en opdemning av begge vatn til cote 1319 m. over havet ved en dam beliggende ca. 210 m. nedenfor osen i Heimste vatn, samt til i osen i Heimste vatn å gjennomføre en senkning av nuværende almindelige vannstand cote 1312,2 til cote 1310,7 m. over havet ved en ca. 40 m. lang kanal. Ennvidere å foreta en ytterligere regulering av sjøen Onilsavatn ved en opdemning fra den nuværende almindelige vannstand cote 175,5 til cote 177,3 ved en dam beliggende like ved osen.

Framste Vikvatn er beliggende i Sjøak herred i Opland fylke. Heimste Vikvatn og Onilsavatn ligger i Norddalen herred, Søndmør i Møre fylke.

Den ved reguleringen innvundne vannmengde skal utnyttes i selskapets drift værende kraftanlegg Tafjord I og den innvundne kraftmengde skal anvendes til de i selskapet interesserte kommuners kraftforsyning.

Der er tidligere innsendt andragende om tillatelse til å senke Onilsavatn 15,5 m. ved en tunnell hvorved vassdragets lavvannsføring er forutsatt å kunne økes fra 1,20 m.³ til 2,20 m.³ pr. sek.

Ved gjennomførelsen av de reguleringer hvortil der nu søkes om tillatelse innvinnes i Viksvatnene ca. 28 mill. m.³ og i Onilsavatn ca. 1,0 mill. m.³, tilsammen ca. 29 mill. m.³ hvorved vassdragets vannføring antas å kunne reguleres henholdsvis til 4,35 m.³ og 4,42 m.³ pr. sek. (se bilag tegn. nr. 141 R).

Kraftanleggets bruttofall er 154,5 m. ved almindelig vannstand i Onilsavatn på cote 175,5 m. over havet. Turbinkjelderens driftsvannstand er cote 21 m. over havet.

Den ved reguleringen innvundne kraftmengde skulde følgelig andra til

for Viksvatnene ..	4 429	natur hestekrefter
» Onilsavatn ..	144	»
		4 573 natur hestekrefter

Ved opdemning av høifjeldssjøene Viksvatnene til cote 1319 med en beregnet maks. flomvannstand på cote 1320 m. over havet settes rdt. 0,9 km.² under vann (se bilag tegn. nr. 56 C.)

Grunnen består kun av nøkent fjell og snebreer og foretagendet kan ikke sies å medføre skade eller ulemper for almene interesser av någonsomhelst art. Demningsretten eies av Kraftselskapet.

Ved opdemning av Onilsavatn til cote 177,3 m. over havet hvortil selskapet eier demningsretten, berøres 6 opsittere samt selskapets eiendom Heimste og Lille Rødal (se bilag tegn. nr. 33 C.)

Det areal som settes under vann ved opdemningen er ikke nøiaktig opmålt, men vil andra til rdt. 20 mål, hvorav ca. 7 mål tilhører opsitterne. Grunnen består for det vesentligste av fjell, og blir vanligvis satt under vann under flom. Dette vil fremgå av nedenstående tabell som angir den grense hvortil vannstanden i Onilsavatn er steget under flom i årrekken 1910—1922.

1910	cote 177,51	m. over havet.
1911	» 177,20	» » »
1912	» 176,75	» » »
1913	» 177,51	» » »
1914	» 177,75	» » »
1915	» 177,15	» » »
1916	» 177,20	» » »
1917	» 177,19	» » »
1918	» 177,16	» » »
1919	» 177,25	» » »
1920	» 177,36	» » »
1921	» 177,39	» » »
1922	» 176,97	» » »

Reguleringsdammen anordnes sådan at det naturlige utløpsprofil praktisk talt bibeholdes hvorved undgås kunstig opstuvning under flom. Heller ikke dette regulerings-

foretagende menes derfor å forvolde nogen nevneverdig skade eller ulempe.

Tafjord Kraftselskap eier i sin helhet samtlige de fall i vassdraget som berøres av reguleringen og § 6 punkt g. i lov om vassdragsreguleringer av 4de august 1911 får derfor ingen innflydelse i foreliggende tilfelle.

Under henvisning til hvad der er anført angående kraftens anvendelse tillater man sig i henhold til lov om vassdragsreguleringer § 12 punkt 6 å ansøke om at selskapet må bli fritatt for avgift av de reguleringsforetagendet innvundne naturhestekrefter.

I tilslutning til ovenstående ansøking tillater man sig ennvidere å andra om retten til snarest mulig og helst i nuværende år å avholde de nødvendige skjønn efter § 15 i lov om vassdragsreguleringer.

Man vedlegger en teknisk beskrivelse av reguleringsplanerne samt tegningerne 64 C, 141 R, 56 C, 131 b R, 139 R, 140 R i fem eksemplarer.»

De med andragendet fulgte bilag vedlegges.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har i ovennevnte skrivelse av 9de mai 1925 bemerket følgende:

Tafjord kraftselskap. Utvidet regulering.

Hovedstyret har fra fylkesmannen i Møre fått til uttalelse et andragende fra Tafjord kraftselskap angående en utvidet regulering av Tafjordvassdraget. Man skal i anledning herav tillate sig å anføre følgende:

Andragendet går ut på tillatelse til å regulere det 3,5 km.² store Framste Viksvatn 4,6 m. ved opdemning mellom kotene 1314,4 og 1319,0 m. over havet og det 1,13 km.² store Heimste Viksvatn 8,3 m. mellom kotene 1310,7 og 1319,0 m. over havet. Ved sistnevnte vann deler reguleringen sig med 6,8 m. på opdemning og 1,5 m. på senkning. Dammen blir felles for begge sjøer og er beliggende ca. 200 m. nedenfor osen i Heimste vatn. Senkningen av dette foretas ved hjelp

av en ca. 40 m. lang kanal. Videre omfatter planen en ytterligere regulering av Onilsavatn ved 1,8 m. opdemning mellom kotene 175,5 og 177,3 m. over havet ved en dam beliggende ved osen. Det innvundne magasin angis til ca. 28 mill. m.³ i Viksvatnene og ca. 1,0 mill. m.³ i Onilsavatn, tilsammen ca. 29 mill. m.³, hvorved ansøkeren påregner en vannføringsøkning på 2,22 m.³-sek. motsvarende en kraftøkning av 4,573 nat. HK. i det 154,5 m. høie bruttofall ansøkeren utnytter. Kraften skal anvendes til forsyning av de i selskapet interesserte kommuner.

Ved Viksvatnene neddemmes ca. 900 dekar nøkent fjell og snebreer. Ved Onilsavatn er det neddemmede areal ikke nøyaktig opmålt, men angis til ca. 20 dekar, hvorav 7 dekar tilhører 6 opsittere og resten selskapets eiendomme Heimste og Lille Rødal. Grunnen angis å bestå vesentlig av fjell.

Ansøkeren mener at der ikke vil forvoldes nevneverdig skade eller ulempe ved reguleringen. Selskapet eier etter det foreliggende samtlige fall i vassdraget som berøres av den påtenkte regulering.

Da kraften skal anvendes til almindelig elektrisitetsforsyning søker selskapet om fritagelse for å erlegge reguleringsavgifter. Videre søkes om adgang til snarest mulig å avholde de nødvendige skjønn efter § 15 i lov om vassdragsreguleringer.

Framste Viksvatn er opplyst å ligge i Skjåk herred i Opland og Heimste Viksvatn og Onilsavatn i Norddal herred i Møre.

Andragendet har vært til behandling i distriktet med i hovedsaken følgende resultat:

Norddal herredsstyre har i møte 2den mai 1924 anført følgende.

«Herredsstyret vil henvise til sin uttalelse om reguleringen av 6te november 1922 (reguleringsandragende fra Tafjord Kraftselskap av 10de august 1921).

Ved den opdemning som nu blir utført av Onilsavatn vil de bemerkninger som er gjort angående denne regulering ytterligere bli gjeldende, idet ulempene som da er nevnt

blir forverret ved denne opdemning. Således bør nevnes at der er innkommet til herredsstyret besværing over trafikkforholdene for daleboerne, idet disse er vanskeliggjort, videre er båtstøer og båtnøst kommet i et rart forhold til det tidligere vannspeil. Det opplyses nu i herredsstyret at veien rundt Onilsavatn på 2 steder vil gli ut, hvilket var omtalt som ikke utelukket allerede i møte 6te november 1922.

Angående reguleringen av Viksvatnene vil man betone, at her er innkommet en skrivelse fra en opsitter i Rødal, Sander Rødal, hvori han fremholder at elven tidligere har dannet selvgjære og at dette vil opphøre når elven delvis kan bli tørlagt. Sådanne vanskeligheter er også fremholdt tidligere av herredsstyret for partiet nedenfor Onilsavatn.

Videre vil man protestere mot det i andragendet anførte at Fremste Viksvatn er beliggende i Skjåk herred. Man vil henvise til fylkeskartet på dette punkt, idet den tidligere grense for Norddal mot Skjåk der er anført, likeså henvises til Norddal kommunes påstand for Høifjellskommisjonen under deres behandling av det såkalte VI. felt som der er under behandling.

Man går ut fra at disse og lignende spørsmål blir avgjort før reguleringstillatelsen blir gitt. Videre vil man fremheve at man krever avgifter av dette selskap til Norddal i den utstrekning som lovene forutsetter. Kan dette ikke bli ordnet ved departementets mellekomst på tilfredsstillende måte forlanges saken innbragt for Stortinget.»

Den påberopte uttalelse av 6te november 1922 gikk i hovedsaken ut på at kommunen krevet inntatt i reguleringsvilkårene bestemmelse som bl. a. sikret den mot å påføres fattigbyrder samt utgifter til læge som vedkommer kraftselskapet. Dessuten at avgiften til Norddal kommune i det minste settes til kr. 0,75 pr. natur HK. Økning av fylkesskatten må bæres av selskapet, likesom dette må bære ansvar for skade ved reguleringen. Ved reguleringen vil bruken av isveiene på Onilsavatn hindres så man er henvist til veien rundt vannet. Utgifter til

snebrøitning på denne kreves refundert av selskapet.

Fylkesmannen i Møre anbefaler under 17de juni 1924 andragendet.

Skjåk herredsstyre har i møte 8de august 1924 enstemmig vedtatt følgende komiteinnstilling:

«Komiteen kan på ingen måte anbefale selskapets andragende om å bli fritatt for reguleringsavgift. Selv om reguleringen ikke kan medføre særlig store ulemper, så er dog vannet en naturherlighet som hører bygden til og som man ikke kan gi bort; så meget mer som disse herligheter koster bygden mange penger. Skjåk har i flere år ført sak med staten om eiendomsretten til fjellene sine og med nabobygden om herredets grenser. Denne sak har påført bygden en utgift på ca. kr. 20000,00. På den annen side vil denne regulering etter de foreliggende beregninger bli til så stor fordel for selskapet at det godt må kunne betale avgift.

Da Skjåk kommune har hatt store utgifter til sin elektrisitetsforsyning uten å ha søkt statsstøtte til driften av sitt elektrisitetsverk (hvad Tafjord Kraftselskap sees å ha gjort) finner man at en mulig avgift til staten engang for alle bør overdras Skjåk kommune.

Under henvisning til foranstående innbyr man herredsstyret til å gjøre slikt vedtak:

På betingelse av at kommunen får en passende avgift samt at skade og ulempe ved reguleringen erstattes fullt ut, anbefales andragendet.

I tilfelle tillatelse til regulering blir gitt andrar herredsstyret om at en mulig avgift til staten en gang for alle overdras til Skjåk kommune.»

Fylkesmannen i Opland tiltrer Skjåk herredsstyres uttalelse. Spesielt er han helt enig i at der i tilfelle bør tilståes Skjåk herred avgift.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Fordelene ved den omsøkte regulering representeres ved kraftinnvinningen som

etter det foreliggende skulde dreie sig om 4500 natur HK. i kraftselskapets allerede utbyggede fall.

På den annen side står skaden og ulempen som etter det oplyste vesentlig består i neddemning av grunn, hvorav bare nogen få dekar omkring Onilsavatn etter det foreliggende er produktiv, samt i ulemper for trafikken på Onilsavatn.

Man antar at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt.

Tillatelsen foreslås meddelt på de samme betingelser som er fastsatt for senkningen av Onilsavatn. Dog har man — da nærværende regulering vesentlig omfatter opdemning — funnet at avgiftene bør settes noget høiere, nemlig til kr. 0,50 til staten og kr. 0,50 til kommuner, likesom også regelen om beregningen av den økning som reguleringen fører med sig bør formes litt anderledes, jfr. post 2. Dessuten bør tilføies den vanlige bestemmelse om lægehjelp, sykehus og politi. Denne blev ikke medtatt i betingelsene for senkningen da anleggsarbeidet på det nærmeste var fullført da betingelsene opsattes.

Under behandlingen av den tidligere omsøkte tillatelse til regulering ved senkning av Onilsavatn kom Hovedstyret til at denne sjø i sin helhet er undergitt privat eiendomsrett, hvorfor man ikke opstillet vilkår om godtgjørelse en gang for alle etter reguleringslovens § 15. Onilsavatn har et areal på 0,65 km.² Framste og Heimste Viksvatn er større, idet de er oplyst å ha arealer på henholdsvis vel 3,5 km.² og 1,1 km.² Det første har etter kartene en største bredde på vel 1 km. Man antar at heller ikke disse vann på grunn av sin størrelse skulde være unddratt privat eiendomsrett. Man har da hatt for øie den av Høiesterett i 1918 avsatte dom angående det på Hardangervidda liggende Veivatn som er 4,5 km.² stort og har en største bredde på 1,3 km. Høiesterett blev med Høifjellskommisjonen stående ved å anerkjenne dette vann som privat eiendom. (Rettstidende 1918 II, side 32 og flg.).

Efter at saken var behandlet av Hovedstyret i møte 11te september 1924 underrettet man under 24de s. md. fylkesmannen om det resultat man således var kommet til og oversendte utkast til betingelser med anmodning om å forelegge det for kraftselskapet og herredsstyrene i de i dette deltagende herreder til vedtagelse.

Efter nu mottatt påtegningskrivelse fra fylkesmannen av 19de mars 1925 med bilag har kraftselskapet i styremøte 24de november 1924 fattet følgende beslutning:

«Man andrar om at staten frafaller reguleringsavgift (enstemmig).

Vedkommende avgiften til kommunene vedtas å meddele Hovedstyret at man ikke har noget å bemerke til avgiften for Onilsa vatn. For Viksvatns vedkommende fant man at den foreslåtte avgift var for høi under hensyntagen til Viksvatns beliggenhet. Uttalelsen om Viksvatn blev vedtatt mot en stemme (Grønningseter).

Norrdal herredsstyre anførte i møte 15de desember 1924, idet det henviser til uttalelse av 2nen mai s. å. — som tidligere er referert — følgende:

«Videre bemerkes nu at Norrdal herredsstyre er opmerksom på at Hovedstyret i ovennevnte utkast foreslår 50 øre pr. naturhestekraft i avgift for økning av vannkraften ved reguleringen til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer.

Man går ut fra at denne avgift blir fastslått av vedkommende departement som foreslått til Norrdal kommune for Viksvatnene og har da herredsstyret intet videre om samme å bemerke.

Ang. avgiften for Onilsavatn henvises til Norrdal herredsstyres uttalelse om det første reguleringsandragende, vedkommende Onilsavatn behandlet som sak nr. 87 — 1922 punkt 4, hvori man påstod en avgift av kr. 0,75 pr. natur HK.

Nevnte beslutning fastholdes og må man også kreve at sådan avgift må bli fastslått for den ytterligere regulering av dette vann. Dette vann er et av de letteste å regulere og ligger beleilgste og lengst nede,

så der skulde være føie til en avgift som krevet av herredsstyret.

Endelig vil man angående reguleringen av Viksvatnene kreve at det må medtas i reguleringsbetingelsene tilstrekkelige garantier for de ulemper som opsitterne i Rødal har fremholdt for nærværende herredsstyre nemlig: 1. Den ulempe, som er nevnt av Sander Rødal, jfr. sak 35 — 1924 i Norddal herredsstyre, er allerede inntruffet, idet den regulering av Viksvatnene, som er foretatt, forårsaket at elven blev tør i august siste sommer, hvorved elven ikke dannet det gjerdehold for kreaturene, som den har gjort. 2. Derved at elven som ovenfor nevnt blev tørlagt er såvel slipestenene som kvernene til opsitterne i Rødal gått istå. 3. Ferdselelsen over vannene i øvste og neste Rødal blir om vinteren vanskeliggjort og tildels umuliggjort og det er i høi grad beklagelig for disse folk, som også i sommerhalvåret har meget dårlige veiforbindelser.»

Giske, Skodje og Stordal herredsstyrer og Ålesund bystyre har intet å bemerke til betingelsene, mens herredsstyrene i Borgund, Vestnes, Vigra, Tresfjord, Vatne og Sandøy slutter sig til kraftselskapets uttalelse. Haram herredsstyre finner det rimelig at staten frafaller krav om avgift og at avgiften til kommuner nedsettes til det halve.

Hovedstyret behandlet i møte 27de april 1925 saken påny. Man fant efter det foreliggende ikke tilstrekkelig grunn til å anbefale nogen endring i de herfra tidligere foreslåtte satser. Til spørsmålet om hvorledes kommuneavgiften bør deles er det antagelig unødvendig å ta standpunkt nu.

I henhold hertil tillater man sig å vedlegge utkast til reguleringsbetingelser samt til manøvreringsreglement. Sistnevnte slutter sig tett op til det som er fastsatt for senkningen av Onilsavatn, kun er det noget mere uttømmende som følge av at der nu kommer opdemninger til.

Efter dette skulde nærværende sak være ferdig til avgjørelse. Det tilføies at andragendet om ytterligere regulering av Onilsavatn samt regulering av Framste og Heimste

Viksvatn blev kunngjort i Norsk Kunngjørelsestidende nr. 78 for 31te mars 1925.

Samtlige her beroende dokumenter vedlegges.»

De av Hovedstyret foreslåtte reguleringsbetingelser er sålydende:

Utkast

til betingelser for konsesjon til Tafjord kraftselskap på ytterligere regulering av Onilsavatn samt regulering av Framste Viksvatn og Heimste Viksvatn i Tafjordvassdraget.

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved tilleggsreguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av kraften i fallet nedenfor Onilsavatn beregnes på grunnlag av den økning av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som tilveiebringes ved den i konsesjonen av 26de september 1924 tillatte regulering av Onilsavatn. Forøvrig beregnes økningen av vannkraften på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring, som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av økningen forutsettes det, at magasinet utnytted på en

sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med bindende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge den ovenfor omhandlede avgift inntrer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgift efter post 2 og om avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år efterat konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris, som ikke med mer enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler når særegne hensyn gjør det påkrevet.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog

ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal netto-overskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige finnes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke be-

rettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anleggene ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av minnelig overenskomst av et av Kongen opnevnt skjønn som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant samarbeide.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offent-

lig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrologiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. De tillatte opdemningshøider og de tillatte laveste tapningsgrenser betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvundne driftsvann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 procent av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 procent av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesser berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning,

med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft, vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

19.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstillede betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

20.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

Utkast

til manøvreringsreglement.

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

Onilsavatn:

Øverste kote	177,3 m. o. h.
Nederste »	160,0 —

Reguleringshøide	17,3 m.
------------------	---------

Heimste Viksvatn:

Øverste kote	1319,0 m. o. h.
Nederste »	1310,7 —

Rguleringshøide	8,3 m.
-----------------	--------

Framste Viksvatn:

Øverste kote	1319,0 m. o. h.
Nederste »	1314,4 —

Reguleringshøide	4,6 m.
------------------	--------

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandsmerker som det offentlige godkjenner.

Vannstanden i Onilsavatn må ikke overstige øverste reguleringsgrense uten at flomløpene er helt åpne.

2.

Vannslipningen foregår etter kraftstasjonens behov.

Det skal ved manøvreringen has for øie at vassdragets tidligere flomvannføring ikke forøkes. Heller ikke må dets tidligere lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en

norsk stasborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Det skal påseses at dammene til enhver tid er i god stand og at flomløpene såvidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstande samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til vassdragsdirektøren.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen etterat de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

I skrivelse til fylkesmannen i Møre av 14de juli 1925 uttalte departementet at man efter det foreliggende antok å kunne anbefale konsesjonen meddelt på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser og at man i tilfelle imøteså kraftselskapets vedtagelse av disse. Samtidig blev fylkesmannen i Møre og Opland anmodet om å gi vedkommende kommunestyre og mulige andre interesserte adgang til å uttale sig om det foreliggende utkast til manøvreringsreglement.

Tafjord Kraftselskap har deretter i skrivelse av 22de september 1925 avgitt en uttalelse sålydende:

«Utvidet regulering av Onilsavatn og regulering av Framste og Heimste Viksvatn.»

I Tafjord Kraftselskaps styremøte den 21de ds. besluttedes å godta manøvreringsreglement og konsesjonsbetingelser. — Mot avgiftenes størrelse maa der dog protesteres, idet man skal tilføie:

Kraftselskapet androg om å få eftergitt avgiften til staten og uttalte dessuten at avgiften til kommunene, kr. 0,50 pr. HK., var

for stor for Viksvatns vedkommende (styrebeslutning av 24de november 1924.) — Arbeidsdepartementet har dog fastholdt sitt tidligere forslag med kr. 0,50 i avgift for begge vann både til stat og kommuner. Vi gjengir hvad der står i Hovedstyrets begrunnelse:

«Tillatelsen foreslås meddelt på de samme betingelser som er fastsatt for senkningen av Onilsavatn. Dog har man — da nærværende regulering vesentligst omfatter opdemning — funnet at avgiftene bør settes noget høiere, nemlig til kr. 0,50 til staten og kr. 0,50 til kommuner.»

I denne begrunnelse av avgiftens høide er anført rene tekniske momenter. Der gjøres uttrykkelig opmerksom paa en opdemning i motsetning til senkning.

Efter dette kan vi gå ut fra, at det er størrelsen av det ved reguleringene opdemmede areal som er det avgjørende, det vil si verdien av den ved reguleringene ødelagte grunn, hvilket igjen vil si — det for kommunene ødelagte skatteobjekt.

Ved Viksvatn er der i det hele tatt ikke tale om skatteobjekt, da der ikke finnes verdier som beskattes rundt vannet. — For Onilsavatns vedkommende kan man heller ikke tale om ødeleggelse av verdier, da der ikke demmes over den tidligere flomkote.

Da imidlertid kraftselskapet allerede har godtatt avgiften for Onilsavatns vedkommende, vil man ikke nu ta saken op igjen. — For Viksvatns vedkommende mener man dog fremdeles at avgiften er for høi.

Viksvatn og våre fleste reguleringer ligger langt over skoggrensen i strøk som tidligere kun hjemsoktes av renjegere, og i våre dage en sjelden gang av en turist. Nogen som helst verdier som blir ødelagt ved reguleringene kan der ikke være tale om. For folk som ferdes i fjellet vil reguleringene kun være til nytte, idet der er skaffet noget bedre fremkomstmuligheter.

Tafjord Kraftselskap må derfor prinsipielt av hensyn til senere reguleringer fastholde sin protest mot reguleringsavgiftens høide for fjellvannets vedkommende.»

Norddal herredsstyre har i møte 19de oktober 1925 uttalt, at det intet har å bemerke til manøvreringsreglementet.

Overingeniøren for Møre fylkes elektrisitetsforsyning har i skrivelse av 5te november 1925 heller intet å bemerke til manøvreringsreglementet, men erklærer sig enig i det av Tafjord Kraftselskap anførte, forsåvidt avgiften for Viksvatn angår.

Denne uttalelse av overingeniøren tiltrædes av fylkesmannen i Møre i skrivelse av 11te november 1925.

Skjåk herredsstyre har i møte 29de juli 1925 besluttet å uttale, at det intet har å bemerke ved utkastet til manøvreringsreglement.

Skjåk Almenningsstyre har i møte 19de oktober 1925 avgitt følgende uttalelse:

«Almenningsstyret forbeholder sig å få godtgjort for mulig skade eller ulempe som forvoldes ved disse reguleringer samt den erstatning man har rett til for de hestekrefter der årligårs kan frembringes ved regulering av de av disse vann, som ligger innen Skjåk ålmenning.»

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen og fylkesmannen i Oppland meddeler i skrivelser av henholdsvis 5te og 6te august 1925 at de intet har å bemerke ved Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement.

Saken har sluttelig påny vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 20de januar 1926 har bemerket følgende:

«Tafjord Kraftselskap har med tilslutning av overingeniøren for elektrisitetsforsyningen og fylkesmannen i Møre protestert mot avgiftssatsene for Viksvatn. Begrunnelsen herfor inneholder ingen nye opplysninger, hvorfor man fremdeles finner å måtte henholde sig til forslag av 9de mai 1925.

Det av Hovedstyret foreslåtte manøvreringsreglement er godtatt av samtlige interesserte. Det anbefales derfor fastsatt samtidig med konsesjonen.»

De foreliggende uttalelser foranlediger forøvrig ingen bemerkninger fra Hovedstyrets side.»

Departementet må etter de foreliggende opplysninger og erklæringer anta at de etter reguleringsloven nødvendige forutsetninger for meddelelse av reguleringstillatelse her er tilstede. Man vil derfor anbefale at den ansøkte regulering tillates gjennomført i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan. For denne tillatelse foreslår Hovedstyret opstilt de samme betingelser, som tidligere er fastsatt for senkningen av Onilsavatn — dog med enkelte undtagelser, som bl. a. skyldes den omstendighet, at nærværende regulering vesentligst omfatter opdemning.

Således er avgiften nu satt til kr. 0,50 pr. nat. HK. til staten og kr. 0,50 pr. nat. HK. til kommuner mot ved den tidligere regulering henholdsvis kr. 0,30 og kr. 0,20. Departementet slutter sig til Hovedstyrets forslag til betingelser idet man dog vil anbefale disses post 9 gitt følgende form: «Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe . . . (o. s. v. som i Hovedstyrets forslag). Man er også enig med Hovedstyret i at de heromhandlede vann etter sin størrelse må ansees å være undergitt privat eiendomsrett, hvorfor der ikke er opstilt vilkår om godtgjørelse til staten en gang for alle etter reguleringslovens § 13.

Under henvisning til post 15 i de foreslåtte konsesjonsbetingelser vil man anbefale Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement fastsatt som gjeldende inntil videre.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 nr. 17 Tafjord Kraftselskap å foreta en ytterligere regulering av Onilsavatn samt regulering av Framste Viksvatn og Heimste Viksvatn i Tafjordvassdraget i det vesent-

ligste overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 14de mai 1926 inntatte betingelser.

2. Der fastsettes som gjeldende inntil videre reglement for manøvrering av reguleringsdammene overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets nevnte foredrag inntatte utkast.

10. Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap.

(Grunnerhvervelse).

Jfr. bind I nr. 51, II nr. 3, 9 og 27, III nr. 8.

Kgl. resol. av 14de mai 1926.

Ved kgl. resolusjon av 17de januar 1906 blev det i medhold av den da gjeldende lov av 9de juni 1903 om adgang for andre enn norske statsborgere til å erhverve fast eiendom eller bruksrett over grunn her i riket tillatt Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap å erhverve forskjellige eiendommer og rettigheter i Heddal for utbygning av Svælgfoss og til anlegg av en fabrikk for utnyttelse av Svælgfoss' kraft m. v.

Senere er det ved kgl. resolusjoner av 10de mai 1906 og 20de august 1909 i henhold til nevnte lov tillatt det samme selskap å erhverve en eiendom og 2 eiendomsarealer i Heddal bl. a. til bebyggelse med arbeider- og funksjonærboliger for bedriften.

Med skrivelse fra fylkesmannen i Telemark av 12te mars 1926 har man mottatt et andragende fra selskapet av 6te februar 1926 om tillatelse til å erhverve eiendommen Taugbanestykket gnr. 93 bnr. 8 i Heddal.

Andragendet er sålydende:

«Undertegnede Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskab andrar herved i henhold til lov av 14de desember 1917 om tillatelse til å erhverve eiendommen Taugbanestykket gnr. 93 bnr. 8 i Heddal.

Eiendommen er ca. 1/2 mål stor og blev i sin tid erhvervet av oss av hensyn til vårt taugbaneanlegg fra Lilleherredveien til Svælgfoss Kraftstasjon. Skjøtet er først utferdiget nu, fordi man tidligere ikke har vært opmerksom på saken.

Vårt selskaps styre består av herrerne Marc. Wallenberg, Axel Aubert, Harald Bjerke, G. Griolet, H. Finaly, E. Moret, S. Eyde.»

Heddal herredsstyre har i møte 1ste mars 1926 mot 1 stemme besluttet å anbefale at selskapet får den ansøkte tillatelse.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesen opplyser i skrivelse av 20de mars 1926, at erhvervlsen av den omhandlede eiendom ifølge meddelelse fra det ansøkende selskap står i forbindelse med den i sin tid foretatte utbygning av Svælgfoss. Hovedstyret har — uttaler det — intet å bemerke til at andragendet innvilges.

Saken er videre blitt forelagt Handelsdepartementet, som i skrivelse av 1ste mai 1926 meddeler, at det intet har å bemerke til at andragendet behandles av nærværende departement og heller ikke til at det innvilges.

På foranledning herfra er andragendet sluttelig av selskapet blitt påklebet nødvendige stempelmerker i henhold til kgl. resolusjon av 25de september 1925. Disse merkens pålydende er tilsammen kr. 5,00.

Selskapet meddeler i den anledning i skrivelse av 6te mai 1926 følgende:

«Eiendommen blev i sin tid erhvervet sammen med en del grunn til kraftledningen Svælgfoss-Notodden, og vederlaget blev for begge dele tilsammen satt til 8 elektr. HK. pr. år. Verdien av disse 8 elektr. HK. er ansatt til kr. 4 000,00. Hvis man fordeler disse kr. 4 000,00 på de to eiendommer i forhold til deres skyld, som for Taugbanestykket er 8 — åtte — øre og for grunnen til kraftledningen 42 øre, får man en verdi av Taugbanestykket på kr. 640,00.

Da maksimalverdien for stempelmerke til kr. 5,00 går til kr. 2 000,00, vil der ikke kunne bli spørsmål om nogen høiere stempelavgift.»

Departementet finner efter det foreliggende å kunne anbefale, at andragendet innvilges.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Norsk Hydro-Elektrisk Kvælstofaktieselskap i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. III å erhverve eiendommen Taugbanestykket g.nr. 93 b.nr. 8 i Heddal.

11. A/S Kinservik.

(Erhvervelse av Kinsovassdragets nederste del m. v.).

Jfr. bind I nr. 11, 29, 34, 38 og 50, II nr. 14, V nr. 13 og IX nr. 9.

Kgl. resol. av 14de mai 1926.

Stortinget har under 12te mai 1926 ved behandling av innstilling fra skog- og vassdragskomiteen om tillatelse for A/S Kinservik til å erhverve vannfall m. v. i Kinsarvik fattet følgende beslutning:

«1. Stortinget har intet å innvende mot at det meddeles A/S Kinservik tillatelse til å erhverve vannrettigheter i Kinsovassdraget m. v.

2. Stortinget har intet å innvende mot at Aluminium Co. of America erhverver aktiemajoriteten i A/S Kinservik.»

Om denne beslutning tillater man sig å henvise til St. prp. nr. 48, 1926 og innst. S. nr. 85, 1926, hvorav avtrykk vedlegges.

Departementet vil anbefale den ansøkte konsesjon på erhvervelse av vannrettigheter i den nedre del av Kinsovassdraget tillike med de i andragendet omhandlede grunnarealer samt den ansøkte tillatelse til erhvervelse av aktiemajoriteten i A/S Kinservik meddelt på de av Stortinget vedtatte vilkår, der vil finnes formulert i vedlagte utkast.

Utkast

til betingelser for erhvervelse av vannfallsrettigheter i Kinsovassdragets nederste del (fra sammenløpet av Kinso og Gryttingselven til sjøen).

1.

Selskapet hvis navn er «Aktieselskapet Kinservik» har sitt sete i Kinsarvik herred

i Norge. Av dets bestyrelse skal til enhver tid over halvdelens være norske statsborgere.

2.

Selskapets aktiekapital skal til enhver tid utgjøre minst tredjeparten av de samlede omkostninger ved alle selskapets anlegg.

3.

Endringer i selskapets lover blir å forelegge Arbeidsdepartementet til godkjennelse.

4.

Aktieselskapet skal såvel ved utbygningen av de nevnte vannfall og opførelsen av kraftstasjonen m. v., som ved sin bedrift senerehen her i riket, anvende norske funksjonærer og arbeidere. Dog skal driftsstyreren samt en annen funksjonær såvel under utbygningen som senerehen under driften for et tidsrum av 5 — fem — år etter at denne er begynt, kunne være utlending.

Derhos kan vedkommende regjeringsdepartement tilstede undtagelser fra førstnevnte regel når hensyn til spesiell fagkunnskap eller øvelse gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag som en person i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en daglig løpende mulkt stor kr. 50 — femti — kroner.

Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor.

5.

Aktieselskapet forplikter sig til ved utbygningen av anleggene og senere eventuelt ved driften å anvende norsk materiell, for såvidt sådant her kan erholdes til like god beskaaffenhed, likeså hurtig og til en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materialet kan erholdes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av to av Justisdepartementet opnevnte menn. Omkostningene her ved bæres av aktieselskapet.

Vedkommende regjeringsdepartement kan tilstede undtagelser fra denne regel.

6.

Forsikring tegnes fortrinnsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Aktieselskapet forplikter sig til ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke å eksportere elektrisk energi.

Handler selskapet herimot skal der for hver gang erlegges en konvensjonalbot til statskassen av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kVA. pr. døgn efter vedkommende departements bestemmelse.

8.

Aktieselskapet forplikter sig til å ha halvparten av den hele kraft utbygget innen 17de januar 1929, jfr. kgl. resolusjon av 14de juli 1922. Som sikkerhet herfor forplikter selskapet sig til å betale til staten en konvensjonalbot av kr. 200,00 pr. dag hvori fristen oversittes. Konsesjonen fortapes dersom ikke konvensjonalboten er betalt i 2 år.

9.

Aktieselskapet forplikter sig til etterat konsesjon er meddelt og forinnan utbygningsarbeidene påbegynnes å forelegge for vedkommende departement planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende vannfallenes utbygning og vannføringens regulering, således at utbygning av vannfallene ikke kan finne sted forinnan planene av vedkommende departement er approbert.

Derhos forplikter aktieselskapet sig til å utbygge anlegget med tilhørende dammer på en solid måte og underkaste sig i den henseende den kontroll som departementet måtte forlange. De hermed forbundne utgifter utredes av selskapet.

Anlegget kan ikke tas i bruk forinnan det er godkjent av departementet.

10.

Den 17de januar 1922 tilfaller samtlige vannfall med dammer, kraftstasjoner med tilhørende maskineri og annet tilbehør og kraftledninger samt de til utbygningen og

kraftanlegget erhvervede tomter og servituttrettigheter, der omfattes av nærværende konsesjon, staten uten vederlag.

Den rett som aktieselskapet har etter de ved kgl. resolusjon av 17de januar 1907 og 13de mai 1908 meddelte konsesjoner til å få leiet kraft etter den tid da anlegget tilfaller staten, gjelder ikke den energi som kan produseres i de fall som omfattes av nærværende tillatelse.

11.

Anlegget med installert maskineri skal ved overdragelsen være i fullt driftsmessig stand. Hvorvidt så er tilfelle avgjøres ved skjønn av uvillige menn på selskapets bekostning.

Selskapet forplikter sig til på sin bekostning å utføre hvad skjønnet i så henseende måtte bestemme.

12.

Alle panteheftelser som måtte eksistere på den tid da anlegget tilfaller staten, bortfaller som ugyldige.

13.

Selskapet forplikter sig til utover den kraft som det etter de ved kgl. resolusjon av 17de januar 1907 og 13de mai 1908 meddelte konsesjoner er pliktig til å bortleie til belysning eller lokal småindustri innen fylket, å avgi inntil 2000 elektriske HK. til den kommune hvor kraftanlegget er beliggende eller andre kommuner, derunder også fylkeskommuner, idet fordelingen bestemmes av vedkommende departement.

Kraften avgis i den form departementet bestemmer. Krevs den avgitt i annen form enn den produseres, plikter konsesjonæren på departementets forlangende å bygge sitt anlegg således, at kraftens omformning og avgivelse ikke unødig fordyres for mottageren. Sådant forlangende må fremsettes innen 6 måneder etter konsesjonens datum.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet hvad enten ledningene tilhører konsesjonæren eller andre. Forårsaker kraftens uttagelse av led-

ningene økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout, må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres til en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 pct. rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 pct. Hvis prisen beregnet på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi er tatt i bruk, kan dog kraften isteden forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis konsesjonæren leier ut kraft og kraften til kommune kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne kan kommunen i hvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Konsesjonæren har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Undlater konsesjonæren å levere denne kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen plikter han efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kw. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

14.

I det 40de år efter at nærværende konsesjon er gitt skal staten kunne innløse anlegget i den utstrekning det efter post 10 tilfaller staten ved konsesjonstidens utløp. Benytter staten sig ikke herav skal den i det 10de år derefter ha samme adgang.

Bestemmelse om innløsning må være meldt konsesjonæren 5 år i forveien. Innløsningssummen skal bestemmes således at

vannfallene med tilhørende grunnstykker og rettigheter samt vannbygningsarbeider og hus betales med hvad de bevislig har kostet konsesjonæren med fradrag for amortisasjon, mens $\frac{1}{9}$ av damanlegg, kanaler, tunneler, bassenger, rørledninger, kraftstasjon med maskineri og annet tilbehør innløses for deres tekniske verdi efter skjønn på statens bekostning.

Hvis staten forlanger det plikter selskapet i tiden fra innløsning finner sted til utløpet av konsesjonen av 17de januar 1907 å drive det samlede kraft- og reguleringsanlegg og levere $\frac{1}{9}$ av den totale kraftydelse til staten for en godtgjørelse motsvarende de til drift og vedlikehold av denne del av anlegget hadde utgifter som i mangel av overenskomst fastsettes ved skjønn.

Undlater selskapet å levere til staten den i nærværende post betingede kraft uten at vis major, streik eller lockout hindrer leveransen, plikter det efter departementets bestemmelse å betale en mulkt til statskassen av kr. 1,00 pr. dag for hver kw. som urettelig ikke er levert. Det offentlige skal være berettiget til efter departementets bestemmelse å overta driften av anlegget for eierens regning og risiko såvidt nødvendig til levering av den betingede kraft.

15.

Av den kraft som fåes i medhold av nærværende konsesjon erlegges følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 1,50 pr. naturlig HK.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 2,00 pr. naturlig HK.

Den kraftmengde hvorav disse avgifter skal erlegges fastsettes til $\frac{1}{9}$ av den totale gjennomsnittlige kraftmengde, jfr. post 16.

Avgiftene, hvorav svares 6 pct. renter efter forfall har samme pantesikkerhet som skatter på fast eiendom og kan inndrives på samme måte som disse.

16.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgifter efter post 15 og kontroll med vannforbruket samt angående avgivelse av

kraft, jfr. 13, skal forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen med bindende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

17.

Forsåvidt konsesjonæren anvender kraften til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelige på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

18.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

19.

Konsesjonæren er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av medisinalstyrelsen å skaffe arbeiderne den til enhver til nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiofsyn i anledning av arbeidernes utførelse av det offentlige fin-

nes nødvendig, plikter konsesjonæren å utrede utgiftene dermed.

20.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen handelsvirksomhet og lignende — alt etter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

I tilfelle av salg av hus eller tomter skal konsesjonæren sørge for å innta i hjemmelsbrevet bestemmelse om at der fremtidig ikke skal kunne beregnes større husleie enn at den dekker forrentning av kapitalen, utgifter til vedlikehold, skatter, avgifter og tilsyn samt passende amortisasjon. Tilsvarende regler skal gjelde hvis bygsel eller tomteleie benyttes istedenfor salg. I tilfelle av tvist om leiens størrelse fastsettes denne av husleienævnden, hvis sådan finnes, men ellers av fylkesmannen.

Konsesjonæren er forpliktet til for strøk, hvor der ventes å ville bli bymessig bebyggelse (eller en større samling av mennesker) å bekoste utarbeidet utkast til reguleringsplan og innsende denne til vedkommende regjeringsdepartement gjennom de stedlige myndigheter. Ved regulerings fastsettelse kan departementet forlange avstått av konsesjonærens eiendom uten vederlag grunn til offentlige veier og gater — både i og utenfor det regulerede strøk — samt grunn til opførelse av bygninger til skoler, kirke, post, telegraf, tollbod, rettslokale og fengsel.

Konsesjonæren skal etter Kongens nærmere bestemmelse avstå til vedkommende kommune etter innkjøpspris med tillegg av

renter og øvrige utgifter, konsesjonæren tilhørende ubebygget grunn som han ikke har eller antas å få bruk for til sin bedrift, og som ansees skikket til bebyggelse eller andre kommunale formål utenfor dem som er betinget i foregående ledd. Såfremt der ikke opnåes enighet om overdragelsessummen skal den fastsettes ved skjønn på grunnlag av foranstående bestemmelser.

21.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandssettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra de bedrifter, som tilhører konsesjonæren og som forsynes med kraft fra anlegget. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlig ulempe for anlegget og de bedrifter som erholder kraft fra dette.

22.

Konsesjonæren er forpliktet til for kraftanlegget og de ham tilhørende bedrifter, som forsynes med kraft fra anlegget å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved utbygningsarbeidene og opførelse av kraftstasjon beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det først-

nevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

23.

Anvendes vannkraften til produksjon av elektrisk energi må konsesjonæren ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

24.

Såfremt kraften blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pct. av det kvantum som kan produseres med kraften fra de her konsederte fall, etter en pris som ligger 10 pct. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Bestillingen skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonn.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt leveres av selskapet f. o. b. med minst 14 dagers varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikkasjon.

25.

For oppfyllelsen av de forpliktelser som ved anleggene eller deres drift pådras likeoverfor andre og for overholdelsen av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles og til enhver tid oprettholdes en sikkerhet for et beløp av kr. 100 000,00 etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

26.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement

til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

27.

Overtredelse av foranstående poster 1, 23, 24 samt undlatelse av å stille de i postene 22 og 25 omhandlede fonds medfører tap av konsesjonen, hvis forholdet ikke er bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 §§ 31 og 32.

28.

Alle tvistigheter i anledning av nærværende konsesjon eller selskapets bedrift her i riket henhører under norske domstolers og myndigheters avgjørelse.

29.

Idet aktieselskapet vedtar foranstående betingelser som forpliktende for sig og de heromhandlede eiendommer, inngår det likeledes på at nærværende dokument til sikring av den fornødne tinglige rett, tingleses på selskapets bekostning.

Utkast

til betingelser for erhvervelse av P. Agas grunnarealer i Kinsarvik.

Staten skal ved konsesjonens utløp ha rett til å innløse nevnte eiendommer — i så fall med plikt til også å innløse de fabrikk-anlegg og de bygninger og faste innretninger som konsesjonshaveren ikke måtte ønske å fjerne.

Såfremt selskapet benytter sig av den i kraftkonsesjonen av 1907 § 9 omhandlede rett til å leie kraften i ytterligere 20 år fra den dag da anlegget tilfaller staten blir statens innløsningsrett av de nevnte eiendommer tilsvarende utskutt.

Innløsningssummen bestemmes således at grunnstykker og rettigheter betales efter

omsetningsverdi, det øvrige betales efter den tekniske verdi. Verdien fastsettes ved skjønn på statens bekostning. Selskapet skal hver gang 6 — seks — år i forveien kunne forlange statens uttalelse om innløsningsretten aktes benyttet. Statens avgjørelse må foreligge innen 1 — ett — år efter selskapets forespørsel.

Utkast

til betingelser for erhvervelse av aksjemajoriteten i A/S Kinservik.

1. Tidsbegrensning.

Tillatelsen utløper samtidig med den A/S Kinservik ved kgl. resolusjon av 17de januar 1907 meddelte konsesjon, senest 17de januar 1982.

2. Representant i Norge.

Alle rettstvister som måtte opstå mellom Aluminium Company of America på den ene side som aktieeier i A/S Kinservik og staten eller norske rettssubjekter på den annen side avgjøres ved norske domstoler og efter norsk rett.

Aluminium Company of America skal til enhver tid ha en fullmektig bosatt her i riket som i de ovennevnte anliggender er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Såfremt selskapet ikke måtte opnevne nogen representant opnevnes denne med bindende virkning for selskapet av fylkesmannen i Hordaland fylke.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 A/S Kinservik å erhverve vannfallsrettigheter i Kinsovassdraget m. v.
2. Det tillates Aluminium Co. of America å erhverve aktiemajoriteten i A/S Kin-

servik — alt på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 14de mai 1926 anførte betingelser.

12. A/S Christiania Portland Cementfabrikk.

(Leie av inntil 100 kW. fra Våle kommunale Elektrisitetsverk og inntil 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap).

Jfr. bind IV nr. 38.

Kgl. resol. av 28de mai 1926.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 26 april 1926 har departementet mottatt et andragende av 14de januar 1926 fra advokat Erling Manner på vegne av Aktieselskapet Christiania Portland Cementfabrik om konsesjon på leie av inntil 100 kW. fra Våle kommune og inntil 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Med skrivelse av 4de februar 1926 fra fylkesmannen i Vestfold fylke har man mottatt et andragende av 14de januar s. å. fra advokat Erling Manner på vegne av Aktieselskapet Christiania Portland Cementfabrik om konsesjon på leie av inntil 100 kW. fra Vaale kommune og inntil 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap.

Dette andragende er sålydende:

«Aktieselskapet Christiania Portland Cementfabrik har sitt forretningskontor i Røken. Dets styre består av norske statsborgere. Selskapet har avsluttet kontrakter med Våle kommunale elektrisitetsverk om leveranse av inntil 100 kW. elektrisk energi og med Vestfold Kraftselskap om leveranse av inntil 500 kW.

Jeg vedlegger gjenpart av kontraktene der er datert henholdsvis 30te september 1921, 24de/30te desember 1925 og 28de desember 1925, idet jeg på A/S Christiania Portland Cementfabriks vegne tillater mig å ansøke om konsesjon på disse kraftleiekontrakter.

Erklæring fra selskapets styre samt et eksemplar av vedtektene følger.

Til videre orientering vedlegges avskrift av overenskomst mellom Våle kommune og Vestfold Kraftselskap.»

Man vedlegger de i andragendet påberopte kontrakter. Enn videre vedlegger man et avtrykk av selskapets lover samt en av dets styre i henhold til erhvervslovens § 24 avgitt erklæring av 13de januar 1926.

Overingeniøren for Vestfold Elektrisitetsforsyning har i skrivelse av 16de januar 1926 til fylkesmannen i Vestfold fylke bl. a. anført følgende:

«Den energimengde som ifølge de vanlige konsesjonsvilkår fra bedriften — ved krav — må avståes til kommuner tillater jeg mig at andrage herr fylkesmannen om må bli krevet avstått til Vestfold fylke gjennom Vestfold Kraftselskap.»

Våle herredsstyre har i møte den 17de februar 1926 anbefalt andragendet, idet det fremholder at der ved bedriften på Langøen må anvendes mest mulig arbeidere hjemmehørende i Våle.

Hovedstyret vil etter det foreliggende anbefale at der i medhold av § 23 i lov av 14de desember 1917 nr. 16 meddeles selskapet tillatelse til å leie inntil 100 kW. fra Våle kommune og inntil 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap, idet man skal bemerke, at der ikke antas å foreligge almene hensyn som taler derimot. Til tillatelsen vil man foreslå knyttet følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for leien av 100 kW. fra Våle kommunale Elektrisitetsverk inntil 1ste juli 1952 og for leien av 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap inntil 1ste juli 1967.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst 2 tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal ved anleggets utførelse og drift såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mer enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 procent av den leide kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i transformatorstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller kraftleverandøren.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften, enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 procent årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene

her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

12. Fattigfond.

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker. Hvis det senere ved lov blir bestemt, overgår fondet til et for det hele land eller for visse deler av landet felles fond som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir.

13. Husrum for arbeiderne.

Selskapet forplikter sig til om og når vedkommende departement så måtte forlange på rimelige av departementet godkjente vilkår å skaffe arbeiderne sundt og tilstrekkelig husrum.

14. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

15. Sikkerhetsstillelse.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i kon-

sesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 2 000,00 — to tusen kroner — efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

16. Overtredelse av konsesjonsbetingelser.

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 12 og 15 omhandlede fond samt overtredelse av postene 2, 10 og 14 medfører konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Det bemerkes at de av Hovedstyret nu foreslåtte betingelser har vært forelagt for selskapets representant advokat Erling Manner, som i skrivelse av 10de april 1926 har meddelt at selskapet efter omstendighetene finner å burde gå med på de foreslåtte konsesjonsbetingelser.

Hovedstyret vil anbefale at den kraft som selskapet efter post 8 i de foreslåtte konsesjonsbetingelser er forpliktet til å avstå til kommuner tildeles Vestfold fylkeskommune.

Sakens øvrige dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 21de april 1926.»

Man vedlegger de i andragendet påberopte bilag, hvoriblandt en av selskapets styre i henhold til erhvervslovens § 24 avgitt erklæring av 13de januar 1926 om at der ikke foreligger nogen avtale, siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i henhold til nevnte lovs kap. IV meddeles selskapet tillatelse til å leie inntil 100 kW. fra Våle kommunale elektrisitetsverk og inntil 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap.

Man antar at der for denne tillatelse bør oppstilles de av Hovedstyret foreslåtte vilkår, hvori, som det vil sees, er medtatt bestemmelser om kraftavståelse til kommuner og om avgift til staten.

I bestemmelsen om kraftavståelse (post 8), tredje ledd, antas ordene «enten dette er staten eller en kommune» å burde utgå. Til nevnte post 8 vil man forøvrig foreslå en tilføielse, sålydende:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 — to — års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates Aktieselskapet Christiania Portland Cementfabrik i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 100 kW. fra Våle kommunale Elektrisitetsverk og inntil 500 kW. fra Vestfold Kraftselskap på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 28de mai 1926 inntatte betingelser.

13. A/S Høyangfaldene.

(Tillatelse til overdragelse av endel aktier i Norsk Aluminium Co.)

samt

Aluminium Company of America.

(Tillatelse til erhverv av aktiemajoriteten i Norsk Aluminium Co.)

Jfr. bind III nr. 10, IV nr. 19, X nr. 2 og 13.

Kgl. resol. av 6te juli 1926.

Fra A/S Høyangfaldene har departementet mottatt et andragende av 19de mai 1926 om tillatelse til å overdra til Aluminium Company of America 6 429 av A/S Høyangfaldenes aktier i A/S Norsk Aluminium Co. Andragendet er sålydende:

«Paa generalforsamling den 12te mai 1926 i A/S Høyangfaldene blev det overensstemmende med et fra d'herrer ingeniør S. Kloumann og advokat Herman Christiansen paa vegne av Aluminium Company of America fremkommet tilbud, foreløbig besluttet at overdra til Aluminium Company of America 6 429 av A/S Høyangfaldenes 8 999 aktier i A/S Norsk Aluminium Company mot som vederlag at faa indleveret preferenceaktier i A/S Høyangfaldene til samlet paa lydende av kr. 14 500 000,00 med samtlige vedhængende kupons, idet disse aktier blir at anvende til nedskrivning av selskapets aktiekapital. Overensstemmende hermed blev aktiekapitalen besluttet nedskrevet og tallene i vedtægterne § 3 første ledd ændret tilsvarende.

Samtidig blev der efter forslag av herr advokat Joh. Rønneke valgt en komite til at avslutte overenskomst med A/S Norsk Aluminium Company angaaende dette selskaps overtagelse av driften av kraftstationen og dermed sammenhengende spørsmål, idet denne overtagelse var et ledd i tilbudet og til at avslutte laanekontrakt med Andresens og Bergens Kreditbank A/S.

Under henvisning til det kgl. arbeidsdepartements skrivelse til A/S Høyangfaldene av 27de januar 1923, hvorefter A/S Høyangfaldene med tilslutning av Andresens og Bergens Kreditbank A/S har avgitt erklæring om, at A/S Høyangfaldenes aktier i A/S Norsk Aluminium Company ikke skal kunne selges, pantsattes eller paa anden maate disponeres uten Kongens samtykke og at aktierne indlægges i Norges Bank hvorfra de ikke kan kræves utleveret uten Kongens samtykke, tillater man sig herved at ansøke om Kongens samtykke til, at ovennævnte 6 429 aktier overdrages til Aluminium Company of America. I den anledning vedlægges avskrift av:

- 1) A/S Høyangfaldenes erklæring av 3dje februar 1923.
- 2) Haandgivelse av 18de mars 1926 fra Andresens og Bergens Kreditbank A/S til Aluminium Company of America.
- 3) A/S Høyangfaldenes forelæg for generalforsamlingen den 12te mai 1926.
- 4) Utskrift av generalforsamlingsprotokol for 12te mai 1926.

Som det vil sees blev beslutningen paa generalforsamlingen vedtat med mere end $\frac{2}{3}$ flertal, men da disse ikke tillike representerte $\frac{2}{3}$ av aktiekapitalen maa beslutningen, overensstemmende med aktielovens § 76, behandles paany paa en generalforsamling, som er berammet til 27de mai d. a. Da Aluminium Company of America's tilbud kun vedstaaes indtil 31te mai d. å., har man troet allerede nu at burde forelægge saken, forat departementet kan faa saa lang tid som mulig til at gjennemgaa saken.

Den omhandlede kontrakt angaaende A/S Norsk Aluminium Company's overtagelse av driften av kraftstationen og laanekontrakten med Andresens og Bergens Kre-

ditbank A/S foreligger foreløbig i utkast. Saasnt de er vedtat av parterne skal de bli oversendt.

Samtidig tillater man sig at andra om, at den paa generalforsamlingen den 12te ds. vedtagne forandring i vedtægternes § 3 maa bli godkjendt.»

De i andragendet nevnte bilag vedlegges.

Advokat Herman Christiansen og direktør Kloumann har paa vegne av Aluminium Co. of America innsendt et andragende av 25de mai 1926 om tillatelse til å erverve aktiemajoriteten i Norsk Aluminium Co. Dette andragende er sålydende:

«Under henvisning til Aktieselskapet Høyangfaldenes andragende av 19de ds. tillater vi os herved paa vegne av Aluminium Company of America at søke om tilladelse efter Koncessionslovens § 36, jfr. Aktieselskapet Norsk Aluminium Companys kraftleiekoncession av 27de januar 1923 dens § 2, til at erverve aktiemajoriteten i sidstnevnte selskap.»

Andragendene har vært forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 28de mai 1926 anførte bl. a. følgende:

«Ved kgl. resolusjon av 19de november 1915 blev det i henhold til lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 18de september 1909 tillatt aktieselskapet Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co. å erverve Høyangfaldene (Dale-, Jetland- og Øreelvene) i Sogn og i henhold til lov om vassdragsreguleringer i industrielt øiemed av 4de august 1911 å regulere samme vassdrag.

Ved kgl. resolusjon av 2nen april 1917 blev det derhos meddelt nevnte selskap tillatelse til erhverv av Kråkeelven samt til sammes regulering og overføring til Øreelven i Høyanger.

Man henviser angaaende disse konsesjoner til «Meddelte Vassdragskonsesjoner» henholdsvis bind III, side 36—47 og bind IV, side 98—119.

I 1922—23 blev A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Co. rekonstruert, idet det blev omdannet til et nytt selskap ved navn

A/S Høyangfaldene. Dette selskap beholdt sine vannkraftrettigheter og anlegg og sådanne grunnområder og inventar som var nødvendig i forbindelse med samme.

Selskapets øvrige eiendele blev overtatt av et nytt selskap ved navn Norsk Aluminium Co.

Ved kgl. resolusjon av 27de januar 1923 blev der meddelt A/S Norsk Aluminium Co. tillatelse til å leie inntil 80 000 el. HK. fra A/S Høyangfaldene.

Efter rekonstruksjonen utgjorde A/S Høyangfaldenes aktiekapital 17 000 ordinære aktier à kr. 500,00 kr. 8 500 000,00
34 000 preferanseaktier

à kr. 500,00 » 17 000 000,00

Tilsammen kr. 25 500 000,00

På generalforsamlingen gir hver aktie en stemme.

A/S Norsk Aluminium Co. har en aktiekapital på 18 millioner kroner likt fordelt på 2 klasser av aktier, kl. A og kl. N. Hver aktie er på kr. 1 000,00. Hver aktie har en stemme. 9 000 av selskapets aktier eies av Aluminium Comp. of America. En aktie eies av Andresens og Bergens Kreditbank og resten av aktiene 8 999 stykker eies av A/S Høyangfaldene.

Under 3dje februar 1923 har A/S Høyangfaldene likeoverfor Arbeidsdepartementet avgitt erklæring om at de aktier som Høyangfaldene eier i Norsk Aluminium Co. ikke skal kunne selges, pantsettes eller på annen måte disponeres uten Kongens samtykke.

Med skrivelse fra det Kgl. Departement av 21de mai 1926 har man mottatt til uttalelse et andragende fra A/S Høyangfaldene av 19de mai 1926 om tillatelse til å overdra til Aluminium Comp. of America 6 429 av A/S Høyangfaldenes aktier i A/S Norsk Aluminium Co.

Saken blev behandlet i generalforsamling i A/S Høyangfaldene den 12te mai 1926. Der var representert 6 503 ordinære aktier, 31 187 preferanseaktier, tilsammen 37 690 aktier. Overdragelsen av de 6 429 aktier til Aluminium Comp. of America blev vedtatt med 8 061 stemmer mot 325 stemmer. Andre-

sens og Bergens Kreditbank som er eier av 29 000 preferanseaktier deltok ikke i voteringen, idet banken erklærte sig inhabil. Samtidig blev selskapets aktiekapital besluttet nedskrevet til å utgjøre kr. 11 376 000,00 hvorav kr. 8 500 000,00 fordelt på 17 000 ordinære aktier à kr. 500,00 og kr. 2 876 000,00 fordelt på 5 752 preferanseaktier à kr. 500,00. Nedskrivningen blev vedtatt med 8 061 mot 325 stemmer.

Samme dag blev der avholdt særskilt generalforsamling av eiere av ordinære aktier. Der var representert 6 226 ordinære aktier. Salget av aktiene samt nedskrivningen av kapitalen blev vedtatt med 5 991 mot 235 stemmer. Om resultatet av den nye generalforsamling den 27de mai 1926 har man ikke mottatt nogen underretning. Videre har man heller ikke mottatt den i anledningen omhandlede kontrakt angående A/S Norsk Aluminium Co.'s overtagelse av driften av kraftstasjonen og kontrakt med Andresens og Bergens Kreditbank.

Andresens og Bergens Kreditbank A/S har i skrivelse av 18de mai 1926 støttet andragendet. Banken anfører følgende:

«Efter den i 1923 stedfundne rekonstruksjon av ovennevnte selskap er banken eier av 29 000 preferanseaktier pålydende kr. 14 500 000,00.

Selskapet har dessuten et lån hos banken på opprinnelig dollar 2 000 000,00 nu tilrest dollar 1 943 897,00 — 6 pct. rentebærende å tilbakebetale i 64 halvårige annuiteter. Som sikkerhet herfor har banken 1ste prioritets panteobligasjon i selskapets anlegg samt som depositum selskapets 9 000 aktier i A/S Norsk Aluminium Co.

Dessuten skylder selskapet til banken å konto ca. kr. 3 960 000,00.

Det samlede belp som banken er interessert i dette foretagende med utgjør således ialt ca. kr. 27 500 000,00.

Siden banken kom under administrasjon er løsgjelden steget med ca. kr. 1 040 000,00 vesentlig hithørende fra omkostningene ved de kompletterings- og utbedringsarbeider som viste sig nødvendige forat selskapet kunde opfylle sin kraftleiekontrakt med A/S Norsk Aluminium Co.

Administrasjonsstyret har den hele tid arbeidet på å få redusert dette engagement.

I første rekke tok man sikte på å få omsatt den store aktiepost som for banken har bundet kr. 14 500 000,00 uten nogen inntekt. Der har i de siste 3 år ikke kunnet omsettes mere enn ca. 100 aktier. Dette har sin naturlige forklaring i pengeforholdene som de har artet sig på det hjemlige marked og i den omstendighet at preferanseaktiene ikke har gitt utbytte. Efter A/S Norsk Aluminium Co.'s utbytteutdelinger og resultatet av dette selskaps drift, kunde man heller ikke vente at der vilde bli gitt utbytte av preferanseaktiene i A/S Høyangfaldene for en lengere årrekke fremover.

Det næste skritt var å søke omplasing av 1ste prioritetslånet. Dette lot sig ikke gjøre i Norge, og man optok derfor i 1924 og 1925 forhandlinger herom med amerikanske banker. Det viste sig imidlertid at de amerikanske banker på grunn av konsesjonslovens bestemmelser ikke ønsket å interessere sig for et direkte lån til selskapet medmindre de erholdt vår banks garanti, idet de videre forbeholdt sig at statsgarantien for vår bank også skulde omfatte dette lån. Spørsmålet om lånets overførsel til Amerika var dermed bortfalt, og banken måtte fortsette det hele engagement uavkortet.

Imidlertid blev der fra Aluminium Comp. of America innledet underhandlinger om kjøp av de forannevnte 6 429 aktier på basis av overdragelse av våre kr. 14 500 000,00 preferanseaktier i A/S Høyangfaldene. Resultatet av disse forhandlinger, som har strakt sig over 1 år, foreligger i en håndgivelse fra banken av 18de mars d. å., hvorav kopi vedlegges.

Under forutsetning av at det stipulerte dollarbeløp vil kunne omsettes efter opgjørdagens kurs, skulde der for den nevnte aktiepost kr. 14 500 000,00 erholdes kr. 10 535 000,00 eller ca. 72,7 pct.

Med den kurs på dollars som var gjeldende dengang forhandlingene om dette salg påbegynte, vilde prisen for preferanseaktiene ha ligget omkring pari.

Bankens bestrebelse har selvsagt gått ut

på å få den høist mulige pris, og man har opnådd at der for opgjøret av de dollars som skal betales oss, skal legges til grunn kr. 10 535 000,00 omregnet efter opgjørdagens kurs, dog begrenset nedad til kr. 4,60 pr. dollar. Kjøperne har ikke villet strekke sig lenger, idet de hevder at deres pristilbud fremkom i dollars — altså i stabil gullvaluta — og at deres eftergivenhet med hensyn til beregningskursen betegner en pris som i realiteten ligger ca. dollar 180 000,00 over det opprinnelige tilbud.

Det blev fra bankens side allerede ved forhandlingenes begynnelse tilkjennegitt at det måtte være A/S Høyangfaldenes øvrige aksjonærer som på generalforsamlingen fikk treffe avgjørelse hvad dette selskaps forhold til denne sak angår, og overensstemmende hermed blev der forholdt, idet banken på generalforsamlingen ikke deltok i stemmeavgivningen.

Til en riktig bedømmelse av de reelle økonomiske interesser som de ordinære aksjonærer kan sies å representere skal der opplyses at der i 1924 av selskapets daværende direksjon som bestod av konsul Einar Nielsen, konsul Joh. Ameln og ingeniør Ralph Wilson, med tilslutning av representantskapet (ordfører statsråd F. L. Konow) blev fremsatt forslag om at den ordinære aktiekapital kr. 8 500 000,00 skulde nedskrives til kr. 850 000,00 forat man også regnskapsmessig skulde komme nær de verdier som selskapets aktiva formentes å utgjøre. Den alt overveiende del av preferanseaksjonærene hadde, i tilfelle den nevnte nedskrivning fant sted, erklært sig villig til å ta en nedskrivning av sin kapital av 10 pct. for å bidra til en regnskapsmessig sanering av selskapets forhold. Direksjonens nevnte forslag, hvorom henvises til vedlagte regnskap og beretning for 1923, blev på en senere avholdt generalforsamling utsatt, men efter de kursér som nu noteres for selskapets ordinære aktier, og som har ligget mellem kr. 30,00—50,00 synes også publikums opfatning å falle sammen med direksjonens. Hvis de ordinære aksjonærer efter en nøktern vurdering overhodet kan sies å representere nogen reell økonomisk interesse i dette foretagende, skulde da dette

beløp ikke utgjøre over ca. kr. 850 000,00 som i selskapets masse rangerer etter:

1. Selskapets gjeld etter siste årsregnskap kr. 15 100 000,00.
2. Preferansekapitalen, som inkl. kumulert utbytte pr. 31te desember 1926 utgjør kr. 20 503 680,00.

(Ved en eventuell utløsning har preferansekapitalen krav på ytterligere dekning ca. kr. 3 500 000,00).

Procentvis skulde således de ordinære aksjonærers økonomiske interesse etter den nevnte beregning utgjøre ca. 5 pct. av preferansekapitalen, og av hele selskapets masse ca. 2,5 pct. — to og en halv procent — som ved en eventuell oppløsning under ingen omstendighet har krav på fyldestgjørelse før gjelden og preferansekapitalen er betalt.

Bankens hele engagements utgjør som ovenfor nevnt ca. kr. 27 500 000,00 eller ca. 25 pct. av de gamle innskyteres og kreditorers resterende tilgodehavende ved vår avdeling. Det vil derav sees hvilken enorm betydning det vil ha for de videre utbetalinger til bankens gamle fordringshavere og for bankens rekonstruksjon, at denne transaksjon kan bringes til en heldig løsning.

At der for tiden finnes nogen fri norsk privatbank som har ønske om og økonomisk evne til å overta dette engagement, anser vi utelukket. Og selv om disse betingelser hadde vært tilstede, er det formentlig tvilsomt om der etter den nye banklov hadde vært adgang hertil.

Nogen annen vei for banken til å få likvid et så stort beløp som det her gjelder, er der etter administrasjonsstyrets opfatning ikke, medmindre man går til inndrivelse av hundrevis av fordringer på gamle forbindelser i byen og distriktet, som i årrekker har erholdt støtte i vår bank til sin legitime forretningsvirksomhet. Styret har under avviklingsprosessen hatt for øie såvidt gjørlig å opprettholde disse bedrifter, som hviler på et sundt økonomisk grunnlag, og som har de naturlige forutsetninger for en lønnende virksomhet i vårt distrikt. En hårdhendt inngripen her vil kunne få uberegnelige følger for disse forretninger, som på grunn av

behandling, skal meddelelse herom gis til konde vanskelige tider allerede har hatt nok å kjempe med.

Den foreslåtte transaksjon bringer ingen forstyrrelser av denne art, bankens likviditet vil ved denne bli vesentlig styrket, og den vil derved bli satt bedre istand til å møte kravene såvel fra de gamle fordringshavere som fra dens gode forretningsdebitorer.

Bortsett fra at den foreslåtte ordning etter administrasjonsstyrets overbevisning byr den beste økonomiske løsning som for tiden kan erholdes såvel for banken som for A/S Høyangfaldene, mener man at de sistnevnte grunner er så tungt veiende at administrasjonsstyret har funnet det som sin plikt å medvirke best mulig til å få saken gjennomført.

Skulde man ikke rekke frem ad den foreslåtte vei vil spørsmålet om en tvangsinnrivelse av bankens kontofordring på selskapet formentlig komme til å melde sig, da vi som administrert bank neppe vil kunne se gjelden vokse uten å ta ytterligere forholdsregler til beskyttelse av våre interesser. Et sådant skritt innebærer i sig selv mange betenkelige konsekvenser både i økonomisk og samfunnsmessig henseende, og det er vårt håp at det ved gjennomførelse av det foreslåtte salg vil kunne undgås.

I henhold til ovenstående tillater man sig i ærbødighet å henstille til det ærede departement at den ansøkte tillatelse gis.

Andresens og Bergens Kreditbanks håndgivelse av sine preferanseaktier til Aluminium Comp. of America er sålydende:

Undertegnede, Andresens og Bergens Kreditbank A/S håndgir herved alle sine preferanseaktier nemlig kr. 14 500 000,00 — fjorten millioner fem hundre tusen kroner — pålydende preferanseaktier i A/S Høyangfaldene til Aluminium Company of America på følgende vilkår:

1) Aluminium Company of America er legger som kjøpestum i security notes etter nærmere overenskomst til Andresens og Bergens Kreditbank 2 150 000 — to millioner et hundre og femti tusen — U. S. A. dollars for bankens kr. 14 500 000,00 pålydende preferanseaktier i A/S Høyangfaldene med samt

lige kupons fra deres utstedelse på betingelse av at Aluminium Company of America samtidig mot overdragelse av disse preferanseaktier til A/S Høyangfaldene erholdt kr. 6 429 000,00 — seks millioner fire hundre og ni og tyve tusen kroner — pålydende av sistnevnte selskaps aktier i A/S Norsk Aluminium Company. Den dag da oppgjør som her nevnt finner sted, kalles nedenfor leveringsdagen.

2) Den nevnte kjøpesum 2 150 000 dollars er beregnet på grunnlag av den pr. 21de november 1925 gjeldende kurs i norske kroner nemlig en dollar = kr. 4,90. Hvis derfor kursen på leveringsdagen er forskjellig herfra, skal det som foran anført beregnede dollarbeløp omregnes således at det på leveringsdagen motsvarer det samme kronebeløp som 2 150 000 dollars utgjør etter en kurs av kr. 4,90. Det således omregnede dollarsbeløp skal da være den endelige kjøpesum.

Således:

2 150 000 dollars utgjør etter en kurs av kr. 4,90 pr. dollar kr. 10 535 000,00.

Hvis kursen på dollar på leveringsdagen er gått ned til eksempelvis kr. 4,85 pr. dollar, vil der bli å utstede notes for et beløp av

$$\text{kr. } \frac{10\,535\,000,00}{4,85} = 2\,172\,164,95 \text{ dollars istedenfor } 2\,150\,000 \text{ dollars.}$$

Hvis kursen på leveringsdagen er gått op til eksempelvis kr. 4,95 pr. dollar vil der bli å utstede notes for et beløp av

$$\text{kr. } \frac{10\,535\,000,00}{4,95} = 2\,128\,282,83 \text{ dollars istedenfor } 2\,150\,000 \text{ dollars.}$$

3) De i punkt 1) nevnte security notes skal være Aluminium Company of Americas egne notes, rentebærende med 6 — seks — prosent pr. år og forfalle i løpet av 1 — et — år fra leveringsdagen.

Andresens og Bergens Kreditbank skal ikke ha rett til å diskontere disse notes på det amerikanske marked uten Aluminium Company of Americas samtykke.

For å holde Andresens og Bergens Kreditbank skadesløs i anledning av nevnte begrensning i omsetteligheten av disse notes, skal Aluminium Company of America, såfremt de av en eller annen grunn ikke blir

anbragt på det amerikanske marked, ytterligere betale til banken 1 — en — prosent av den endelige kjøpesum.

4) Norsk Aluminium Company overtar etter nærmere overenskomst med A/S Høyangfaldene driften av dets kraftstasjon i Høyanger og betaler de dermed forbundne utgifter samt i kraftleie for de nu utbyggede Jetlands- og Ørevassdraget i tillegg til disse utgifter ytterligere 137 346,50 dollars til forrentning og amortisasjon av A/S Høyangfaldenes 2 millioner dollars lån hos Andresens og Bergens Kreditbank. A/S Høyangfaldene overfører sitt krav på nevnte beløp ifølge kraftleiekontrakten og dens modifikasjon til Andresens og Bergens Kreditbank.

5) A/S Høyangfaldenes løse gjeld til bankene sikres ved depositum av pantobligasjon i Høyangfaldene nesteften den for ovennevnte dollarlån deponerte pantobligasjon, og skal etter avbetaling av innkomne utbytter og avdrag ved realisasjon av løse aktiva samt kontantbeholdninger og bankinnskudd fastlegges over et tidsrum av 25 år til en rente av 6 pct. p. å. avdragsfritt de første 5 år og derefter å forrente og tilbakebetale gjennom like store annuiteter i 20 år.

6) Aluminium Company of America går under forutsetning av at den her omhandlede ordning gjennomføres med på at Norsk Aluminium Company ytterligere utbetaler 4 prosent dividende for 1924 i tillegg til de 6 prosent som allerede er utbetalt på selskapets aktier. Disse ytterligere 4 prosent anvendes til avdrag på Høyangfaldenes løse gjeld til bankene. Likeså eventuelt utbytte for 1925.

7) A/S Høyangfaldene skal snarest mulig treffe lovlig beslutning om overdragelse og transport av de ovennevnte 6 429 aktier i Norsk Aluminium Company til Aluminium Comp. of America mot innlevering og transport til amortisasjon til A/S Høyangfaldene av Andresens og Bergens Kreditbanks kr. 14 500 000,00 pålydende preferanseaktier i A/S Høyangfaldene med samtlige kupons fra deres utstedelse, samt videre snarest mulig treffe lovlig beslutning om arrangementet med hensyn til kraftleiekontrakten og hvad der forøvrig er nødvendig til gjennomførelse av nærværende håndgivelse.

8) De nye kontrakter som nu i forbindelse med den her omhandlede ordning måtte bli å inngå mellom A/S Høyangfaldene og A/S Norsk Aluminium Company skal godkjennes av Andresens og Bergens Kreditbank.

Likeledes skal statsmyndighetenes approbasjon av transaksjonen innhentes i den utstrekning loven krever.

Andresens og Bergens Kreditbank vil på enhver rimelig og hensiktsmessig måte yde sin medvirkning og støtte til ordningens gjennomførelse.

9) Den hele ordning skal være gjennomført og i fullt formell orden senest den 31te mai 1926.

Aktier i Norsk Aluminium Company forblir i Norges Bank, Oslo, og utleveres til kjøperen etterhvert som de nevnte notes innfries, i forhold til summen av de innfridde notes, som forutsettes å forfalle med like store månedlige beløp i løpet av 12 måneder fra leveringsdagen.

Med hensyn til punkt 5 forbeholder banken sig, at pantobligasjonen gis optrinsrett næst etter den for dollarslånet deponerte pantobligasjon, og at rentefot og gjeldens tilbakebetaling fastsettes overensstemmende med den avtale som måtte treffes mellom A/S Høyangfaldene og banken.

Til gjennomførelse av den påtenkte ordning trenges følgende tillatelser:

1) I skrivelse av 3dje februar 1923 har A/S Høyangfaldene avgitt erklæring om at de 50 pct. av aktiene i Norsk Aluminium Co. som selskapet har tegnet ikke skal kunne selges, pantsettes eller på annen måte disponeres uten Kongens samtykke.

I medhold av denne erklæring tiltrenger A/S Høyangfaldene Kongens tillatelse til å selge de 6 429 aktier i Norsk Aluminium Co. til Aluminium Company of America.

2) Ifølge punkt 2 i Norsk Aluminium Co.s leiekonsesjon av 27de januar 1923 må majoriteten av selskapets aktier ikke uten særlig Kongens tillatelse tilhøre nogen som eier eller bruker eller leier kraft fra annet

vannfall her i riket, eller som sitter inne med aktiemajoriteten i noget annet selskap som eier eller bruker eller leier kraft fra sådant vannfall. Aluminium Company of America er nylig meddelt tillatelse til å erverve aktiemajoriteten i A/S Kinservik. Som følge herav må Norsk Aluminium Co. ha Kongens tillatelse til at aktiemajoriteten i Norsk Aluminium Co. kan eies av Aluminium Company of America.

3) Som ovenfor nevnt eier Aluminium Comp. of America nu 50 pct. av aktiekapitalen i Norsk Aluminium Co. Når det nu erhverver ytterligere 6 429 aktier i Norsk Aluminium Co. vil det få aktiemajoriteten. Til ervervelse av denne aktiemajoritet tiltrenger Aluminium Company of America Kongens tillatelse etter erhvervslovens § 36.

4) Som ovenfor nevnt skal der mellom Norsk Aluminium Co. og A/S Høyangfaldene avsluttes kontrakt om A/S Norsk Aluminium Co.s overtagelse av driften av kraftstasjonen. Kontrakten foreligger ikke, men hvis den i realiteten inneholder bruksrett til vannfall vil den stride mot erhvervslovens § 5.

5) A/S Norsk Aluminium Co. må formentlig ha tillatelse etter anleggsloven til å overta driften av kraftstasjonen.

Fra advokat Herman Christiansen og direktør Kloumann har man videre mottatt en skrivelse av 25de mai 1926, hvorav hitsettes:

«Da A/S Høyangfaldene Norsk Aluminium Co. i 1923 blev rekonstruert ved salg av halvparten av dets fabrikker til Aluminium Company of America, hvorved A/S Høyangfaldene Norsk Aluminium Company blev opdelt i 2 selskaper, A/S Høyangfaldene og A/S Norsk Aluminium Company, hvorav det første blev sittende igjen med hele kraftanlegget og halvparten av aktiene i Norsk Aluminium Company, blev Høyangfaldenes gjeld delvis betalt med kjøpesummen for halvparten av fabrikkene. Den resterende gjeld blev konvertert i preferanseaktier til Andresens og Bergens Kreditbank og Centralbanken for Norge på 3 millioner kroner nær, som blev stående som kassakreditlån i Andresens og Bergens Kreditbank. Et gjeldsbeløp nærmest motsvarende kraftanleggets bygningsomkost-

ninger, blev konvertert i et dollarlån, som mer enn dekkedes av kraftleien. Dette dollarlån beholdt Andresens og Bergens Kreditbank.

Der gjenstod endel mindre suppleringsarbeider på kraftanlegget og for å hjelpe Høyangfaldene tilbød Norsk Aluminium Company sig å utføre disse suppleringsarbeider for omkring den sum som de i sin tid var beregnet til, nemlig kr. 400 000,00. Dette tilbud avslø imidlertid Høyangfaldene og gikk igang med suppleringsarbeidene selv.

Norsk Aluminium Company har siden sammenslutningen med Aluminium Company of America gått godt, idet dog i det siste år selvfølgelig den voldsomme kronestigning har hatt en sterk innflydelse på selskapets lønnsomhet.

I tidsrummet nærmest omfattende de to første år har Norsk Aluminium Co. utbetalt til Høyangfaldene dels som utbytte dels som bidrag til de før omhandlede suppleringsarbeider et beløp av ca. 2½ million kroner, altså en meget betydelig utbetaling, idet Høyangfaldenes kapital i Norsk Aluminium Company utgjør ca. 9 millioner kroner. Dette beløp vilde nogenlunde ha motsvart renter av gjelden på 3 millioner kroner og utbytte på preferansekapitalen. Imidlertid har Høyangfaldene etter adskillelsen i betydelig grad øket sitt driftsbudgett og sine driftsutgifter og har dessuten til suppleringsarbeider anvendt ikke kr. 400 000,00, men etter regnskapene ca. 2 millioner kroner, og med de underskudd som de ved sine økede driftsutgifter har fått, har deres utgifter slukt samtlige deres inntekter, uten at preferansekapitalen har fått noget utbytte og uten at gjelden er gått ned. Tvertom er den etter regnskapene steget endel, hvorhos der er påløpet kumulativ dividende på preferanseaktiene med et betydelig beløp.

Ifjor vår henvendte Andresens og Bergens Kreditbank sig gjennom bankchef Bonge under et ophold i Amerika til mr. Davis med anmodning om finansiell støtte, og resultatet

av disse forhandlinger blev at mr. Davis tilbød Andresens og Bergens Kreditbank 1½ million dollars for halvparten av Høyangfaldenes aktier i Norsk Aluminium Company gjennom innlevering til Høyangfaldene av en viss del av bankens preferanseaktier. Dette tilbud av 1½ million dollars for 25 pct. av aktiene i Norsk Aluminium Company motsvarte altså efter den tids kurs en pris av rundt 36 millioner kroner for Norsk Aluminium Company eller 200 pct. på aktiene i Norsk Aluminium Company — et beløp som går langt utover hvad fabrikker og eiendommer som knytter sig til Norsk Aluminium Company nogensinne har kostet.

Banken svarte imidlertid efter nogen tids forløp at den ikke hadde interesse av å bli utløst med endel av sine preferanseaktier i Høyangfaldene, men vilde utløses med samtlige sine preferanseaktier. Undertegnede fikk da mr. Davis til å by 2 millioner dollar for 33⅓ pct. av aktiene i Norsk Aluminium Company. Banken var fremdeles ikke fornøiet, hvorefter der efter lengere tids forhandlinger lykkedes oss ihøst å få ytterligere forøket dette beløp, og samtidig lykkedes det oss å få mr. Davis til å inngå på at vi skulde overta utgiftene ved drift og vedlikehold av kraftstasjonen, idet vi håper at denne vil kunne levere litt mer kraft enn den nu gjør.

Ved dette tilbud befries Andresens og Bergens Kreditbank for samtlige sine kr. 14 500 000,00 i preferanseaktier. Disse innleveres til Høyangfaldene til avskrivning og Høyangfaldene blir videre kvitt sitt betydelige årlige driftsunderskudd, som efter deres eget angivende andrar til kr. 300—350 000,00 pr. år, noget som i realiteten betyr en betydelig forhøielse av kraftleien fra Norsk Aluminium Co.s side. Til gjengjeld avgir Høyangfaldene 6 429 aktier i Norsk Aluminium Company, hvis samlede pålydende er kr. 6 429 000,00, altså litt over ⅓ av aktiene i Norsk Aluminium Company, mens det beløp som Høyangfaldene blir kvitt til banken utgjør

først	kr. 14 500 000,00
I preferanseaktier, derpå akkumulert dividende ca.	» 2 600 000,00
Sett fra de ordinære aksjonærers synspunkt, som utgjør alle de gamle private aksjonærer i selskapet, må imidlertid hertil legges 20 pct. overkurs hvormed preferanseaktiene skal innløses	» 2 900 000,00
	Altså rundt kr. 20 000 000,00
Men hertil blir de også kvitt et årlig driftsunderskudd på kr. 300—350 000,00 kapitalisert ca.	» 6 000 000,00
	Sum kr. 26 000 000,00

Hvor meget Høyangfaldene kunde og vilde tjene på sin andel i Norsk Aluminium Company avhenger jo selvfølgelig av dette selskaps driftsresultater, hvad enten andelen er stor eller liten, men under alle omstendigheter vil jo enhver kunne se at tilbudet er meget fordelaktig, idet ingen utbytteutbetaling innenfor rimelighetens grenser vil kunne skaffe dekning for deres driftsunderskudd, og avbetaling av deres nuværende løsgjeld, som så langt fra å falle tross alle utbytter er steget. Om og når denne gjeld engang var avbetalt, vilde der være påløpet sådan kumulativ dividende på preferansekapitalen, som i det vesentlige eies av Andresens og Bergens Kreditbank, at enhver utsikt for de ordinære aksjonærer til nogensinne å få utbytte var nær sagt utelukket.

Ved den nye ordning blir de gamle aksjonærer sittende igjen med ca. 1/7-part i Norsk Aluminium Company, men samtidig har Aluminium Company of Amerika tilbudt sig å la konsesjonen på Kinservik under disse omstendigheter gå til Norsk Aluminium Company istedenfor til sig selv, således at Høyangfallene for fremtiden i motsetning til nu å være medeier for en halvpart i et anlegg med ca. 6 500 tons produksjon har anledning til å bli medeier i 2 anlegg med tilsammen ca. 40 000 tons produksjon eller ennu mer, nemlig i tilfelle også den resterende del av Høyanger i fremtiden kan bli utbygget over 50 000 tons produksjon. Selysagt blir også gjennom denne ordning finansieringen av utviklingen betydelig lettet. Mens således ordningen betyr en forminskelse av den procentvise andel for Høyangfaldenes vedkommende, så betyr den i fremtiden i realiteten at norske interesser blir eller får anledning til å bli

langt større interessenter i aluminiumindustrien.

Med det store årlige driftsunderskudd, som Høyangfaldene under sin nuværende ledelse har skaffet sig og med den gjeld de nu på grunn av de kostbare arbeider de har innlatt sig på og som har slukt de store summer de har fått i disse gode år, vilde det ikke være mulig for Høyangfaldene med nogen rimelig utbyttebetaling i Norsk Aluminium Company å få forrentet og avdraget sitt lån og/eller å betale renter på sin preferansekapital. Forholdet vil derfor uvegerlig bli det at enten vil ethvert utbytte eller utbetaling fra Norsk Aluminium Company i sin helhet måtte anvendes gjennom mange år til å betale renter og avdrag på gjelden til banken, i hvilken tid der vil påløpe sådan akkumulert dividende på preferansekapitalen at de ordinære aksjonærer aldri kan vente å få noget, idet atter igjen disse dividender må avbetales, før utbytte kan betales på de ordinære aktier, eller gjelden til banken blir ikke avbetalt og banken vil da formentlig før eller senere komme til å overta anlegget som brukelig pant, men da den ordning også bare kan bli midlertidig, vil atter nye vanskeligheter oppstå, når pantet skulde realiseres.

Den nuværende ordning er derfor meget vanskelig for Høyangfaldene som selskap. Vi henviser i den anledning til advokat Joh. Rømckes cirkulære til aksjonærene, hvorav det vil fremgå at selv med et utbytte årligars i Norsk Aluminium Company av 20 pct., hvad selvfølgelig ligger ganske utenfor enhver mulighet, vilde der medgå 12 år, forinnan de ordinære aksjonærer nogensinne kunde få noget utbytte.

Kort og godt er forholdet det at i vesent-

lig grad på grunn av at de gode tider ikke har vært benyttet til å avbetale selskapets gjeld, men benyttet sådan som skjedd med det resultat at selskapet idag står med 3 millioner kroner i gjeld, 3 millioner kroner i akkumulert utbytte på preferansekapitalen og kr. 300 000,00—350 000,00 i årlig driftsunderskudd, er det nødvendig å få konsolidering istand, hvorved:

- 1) Det årlige driftsunderskudd skaffes avveien,
- 2) gjelden funderes og gjøres avbetalbar over et langt tidsrum,
- 3) Den påløpne kumulative dividende bortskaffes,
- 4) preferansekapitalen forminskes,
- 5) selskapets gamle aksjonærer atter blir de rådende i selskapet,
- 6) en håndgripelig mulighet åpnes for Høyangfaldene til å bli delaktig i videre utbygning, som nu stenges av selskapets økonomi.»

Erhvervslovens § 24 bestemmer at før en ansøking om konsesjon efter loven avgjøres skal der som regel innhentes uttalelse fra vedkommende kommunestyre. Nogen anledning til å innhente uttalelse fra kommunen har der på grunn av den korte tid ikke vært.

I anledning av den foreliggende sak skal Hovedstyret minne om sin uttalelse av 16de desember 1922 angående rekonstruksjon av A/S Høyangfaldene og den i forbindelse hermed stående kraftleiekonsesjon til Norsk Aluminium Co. Hovedstyret uttalte at det hadde adskillig betenkelighet ved å anbefale konsesjon, særlig fordi kraftselskapet ved den påtenkte ordning blev svakt fundert og sterkt avhengig av fabrikk-selskapet, hvor de amerikanske aksjonærer utvilsomt vilde få den største innflydelse. Hovedstyret fant imidlertid å burde ta avgjørende hensyn til at der ved ordningen tilfløt landet et kontantbeløp på ca. 20 millioner kroner.

Under behandlingen av Norsk Aluminium Co.s konsesjon i 1922 fremholdt Hovedstyret at den pris som Norsk Aluminium skulde betale for kraften var altfor liten til å dekke

kraftselskapets utgifter. Der blev herimot fra kraft- og fabrikk-selskapets side sterkt pointert at kraftselskapet ikke skulde søke sin fortjeneste i kraftleien, men vesentlig i at det eiet halvparten av det nye fabrikk-selskap. Denne forutsetning om at kraftselskapet skulde få en så god fortjeneste på fabrikk-selskapet har ikke holdt stikk. Efter kraftselskapets regnskaper viser

året 1923 et underskudd av ca. kr. 440 000,00
» 1924 » » » » » 380 000,00
» 1925 » » » » » 94 000,00

Efter den nu påtenkte ordning skal Norsk Aluminium Co. overta driften av Høyangfaldenes kraftstasjon og istedenfor den tidligere avtalte kraftleie på 6 dollar pr. HK. overta samtlige omkostninger med drift og vedlikehold av stasjonen og betale de på stasjonen hvilende offentlige utredelser og avgifter. Ved siden herav skal Norsk Aluminium Co. betale de nødvendige beløp til renter og avdrag på Høyangfaldenes dollarlån, nu til rest dollar 1 943 897,00. Det årlige avdrag + renter utgjør dollar 137 347,50. Dette dollarlån vil være helt innfridd i 1955. Det er noget uklart hvordan der skal forholdes når dollarlånet er innfridd, og har man på foranledning mottatt en skrivelse fra advokat Christiansen av 27de mai 1926, hvori han bekrefter at § 2 i det foreliggende utkast til driftsoverenskomst mellem A/S Høyangfaldene og Norsk Aluminium Co. er således å forstå at den fastsatte kraftleie skal løpe så lenge driftsoverenskomsten varer, altså uten hensyn til om eller når A/S Høyangfaldenes annuitetslån innfries.

I en skrivelse av 28de mai 1926 har advokat Christiansen precisert at den i driftsoverenskomsten, § 2, fastsatte kraftleie dollar 137 346,50 skal erlegges så lenge driftsoverenskomsten varer og følgelig når annuitetslånet måtte være innfridd, innbetales direkte til A/S Høyangfaldene selv.

Efter den nu påtenkte rekonstruksjon beholder kraftselskapet sine utgifter til administrasjon. Disse er av selskapet anslått til ca. 25 000,00 årlig.

Videre beholder kraftselskapet sin gjeld som etter dets status pr. 31te desember 1925 bortsett fra dollarlånet utgjør:

Bankgjeld	4,2 mill. kr.
Diverse kreditorer	0,2 » »
Avsatt til ekspropriasjonsforretninger	0,1 » »
Tilsammen 4,5 mill. kr.	
Herfra kan formodentlig trekkes innestående i banker	1,1 » »
således at løsgjelden blir 3,4 mill. kr.	

Av dette beløp utgjør ca. 3 millioner kroner et kassakreditlån. Dette vil bli konvertert til et fast 6 pct. pantelån med prioritet næst etter det nuværende dollarlån og avdras etter annuitetsprinsippet over 25 år, hvorav de første 5 år avdragsfrie.

Som avdrag på den resterende del av løsgjelden ca. 0,4 millioner kroner vil bli anvendt de 4 pct. restutbytte for 1924 som Aluminium Co. of America har gått med på at A/S Norsk Aluminium Co. utdeler. Av dette utbytte vil tilfalle A/S Høyangfaldene ca. kr. 360 000,00.

Det vil herav fremgå at kraftselskapet etter rekonstruksjonen vil ha følgende årlige utgifter:

Administrasjon	ca. kr. 25 000,00
6 pct. av pantelånet	» » 180 000,00
(hertil kommer efter de første 5 år avdrag)	
ca. kr. 205 000,00	

Hertil kommer almindelig formues- og inntektsskatt.

Til dekkelse av disse utgifter får selskapet frem til 1955 som ovenfor nevnt ingen annen inntekt enn det utbytte som måtte falle på de 2 570 aktier som selskapet beholder i Norsk Aluminium Co.

Ved siden herav beholder selskapet den udekkede del av preferansekapitalen kr. 2 800 000,00 som skal ha en kumulativ årlig dividende av 6 pct.

Hvis ordningen ikke blir effektivt vil kraftselskapet beholde sin hele gjeld, preferansekapital, administrasjons- og driftsutgifter, avgifter og skatter. Selskapets inntekt

blir ved siden av kraftleien det eventuelle utbytte på dets aktier i A/S Norsk Aluminium Co. Det er imidlertid på det rene at kraftselskapet for å klare sine forpliktelser må ha et større utbytte på hver av sine Næoaaktier om nyordningen etableres enn under de nuværende forhold.

Over A/S Norsk Aluminium Co.s økonomiske stilling foreligger ingen oppgave.

Hovedstyret finner ikke på grunnlag av de hittil foreliggende opplysninger å kunne gi de innsendte andragender sin anbefaling. Fristen for den endelige ordning av salget av aktiene utløper den 31te mai førstkomende og har man funnet å burde ekspedere saken til det ærede departement for at departementet innen fristens utløp kan treffe den endelige bestemmelse. Forsåvidt departementet finner at det bør tillates A/S Høyangfaldene å selge de 6 429 aktier bør det efter Hovedstyrets mening betinges at salgsbeløpet først og fremst anvendes til dekning av A/S Høyangfaldenes løsgjeld og det resterende beløp benyttes til likelig avskrivning på samtlige preferanseaktier.

Med hensyn til spørsmålet om tillatelse for Aluminium Co. of America til å erverve disse 6 429 aktier henviser man til at Aluminium Co. of America allerede nu eier 50 pct. av aktiene i A/S Norsk Aluminium Co. og at dets vedtekter er formet således at Aluminium Co. of America i virkeligheten allerede har makten i selskapet.

Til en eventuell tillatelse vil man foreslå knyttet lignende betingelser som de der nylig blev fastsatt for tillatelse for Aluminium Co. of America til å erverve aktiemajoriteten i A/S Kinservik, nemlig:

1) Tidsbegrensning.

Tillatelsen utløper samtidig med den av A/S Norsk Aluminium Co.s ved kgl. resolusjon av 27de januar 1923 meddelte tillatelse til å leie inntil 80 000 el. HK. fra A/S Høyangfaldene.

2) Representasjon i Norge.

Alle rettstvister som måtte opstå mellom Aluminium Co. of America på den ene side som aktieeier i A/S Norsk Aluminium Co. og

staten eller norske rettssubjekter på den annen side avgjøres ved norske domstoler og etter norsk rett.

Aluminium Co. of America skal til enhver tid ha en fullmektig bosatt her i riket som i de ovennevnte anliggender er bemyndiget til å representere og forplikte selskapet. Såfremt selskapet ikke måtte opnevne nogen representant, opnevnes denne med bindende virkning for selskapet av fylkesmannen i Sogn og Fjordane fylke.

Med hensyn til bestemmelsen om tidsbegrensning henviser man til at der i A/S Norsk Aluminium Co.s konsesjon ikke er betinget hjemfall til staten av selskapets anlegg.

Som ovenfor nevnt er det meningen at Norsk Aluminium Co. skal overta driften av Høyangfaldenes kraftstasjon. I andragendet er det nevnt at kontrakten angående overtagelse av denne drift foreligger i utkast og at den vil bli oversendt så snart den er vedtatt. Den er imidlertid ikke kommet. Man henleder oppmerksomheten på at hvis denne kontrakt måtte inneholde bruksrett til vannfall vil den formentlig stride mot erhvervslovens § 5.»

I en senere skrivelse av 4de juni 1926 har Hovedstyret anført følgende:

«Med det kgl. departements skrivelse av 3dje juni 1926 har man mottatt til uttalelse gjenpart av skrivelse fra Norsk Aluminium Co. av 1ste juni 1926 med bilag samt en del regnskapsekstrakter vedrørende Norsk Aluminium Co. Likeledes har man mottatt en skrivelse fra A/S Høyangfaldene av 28de mai 1926 med den deri påberopte utskrift av forhandlingene i generalforsamlingen den 27de s. m. Derimot medfulgte ikke den i utskriften påberopte redegjørelse fra formannen for A/S Høyangfaldenes styre og heller ikke den i Høyangfaldenes skrivelse av 28de mai 1926 nevnte oppgave over selskapets årlige utgifter.

De mottatte dokumenter har vært referert i Hovedstyrets møte idag.

På grunnlag av det som foreligger finner Hovedstyret ikke å kunne gi nogen ny uttalelse, men henholder sig til sin skrivelse av 28de mai 1926.

Paus, der ikke deltok i sakens tidligere behandling, har derfor ikke anledning til å ta standpunkt til saken.»

Den i Hovedstyrets skrivelse påberopte skrivelse fra A/S Høyangfaldene av 28de mai 1926 med utskrift av forhandlingene i generalforsamlingen den 27de s. m. samt den påberopte skrivelse fra Norsk Aluminium Co. av 1ste juni 1926 vedlegges. Etterat der var innkommet endel ytterligere uttalelser i saken har denne påny vært forelagt for Hovedstyret som i skrivelse av 23de juni 1926 anfører følgende:

«Man har mottatt det ærede departements skrivelser av 3dje, 10de, 11te, 12te og 13de ds. med bilag. Ennvidere er der innkommet en skrivelse fra o.r.sakfører Henrik Ameln og konsul Jacob Schram av 9de ds. med bilag angående samme sak.

Blandt de dokumenter som er kommet til siden Hovedstyret uttalte sig under 4de ds. nevner man skrivelse fra konsul Grieg til Arbeidsdepartementet datert 8de ds. samt en skrivelse fra Finansdepartementet bilagt med uttalelse fra Norges Bank datert 9 ds.

Konsul Grieg anfører bl. a. at A/S Høyangfaldenes årlige drift koster kr. 350 000,00 samt at regnskapene for årene 1923—25 viser et samlet underskudd på kr. 94 610,00 efter at det har oppebåret 11 pct. utbytte av dets Nacoaktier.

Medmindre der skulde foreligge bindende tilsagn om et fremtidig utbytte på de gjenværende Nacoaktier av minst 10 pct. pr. år vil selskapets gjeld årlig øke, hvorved Høyangfaldenes skjebne som konkursbo meget snart må inntre. Stillingen vilde forbedres betydelig for selskapet om endel av kjøpesummen blev anvendt til avbetaling av den løse gjeld.

Der er neppe utsikt til at der kan komme istand det intime samarbeide som vilde være ønskelig mellem de to Nacokompagnoner, hvorfor det vilde være best for begge parter om Aluminium Co. of America kunde overta samtlige Nacoaktier for en sådan pris at hele løsgjelden blir innfridd og at A/S Høyangfaldene kunde tilby samtlige preferanseaksjonærer en akseptabel ordning for innkjøp

av preferansekapitalen etter en redusert pris og med avkall på det akkumulerte utbytte. Skulde der bli noget tilovers vil det tilkomme de ordinære aksjonærer, som i hvert fall når dollarlånet er innfridd om 33 år, vil ha for delen av det beløp på \$ 137 000,00 som medgår til betaling av denne gjeldspost.

En av forutsetningene for overdragelsen av kraftstasjonens drift til fabrikksekskapet er at der kan finnes en sådan form for den nye kraftleiekontrakt at den fritar A/S Høyangfaldene for eventuell overskridelse med hensyn til utgifter eller med andre ord at det beløp som selskapet fremdeles er forutsatt å skulle bære i driftsutgifter, nemlig kr. 25 000,00 ikke nevneverdig overskrides.

I anledning av at det har vært anført at selskapet har brukt ca. 2 millioner kroner på anlegg som er tilbudt utført for kr. 400 000,00 vedlegger konsul Grieg den korrespondanse som har vært utvekslet i anledning av dette emne og som han mener viser nødvendigheten av å bringe anlegget på en sådan høide at man ikke løp nogen risiko for brudd på den meget rigorøse kraftleiekontrakt.

Blandt de nye dokumenter er også en skrivelse fra diplomingeniør, direktør Alex Christiansen av 3dje ds. — Etter å ha redegjort for det som passerte da selskapet blev rekonstruert for 3 år siden anfører han at enhver som har kjennskap til aluminiumindustriens stilling vet at Nacos utbyttepolitikk ikke gir uttrykk for den virkelige fortjeneste og spørsmålet er da hvor den ligger skjult. Fortjenesten kan ligge i at det amerikanske selskap som hovedinteressert i Naco har fått anledning til å kjøpe fabrikkens produksjon til underpris eller det samme amerikanske selskap kan ha solgt Naco det for produksjonen nødvendige materiell til overpris, Naco kan også ha foretatt urimelig store avskrivninger på anlegg og beholdninger. — Aksjonærene i A/S Høyangfaldene har ikke fått anledning til å undersøke Norsk Aluminium Co.s regnskaper og de med det amerikanske selskap inngåtte kontrakter som er av avgjørende betydning for bedømmelse av salgsgjenstandenes verdi. Før disse undersøkelser er foretatt av uvillige og kompetente

menn og resultatet forelagt for aksjonærene, er det et overgrep fra aktiemajoriteten, for hvem den vesentlige økonomiske interesse er knyttet til salget av preferanseaktier, å fremtvinge salg av selskapets eneste aktivum, aktiene i Naco, som går ut over eierne av de ordinære aktier i A/S Høyangfaldene.

Christiansen peker også på at de aktier i Naco der nu søkes solgt til Aluminium Co. of America er den eneste interesse i aluminiumindustrien som er på norske hender. Blir den solgt er vi helt utenfor denne store og stadig voksende industri og vi vil for fremtiden ha tapt enhver kontroll av de utenlandske selskapers fortjeneste av aluminiumfabrikkene i Norge. Han advarer derfor mot salget.

I orsakfører Henrik Amelns og konsul Schrams skrivelse av 9de ds. betegnes den nuværende situasjon som meget slett for preferanseaktieeierne og likefrem håpløs for de ordinære aksjonærer. Den ufunderte løsgjeld i Bergens Kreditbank på ca. 3 millioner kroner er der så langt fra nogen utsikt til å redusere at den tvertimot stiger årlig og vil stige sålenge banken finner sig deri og ikke slår selskapet til konkurs.

Ved den foreslåtte nyordning vil stillingen bli ganske vesentlig endret og forbedret ikke bare for preferanseaktieeierne, men ordningen byr også utsikter for de ordinære aktier. Selskapet vil etter gjennomførelsen stå langt bedre med en gjenhavende aktieandel i Naco på 2,571 millioner kroner enn nu med 9 millioner kroner. Selskapet blir nemlig fri det årlige underskudd på driften og får preferansekapitalen redusert og opnår en fast ordning med konsolidering av løsgjelden til banken. Dets øvrige gjeld til banken, \$ 2 millioner vil samtidig automatisk forrentes og amortiseres gjennom den trufne kraftleieordning. Selskapet vil således ikke lenger trenge penger til annet enn avdrag og renter av gjelden til banken samt til administrasjonsutgifter og skatter, ialt ikke mere enn at det vil klare sig godt med gjennomsnittlig 10 pct. utbytte av den gjenhavende aktieandel i Naco. — A/S Høyangfaldene vil med den nye ordning om ca. 30 år være gjeldfri og foruten

sitt utbytte i Naco vil få utbetalt en årlig kraftleie på \$ 137 346,00.

Alt i alt mener Ameln og Schram at den nye ordning byr A/S Høyangfaldenes aksjonærer vesentlige fordeler fremfor den nuværende situasjon.

Blir ordningen derimot forpurret må banken, som er under offentlig administrasjon, søke sine engagements avviklet. Den vil sannsynligvis for sitt løse tilgodehavende slå selskapet til konkurs for på en eller annen måte å gjøre sine interesser hos selskapet likvide. Denne situasjon vil imidlertid være ødeleggende for aksjonærene og ikke uten vanskelighet for banken, som for å søke kraftanlegget realisert måtte henvende sig til Aluminium Co. of America for å få dette selskap eller Naco til å overta eiendommen. Bankens aktier i A/S Høyangfaldene vil være aktier i et insolvent selskap og dettes aktier i Naco vil ikke kunne selges uten samtykke fra innehaveren av A-aktiene i Aluminium Co. of America. Naco i hvis styre Aluminium Co. of America har majoriteten og i dette tilfelle er den eneste solvente partner har kraftleiekontrakten med Høyangfaldene på hele kraften og denne kontrakt er på vanlig måte påheftet som grunnbyrde og med prioritet foran alle selskapets kreditorer. Naco eller Alcoa er følgelig det eneste selskap som kan erhverve de eiendommer og aktier som banken eventuelt har sett sig nødsaget til å tilslå sig. Under denne situasjon vil alt være tapt for alle aksjonærer utenom Bergens Kreditbank, men stillingen er heller ikke gunstig for denne. Banken har som nevnt bare en kjøper, som imidlertid ikke er nødt til å kjøpe. Vedkommende kan etter kraftleiekontrakten — hvis kraften ikke leveres kontraktsmessig — selv gå inn i kraftstasjonen og drive denne for sin regning med fradrag i leien for de dermed forbundne utgifter og leien vil ikke strekke til forrentning av førsteprioritetslånet i kraftanlegget. — Alt i alt blir det en ganske broket situasjon som ikke vil løses uten nye forhandlinger med amerikanerne og eventuelt ny behandling av vassdragsstyre og regjering etter at betydelige verdier er satt overstyr til skade for banken og de interesser som knytter sig til denne.

Justisdepartementet har på foranledning uttalt i en skrivelse til Arbeidsdepartementet av 9de ds. at der efter aktieloven ikke antas å kunne reises innvendinger mot lovligheten av de beslutninger som er fattet på A/S Høyangfaldenes generalforsamling 12te mai d. å. I henhold til aktielovens § 86 jfr. § 76 må beslutningen om nedsettelse av aktiekapitalen for å bli gyldig vedtas av en ny generalforsamling, hvilket som bekjent er skjedd.

Norges Bank har i skrivelse til Finansdepartementet av 9de ds. anført følgende:

«..... Der er i dokumentene gjort så utførlig rede for Foreningsbankens forbindelse med de 2 selskaper A/S Høyangfaldene og A/S Norsk Aluminium Company, at ytterligere opplysninger fra vår side formentlig ikke er påkrevet. Banken engagerte sig i sin tid overordentlig sterkt med A/S Høyangfaldene, Norsk Aluminium Company og efter at det selskap blev delt i de 2 nevnte selskaper er den blitt sittende med preferanseaktier i A/S Høyangfaldene til pålydende kr. 14 500 000,00 og et krav på selskapet nu utgjørende ca. \$ 2 000 000,00 og ca. kr. 4 000 000,00. Det er uforholdsmessig meget bundet til en virksomhet og vi kjenner til at banken fra den fikk nytt styre høsten 1922 har rettet bestrebelsene på å komme til klarhet over engagementet og såvidt mulig fri sig fra det. Til belysning av engagementets størrelse i forhold til de tall man forøvrig har å regne med nu i Foreningsbanken kan vi meddele at en opgave fra Bergenskontoret viser at gamle forpliktelser under gruppen innlån på folio, sparebank og 6 måneders opsigelse pr. 29de mai d. å. utgjør ca. kr. 97 000 000,00. Vi antar at der for tiden ikke kan være tale om at nogen annen norsk bank kan fri Foreningsbanken fra dette engagements.

En vurdering av engagementet under forutsetning av at A/S Høyangfaldene og A/S Norsk Aluminium Company fortsetter virksomheten som hittil vil være i høi grad usikker. Gjennomføres derimot den plan som ligger til grunn for A/S Høyangfaldenes an-

dragende, vil styrets arbeide på å komme til klarhet over engagementet være kronet med hell, og det vil ha oversikt over når det vil få de beløp som engagementet utbringer til disposisjon. Dette vil være av særdeles stor betydning for Foreningsbanken og det er et moment som vi tror ikke bør være upåaktet når statsmyndighetene behandler denne sak. Forholdet er jo det, at Foreningsbanken hører til de banker, som man regnet med gjennom en administrasjonsperiode å få gjenreist, men en forutsetning herfor er at man har den fornødne pålitelige oversikt over bankens stilling. Med Høyangfaldenes engagement svevende som hittil vil det ikke være tilfelle. Administrasjonen har nu pågått i ca. 3 år og den tid nærmer sig da en avgjørelse av bankens skjebne må treffes.

Vår uttalelse gjelder kun en side av saken, Foreningsbankens interesse i den. Dette tillater vi oss å presisere, skjønt det kun er derom vår uttalelse er begjært. Hvordan saken bør løses når alle hensyn tas i betraktning, har vi ikke fått anledning til å opgjøre oss nogen mening om»

Finansdepartementet henholder sig i skrivelse av 12te ds. til uttalelsen fra Norges Bank.

Hovedstyret har underhånden mottatt et utkast til en driftsoverenskomst datert 5te juni 1926 som med undtagelse av § 4 muntlig opplyses å være godkjent av partene.

Efter § 1 skal Naco overta driften — herunder tilsyn og vedlikehold — av Høyangfaldenes nuværende kraftanlegg i Høyanger omfattende samtlige anlegg og installasjoner med boliger og hjelpeanlegg som ansees nødvendige for kraftanleggets drift samt for underbringelse av driftspersonalet. — Overenskomsten er å betrakte som et supplement til den tidligere gjeldende kraftleiekontrakt av 1ste mars 1923 som fremdeles blir gjeldende uten forsåvidt angår de særbestemmelser og spesielle avtaler som man nu blir enige om for det tidsrum den nye overenskomst gjelder. — Efter § 2 betaler Naco for den kraft det kan utta fra Øre- og Jetlandselven det før omtalte beløp \$ 137 346,50 pr. år samt alle utgifter til kraftanleggets drift i Høy-

anger. Alle A/S Høyangfaldenes øvrige utgifter, derunder til administrasjon, formues- og inntektsskatt, kontorhold, gjeldsrenter etc. samt mulige avgifter, godtgjørelser og kraftavstæelser, som ikke er anført på et overenskomsten vedføiet bilag skal være Naco uvedkommende. — Efter § 4 er Naco visstnok forpliktet til å holde kraftanlegget vel vedlike, men skal ikke bære sådanne utgifter som er en følge av almindelig slitasje som ikke pleier å avbøtes ved vedlikehold. Naco er dog hvis kraftselskapet ikke selv kan skaffe de nødvendige penger villig til å utføre disse arbeider for Høyangfaldenes regning. Paragrafen inneholder nærmere regler om tilbakebetalingen av utlegg hertil. Advokat Christiansen opplyser muntlig den 21de ds. at partene nu er blitt enige også om § 4 derhen at Naco ikke skal kunne kreve sine utlegg til periodiske fornyelser dekket før efter at dollarlånet og pantelånet som skal tre istedenfor løsgjelden er amortisert. Efter § 9 kan A/S Høyangfaldene heve kontrakten hvis Naco ikke betaler kraftleien eller undlater å opfylle nogen av sine øvrige forpliktelser efter overenskomsten. I så fall trer kraftleiekontrakten av 1ste mars 1923 atter i funksjon. Tilsvarende regler gjelder hvis A/S Høyangfaldene misligholder overenskomsten eller om anlegget overtas av staten eller kommer i andres eie. Hvis kraftleiekontrakten av 1ste mars 1923 opphører, bortfaller ifølge § 9 den nye overenskomst.

Hovedstyret legger for sitt vedkommende vekt på at det er betenkelig å opgi noget av den interesse som norsk kapital har i aluminiumindustrien her i landet. Denne industri synes å være blandt dem som har fremtiden for sig. Det er visstnok så at Aluminium Co. of America har tilbudt å la konsesjonen på Kinservik gå til Naco istedenfor til sig selv, hvorved Høyangfaldene i fremtiden vil bli medeier også i Kinsoanlegget. Ved denne ordning skulde altså de gjenværende norske aktier i Naco få tilsvarende større interesser i aluminiumindustrien. Det er mulig at dette vil kunne ordnes på en måte som vil ha dette tilfølge, men sikker kan man

vel neppe være. Det selskapet nu har i Naco er en realitet, det annet i tilfelle en fremtidsmulighet.

På den annen side er det naturligvis av stor betydning for Andresens og Bergens Kreditbank å få likvid et så stort beløp som mellom 10 og 11 millioner kroner og samtidig få sitt løse tilgodehavende i A/S Høyangfaldene, opgitt til mellom 3 og 4 millioner kroner sikret ved pant med prioritet næst etter dollarlånet etter en rentefot av 6 pct. og avdrag gjennom 25 år. Norges Bank har som nevnt fremholdt at det vil være av særdeles stor betydning for Foreningsbanken å få det omhandlede beløp til disposisjon.

De økonomiske og konsesjonsmessige sider av saken er så innfiltrert i hinannen at avgjørelsen må bli å treffe etter omstendighetene sett i sammenheng. Det rent konsesjonsmessige taler visstnok ikke for innvilgelse, men økonomisk sett er det usikkert om man i tilfelle av at andragendet avslås kan opnå nogen bedre stilling for selskapet.

Under henvisning hertil og til at A/S Høyangfaldene ved allerede foreliggende kontrakter er sterkt knyttet til A/S Norsk Aluminium Co. vil Hovedstyret ikke fraråde at de omhandlede 6 429 aktier selges til Aluminium Co. of America.

Da man ikke kan være sikker på at utbyttet av de gjenværende Nacoaktier vil være tilstrekkelig til å dekke avdrag og renter på det pantelån som skal erstatte løsgjelden, vil Hovedstyret anse det heldig om der samtidig kan treffes en sådan ordning at A/S Høyangfaldene sikres de nødvendige midler hertil.

Med hensyn til betingelser for en eventuell tillatelse for Aluminium Co. of America til å erhverve omhandlede aktier, henviser man til Hovedstyrets skrivelse av 29de mai d. å.»

Departementet skal bemerke:

Ved den i 1923 foretatte rekonstruksjon av A/S Høyangfaldene gjennom dannelse av A/S Norsk Aluminium Co. blev det bestemt at førstnevnte selskaps aktier i A/S Norsk Aluminium Co. ikke skulde kunne selges, pantsettes eller iøvrig disponeres uten Kongens samtykke. Hensikten hermed var å søke

å sikre, at A/S Høyangfaldene blev sittende med sine aktier (halvdelen av aktiekapitalen) idet man heri så den vesentligste chance for selskapet til muligens å kunne arbeide sig op igjen.

Som det fremgår av de foreliggende dokumenter er imidlertid A/S Høyangfaldenes stilling i de forløpne 3 år blitt dårligere, tiltross for at det har oppebåret utbytte og tilskudd fra A/S Norsk Aluminium Co. som etter omstendighetene må ansees å være tilfredsstillende (henimot 10 pct pr. år av aktiene). A/S Høyangfaldenes gjeld til Andresens og Bergens Kreditbank er øket, og den løse gjeld, som nårsomhelst av banken kan kreves innbetalt, utgjør med fradrag av kontantbeholdning og utestående fordringer noget over 3 millioner kroner.

A/S Høyangfaldene har intet utbytte kunnet utdele siden rekonstruksjonen, og det er således opkumulert 3 års dividende av preferansekapitalen som utgjør kr. 17 376 000,00. Den ordinære kapital utgjør 8,5 millioner kroner.

Under hensyn til den således foreliggende situasjon har A/S Høyangfaldenes aksjonærer i generalforsamlinger den 12te og 27de mai 1926 med stort flertall besluttet å inngå på den foreslåtte ordning, hvorefter selskapet selger til Aluminium Co. of America 6 429 av sine aktier i A/S Norsk Aluminium Co. for en kjøpesum av kr. 10 532 000,00, som anvendes til innløsning av Andresens og Bergens Kreditbanks preferanseaktier i A/S Høyangfaldene med samlet pålydende 14,5 millioner kroner med tilhørende kupons (opkumulert dividende for 3 år).

Banken har som det vil fremgå av dens uttalelser, jfr. også Norges Banks erklæring, ansett en løsning som den foreslåtte å være av stor betydning for sig, idet den derved får frigjort midler til ca. 10,5 millioner kroner.

Som allerede nevnt har A/S Høyangfaldene en løsgjeld til Andresens og Bergens Kreditbank på over 3 millioner kroner. Skulde banken, hvad den antyder, bli nødt til å kreve innfridd denne gjeld, skjønnes ikke annet enn at A/S Høyangfaldenes stilling vilde bli helt prekær. Ved den påtenkte nyordning

vil nevnte gjeld bli ordnet på en fast måte med rimelig rente (5½ pet.) og avdragsfrihet i de første 5 år, dernæst 20 års avdragsfrihet. I forbindelse med nyordningen vil A/S Høyangfaldene dessuten få et tilleggsutbytte for 1924 i Naco på 4 pet., utgjørende kr. 360 000,00 som skal gå til nedskrivning på løsgjelden.

Nyordningen fjerner som nevnt den overhengende fare for A/S Høyangfaldene, som løsgjelden betyr, men antas forøvrig etter den oversikt man har kunnet skaffe sig på grunnlag av fremstillinger fra begge sider, ikke i nevneverdig grad å ville endre aksjonærenes utsikter til utbytte av sine penger. Herved har man imidlertid ikke tatt hensyn til at det ifølge forutsetningen for nyordningen blir A/S Norsk Aluminium Co. som overtar aktiemajoriteten i A/S Kinservik istedenfor Aluminium Co. of America, og aksjonærene i A/S Høyangfaldene vil da for sin gjenværende del av aktiekapitalen i A/S Norsk Aluminium Co. (ca. 1/7 av kapitalen) bli delaktig i A/S Kinservik. Hvilke utsikter dette medfører er selvsagt umulig å angi.

På den annen side er det, som også av Hovedstyret fremholdt, litet tiltalende å skulle oppgi noget av den interesse, som norsk kapital har i aluminiumindustrien, en industri som synes å ha fremtid for sig.

Departementet har vært i adskillig tvil med hensyn til sakens løsning, men er under hensyn til bankens interesse og til at de foreliggende avtaler sikrer A/S Høyangfaldene mot et snarlig sammenbrudd og samtidig byr muligheter, som kan bli av betydning for selskapet, kommet til at de foreliggende andragender bør innvilges. Tillatelsen for Aluminium Co. of America til å erhverve det omforente antall aktier i Norsk Aluminium Co. vil man anbefale gitt på de av Hovedstyret angitte betingelser.

Man finner ikke grunn til å inngå nærmere på den foreliggende, av Andresens og Bergens Kreditbank godkjente, overenskomst mellom A/S Høyangfaldene (ved en på generalforsamlingen valgt komite) og A/S Norsk Aluminium Co., datert 19de juni 1926, angående sistnevnte selskaps overtagelse av

driften av kraftstasjonen og derved sammenhengende spørsmål. Det er en selvfølge at A/S Høyangfaldenes konsesjoner og de av samme flytende rettigheter for det offentlige eller andre og forpliktelser for selskapet ikke på nogensomhelst måte endres ved omhandlede overenskomst. Denne overdrar driften av kraftstasjonen til Norsk Aluminium Co., men gir ikke selskapet nogen bruksrett til vannfall. Selskapet har tidligere leiet den energi, A/S Høyangfaldene kan skaffe og fått konsesjon herpå ved kgl. resolusjon av 27de januar 1923.

De i A/S Høyangfaldenes generalforsamlinger den 12te og 27de mai 1926 av enkelte aksjonærer reiste formelle innsigelser mot lovligheten av å endre den eldre overenskomst mellom A/S Høyangfaldene og A/S Norsk Aluminium Co., mot lovligheten av den nedsatte forhandlingskomite og dennes kompetanse m. v. har departementet ikke funnet å kunne tillegge vekt. Man henviser i så henseende også til den av Justisdepartementet avgitte uttalelse, hvorefter det ikke efter aktieloven antas å kunne reises innvending mot lovligheten av de fattede beslutninger.

Departementet finner å burde pointere at ifølge skrivelser fra Norsk Aluminium Co. av 25de mai og 1ste juni 1926 har Aluminium Co. of America tilbudt sig å la konsesjonen på Kinservik (d. v. s. tillatelsen for Aluminium Co. of America til å erhverve aktiemajoriteten i A/S Kinservik) gå til Norsk Aluminium Co. istedenfor til sig selv. Likeoverfor den av Hovedstyret antydde ordning, at A/S Høyangfaldene burde sikres de nødvendige midler (hos Norsk Aluminium Co.) til å dekke avdrag og renter på det pantelån som skal erstatte løsgjelden i Andresens og Bergens Kreditbank, har Norsk Aluminium Co. erklært at det ikke kan overta garanti for noget bestemt utbytte i selskapet.

Man vedlegger en innkommet forestilling fra A/S Norsk Aluminiumvarefabrikk, Bergen, hvori henstilles at det må bli fornødne forholdsregler for å beskytte fabrikken mot befryktet dumpingaksjon fra Norsk Aluminium Co.s side.

Departementet har ikke funnet å kunne foreslå nogen spesiell forføining i anledning

av forestillingen. Forhold av omhandlede art antas å måtte behandles efter trustloven.

Hvis nærværende innstilling bifalles vil departementet meddele approbasjon på de nødvendige forandringer i A/S Høyangfaldenes vedtekter.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Høyangfaldene å kreve utlevert 6 429 av sine i Norges Bank deponerte aktier i A/S Norsk Aluminium Co. og å selge det nevnte antall aktier til Aluminium Co. of America, som tillates å erverve samme på vilkår som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 6te juli 1926.

Statsrådene Konow og Robertson deltok — som økonomisk interesserte i vedkommende selskap — ikke i denne saks behandling.

14. A/S Haugvik Smelteverk.

(Leie av inntil 36 000 kW. m. v. fra Glomfjord Kraftverk).

Jfr. bind II nr. 17, VI nr. 2.

Kgl. resol. av 6te august 1926.

Stortinget har under 9de juli 1926 overensstemmende med St. prp. nr. 84, 1926 og innst. S. nr. 186, 1926 fattet følgende beslutning:

«I.

Stortinget samtykker i, at det avsluttes kontrakter om bortleie av kraft fra Glomfjord Kraftverk og om bortleie av grunn, kaier og bygninger i Glomen og Haugvik i det vesentlige overensstemmende med fremlagte utkast.

II.

Stortinget samtykker i, at det meddeles konsesjon på omhandlede kraftleie m. v. på de i et fremlagt utkast angitte betingelser.

III.

Stortinget bemyndiger Arbeidsdepartementet til å meddele kraftleieren opsjon på

ytterligere kraftleie i det vesentlige som angitt i Arbeidsdepartementets foredrag av 3dje juli 1926.»

Man henviser angående beslutningen til vedlagte avtrykk av nevnte proposisjon og innstilling samt av St. forh. for 1926 side 2854—56.

Som det av proposisjonens side 6—7 vil fremgå er det leiende selskap, A/S Haugvik Smelteverk ennå ikke dannet og kontraktene er foreløbig vedtatt av det engelske selskap Alluminium Corporation Ltd., som har avgitt erklæring om innen en frist av 3 måneder efter leiekontraktens og den nødvendige leiekonsesjons eventuelle godkjennelse av Stortinget å danne og registrere et norsk aktieselskap med navn «Aktieselskapet Haugvik Smelteverk» overensstemmende med et fremlagt utkast til vedtekter. Alluminium Corporation Ltd. har derhos erklært å ville innestå for at det norske aktieselskap straks det er registrert vil vedta de foreliggende leiekontrakter samt de foreslåtte konsesjonsvilkår.

Departementet har vært av den mening at kraftleiekonsesjonens utferdigelse burde utstå inntil det leiende selskap var dannet og registrert og de endelige kontrakter utferdiget.

Man bemyndiget derfor under 24de juli 1926 Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet til å foreta det ytterligere for nødne til sakens formelle ordning.

Det engelske aluminiumselskap har imidlertid nu fremholdt at det er av betydning likeoverfor dets bankforbindelser at konsesjonen blir endelig meddelt straks.

Under hensyn hertil vil departementet anbefale at der meddeles konsesjon for A/S Haugvik Smelteverk på leie av kraft m. v. fra Glomfjord Kraftverk på de av Stortinget vedtatte vilkår, dog således at konsesjonen bestemmes først å tre i kraft når A/S Haugvik Smelteverk på den måte som er forutsatt i konsesjonsandragendet er dannet og registrert samt har vedtatt leiekontraktene. — alt innen 9de oktober 1926.

De av Stortinget vedtatte konsesjonsvilkår er sålydende:

Betingelser

for A/S Haugvik Smelteverk vedkommende konsesjon på leie av kraft og grunn m. v. fra Glomfjord Kraftverk.

1.

Tillatelsen gjelder til 1ste oktober 1982.

2.

Selskapet skal ha sitt sete i Meløy herred, Norge, og skal direksjonen til enhver tid for et flertalls vedkommende bestå av norske statsborgere, bosatt i Norge.

Forandringer i statuttene som angår direksjonens virksomhetsområde blir først gyldige etter at departementet har godkjent samme.

Selskapet må ha tilstrekkelig stor grunnkapital hvis størrelse må godkjennes av departementet.

3.

Den kjøpte kraft kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse fra Kongen.

Handler selskapet herimot skal der for hver gang erlegges en konvensjonalbot til statskassen av inntil 1 — en — krone pr. kVA. pr. døgn etter vedkommende departements bestemmelse.

4.

Forsåvidt konsesjonæren anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement såfremt det av almene hensyn finner føie dertil, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

Kraften kan ikke uten etter ny tillatelse anvendes til annet enn fremstilling ad elektrometallurgisk eller elektrokjemisk vei av metaller eller metalliske legeringer og deres videre behandling, f. eks. aluminium, dets legeringer og derivater og enhver fabrikkasjon eller fremstilling av de til sådan industri hørende stoffer og ethvert produkt som er tjenlig til fremstilling av vedkommende metall. Videre til fremstilling av kunstig gjødningsstoff, f. eks. kvelstoff, eller fosforforbindelser.

5.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig bare bruke arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i konsesjonærens tjeneste, erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil kr. 50,00 — femti kroner — for hver person. Konsesjonæren er pliktig til å melde de til enhver tid ledige plasser til det nærmeste offentlige arbeidskontor.

6.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mer enn 10 — ti — procent overstiger den pris hvortil materiell kan fåes fra utlandet. I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra regelen om bruken av norsk materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8.

Der erlegges følgende årlige avgifter:
Til staten kr. 1,30 pr. kW.
Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer tilsammen kr. 1,70 pr. kW.
Avgiftene erlegges av det samme kraftkvantum som det, hvorav der skal betales leie.
Avgiftene forfaller til betaling ved årets

utgang. Erlegges de ikke til forfallstid sva-
res derefter 6 pct. årlig rente. De fornødne
nærmere bestemmelser med hensyn til avgif-
tens beregning og erleggelse blir med bin-
dende virkning å fastsette av vedkommende
departement. De inndrives ved utpantning.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til å avgi
inntil 5 pct. av den leiede kraft til de kom-
muner, derunder også fylkeskommuner, som
Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på
samme vilkår, som efter leiekontrakten gjel-
der for konsesjonæren og kan forlanges uttatt
etter departementets bestemmelse i kraftsta-
sjon eller fra fjernledningen eller fra led-
ningsnettets enten dette tilhører konsesjonæ-
ren eller vannfallets eier.

Hvis departementet finner denne pris å
være vesentlig høiere enn om den var bereg-
net overensstemmende med regelen i lov nr.
16 av 14de desember 1917 dens § 2 post 12,
tredje avsnitt, første punktum, kan det for-
lange at prisen fastsettes ved skjønn, hvis
departementet og konsesjonæren ikke blir
enige om prisen.

Forårsaker kraftens uttagelse av lednin-
gene økede utgifter, bæres disse av dem som
uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning
av leveringen, som ikke skyldes vis major,
streik eller lockout, må ikke skje uten depar-
tementets samtykke.

Konsesjonæren har rett til å forlange et
varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje
med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke se-
nere forlanges avgitt.

10.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta va-
rer istedenfor penger som vederlag for ar-
beide eller pålegges nogen forpliktelse med
hensyn til innkjøp av varer (herunder dog
ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeids-
materialer). Verktøi og andre arbeidsredska-
per, som utleveres arbeiderne til benyttelse,
kan bare kreves erstattet når de bortkastes
eller ødelegges, og da bare med deres virke-
lige verdi beregnet efter hvad de har kostet

konsesjonæren med rimelig fradrag for slita-
sje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod
for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter
revidert årsregnskap anvendes til almennyt-
tig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fast-
settes efter samråd med et av arbeiderne op-
nevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan for-
lange saken forelagt for vedkommende regje-
ringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for
at hans kontraktører oppfyller sine forpliktel-
ser overfor arbeiderne ved anlegget.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til når ved-
kommende departement forlanger det, på den
måte og på de vilkår som departementet be-
stemmer, å skaffe arbeiderne den til enhver
tid nødvendige lægehjelp og å holde et for
øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale
og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning
av arbeidernes utførelse av det offentlige fin-
nes nødvendig, plikter konsesjonæren å ut-
rede utgiftene hermed.

12.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning
forpliktet til på rimelige vilkår og uten be-
regning av nogen fortjeneste å skaffe arbei-
derne og funksjonærene sundt og tilstrekke-
lig husrom og tomter tilleie til bygning av
egne hjem med veier, vann, kloakk og elek-
trisk lysanlegg samt grunn til forsamlings-
lokale med leseværelse m. v., til lokale for koo-
perativ eller annen handelsvirksomhet og lig-
nende — alt efter nærmere bestemmelse av
vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkom-
mende regjeringsdepartements samtykke be-
rettiget til i anledning av arbeidstvistigheter
å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller
hus leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt op-
sigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med bin-
dende virkning av departementet.

Konsesjonæren er forpliktet til for det
av ham leiede areal i Haugvik å utarbeide
utkast til reguleringsplan og innsende denne
til vedkommende regjeringsdepartement gjen-
nem de stedlige myndigheter.

Ved reguleringens fastsettelse kan departementet forlange avstått av det leiede areal uten vederlag grunn til offentlige veier og gater og både i og utenfor det regulerte strøk.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som Glomfjord Kraftverk bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet og ved transporter til og fra bedriften. Veier, broer og kaier, som konsesjonæren benytter innenfor det leiede areal skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten, for såvidt departementet finner, at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

14.

Konsesjonæren er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900, kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er konsesjonæren på vedkommende departements forlangende forpliktet til å avsette et fond til sikring av vedkommende kommunes (eller kommuners) utgifter til understøttelse av de ved anleggets utførelse og senere utvidelser beskjeftigede arbeidere og deres familier. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeidere ved de nevnte anlegg, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond, hvis det senere ved lov blir bestemt.

15.

Konsesjonæren må ikke uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøivelse av prisene her i riket på de produkter som frembringes av energien.

16.

Såfremt den leiede kraft blir anvendt til frembringelse av kunstige gjødningsstoffer skal der årlig stilles til disposisjon for det norske jordbruk inntil 10 pct. av produksjonen efter en pris som i tilfelle selskapet eksporterer sådanne stoffer skal ligge 10 pct. under selskapets eksportpriser på den tid bestillingen finner sted. Hvis ingen eller ingen nevneverdig eksport finner sted skal prisen ligge 10 pct. under en beregnet eksportpris som fastsettes av Landbruksdepartementet på grunnlag av den da gjeldende verdensmarkedspris. Selskapet er dog ikke pliktig til å avgi gjødningsstoffer til under produksjonsprisen.

Selskapet plikter ved årets utløp å gi Landbruksdepartementet opgave over produksjonen av gjødningsstoffer i siste kalenderår samt i tilfelle over nettoeksportprisen beregnet efter gjennemsnittet for siste kalenderår.

Bestilling skjer gjennom Landbruksdepartementet og må minst være på 500 tonns.

Det kvantum som i henhold til foranstående kan forlanges uttatt leveres av selskapet f.o.b. med minst 14 dages varsel i partier som av Landbruksdepartementet blir bestemt.

Landbruksdepartementet drar omsorg for at salget av det heromhandlede kvantum skjer til forbrukerne således at de til den reduserte pris kjøpte stoffer hverken kommer i handelen som almindelig salgsvare eller benyttes som råprodukt til videre fabrikkasjon.

17.

Konsesjonæren underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser. Departementet kan til utøvelsen av denne kontroll ansette en kontrollør, som overensstemmende med en av departementet utferdiget instruks skal ha adgang til de kontrollmidler, som ansees nødvendige.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av konsesjonæren efter nærmere av vedkommende departement fastsatte regler.

18.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av inntil kr. 100 000,00 etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

19.

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 14 og 18 omhandlede fond samt overtreddelse av postene 2, 15 og 17 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom, av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Man tilføier at selskapet straks vil ha å erlegge avgitt til det offentlige i henhold til kgl. resolusjon av 25de september 1925 for behandlingen av konsesjonsandragendet, for såvidt dette omfatter fast eiendom.

Med hensyn til den av Stortinget vedtatte opsjon for det leiende selskap på eventuell ytterligere leie av kraft og grunn er forhandlingene ennå ikke avsluttet.

I henhold til det anførte tillater man sig således å

innstille:

1. Det tillates et under dannelsen værende selskap A/S Haugvik Smelteverk i medhold av lov nr. 16 av 14de desember 1917 § 23, jfr. § 20 samt i medhold av lov av 10de desember 1920 nr. 3 § 1 på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 6te august 1926 anførte betingelser:
 - a) å leie inntil 36 000 kW. elektrisk energi fra Glomfjord Kraftverk
 - b) å leie de på et fremlagt kart anmerkede grunnarealer, kaier og bygninger i Glømen og Haugvik.
2. Tillatelsen trer i kraft når A/S Haugvik Smelteverk på den måte som er forutsatt i konsesjonsandragendet er dannet og re-

gistrert samt har undertegnet leiekontraktene — alt innen 9de oktober 1926.

15. A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabriker.

(Leie av inntil 1500 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk).

Jfr. bind IV nr. 2.

Kgl. resol. av 10de september 1926.

Med skrivelse fra advokat Fr. Looft, Oslo, av 8de desember 1925 har departementet mottatt et andragende av s. d. fra A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabriker, Fredrikstad, om konsesjon på leie av inntil 1500 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk.

Man har forelagt saken for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 12te juli 1926 har avgitt følgende uttalelse:

«Med skrivelse av 10de desember 1925 fra det ærede departement har Hovedstyret mottatt til uttalelse andragende av 8de desember 1925 fra A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabriker om konsesjon på leie av inntil 1500 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«A/S Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker blev stiftet i 1914 og erholdt konsesjon på kraftleiekontrakt med Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk av 18de mars 1914 ved kgl. resolusjon av 25de februar 1916.

Fabrikken var imidlertid kun i drift et par år 1917—19, da den produserte klorsurkalkali, matallisk natrium og natrium superoxyd, hvorefter det måtte likvidere og bygningene har siden ligget ubenyttet.

Aktieselskapet Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabriker blev stiftet 21de august 1925 med helt norsk aktiekapital kr. 400 000,00, hvorav innbetalt kr. 350 000,00, mens resten skal innbetales innen 30te juni 1926. Selskapets formål er fabrikkvirksomhet og enhver i forbindelse dermed stående

virksomhet og styret består av undertegnede advokat Fr. Looft, Oslo, formann, ingeniør C. W. Johansen, Oslo og ingeniør Edouard Krebs, Vestre Aker, samtlige norske borgere.

Selskapet innkjøpte det tidligere Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker A/S's eiendommer i Vaterland, Østre Fredrikstad, nemlig matr.nr. 30 a, 35 b, 36 b, 44 c, 45 b 2, 48 b 2, 30 b, 35 b 2, 36 b 2, 35 a, 28, 36 a, 29 b og 33 b 1 med påstående bygninger.

Samtidig overtok selskapet etter avtale med Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk det forrige selskaps kontrakt angående kraftleie.

Firmaet Krebs & Co. A/S, Oslo, eiet aktiemajoriteten nemlig 397 aktier av samtlige 400 aktier.

Eiendommene blev kjøpt for å benyttes til produksjon av fosfor og fosforprodukter, men av hensyn til naboforholdene blev denne plan opgitt, idet de samme aktionærer kjøpte «Jan» Motorfabrik A/S's fabrikkbygninger, som ligger mere isolert og dannet «Jan» Kemisk Fabrik A/S til fosforfabrikasjonen.

Eiendommene aktes nu benyttet til cloralkalielektrolyse og produksjon av metallisk natrium, natrium superoxyd og kaliumclorat.

Da aktiekapitalen ikke strakk til å betale eiendommenes kostende (kr. 650 000,00) har man måttet låne det manglende av «Continentale Bowgrond Exploitati Maatschaap-pij», Amsterdam. Og da det nu viser sig at omkostningene ved fabrikkernes omdannelse og innredning til ovennevnte formål vil andra til antagelig kr. 800 000,00, vil det nevnte hollandske selskap ikke forstrekke med ytterligere lån uten å erholde aktiemajoriteten, hvorfor det har avkjøpt Krebs & Co. A/S dette firmas 397 aktier.

Videre ønsker det hollandske selskap å erholde en representant i selskapets styre, som efter vedtektene skal bestå av minst 3 og høist 7 medlemmer.

Vi tillater oss derfor å andra om konsesjon på overtagelse av kontrakt av 18de mars 1914 mellem Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker og A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk angående leie av inntil 1500 elektriske HK. med ovennevnte aktiemajoritet

på utenlandsk hånd og med en utlending som medlem av styret.

Vi vedlegger et eksemplar av selskapets vedtekter, avskrift av kontrakten av 18de mars 1914 mellem A/S Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker og Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk A/S samt erklæring fra styret overensstemmende med konsesjonslovens § 24.

Videre vedlegges skrivelse av 10de november d. å. fra A/S Hafslund til advokat Fr. Looft.»

Fredrikstad bystyre har i møtet den 16de mars 1926 avgitt følgende uttalelse:

«Fredrikstad bystyre har intet å innvende mot det foreliggende andragende fra A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabriker om konsesjon på overtagelse av Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker A/S's kontrakt med Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk angående leie av inntil 1500 el. HK.»

Fylkesmannen i Østfold fylke meddeler i skrivelse hertil av 14de april 1926 at han anbefaler kraftleien tillatt på vanlige betingelser, deriblandt plikt for selskapet til å avsette til fattigfond, vanlig konsesjonsavgift til kommuner og vanlig plikt til kraftavståelse til kommuner.

Handelsdepartementet meddeler på foranledning i skrivelse hertil av 21de mai 1926 at tillatelse til å erhverve omhandlede eiendom vil bli anbefalt gitt på betingelse av at bl. a. selskapets styre for minst $\frac{2}{3}$ vedkommende skal være norsk.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Av andragendet vil sees at der søkes om tillatelse for A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabriker til å overta Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker A/S's kontrakt av 18de mars 1914 med A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk om leie av ca. 1500 el. HK.

I anledning herav har man utbedt sig en nærmere redegjørelse fra selskapet.

I skrivelse hertil av 9de januar 1926 meddeler advokat Looft på selskapets vegne bl. a. at konsesjonsansøkingen er så å forstå at andragendet gjelder konsesjon på leie av 1500 el. HK. fra Fredrikstad Gass- og Elek-

trisitetsverk i henhold til Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker A/S's kontrakt av 18de mars 1914 som nu er overdradd A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabriker.

Omhandlede kontrakt av 18de mars 1914 sees å gjelde for et tidsrum av 10 år regnet fra bedriftens igangsettelse, hvilket fant sted i juli måned 1914 (jfr. skrivelse hertil av 8de mai 1926 fra advokat Looft). Fredrikstad Elektrokemiske Fabriker A/S har dog ved utløpet av nevnte 10 års periode adgang til å fornye kontrakten på ytterligere 45 år, i perioder på 5 år ad gangen.

Man vil derfor anbefale at tillatelsen gjøres gjeldende så lenge den av selskapet overtatte kraftleiekontrakt av 18de mars 1914 står ved makt — dog ikke utover 1ste juli 1969.

Av kontraktens § 4 fremgår at kraften er forutsatt levert i henhold til A/S Hafslunds konsesjon i Fredrikstad. Den er som følge herav belagt med avgift til Fredrikstad by. Man finner derfor at der i konsesjonen ikke bør betinges ytterligere avgift til kommuner. Derimot vil man anbefale at der betinges en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW. av den kraft hvorav der betales leie.

Man har med skrivelse av 23de april 1926 tilstillet selskapet et forslag til konsesjonsbetingelser.

Selskapet meddeler i skrivelse hertil av 6te juli 1926 at det intet vesentlig har å bemerke til de foreslåtte betingelser, dog henstilles det å nedsette den årlige avgift til staten fra 1,50 pr. kW., som foreslått, til kr. 1,00 pr. kW.

Hovedstyret finner at den foreslåtte årlige avgift i nærværende tilfelle bør opprettholdes.

Under henvisning hertil vil Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabriker konsesjon på leie av inntil 1500 el. HK. fra Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge den av selskapet overtatte kraftleiekontrakt av 18de mars 1914 mellem Fredrikstad Elektrokemi-

ske Fabriker A/S og Aktieselskapet Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk står ved makt — dog ikke utover 1ste juli 1969.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket og skal for minst $\frac{2}{3}$ vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal ved anleggets utførelse og drift såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere, når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, til-

strekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forskring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i transformatorstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller kraftleverandøren.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 — en krone og femti øre — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svarer derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens

beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

12. Fattigfond.

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker. Hvis det senere ved lov blir bestemt overgår fondet til et for det hele land eller for visse deler av landet felles fond som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir.

13. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

14. Sikkerhetsstillelse.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dettes drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stil-

les sikkerhet for et beløp av kr. 5000,00 — fem tusen kroner — etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15. *Overtredelse av konsesjonsbetingelser.*

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 12 og 14 omhandlede fond samt overtredelse av postene 2, 10 og 13 medfører konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Sakens dokumenter hvoriblandt erklæring av 8de desember 1925 fra selskapets styre og avskrift av selskapets statutter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 9de juli 1926.»

Man vedlegger de med andragendet innkomne bilag, hvoriblandt avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt, selskapets vedtekter og en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale, siktede til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil etter det foreliggende anbefale, at der i henhold til ovennevnte lovs kap. IV meddeles selskapet den ansøkte konsesjon på leie av inntil 1500 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk.

Man antar, at der til tillatelsen bør knyttes de vilkår, som er foreslått av Hovedstyret. Der er, som det vil sees, blandt disse medtatt bestemmelse om kraftavståelse til kommuner, avgift til statskassen og om fattigfond.

Til bestemmelsen om kraftavståelse (post 8) vil man forøvrig foreslå en tilføielse, sålydende:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 — to — års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Fredrikstad nye Elek-

trokemiske Fabriker i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 1500 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 10de september 1926 inntatte betingelser.

16. „Jan“ Kemisk Fabrik A/S.

(Leie av inntil 1700 el. HK. og yderligere for 3 år inntil 1500 el. HK. fra fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 10de september 1926.

Med skrivelse fra advokat Fr. Looft, Oslo, av 8de desember 1925 har departementet mottatt et andragende av s. d. fra «Jan» Kemisk Fabrik A/S, Fredrikstad, om konsesjon på leie av inntil 1700 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk.

Man har forelagt saken for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 12te juli 1926 har avgitt følgende uttalelse:

Med skrivelse av 10de desember 1925 fra det ærede departement har Hovedstyret mottatt til uttalelse andragende av 8de desember 1925 fra «Jan» Kemisk Fabrik A/S om konsesjon på leie av inntil 1700 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

««Jan» Kemisk Fabrik Aktieselskap blev stiftet 21de august 1925 med helt norsk aktiekapital kr. 200 000,00 fuldt indbetalt. Selskapets formaal er fabriksvirksomhet og enhver i forbindelse dermed staaende virksomhet.

Selskapets styre er undertegnede advokat Fr. Looft, Oslo, formand, ingeniør C. W. Johansen, Oslo og ingeniør Edouard Krebs, Vestre Aker, samtlige norske statsborgere.

Firmaet Krebs & Co. A/S, Oslo eiet aktiemajoriteten nemlig 197 av samtlige 200 aktier.

Selskapet kjøpte den tidligere Motorfabriken «Jan» A/S tilhørende fabriksbygninger paa Løkke nr. 92 hvilken grund er leiet av

Fredrikstad kommune paa 50 aar fra 1ste april 1918.

Motorfabriken «Jan» A/S som blev stiftet i 1917 kom aldrig i drift, men blev besluttet oppløst i 1921 efter hvilken tid fabrikkbygningen har henligget ubenyttet.

Vort selskap har hittil ombygget og utvidet fabrikkbygningene med produktion av fosfor og fosforprodukter for øie. Da aktiekapitalen ikke har været tilstrækkelig for disse arbeider, har man laant kapital av Continentale Bowgrond Exploitiatie Maatschaap-pij, Amsterdam. Men da det nu viser sig at ombygnings- og indrednings-arbeidene vil koste meget mere end beregnet og yderligere ca. kr. 200 000,00, ønsker nævnte hollandske selskap ikke at forstrække med dette laan uten at erholde aktiemajoriteten, hvorfor det har avkjøpt Krebs & Co. A/S dette firmas 197 aktier. Videre ønsker det hollandske selskap at erholde en representant i selskapets styre, som efter vedtægterne skal bestaa av mindst 3 og høist 7 medlemmer.

Herom er det idag innsendt koncessionsandragende til Kongen.

Ved kontrakt av 18de august 1925 har selskapet erhvervet ret til at faa leiet indtil 1 700 elektriske HK. hvorfor vi herved tillater os at andra om koncession paa denne kontrakt, med 197 av selskapets 200 aktier paa utenlandsk haand og med en utlænding som medlem av styret.

Fabriken vil under normal drift komme til at beskjeftige 50—60 mand.

Vi vedlægger avskrift av kraftleiekontrakten av 18de august 1925, et eksemplar av selskapets vedtægter samt erklæring fra styret overensstemmende med koncessionslovens § 24.»

Fredrikstad bystyre har i møte den 16de mars 1926 avgitt følgende uttalelse:

«Fredrikstad bystyre har intet å innvende mot det foreliggende andragende fra «Jan» Kemisk Fabrik A/S om konsesjon på leie av inntil 1 700 HK. elektrisk kraft.»

Fylkesmannen i Østfold fylke meddeler i skrivelse hertil av 14de april 1926 at han anbefaler kraftleien tillatt på vanlige betingelser, deriblandt plikt for selskapet til

å avsette til fattigfond, vanlig konsesjonsavgift til kommuner og vanlig plikt til kraftavståelse til kommuner, idet der gâes ut fra at de 1 700 el. HK. skal leies av det for Fredrikstad omkontraherte kraftkvantum på 12 000 HK. til storindustri.

Handelsdepartementet meddeler på foranledning i skrivelse hertil av 21de mai 1926 at tillatelsen til å erverve omhandlede eiendommer vil bli anbefalt gitt på betingelse av at bl. a. selskapets styre for minst $\frac{2}{3}$ vedkommende skal være norsk.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Av § 2 i selskapets ovennevnte kontrakt med Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk av 18de august 1925 fremgår at den kraftmengde som skal leies er fastsatt til 1 700 el. HK. dog således at selskapet for et tidsrum av 3 år regnet fra driftens påbegynnelse har rett til å utnytte resten av den energi som ikke uttas av A/S Fredrikstad Elektrokemiske Fabrikker på dette selskaps kontrakt av 18de mars 1914 med elektrisitetsverket om levering av 1 500 el. HK. (jfr. skrivelse herfra av d. d. til Arbeidsdepartementet angående andragende av 8de desember 1925 fra A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabrik om konsesjon på leie av inntil 1 500 el. HK. fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk).

I anledning herav meddeler advokat Looft på foranledning i skrivelse hertil av 9de januar 1926 på selskapets vegne at konsesjonsansøkingen gjelder leie fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk av inntil 1 700 el. HK. samt ytterligere inntil 1 500 el. HK. av den kraft som A/S Fredrikstad nye Elektrokemiske Fabrikker har leiet av A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk, alt overensstemmende med kontrakt av 18de august 1925 mellem konsesjonsansøkeren og elektrisitetsverket. — Omhandlede kontrakt av 18de august 1925 sees å gjelde inntil 31te desember 1949. Man vil anbefale at nærværende tillatelse likeledes meddeles inntil 31te desember 1949. — Kraftleien gjelder som nevnt inntil 1 700 el. HK. samt ytterligere for et tidsrum av 3 år inntil 1 500 el. HK. Kraften skal i henhold til muntlig meddelelse

fra selskapet leveres av den av A/S Hafslund for Fredrikstad reserverte kraftmengde på 12 000 el. HK. til storindustri. Av denne kraftmengde skal der erlegges avgift til Fredrikstad by. Man finner derfor at der i konsesjonen ikke bør betinges ytterligere avgift til kommuner. Man vil derimot anbefale at der erlegges en årlig avgift til staten av kr. 1,50 pr. kW. av den kraft hvorav der skal betales leie.

Man har med skrivelse av 29de mai 1926 tilstillet selskapet et forslag til konsesjonsbetingelser.

I skrivelse hertil av 6te juli 1926 meddeler selskapet at det intet vesentlig har å bemerke til de foreslåtte betingelser, dog henstilles det å nedsette den årlige avgift til staten fra kr. 1,50 pr. kW. som foreslått til kr. 1,00 pr. kW.

Hovedstyret finner at den foreslåtte avgift i nærværende tilfelle bør oprettholdes.

Under henvisning hertil vil Hovedstyret anbefale at der meddeles «Jan» Kemiske Fabrik A/S konsesjon på leie fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk av inntil 1 700 el. HK. samt for 3 år ytterligere inntil 1 500 el. HK. overensstemmende med kontrakt av 18de august 1925 og på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder sålenge selskapets kraftleiekontrakt av 18de august 1925 med A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk står ved makt dog ikke utover 31te desember 1949.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal for minst $\frac{2}{3}$ vedkommende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal ved anleggets utførelse og drift såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal for-

trinsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som etter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt etter departementets bestemmelse i transformatorstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller kraftleverandøren.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. *Avgift.*

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,50 — en krone og femti øre — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. *Kunstig forhøielse av priser.*

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. *Forholdet til selskapets arbeidere.*

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenntilgode øiemed for arbeiderne.

Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

12. *Fattigfond.*

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker. Hvis det senere ved lov blir bestemt overgår fondet til et for det hele land eller for visse deler av landet felles fond som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir.

13. *Kontroll med betingelsenes overholdelse.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

14. *Sikkerhetsstillelse.*

For opfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dettes drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 5 000,00 — fem tusen kroner — efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15. *Overtredelse av konsesjonsbetingelser.*

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 12 og 14 omhandlede fond samt overtredelse av postene 2, 10 og 13 medfører konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Sakens dokumenter hvoriblandt erklæring av 8de desember 1925 fra selskapets styre samt avskrift av selskapets statutter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 9de juli 1926.»

Man vedlegger avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt, selskapets vedtekter og en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om, at der ikke foreligger nogen avtale, siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil efter det foreliggende anbefale at der i henhold til ovennevnte lovs kap. IV meddeles selskapet den ansøkte konsesjon på leie fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk av inntil 1 700 el. HK. samt for 3 år ytterligere 1 500 el. HK. overensstemmende med kontrakt av 18de august 1925.

Man antar at der til tillatelsen bør knyttes de vilkår, som er foreslått av Hovedstyret. Der er, som det vil sees, blandt disse medtatt bestemmelse om kraftavståelse til kommuner, avgift til statskassen og om fattigfond.

Til bestemmelsen om kraftavståelse (post 8) vil man forøvrig foreslå en tilføielse, sålydende:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 — to — års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates «Jan» Kemisk Fabrik A/S i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie fra A/S Fredrikstad Gass- og Elektrisitetsverk inntil 1 700 el. HK. samt for 3 år ytterligere inntil 1 500 el. HK. overensstemmende med kontrakt av 18de august 1925 og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 10de september 1926 inntatte betingelser.

17. Tafjord Kraftselskap.

(Regulering av Heimste Veltdalsvatn).

Jfr. bind XI nr. 15 samt nr. 9 ovenfor.

Kgl. resol. av 1ste oktober 1926.

Ved kgl. resolusjon av 26de september 1924 blev det i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 nr. 17 tillatt Tafjord Kraftselskap å foreta

en regulering av Onilsavatn i Tafjordvassdraget.

Ved kgl. resolusjon av 14de mai 1926 blev det derefter i henhold til samme lov tillatt kraftselskapet å foreta en ytterligere regulering av Onilsavatn samt regulering av Framste Viksvatn og Heimste Viksvatn i Tafjordvassdraget.

Med skrivelse fra fylkesmannen i Møre av 25de februar 1925 innkam til departementet et andragende fra Tafjord Kraftselskap av 12te s. md. om tillatelse til å foreta en regulering av Heimste Veltdalsvatn i Tafjordvassdraget.

Dette andragende er sålydende:

«På vegne av Tafjord Kraftselskap, som består av Ålesund by og 11 landkommuner, tillater man sig å søke om tillatelse til i Tafjordvassdraget, med avløp i Tafjorden, Norddal herred, Søndmør, Møre Fylke (se bilag nr. 1, tegning nr. 65 C) å foreta en partiell regulering av det 1,279 km.² store Heimste Veltdalsvatn ved senkning ved tunnell å regulere vatnet fra nuværende almindelige vannstand kote 1165,5 ned til kote 1156,5 m. over havet, altså tilsammen 9,0 meter.

Tunnellen blir beliggende på elvens østre side med inntaket ca. 150 m. fra osen og munder ut i tjernet like nedenfor stupet (se bilag nr. 2, tegning nr. 54C).

Tunnellengden blir ca. 160 m. Tverrsnittet er 2 × 2 m.

Vannslipningen reguleres ved 2 stykker treluker 0,8 × 1,20 m., manøvrerbare for håndkraft og anbragt i sjakt. Arrangement- og konstruksjonstegninger vil bli sendt vassdragsvesenet til kontroll.

Heimste Veltdalsvatn antas å sogne til Skjåk herred i Opland fylke. Tafjord Kraftselskap eier reguleringsretten i hele det her i betraktning kommende vassdrag.

Den ved reguleringen innvundne vannmengde skal utnytted i selskapets kraftanlegg Tafjord I som er i drift, og den innvundne kraftmengde skal anvendes til de i selskapets interesserte kommuners kraftforsyning.

Ved de utførte og under arbeide værende reguleringer, hvortil det ærede depar-

tements tillatelse er innhentet, innvinnes et effektivt magasin på tilsammen rdt. 36 millioner m.³, hvorved vassdragets lavvannføring ved Onilsavatn økes fra 1,20 m.³ til 4,42 m.³ pr. sek. Ved gjennomførelsen av den regulering hvortil der nu søkes om tillatelse innvinnes rdt. 10 millioner m.³, hvorved vannføringen antas å kunne reguleres fra 4,42 m.³ til 5,12 m.³ pr. sek., altså en økning av 0,7 m.³ pr. sek. (Se bilag 3, tegning nr. 141 B R).

Kraftanleggets bruttofall er 154,5 m. ved almindelig vannstand i Onilsavatn på kote 175,5 m. over havet. Turbinkjelderens driftsvannstand er kote 21 m. over havet. Den ved reguleringen — 9 m. senkning av Heimste Veldalsvatn — innvundne kraftmengde skulde andra til 1442 naturhestekrefter. Omkostningene er anslått til kr. 136 000,00. (Jfr. generell reguleringsplan for Tafjordvassdraget innsendt til Hovedstyret ved skrivelse av 26de januar d. å.)

Ved den planlagte senkning blir ialt tørlagt rdt. 30,0 ha. Vatnets omgivelser består av nøkent fjell. Foretagendet kan ikke sies å medføre skade eller ulemper for almene interesser av nogensomhelst art.

Tafjord Kraftselskap eier i sin helhet samtlige de fall i vassdraget som berøres av reguleringen, og det er ingen interesserte, som man må ta hensyn til ved vannføringen utnyttelse.

Under henvisning til hvad der er anført angående kraftens anvendelse, tillater man sig i henhold til lov om Vassdragsreguleringer § 11, punkt 7 å ansøke om at selskapet må bli fritatt for avgift av de ved reguleringsforetagendet innvundne naturhestekrefter.

Man vedlegger tegningene 65 C, 54 C og 141 B R i fem eksemplarer.»

De med andragendet fulgte bilag vedlegges.

Saken blev av departementet forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som i skrivelse av 6te mai 1926 har avgitt følgende uttalelse:

«Regulering av Heimste Veldalsvatn i Tafjordvassdraget.

Med det kongelige departements skrivelse av 10de mars 1925 mottok man andragende med bilag fra Tafjord kraftselskap angående nevnte sak i hvilken anledning man tillater sig å anføre følgende:

Andragendet, som er datert 12te februar 1925, går ut på å regulere vannet ved senkning fra nuværende almindelig vannstand, kote 1165,5 til 1156,5 altså 9,0 m., hvorved innvinnes et magasin på rundt 10 millioner m.³. Den innvundne vannføringsøkning er beregnet til 0,7 sm.³ og den innvundne kraftmengde til 1442 natur HK. Omkostningene ved den planlagte senkning er anslått til kr. 136 000,00.

Vannet ligger i Skjåk herred og dets omgivelser består av nakent fjell. Der søkes om fritagelse for avgifter.

Andragendet har vært til behandling i distriktet med i hovedsaken følgende resultat:

Overingeniøren for Møre fylkes elektrisitetsforsyning anbefaler under 16de februar 1925 andragendet innvilget. Fylkesmannen likeså i påtegningskrivelse av 25de s. m.

Skjåk herredsstyre har i møte 27de juni 1925 enstemmig fattet sådan beslutning: «På betingelse av at kommunen får en passende avgift samt at all skade og ulempe erstattes fullt ut anbefales andragendet. — I tilfelle tillatelse blir gitt andrar herredsstyret om at en mulig avgift til staten engang for alle blir overdratt til Skjåk kommune.»

Overingeniøren for Opland fylkes elektrisitetsforsyning anbefaler andragendet innvilget overensstemmende med Skjåk herredsstyres vedtak.

Fylkesmannen i Opland tiltrer overingeniørens uttalelse.

Hovedstyret skal bemerke:

Fordelene ved den omsøkte regulering representeres ved kraftinnvinningen som etter det foreliggende skulde dreie sig om vel 1400 natur HK. i kraftselskapets allerede utbyggede fall. På den annen side står skaden og ulempene som etter det oplyste må antas å bli ubetydelige, da foretagnet kun omfatter senkning og sjøen ligger høit tilfjells, efter det foreliggende omkring 1160 m. over havet.

Man antar at betingelsene for at tillatelse kan meddeles er tilstede, jfr. reguleringslovens § 8 og anbefaler sådan gitt.

Tillatelsen foreslås gitt på de samme betingelser som foreslått for den utvidede regulering av Onilsavatn samt regulering av Framste og Heimste Viksvatn, kfr. Hovedstyrets skrivelse til Arbeidsdepartementet av 9de mai 1925.

De gikk i hovedsaken ut på konsesjon på ubegrenset tid, samt avgift til stat og kommuner på henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. nat. HK. For den tidligere tillatte senkning av Onilsavatn er avgiftene henholdsvis kr. 0,30 og kr. 0,20. Hevning av satsene blev begrunnet med at den utvidede regulering av Onilsavatn og regulering av Framste og Heimste Viksvatn vesentlig omfattet heving.

Da den her omhandlede regulering bare går ut på senkning skulde det ligge nær å gå tilbake til de ved senkning av Onilsavatn brukte satser. Heimste Veltdalsvatn ligger imidlertid i et herred som ikke er deltager i kraftselskapet og som overhodet ikke vil ha nogen fordel av reguleringen, hvorfor Hovedstyret anbefaler at man holder satsene på kr. 0,50 og kr. 0,50.

Da Heimste Veltdalsvatn har et areal på bare 1,279 km.² med en største bredde av ca. 0,7 km. har man såvidt skjønnes ikke grunnlag for å opstille vilkår om godtgjørelse til staten engang for alle. Man har da som tidligere hatt for øie den av Høiesterett i 1918 avsagte dom angående det på Hardangervidda liggende Veivatn som er 4,5 km.² stort og har en største bredde på 1,3 km. Høiesterett blev med Høifjellskommisjonen stående ved å anerkjenne dette vann som

privat eiendom (Rettstidende 1918 II side 32 og flg.)

Efter at saken var behandlet i hovedstyremøte 30te september 1925 underrettet man i skrivelse av 6te oktober s. å. fylkesmannen i Møre om det resultat Hovedstyret var kommet til og oversendte utkast til betingelser med anmodning om å forelegge det for Tafjord kraftselskap og herredsstyrene i de i dette deltagende herreder. Man vedla videre forslag til manøvreringsreglement.

Saken er kommet tilbake med påtegningskrivelse av 12te april 1926 bilagt med de begjærte uttalelser.

Tafjord kraftselskap har i styremøte 5te og 6te november 1925 besluttet å protestere mot avgiftenes størrelse under henvisning til tidligere avgitt uttalelse vedkommende samme spørsmål for utvidet regulering av Onilsavatn og regulering av Heimste Viksvatn. Forøvrig vedtar kraftselskapet konsesjonsbetingelsene og har intet å bemerke til manøvreringsreglementet.

Norddal herredsstyre anfører i møte 15de desember 1925 at reguleringen ødelegger isveier eller forverrer trafikkforholdene på vassdraget, hvorfor kreves opført broer. Herredsstyret holder på den foreslåtte avgift til kommuner som den minste der kan være tale om.

Ålesund bystyre anfører i møte 15de desember 1925 at utkastet til betingelser ikke gir anledning til nogen bemerkning uten forsåvidt det finner den antydende avgift til stat og kommuner urimelig høi. I betraktning av at Heimste Veltdalsvatn ligger så høit tilfjells finner bystyret at satser på kr. 0,10 pr. natur HK. må være tilstrekkelig.

Tresfjord, Vestnæs, Haram, Giske, Skodje, Borgund, Vatne, Vigra, Stordal og Sandøy herredsstyrer finner likesom kraftselskapet avgiftsatsene for høie, men har forøvrig intet å bemerke til betingelsene eller til manøvreringsreglementet.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Møre slutter sig under 7de april 1926 hertil.

Da der ikke er fremkommet nye opplysninger av nogensomhelst art har man funnet ny fremleggelse i hovedstyremøte unødvendig.

I henhold hertil tillater man sig å fremsette det nevnte utkast til reguleringsbetingelser samt til manøvreringsreglement. Sistnevnte er enslydende med det for de tidligere reguleringer fastsatte reglementer, kun således at der i punkt 1 er tilføiet de nødvendige data for Heimste Veltdalsvatn.

Efter dette skulde nærværende sak være ferdig til avgjørelse. --- Det tilføies at andragendet om regulering av Heimste Veltdalsvatn blev kunngjort i Norsk Kunngjørelsestidende for 7de og 8de august 1925.

Samtlige her beroende dokumenter vedlegges.»

De av Hovedstyret foreslåtte reguleringsbetingelser er sålydende:

Hovedstyrets utkast til betingelser for konsesjon til Tafjord kraftselskap på regulering av Heimste Veltdalsvatn i Tafjordvassdraget.

1.

Reguleringskonsesjonen gis på ubegrenset tid.

Reguleringskonsesjonen kan ikke overdras.

Det utførte reguleringsanlegg eller andel deri kan ikke avhendes, pantsettes eller gjøres til gjenstand for arrest eller utlegg uten i forbindelse med vannfall i samme vassdrag nedenfor anlegget.

Anlegget må ikke nedlegges uten statsmyndighetenes samtykke.

2.

For den økning av vannkraften som ved tilleggsreguleringen tilflyter eiere av vannfall eller bruk i vassdraget skal disse erlegge følgende årlige avgifter:

Til staten kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Til de fylkes-, herreds- og bykommuner som Kongen bestemmer kr. 0,50 pr. naturhestekraft.

Økningen av kraften i fallet nedenfor Onilsavatn beregnes på grunnlag av den økning av vannføringen som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som tilveiebringes ved den i konsesjonene av 26de september 1924 og 14de mai 1926 tillatte regulering av Onilsavatn og av Framste Viksvatn og Heimste Viksvatn. Forøvrig beregnes økningen av vannkraften på grunnlag av den økning av vassdragets lavvannføring, som reguleringen antas å ville medføre utover den vannføring som har kunnet påregnes år om annet i 350 dager av året. Ved beregningen av økningen forutsettes det at magasinet utnyttes på en sådan måte at vannføringen i lavvannsperioden blir så jevn som mulig. Hvad der skal ansees som den ved reguleringen innvundne økning av vannkraften avgjøres med binnende virkning av departementet.

Plikten til å erlegge den ovenfor omhandlede avgift inntreer etterhvert som den ved reguleringen innvundne vannkraft tas i bruk.

3.

Nærmere bestemmelser om betalingen av avgift efter post 2 og om avgivelse av kraft, jfr. post 18 skal, forsåvidt de ikke er fastsatt av Kongen, med binnende virkning for hvert enkelt tilfelle fastsettes av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Arbeidet må fullføres innen en frist av 7 år efterat konsesjonen er gitt.

I fristen medregnes ikke den tid som på grunn av overordentlige tildragelser (vis major) streik eller lockout har vært umulig å utnytte.

5.

Arbeidet skal utføres ved funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett.

Konsesjonæren skal ved bygning og drift av anlegget bruke norsk materiell, forsåvidt

dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke med mere enn 10 — ti — procent overstiger den pris, hvortil materiell kan fåes fra utlandet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelse fra disse regler, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

6.

Forsikring tegnes fortrinsvis i norske selskaper, hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

7.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedetfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper, som utleveres arbeiderne til benyttelse, kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges, og da bare med deres virkelige verdi beregnet etter hvad de har kostet konsesjonæren med rimelig fradrag for slitasje. Hvis konsesjonæren holder handelsbod for sine arbeidere, skal netto-overskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende regjeringsdepartement til avgjørelse.

Konsesjonæren skal være ansvarlig for at hans kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

8.

Konsesjonæren er forpliktet til å rette sig efter de bestemmelser som vedkommende regjeringsdepartement gir til motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikk blandt den befolkning som er knyttet til anlegget.

9.

Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår som departementet bestemmer å skaffe arbeiderne den til enhver

tid nødvendige lægehjelp og å holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning arbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter konsesjonæren å utrede utgiftene derved.

10.

Konsesjonæren er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrom efter nærmere bestemmelse av vedkommende regjeringsdepartement.

Konsesjonæren er ikke uten vedkommende regjeringsdepartements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter leiet hos ham. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist, avgjøres med binnende virkning av departementet.

11.

Konsesjonæren er forpliktet til efter avgjørelse av vedkommende departement å erstatte vedkommende fattigkommune dens utgifter til fattigunderstøttelse av de ved anlegget ansatte arbeidere og deres familier.

12.

Konsesjonæren er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier, hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet. Veier, broer og kaier som konsesjonæren anlegger, skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt departementet finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for anlegget.

13.

Konsesjonæren er forpliktet til å samarbeide med andre kraftanlegg, når dette finnes hensiktsmessig av hensyn til den almindelige kraftforsyning. Bestemmelse herom treffes i mangel av mindelig overenskomst av et av Kongen opnevnt skjønn, som også fastsetter de nærmere tekniske og økonomiske vilkår for sådant arbeide.

Konsesjonæren plikter på egen bekostning å foreta de forandringer av anlegget som måtte finnes påkrevet av hensyn til sådant samarbeide. Bestemmelse herom treffes av departementet. Der tas ved avgjørelsen størst mulig hensyn til anleggets økonomiske forhold.

14.

Konsesjonæren plikter å forelegge vedkommende departement detaljerte planer med fornødne opplysninger, beregninger og omkostningsoverslag vedkommende reguleringsanlegget. Anlegget skal utføres på en solid måte. Dets utførelse såvelsom dets senere vedlikehold og drift undergis offentlig tilsyn. De hermed forbundne utgifter utredes av anleggets eier.

15.

Vannslipningen skal foregå overensstemmende med et reglement som Kongen på forhånd utferdiger. En norsk statsborger som vedkommende departement godtar, skal forestå manøvreringen. Ekspropriasjonsskjønn kan ikke påbegynnes før manøvreringsreglementet er fastsatt.

16.

Reguleringsanleggets eier skal etter nærmere bestemmelse av departementet utføre de hydrografiske iakttagelser, som i det offentlige interesse finnes påkrevet og stille det innvundne materiale til disposisjon for det offentlige. Den tillatte laveste tapningsgrense betegnes ved et fast og tydelig vannstandsmerke som det offentlige godkjenner.

Kopier av alle karter som konsesjonæren måtte la opta i anledning av anlegget skal tilstilles Norges Geografiske Opmåling med opplysning om hvordan målingene er utført.

17.

Eieren skal uten vederlag for det utførte anlegg finne sig i enhver ytterligere regulering i vedkommende vassdrag som ikke forringer den tillatte regulerings effekt.

18.

De vannfalls- og brukseiere som benytter sig av det ved reguleringen innvundne drifts-

vann er forpliktet til å avgi til den eller de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som departementet bestemmer, etterhvert som utbygning skjer, inntil 10 procent av den for hvert vannfall innvundne økning av kraften (beregnet som angitt i post 2). Staten forbeholdes rett til å erholde inntil 5 procent av kraften.

Når 30 år er forløpet fra konsesjonens meddelelse, kan de kommuner hvis interesse berøres av reguleringen uansett den ovenfor betingede procent for kraftavgivelse og uten hinder av den foran fastsatte begrensning, med Kongens samtykke etterhvert som kraft blir ledig, kreve avgitt ytterligere kraft såvidt fornødent til å dekke deres eget behov eller til å forsyne deres innvånere med kraft til lys, varme, gårdsdrift, håndverk eller småindustri.

Kraften avgis i den form hvori den produseres.

Elektrisk kraft uttas etter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Kraften leveres etter en maksimalpris beregnet på å dekke produksjonsomkostningene — deri innbefattet 6 procent rente av anleggskapitalen — med tillegg av 20 procent. Hvis prisen på denne måte vil bli uforholdsmessig høi, fordi bare en mindre del av den kraft vannfallet kan gi, er tatt i bruk, kan dog kraften istedet forlanges avgitt etter en maksimalpris som svarer til den gjengse pris ved bortleie av kraft i distriktet. Maksimalprisen fastsettes ved overenskomst mellom vedkommende departement og konsesjonæren eller i mangel av overenskomst ved skjønn. Denne fastsettelse kan såvel av departementet som av konsesjonæren forlanges revidert hvert 5te år. Hvis eieren leier ut kraft, og kraften til kommune eller stat kan uttas fra kraftledning til nogen av leietagerne, kan kommunen eller staten i ethvert tilfelle forlange kraften avgitt til samme pris og på samme vilkår som leierne av lignende kraftmengder under samme forhold.

Eieren har rett til å forlange et varsel av 1 år for hver gang kraft uttas.

19.

Reguleringsanleggets eier underkaster sig de bestemmelser som til enhver tid måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement til kontroll med overholdelsen av de opstilte betingelser.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av reguleringsanleggets eier.

20.

Reguleringskonsesjonen skal tinglyses i de tinglag hvor anlegget er beliggende. Et utdrag av konsesjonen skal tinglyses som heftelse på de eiendommer eller bruk i vassdraget for hvilke reguleringen kan medføre forpliktelser.

Hovedstyrets utkast til manøvreringsreglement er sålydende:

1.

Reguleringsgrensene er følgende:

Onilsavatn.

Øverste kote 177.3 m. o. h.

Nederste » 160.0 —

Reguleringshøide 17.3 m.

Heimste Viksvatn.

Øverste kote 1319.0 m. o. h.

Nederste » 1310.7 —

Reguleringshøide 8.3 m.

Framste Viksvatn.

Øverste kote 1319.0 m. o. h.

Nederste » 1314.4 —

Reguleringshøide 4.6 m.

Heimste Veldalsvatn.

Nederste kote 1156.5 m. o. h.

Reguleringsgrensene skal betegnes ved faste og tydelige vannstandmerker som det offentlige godkjenner.

Vannstanden i Onilsavatn må ikke overstige øverste reguleringsgrense uten at flomløpene er helt åpne.

2.

Vannslipningen foregår etter kraftstasjonens behov.

Det skal ved manøvreringen has for øie at vassdragets tidligere flomvannføring ikke forøkes. Heller ikke må dets tidligere lavvannføring forminskes til skade for andres rettigheter.

3.

Til å forestå manøvreringen antas en norsk statsborger som godtas av vedkommende regjeringsdepartement.

4.

Det skal påses at dammene til enhver tid er i god stand og at flomløpene såvidt mulig ikke hindres av is eller lignende.

Der føres protokoll over manøvreringen og avleste vannstande samt observeres og noteres, om det forlanges, regnmengder, temperatur m. v. Av denne protokoll sendes ved hver måneds utgang avskrift til vassdragsdirektøren.

5.

Mulig tvist om dette reglements forståelse blir å avgjøre av vedkommende regjeringsdepartement.

6.

Forandringer i dette reglement kan kun foretas av Kongen efterat de interesserte har hatt anledning til å uttale sig.

Da Heimste Veldalsvatn ligger i Skjåk herred, som ikke er deltager i kraftselskapet, har andragendet tidligere ved Hovedstyrets forføining vært forelagt for Skjåk herredsstyre m. fl. i Opland fylke. I skrivelse av 12te juni 1926 anmodet man fylkesmannen om å gi nevnte herredsstyre og mulige andre interesserte i Opland anledning til å uttale sig spesielt om det foreliggende utkast til manøvreringsreglement. Om dette utbad man sig også fylkesmannens egen uttalelse.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Opland har derefter i skrivelse av 24de juni 1926 uttalt,

at han intet har å bemerke ved det foreslåtte manøvreringsreglement.

Skjåk herredsstyre har i møte 19de juli 1926 vedtatt en uttalelse sålydende:

«Heradstyret meiner at avgifta til kommuna skulde vore minst kr. 1,00 pr. hestkraft.

Til manøvreringsreglementet har ein ingen merknad å gjera.»

Saken er påny innkommet til departementet med skrivelse av 4de august 1926 fra fylkesmannen i Opland, som uttaler at han intet har å bemerke til det foreslåtte manøvreringsreglement.

Departementet antar med Hovedstyret, at de efter reguleringsloven nødvendige forutsetninger for meddelelse av reguleringstillatelse her er tilstede. Man vil derfor anbefale at den ansøkte regulering tillates gjennomført i det vesentlige overensstemmende med den fremlagte plan. Hovedstyret foreslår tillatelsen gitt på de samme betingelser som tidligere av Hovedstyret foreslått for den utvidede regulering av Onilsavatn og for regulering av Framste og Heimste Viksvatn, og som i hovedsaken gikk ut på konsesjon på ubegrenset tid samt avgift til stat og kommuner på henholdsvis kr. 0,50 og kr. 0,50 pr. nat. HK. Departementet slutter sig hertil, men vil dog her likesom ved den forrige reguleringstillatelse for kraftselskapet anbefale post 9 i betingelsene gitt følgende form:

«Konsesjonæren er forpliktet til, når vedkommende departement forlanger det, på den måte og på de vilkår, som departementet bestemmer, å skaffe . . . o. s. v. som i Hovedstyrets forslag.

Man er efter det oplyste enig med Hovedstyret i at det heromhandlede vann — Heimste Veldalsvatn — må ansees undergitt privat eiendomsrett, hvorfor der ikke er opstilt vilkår om godtgjørelse til staten en gang for alle efter reguleringslovens § 13.

Under henvisning til post 15 i de foreslåtte konsesjonsbetingelser vil man anbefale Hovedstyrets utkast til manøvrerings-

reglement fastsatt som gjeldende inntil videre.

Man tillater sig således å

innstille:

1. Det tillates i medhold av lov om vassdragsreguleringer av 14de desember 1917 nr. 17 Tafjord Kraftselskap å foreta en regulering av Heimste Veldalsvatn i Tafjordvassdraget i det vesentlige overensstemmende med fremlagt plan og på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 1ste oktober 1926 inntatte betingelser.
2. Der fastsettes som gjeldende inntil videre et manøvreringsreglement for ovennevnte regulering overensstemmende med det i Arbeidsdepartementets nevnte foredrag inntatte utkast.

18. A/S Haugvik Smelteverk.

(Endring av betingelser for kraftleiekonsesjon).

Jfr. nr. 14 ovenfor.

Kgl. resol. av 8de oktober 1926.

Ved kgl. resolusjon av 6te august 1926 blev det tillatt et under dannelse værende selskap A/S Haugvik Smelteverk i medhold av lov nr. 16 av 14de desember 1917 § 23, jfr. § 20 samt i medhold av lov av 10de desember 1920 nr. 3 § 1:

- a) å leie inntil 36 000 kW. elektrisk energi fra Glomfjord kraftverk,
- b) å leie endel grunnarealer, kaier og bygninger i Glomen og Haugvik.

Tillatelsen blev meddelt på de i Arbeidsdepartementets foredrag av s. d. anførte nærmere betingelser, hvorhos det i resolusjonen var bestemt at konsesjonen skulde tre i kraft når selskapet på den måte som var forutsatt i konsesjonsandragendet er dannet og registrert samt har undertegnet leiekontraktene — alt innen 9de oktober 1926.

Fra det startende selskaps vedkommende er imidlertid nu inngitt andragende om en utsettelse av fristen for A/S Haugvik Smelteverks registrering.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet har ved skrivelse av 7de oktober d. å. herom anført følgende:

«I skrivelse av 26de juli 1926 bemyndiget det kongelige departement Hovedstyret til å foreta det fornødne til den formelle ordning ved bortleie av kraft fra Glomfjord.

I henhold hertil oversendte man efter forutgående anmodning fra advokat Holm med skrivelse av 6te august 1926 til det ærede departement i undertegnet stand:

1. Kontrakt mellem den norske stat som eier av Glomfjord Kraftverk og A/S Haugvik Smelteverk angående leie av elektrisk energi m. v.
2. Kontrakt mellem den norske stat som eier av Glomfjord Kraftverk og A/S Haugvik Smelteverk angående leie av hus m. v.

Man anførte at undertegningen av de nevnte kontrakter fra Hovedstyrets side var skjedd under den uttrykkelige forutsetning, at A/S Haugvik Smelteverk blev dannet og registrert innen 9de oktober 1926 på den måte som var forutsatt i advokat Holms konsesjonsandragende av 1ste juli 1926, jfr. hans skrivelse av 2den juli 1926 samt at A/S Haugvik Smelteverk innen 9de oktober 1926 på sin side vedtok kontraktene. Når datoen 9de oktober er innført så refererer det sig til Aluminium Corporation Ltd.'s erklæring av 28de juni 1926, hvori det forplikter sig til innen 3 måneder efter Stortingets beslutning å danne et norsk selskap til overtagelse av kontraktene.

Ved kgl. resolusjon av 6te august 1926 blev der meddelt A/S Haugvik Smelteverk tillatelse til å leie 36 000 kW. med grunn i Glomfjord. Efter resolusjonens punkt 3 trer tillatelsen i kraft når A/S Haugvik Smelteverk på den måte som er forutsatt i konsesjonsandragendet er dannet og registrert samt har undertegnet leiekontraktene, alt innen 9de oktober 1926. I skrivelse av 9de august 1926 til advokat Holm kommuniserte Arbeidsdepartementet denne resolusjon og vedla samtidig de av Hovedstyret undertegnede kontrakter. Departementet anførte i

skrivelsen at undertegningen såvel av konsesjonsbetingelsene som av kontraktene var skjedd under den uttrykkelige forutsetning, at A/S Haugvik Smelteverk dannes og registreres innen 9de oktober 1926 på den forutsatte måte samt at A/S Haugvik Smelteverk innen 9de oktober 1926 vedtok konsesjonsbetingelsene og kontraktene.

Med hensyn til opsjonskraften bemerkes at man under 4de september 1926 oversendte til advokat Holm efter dennes anmodning i underskrevet stand kontrakt mellem den norske stat og A/S Haugvik Smelteverk angående eventuell leie av ytterligere 36 000 kW. Man meddelte at undertegningen var skjedd under de samme forutsetninger som ovenfor nevnt således at A/S Haugvik Smelteverk var dannet og registrert innen 9de oktober 1926 og at selskapet innen samme dato hadde forsynt kontrakten med sin underskrift.

Man har mottatt en skrivelse fra advokat Holm — datert 7de oktober 1926 — sålydende:

«Under henvisning til min konferanse med hr. generaldirektør Rogstad idag tillater jeg mig herved på vegne av Aluminium Corporation Ltd. å andra om en utsettelse av fristen for registreringen av ovennevnte selskap.

Som det vil erindres blev den av Hovedstyret oprinnelig fastsatte frist av 2 måneder efter Stortingets godkjennelse forlenget til 3 måneder allerede før Aluminium Corporation Ltd. underskrev den forpliktende erklæring om å stifte det nye selskap m. m., idet man allerede da forutså at tiden vilde bli for knapp til ordning av pengespørsmålet.

Vi tenkte oss dengang at saken først vilde bli behandlet i Stortinget umiddelbart før sesjonens avslutning som man ventet i slutten av juli. Aluminium Corporation Ltd. trodde med andre ord dengang at de vilde få frist til henimot utgangen av oktober med å stifte selskapet og innbetale aktiekapitalen. Imidlertid kom Stortinget uventet til å behandle saken allerede 10de juli, hvorved fristen kommer til å løpe ut allerede 9de oktober.

Hr. generaldirektøren vil likeledes erindre at de to finansmenn Messrs. Shortt og

Thornton ved sitt besøk i Oslo 17de august fremholdt, at de fryktet for at fristen til 9de oktober vilde bli for knapp bl. a. på grunn av feriene i England, som gjerne strekker sig utover hele august og september.

Jeg har nu vært over i England og kan opplyse at A/S Haugvik Smelteverk blev konstituert 30te september overensstemmende med de vedtatte forutsetninger og at alt ligger ferdig til å registrere selskapet, så snart den første halvdel av aktiekapitalen er innbetalt. Jeg fikk imidlertid under mitt besøk et levende inntrykk av hvorledes den ennå vedvarende kullstreik virket lammende på hele forretningslivet, ikke minst når det gjaldt større pengetransaksjoner. Og forholdet er jo her at man ikke alene må skaffe tilveie den 1½ million kroner som må til for å få selskapet registrert, men den hele finansplan omfattende alle utbygningstrinn og de dertil nødvendige midler må bringes i havn — reelt og formelt.

Jeg fikk det bestemte inntrykk, at man ennå under mitt besøk i London i forrige uke håpet å ha allting klart så betids at det nye selskap kunde registreres 9de ds. Idag har jeg imidlertid mottatt et telegram fra Aluminium Corporation Ltd., hvori jeg anmodes om å søke opnådd forlengelse av fristen, da legale (formelle?) arrangements volder forsinkelse av overførslen (av pengene?) til Norge. Jeg citerer ordlydende vedkommende avsnitt av telegrammet: «Arrangements for actual completion proceeding satisfactorily stop Legal arrangements cause delay transmission Norway stop Please endeavour obtain extension of time».

Nogen bestemt dato nevnes ikke i telegrammet, men under henvisning til hvad jeg ovenfor har anført om firmaets forutsetninger og om den upåregnede fortsettelse av kullstreiken tør jeg anmode om at fristen må bli forlenget til utgangen av inneværende måned.»

Under henvisning til det av advokat Holm anførte vil man anbefale at gyldigheten av Hovedstyrets underskrift på de ovennevnte kontrakter samt gyldigheten av den ved kgl. resolusjon av 6te august 1926

meddelte leiekonsesjon forlenges til 31te oktober 1926.

Efter § 2 post 7 i kontrakten om de første 36 000 kW. skal selskapet erlegge for leie av areal i Haugvik en årlig grunnleie av kr. 75 000,00 som erlegges forskuddsvis hvert kvartal med kr. 18 750,00. Efter den ennå ikke undertegnede kontrakt angående leie av 3 hus i Glommen skal selskapet for disse erlegge en årlig betaling av kr. 12 000,00 som skal betales med kr. 3 000,00 forskuddsvis hvert kvartal. Man er blitt enige med Mr. R. P. Tod om at disse leieavgifter skal løpe fra 1ste oktober 1926, hvilket man har bekreftet i skrivelse til advokat Holm av 3dje september 1926.

Efter opsjonskontraktens § 20 skal selskapet for håndgivelsen betale en årlig avgift stor kr. 100 000,00 pr. driftsår. Efter avtale med Mr. R. P. Tod skal betalingen for håndgivelsen løpe fra 10de juli 1926, men har man i skrivelse av 4de september 1926 til advokat Holm samtykket i at betalingen utstår inntil A/S Haugvik Smelteverk er registrert — dog ikke senere enn 9de oktober 1926.

Man går ut fra at tidspunktene fra hvilke ovennevnte ydelser skal erlegges ikke blir forskjøvet ved at tidspunktet 9de oktober 1926 nu forrykkes til 31te oktober 1926 — dog således at betalingen først behøver å erlegges ved sistnevnte dato.»

Departementet finner efter det opplyste med Hovedstyret å burde anbefale at den for A/S Haugvik Smelteverks registrering og undertegnelse av leiekontraktene fastsatte frist forlenges til 31te oktober 1926.

Man tillater sig således å

innstille:

Den A/S Haugvik Smelteverk ved kgl. resolusjon av 6te august 1926 meddelte tillatelse til leie av kraft m. v. fra Glomfjord kraftverk bestemmes å skulle tre i kraft når nevnte selskap er dannet og registrert samt har undertegnet leiekontraktene — alt innen 31te oktober 1926.

19. A/S Aura.

(Ytterligere fristforlengelse).

Jfr. bind II nr. 29, III nr. 6, X nr. 12.

Kgl. resol. av 22de oktober 1926.

Ved kgl. resolusjon av 22de desember 1913 blev der meddelt Aktieselskapet Aura tillatelse til å erhverve vannfall i Aura, Mar-døla og Lilledalsvassdraget, Møre fylke, samt å foreta reguleringsarbeider i de nevnte vassdrag bl. a. på betingelse av at selskapet skulde påbegynne utbygningen av vannfallene og den projekte reguleringsarbeider innen 2 år fra konsesjonens datum og ha utbygget den hele kraft og fullført reguleringsarbeidet samt påbegynt anleggets drift innen ytterligere 5 år derefter.

Ved kgl. resolusjon av 10de september 1915 blev ovennevnte frister forlenget med 1 år eller henholdsvis til 22de desember 1916 og 22de desember 1921.

Ved kgl. resolusjon av 28de september 1923 blev derefter fristen for fullføring av selskapets utbygnings- og reguleringsarbeider forlenget således at selskapets arbeider skulde være fullført og anleggets drift påbegynt innen 22de desember 1925.

Med hensyn til departementets foredrag, som ligger til grunn for sistnevnte resolusjon, tillater man sig å henvise til «Meddelte vassdragkonsesjoner», bind X nr. 12.

Fra Aktieselskapet Aura har man mottatt et andragende av 15de januar 1926 om en ytterligere fristforlengelse av 4 år.

Det nevnte andragende er sålydende:

«Ved kgl. resolusjon av 28de september 1923 blev det bestemt:

«Den ved kgl. resolusjon av 22de desember 1913 og 10de september 1915 fastsatte frist for fullendelse av A/S Auras utbygnings- og reguleringsarbeider forlenges således, at selskapets arbeider må fullføres og anleggets drift være påbegynt innen 22de desember 1925.»

Vi tillater os at andrage om en yderligere fristforlengelse av 4 aar.

Vi skal i sakens anledning opplyse, at vi i de forløpne aar siden sidste fristforlengelse stadig har hat oppmerksomheten henvendt paa

at faa interessert den nødvendige kapital i at fullføre utbygningen av vore vandfald. Saavel i 1924 som nu i 1925 var der indledet alvorlige forhandlinger med forskjellige utenlandske finansgrupper om at indtræde som interessenter. I 1924 opgav vedkommende gruppe helt tanken. I 1925 trak vedkommende gruppe sig tilbake, men uttalte dog, at saken ikke maatte ansees helt opgit. Penge-markedets stilling saavel her i Norge som i utlandet gjorde imidlertid at vedkommende gruppe iallefald foreløbig maatte trække sig tilbake.

At der i Norge — iallefald for tiden — ikke er mulig at samle den nødvendige kapital til fortsat utbygning er selvindlysende.

Vi skal henpeke paa, at vi ved vor bankforbindelses hjælp vedlikeholder anlegget og driver den opsatte provisoriske kraftstation, der skaffer lys og kraft til en stor del av Sunndalsøras beboere. Vi beskjeftiger i den anledning stadig 10—12 mand. Likeledes utreder vi de fattigutgifter, der paaligger os efter konsesjonen.»

Andragendet blev forelagt Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, som innhentet uttalelser fra distriktets vedkommende og derefter under 2ten oktober 1926 har tilskrevet departementet således:

«A/S Aura. Ytterligere fristforlengelse.

Vedlagt tilbakesendes det med det Kongelige Departements påtegningskrivelse av 19de januar d. å. mottatte andragende fra A/S Aura om ytterligere fristforlengelse, idet bemerkes:

Andragendet har vært til behandling i distriktet med i det vesentlige følgende resultat:

Lesja herredsstyre uttaler i møte 17de februar 1926 at det finner ikke å ville motsette sig fristforlengelse. Fylkesmannen i Opland gir dette sin tilslutning.

Sunndal herredsstyre anbefaler andragendet innvilget på betingelse av at arbeidet fortsetter med i alle fall minst 70

mann mest mulig fra distriktet. På grunn av den herskende arbeidsløshet og distriktenes kraftforsyning andrar herredsstyret om at det undersøkes om ytterligere kraftleveranse til distriktene, Dovrebanen og Kristiansund kan skje fra Aura.

Fylkesmannen i Møre anfører under 17de juni 1926 at det som de økonomiske forhold for tiden ligger an synes givet at der må innrømmes selskapet nogen ytterligere utsettelse. Fylkesmannen mener at det blir nødvendig fremdeles å håndheve konsesjonsbestemmelsene lempelig og at den av herredsstyret foreslåtte betingelse om en arbeidsstyrke på 70 mann sikkerlig er velment men at det er et spørsmål om selskapet kunde nyttiggjøre sig en såvidt stor arbeidsstyrke.

Da forholdene for selskapet ikke har endret sig vesentlig siden spørsmålet om fristforlengelse forrige gang blev behandlet, finner man som dengang å måtte anbefale at man stiller sig imøtekommende og setter fristen for arbeidets fullføring som ansøkt til utgangen av 1929.

Det vilde være ønskelig om arbeidsdrift kunde oprettholdes i rimelig utstrekning og man har vært inne på å foreslå henstillet til selskapet å gjøre hvad det ser sig istand til i så henseende. Imidlertid er spørsmålet om planforandringer oppe, så det er noget uvisst hvorledes vassdragene vil bli bygget ut. Under disse omstendigheter har man ikke funnet å burde tilråde en henstilling som nevnt.

Sakens dokumenter følger vedlagt.

Behandlet i møte den 30te september 1926.»

Departementet finner efter det foreliggende å måtte anbefale den omsøkte fristforlengelse innvilget.

Man slutter sig til Hovedstyrets uttalelse om, at det vilde være ønskelig om arbeidsdrift kunde oprettholdes i rimelig utstrekning, men finner efter det av Hovedstyret oplyste ikke for tiden å burde rette nogen henvedelse til selskapet derom.

Man tillater sig således å

innstille:

Den senest ved kgl. resolusjon av 28de september 1923 fastsatte frist for fullføring av A/S Auras utbygnings- og reguleringsarbeider forlenges således, at selskapets arbeider må fullføres og anleggets drift være påbegynt innen 22de desember 1929.

20. A/S Risør Trømasefabriker.

(Leie av ytterligere 500 kW. fra Aust-Agder Kraftverk).

Jfr. bind XII nr. 2.

Kgl. resol. av 22de oktober 1926.

Ved kgl. resolusjon av 23de januar 1925 blev det i medhold av kap. IV i lov av 14de desember 1917 nr. 16 tillatt A/S Risør Trømasefabriker å leie inntil 1 200 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk.

Denne tillatelse hvorom forøvrig henvises til «Meddelte vassdragkonsesjoner» hefte XII side 5 flg, blev meddelt på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for den tid konsesjonæren måtte leie inntil 1 200 kW. fra Aust-Agder Kraftverk, dog ikke utover 15de juni 1940.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for

hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter vedkommende departements nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene, skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av departementet.

Vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang etter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnett, enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der betales leie erlegges til statskassen en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid, svares derefter 6 pct årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Kunstig forhøielse av priser.

Selskapet må ikke uten samtykke fra vedkommende departement inngå i nogen overenskomst til kunstig forhøielse av prisene her i riket på elektrisk energi eller på de produkter som frembringes ved energien.

11. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende regjeringsdepartement.

De eventuelle utgifter med kontrollen erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

12. Overtredelse.

Overtredelse av de i foranstående post 2, 10 og 11 fastsatte betingelser medfører i gjentakelsestilfelle konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden etter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

I skrivelse til departementet av 20de august 1926 har advokat Arne Magnus på vegne av A/S Risør Træmassefabriker søkt om tillatelse til å leie ytterligere 500 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.

I anledning av dette andragende har man erhvervet en erklæring fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, avgitt i skrivelse av 4de oktober 1926, hvorav hitsettes følgende:

« — — — — — »

Med påtegningsskrivelse av 24de august 1926 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man til uttalelse mottatt et andragende av 20de august 1926 fra advokat Arne Magnus på vegne av A/S Risør Træmassefabriker om tillatelse til å leie ytterligere 500 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.

Dette andragende er sålydende:

«På vegne av A/S Risør Træmassefabriker tillater jeg mig hoslagt å oversende kontrakt mellom nevnte selskap og Aust-Agder Kraftverk angående leie av 500 kW., idet jeg ansøker om at A/S Risør Træmassefabriker må bli gitt konsesjon på leien.

Kraften skal benyttes til drift av træmassefabrikken. Angående selskapet har jeg i tidligere konsesjonsandragende gitt de fornødne opplysninger.

Det vilde være ønskelig om det kgl. departements avgjørelse kunde foreligge i løpet av en nær fremtid, idet kraften skal tas i bruk i september måned.»

Man vedlegger gjenpart av den i andragendet påberopte kontrakt mellom selskapet

og Aust-Agder Kraftverk. Opplysninger om selskapets organisasjon samt erklæring fra dets styre i henhold til erhvervslovens § 24 er tidligere oversendt det ærede departement med skrivelse herfra av 23de desember 1924.

Risør bystyre har i møte den 16de september 1926 anbefalt andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Aust-Agder fylke har i skrivelse av 25de september 1926 likeledes anbefalt andragendet innvilget.

Hovedstyret vil etter det foreliggende anbefale, at der meddeles A/S Risør Træmassefabriker tillatelse til å leie ytterligere 500 kW. fra Aust-Agder Kraftverk på samme betingelser som er fastsatt ved ovennevnte kgl. resolusjon av 23de januar 1925 dog med den forandring at post 1 gis følgende ordlyd:

«Tillatelsen gjelder inntil 15de juni 1940.»

Det bemerkes at da betingelsene er de samme som tidligere er fastsatt for leie av inntil 1200 kW. har man ikke funnet grunn til å forelegge dem for ansøkeren.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 1ste oktober 1926.»

Departementet vil i henhold til foranstående anbefale at der meddeles A/S Risør Træmassefabriker tillatelse til omhandlede kraftleie på de av Hovedstyret foreslåtte betingelser.

Man tillater sig således å

innstille:

I medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV meddeles A/S Risør Træmassefabriker tillatelse til i tillegg til de i kgl. resolusjon av 23de januar 1925 omhandlede 1200 kW. å leie 500 kW. elektrisk energi fra Aust-Agder Kraftverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 22de oktober 1926 anførte betingelser.

21. A/S Saugbrugsforeningen.

(Leie av inntil 6 000 el. HK. fra Fredrikshalds lysverker).

Jfr. bind I nr. 32 og III nr. 1.

Kgl. resol. av 29de oktober 1926.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet av 1ste oktober 1926 har departementet mottatt et andragende fra A/S Saugbrugsforeningen daterert 5te mai 1926 om tillatelse til å leie inntil 6 000 elektriske HK. fra Fredrikshalds Lysverker.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«I skrivelse hertil av 5te mai 1926 andrar Saugbrugsforeningen om konsesjon på leie av op til 6 000 el. HK. fra Fredrikshalds Lysverker.

Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater os at søke om at få tillatelse til at leie av Fredrikshalds Lysverker op til 6 000 HK. gjennom Kommunens transformatorstation på Porsnes.

Kraften skal anvendes i vore bedrifter her i Fredrikshald kun som supplerings- og reservekraft til vor egen kraftstation i tilfælde denne gjennom vandmangel eller brudd er forhindret fra at levere den for vor bedrift nødvendige elektriske energi.

Da vor egen kraftstation ved Tistedalsfossen ligger i et vasdrag med høist uregelmessig vandføring, har vi for at ha for haanden den nødvendigste reservekraft for nærværende opstillet i vore fabrikker et damp turbinaggregat på 1560 kWa. — koncession av 23de april 1913 — og et damp maskinaggregat på 825 kWa. — koncession av 15de august 1908. Når Lysverket nu som regel vil kunne skaffe os fuld reservekraft fra egen eller fra de omkringliggende hydrauliske kraftstationer, vil vi gjerne faa anledning til at ta denne kraft — naar det maatte trænges — ind i vore fabrikker.

Kraften blir at ta over paa de jordkabler, der skal forbindé vor bedrift med Kommunens transformatorstation. Der ligger for tiden 1 kabel paa 3 × 25, og kommunen søker i disse dage koncession på an-

legg av 3 yderligere kabler, hvorav 2 à 3 × 95 og 1 à 3 × 75. Kablerne skal samtidig tjene til at levere kraft fra os til kommunen, naar kommunen trænger vor assistanse.

Da en sådan kraftleie i tilfælde kun tjener til sikring av jevn drift med tilsvarende jevn beskæftigelse for den store arbeidsstok — ca. 1000 mand — der knytter sig til vore bedrifter, ansøker vi om at saadan kraftleie kan tillates os uten at leien blir belastet med avgifter».

Fredrikshald bystyre har i møte den 14de juli 1926 anbefalt andragendet innvilget.

Fylkesmannen i Østfold fylke meddeler i skrivelse hertil av 21de august 1926 at han anbefaler andragendet innvilget på vanlige betingelser.

Man har med skrivelse av 2den september 1926 tilstillet selskapet et forslag til konsesjonsbetingelser.

I skrivelse hertil av 8de september 1926 fremkommer Saugbrugsforeningen med en del bemerkninger til det oversendte forslag. Denne skrivelse vedlegges i avskrift.

Hovedstyret skal bemerke følgende:

Saugbrugsforeningen er tidligere meddelt konsesjon av 14de januar 1915 på leie av inntil 720 el. HK. fra Cathrineholm Jernverks vannfall i Tista. I post 2 i betingelsene for denne konsesjon er bestemt:

«Selskapets styre, som skal ha sitt sete her i riket skal utelukkende bestå av norske statsborgere».

Man vil anbefale at en tilsvarende betingelse inntas i denne konsesjon.

I ovennevnte skrivelse av 8de september 1926 bemerker selskapet at konsesjonen gjerne sees meddelt for et tidsrum av 40 år. Man vil anbefale at dette ønske imøtekommes således at tillatelsen meddeles for 40 år regnet fra kraftleiekontraktens datum — altså til 26de juni 1966.

Med hensyn til forslagets bestemmelse om avgift bemerker selskapet følgende:

«Vi vil henstille til Hovedstyret at den stipulerte avgift pr. kW. frafalles. Det dreier sig jo her hovedsakelig om reservekraft,

som vi må ty til for at holde våre bedrifter igang, når vår egen kraftstasjon svikter. Vi vil som regel under sådanne forhold ikke alene beholde de samme utgifter som vi har under normal drift, men også bli påført ekstra utgifter, og ethvert tillegg til ekstra utgifter vi får ved leie av fremmed kraft betyr derfor en øket byrde. Vi synes det vil virke noget urettferdig at vi for sådan kraft som vi må leie skal ytterligere avstå til stat og kommune en avgift. Stanser våre bedrifter betyr jo dette tap for vår store arbeidsstokk og også tap i skatteinntekter for stat og kommune. Vi ansøker derfor om at den stipulerte avgift frafalles.»

I anledning herav skal bemerkes:

Kraftleiekontrakten av 26de juni 1926 sees å gjelde en gjensidig utveksling av elektrisk energi mellom Saugbrugsforeningens og Fredrikshalds Lysverkers kraftanlegg i den utstrekning hver parts eget behov tillater.

Av kontrakten fremgår at energileveringen til Saugbrugsforeningen skal måles ved Porsnes og at leveringen til Fredrikshald skal måles ved Kaken ved hjelp av kWh — måler med maksimalviser.

Ifølge kontraktens § 4 skal den energi som leveres gjensidig betales med 1 øre pr. kWh.

I ovennevnte forslag til konsesjonsbetingelser er fastsatt en årlig avgift til staten av kr. 1,00 pr. kW. beregnet som jevnkraft over året på grunnlag av de kWh. som er mottatt fra Fredrikshalds Lysverker med fradrag av de kWh. som er levert til sistnevnte.

Man finner ikke grunn til å frafalle forslagens bestemmelse om avgift til staten..

Under henvisning hertil vil Hovedstyret anbefale at der meddeles Saugbrugsforeningen tillatelse til å leie inntil 6 000 el. HK. fra Fredrikshalds Lysverker på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder så lenge som Saugbrugsforeningens kraftleiekontrakt av 26de juni 1926 med Fredrikshalds Lysverker står

ved makt — dog ikke utover 26de juni 1966.

2. Styre.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal utelukkende bestå av norske statsborgere.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke fra vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1.00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn anerkjennes som rett saksoeker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal ved anleggets utførelse og drift såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelse er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norsk arbeide og norsk

materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil

$$\text{kW.} = \frac{\text{kWh. som mottas fra Fredrikshald}}{8760} \div \text{kWh. som leveres til Fredrikshald}$$

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svares derefter 6 pct. årlig rente. Den kan inndrives ved utpantning. De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av Arbeidsdepartementet.

10. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i transformatorstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller kraftleverandøren.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lockout må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Til statskassen erlegges en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW., beregnet efter formelen:

11. Kontroll med betingelsenenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

12. Overtredelse av konsesjonsbetingelser.

Overtredelse av postene 2 og 11 medfører konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.»

Man vedlegger avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt, selskapets vedtekter og en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale, siktende

til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i medhold av ovennevnte lovs kap. IV meddeles A/S Saugbrugsforeningen den ansøkte tilladelse til å leie inntil 6 000 elektr. HK. fra Fredrikshalds Lysverker.

De av Hovedstyret foreslåtte betingelser for den nye tilladelse er naar bortsees fra konsesjonstiden i det vesentlige de samme som gjelder for den selskapet tidligere — ved kgl. resolusjon av 14de januar 1915 — meddelte kraftleiekonsesjon, jfr. Meddelte vassdragkonsesjoner III side 1—4. I de nye konsesjonsbetingelser er der imidlertid i henhold til påbudet i konsesjonsloven av 14de desember 1917 § 23 punkt 5 medtatt et vilkår — post 8 — om plikt til å avgi inntil 10 pct. av den leiede kraft til kommuner.

Departementet antar at tillatelsen bør meddeles på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår. Man vil imidlertid anbefale at betingelsen post 8 om kraftavståelse gives følgende tilføielse.

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Saugbrugsforeningen i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV å leie inntil 6 000 el. HK. fra Fredrikshalds Lysverker på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 29de oktober 1926 meddelte betingelser.

22. A/S Foss Jernstøperi.

(Leie av inntil 400 kW. fra Oslo Elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 12te november 1926.

Fra advokat C. A. Torstensen har departementet mottatt et andragende av 12te juni 1926 på vegne av A/S Foss Jernstøperi om tillatelse til å leie inntil 450 kW. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk.

Man har forelagt saken for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 27de september 1926 har avgitt følgende uttalelse:

«Med skrivelse av 6te juli 1926 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man til uttalelse mottatt et andragende av 12te juni s. å. fra advokat C. A. Torstensen på vegne av A/S Foss Jernstøperi om konsesjon på leie av inntil 450 kVA. spillkraft fra Oslo Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Paa vegne av A/S Foss Jernstøperi, Øvre Foss 10, Oslo, tillater jeg mig at ansøke om koncession til at erhverve 450 kVA. spildkraftstrøm fra Oslo Elektrisitetsverk. Min part har allerede tidligere indlagt 40 kVA.

Foss Jernstøperi er anlagt i 1875, det gik i slutten av 1914 over til aktieselskap. Aktiekapitalen er paa kr. 130 000,00. Aktierne eies av selskapets leder, disponent Arthur Larsen, og hans to døtre. Styret bestaar av herr Larsen alene. Samtlige aktionærer er norske statsborgere og bosat her. Selskapet driver væsentlig med støpning av kvalitetsjern for maskiner.

Bedriften beskjeftiger ca. 60 mand.

Kraften skal anvendes til elektrisk smelteovn som selskapet netop har indkjøpt og installert. Den ventes sat i drift med det første.

Installeringen av den elektriske smelteovn er et ledd i bedriftens modernisering. Det er meningen at forlate den gamle smeltemetode og gaa helt over til smeltning ved elektrisk kraft. Man vil derved opnaa væsentlige fordele. Selve smeltningen vil falde billigere og produktet vil kvalitativt bli bedre. Det er derfor i og for sig et prisværdig tiltak som her er gjort, og jeg tillater mig saa indtrængende som mulig at anbefale, at foretagendet støttes ved at den ansøkte koncession meddeles. Det vil være til gagn for bedriften og vil ogsaa ha sin samfundsmæssige betydning, idet den nye smeltemetode vil gi anledning til en planlagt utvidelse av bedriften hvorved flere arbeidere vil kunne faa beskjeftigelse. Der til paapeker jeg den rent nationaløkonomiske side av saken, idet man undgaar at anvende importeret kul. Saavidt sees skulde der ikke

være noget hensyn som skulde tilsi at andragendet blev avslaat, eller at der i koncessionsbetingelserne blev paalagt avgifter eller opstillet vilkaar som vilde tyngge eller vanskeliggjøre benyttelsen av koncessionen.

Efter min parts opgave vil den omhandlede kraftmængde være fornøden for at den nye smelteovn kan benyttes. Det vil ogsaa være av betydning at koncessionen meddeles for et længere tidsrum. Selskapet ansøker derfor om at den meddeles for et tidsrum av 50 aar.

Jeg tillater mig at vedlægge en bekræftet gjenpart av kontrakt av 14de august 1925 mellem Foss Jernstøperi og Oslo Elektricitetsverk.»

Man vedlegger den i andragendet påbetropte gjenpart av kontrakt mellem selskapet og Oslo Elektricitetsverk. Enn videre vedlegger man et eksemplar av selskapets lover samt en av dets styre i henhold til erhvervslovens § 24 avgitt erklæring av 8de september 1926.

Av den nevnte kontrakts § 1 fremgår at den kraft som skal leies utgjør inntil 400 kW.

Oslo Gass- og Elektrisitetsverker har i skrivelse av 24de juni 1926 til borgermesteren i Oslo anbefalt andragendet.

Borgermesteren har i skrivelse av 28de juni 1926 til auksjonsforvalteren i Oslo sluttet sig til Oslo Gass- og Elektrisitetsverkers anbefaling av andragendet, idet han tilføier at han finner det unødvendig å forelegge spørsmålet for formannskapet.

Senere har man fra selskapet mottatt en skrivelse av 2den august 1926 sålydende:

«I henhold til netop stedfunden telefonsamtale med Deres herr overingeniør Sorteberg undlater vi ikke at meddele at vor mening er efterhaanden helt at gaa over til elektrisk smeltning. Vort koncessionsandragende gjelder derfor ogsaa et tidsrum av 50 aar.

At vor kontrakt med O. E. V. kun gjelder for 3 aar skyldes Elektricitetsverket, der ønsker at staa frit. Ved utløpet av denne tid

regner vi med fornyelse for et længere tidsrum ad gangen.»

Hovedstyret vil efter det foreliggende anbefale at der meddeles A/S Foss Jernstøperi tillatelse til å leie inntil 400 kW. spillkraft av Oslo Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder inntil 1ste oktober 1928.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst 2 tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almenne hensyn finner grunn til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske funksjonærer og arbeidere.

Selskapet skal ved anleggets utførelse og drift såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende

hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i transformatorstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller kraftleverandøren.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Forholdet til selskapets arbeidere.

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

10. Kontroll med betingelsenes overholdelse.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelser.

Overtredelse av postene 2 eller 10 medfører konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

De nu foreslåtte betingelser som er vedtatt i hovedstyremøte den 30te august 1926, har vært forelagt for advokat Torstensen som i skrivelse hertil av 21de september 1926 har meddelt at selskapet ikke finner noget å bemerke ved betingelsene.

Med hensyn til de nevnte betingelser bemerkes for øvrig følgende:

Da det her gjelder en eldre bedrift som ønsker å gå over fra å benytte kull til å benytte elektrisk energi til en smelteprosess antas der ikke å burde oppstilles nogen betingelse om avgift til staten eller kommuner. Arbeidsstokken antas i det vesentlige å ville bli den samme efter overgangen til elektrisk drift hvorfor der heller ikke antas å burde oppstilles betingelser om «fattigfond» og «husrum for arbeiderne». Enn videre antas der i nærværende tilfelle ikke å være tilstrekkelig grunn

til å opstille betingelse om «sikkerhetsstil-
lelse».

Da trustloven av 12te mars 1926 nu er trådt i kraft (fra 1ste juli 1926) antas den tidligere vanlige bestemmelse om «kunstig forhøielse av priser» i nærværende og senere tilfelle å kunne sløifes.»

Man vedlegger avskrift av vedkom-
mende kraftleiekontrakt, selskapets vedtekter
og en i henhold til konsesjonslovens § 24 av-
gitt erklæring fra selskapets styre om at der
ikke foreligger nogen avtale, siktende til å
overdekke det virkelige forhold med hensyn
til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale, at
der i medhold av kap. IV i lov av 14de desem-
ber 1917 om erhvervelse av vannfall, berg-
verk og annen fast eiendom meddeles A/S
Foss Jernstøperi den ansøkte tillatelse til å
leie inntil 400 kW. spillkraft fra Oslo Elek-
trisitettsverk.

Som det vil sees, har Hovedstyret i nær-
værende tilfelle ikke funnet, at det bør på-
legges selskapet å erlegge avgifter til stat og
kommuner, eller å opsamle fattigfond. Depar-
tementet kan efter omstendighetene slutte sig
hertil og vil anbefale, at tillatelsen meddeles
på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Foss Jernstøperi i med-
hold av lov av 14de desember 1917 nr. 16
kap. IV å leie inntil 400 kW. spillkraft fra
Oslo Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepar-
tementets foredrag av 12te november 1926
inntatte betingelser.

23. A/S Dale Fabrikker.

(Leie av inntil 2000 el. HK. fra Bergens-
halvøens komm. kraftselskap).

Jfr. bind I nr. 8 og 31.

Kgl. resol. av 26de november 1926.

Med skrivelse fra Hovedstyret for Vass-
drags- og Elektrisitetsvesenet av 7de august
1926 har departementet mottatt et andra-

gende fra A/S Dale Fabrikker av 8de novem-
ber 1924 om tillatelse til leie av kraft fra Ber-
genshalvøens kommunale Kraftselskap.

Hovedstyrets skrivelse er sålydende:

«Med skrivelse av 15de november 1924
fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap
har man mottatt et til det ærede departement
stilet andragende av 8de s. m. fra A/S Dale
Fabrikker om konsesjon på leie av inntil
2 000 el. HK. av Bergenshalvøens kommunale
Kraftselskap.

Dette andragende er sålydende:

«Undertegnede A/S Dale Fabrikker til-
later sig herved at andrage om at maatte bli
meddelt koncession paa bruk og benyttelse av
inntil 2 000 elektriske hestekrefter, enten fra
Bergenshalvøens kommunale kraftselskaps
egne anlæg eller fra andre anlæg hvorfra
kraft maatte bli overført leiet av Bergenshalv-
øens kommunale kraftselskap, paa vilkaar
overensstemmende med de i skjøte fra A/S
Dale Fabrikker til Bergens Kommune av
16de mai 1918 indtagne bestemmelser, post
1 b, til aarlig leie av kr. 30,00 pr. elektrisk
hest.

Vi vedlegger:

- 1) Et trykt eksemplar av A/S Dale Fabrik-
kers love av 29de mai 1912 med de for-
andringer som senere er foretat.
- 2) Erklæring fra styret, datert idag, hvor-
etter der ikke foreligger nogen avtale,
sigtende til at overdekke det virkelige
forhold med hensyn til selskapets be-
styrelse.»

Post 1. a og 1. b i det i andragendet
nevnte skjøte er sålydende:

«1. a. Bergens kommune leverer fra
Bergdalsvasdraget til A/S Dale Fabrikker
uten særskilt betaling 2 000 el. HK. transfor-
meret til 250 volt trefaset vekselstrøm 50
perioder til fabrikkens fordelingstavle i dens
kraftstation ved nuværende fabrikksted.
Forutsætningen er at kraften kan benyt-
tes hele døgnet. For dette øiemed skal
Bergens kommune ha ret til at benytte,
forandre og utvide fabrikkens nuværende
kraftstation med damanlæg, tunnel, for-
delingskummer og rørledninger etc. Like-

ledes skal Bergens kommune ha ret til at bygge ny kraftstation paa Dale og la denne overta kraftleverancen. Denne kraftstation skal efter konferance med A/S Dale Fabrikker kunne legges paa et bekvemt beliggende sted paa nordre side av elven i nærheten av fabrikkbygningen. Disse forandringer maa under utførelsen saavidt mulig ikke forarsake nogen stans i fabrikkens drift. Forandringer og utvidelser inden fabrikkens kraftstationsbygning blir A/S Dale Fabrikkers eiendom. Dog skal Bergens kommune kunne ta tilbake av den innsatte maskiner under forutsætning av at der blir igjen maskineri av mindst samme kapacitet som før forandringen foretokes. Forandringen skal ske med mindst mulig ulempe for A/S Dale Fabrikker. Bygger Bergens kommune ny kraftstation paa A/S Dale Fabrikkers grund for derfra at levere den her omhandlede kraftydelse helt eller delvis, skal denne bygning tilfalde A/S Dale Fabrikker, forsaavidt og naar Bergens kommune skulde vælge at levere kraften andetsteds fra. Bergens kommune skal i saafald kunne fjerne maskineri og rørledning. Dette maa ske med mindst mulig ulempe for A/S Dale Fabrikker. Den her omhandlede kraftleverance har A/S Dale Fabrikker ret til at erholde inden 5 — fem — år efter meddelt koncession, som hurtigst mulig av Bergens kommune skal søkes fremmet. Kraftleverancen skal dog i intet fald kunne kræves før 5 år efter nuværende krigs avslutning. For mulige driftsforstyrrelser gjælder de i elektricitetsverkets driftsreglement til enhver tid indtagne regler. — Ved mulig driftsstans skal dog Bergens kommune være forpliktet til fra det tidspunkt den har begyndt ordinær drift av større kraftstation for vassdraget, at skaffe vandføring av indtil 2 m.³ pr. sekund til drift av fabrikkernes eget kraftanlæg (som reserve). Indtil Bergens kommune har begyndt den her omhandlede kraftleverance beholder A/S Dale Fabrikker den nuværende ret til at bruke sit kraftanlæg som hittil med de forhaandenværende reguleringsanlæg.

1. b. Bergens kommune leverer fra Bergsdalsvassdraget til A/S Dale Fabrikker yderligere indtil 2 000 elektriske HK, som ovenfor efter en pris av kr. 30,00 — tredive kroner —

pr. el. HK. år. Forutsætningen er at kraften kan benyttes hele døgnet. Denne kraftleverance har A/S Dale Fabrikker ret til at erholde fra det tidspunkt Bergens kommune har færdig utbygning for sig av Bergsdalsvassdraget for større drift. — For mulige driftsforstyrrelser gjælder de i elektricitetsverkets driftsreglement til enhver tid indtagne almindelige regler.»

Man vedlegger utskrift av det nevnte skjøte samt det i andragendet påberopte eksemplar av A/S Dale Fabrikkers lover og den påberopte erklæring fra styret.

Det bemerkes at ifølge en ved kgl. resolusjon av 11te mars 1921 stadfestet overenskomst mellem Bergens bystyre og Aasane m. fl. herredsstyrene om dannelsen av Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap deltar Bergens kommune med $\frac{2}{3}$ i kraftselskapets rettigheter og landkommunene med $\frac{1}{3}$. I overenskomsten har Bergens kommune forpliktet sig til å overdra bl. a. Bergsdalsvassdraget med påhvillende forpliktelser til kraftselskapet.

Som det vil sees av oven citerte post 1. a i skjøte fra A/S Dale Fabrikker til Bergens kommune skal der fra Bergsdalsvassdraget foruten de 2 000 el. HK. hvorpå der nu søkes konsesjon også leveres til A/S Dale Fabrikker uten særskilt godtgjørelse 2 000 el. HK.

Man har i skrivelse til Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap av 8de oktober 1924 uttalt at der tiltrenges konsesjon på samtlige 4 000 el. HK.

A/S Dale Fabrikker har imidlertid gjort gjeldende, at der ikke trenges konsesjon på de 2 000 el. HK. som det ved salget av Bergsdalsvassdraget har forbeholdt sig uten særskilt betaling, idet denne kraftmengde utgjør endel av kjøpesummen for vassdraget. Man henviser i så henseende til skrivelse av 8de november 1924 fra selskapet til Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap samt til skrivelse av 20de mars 1925 fra selskapet til departementet, hvilke skrivelser med bilag vedlegges.

Bruvik herredsstyre har i møte den 10de august 1925 vedtatt følgende uttalelse:

«Søknaden omfatter kun konsesjon på bruk og benyttelse av inntil 2 000 elektriske hestekrefter som A/S Dale Fabrikker har rett på fra Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap etter en årlig leie av kr. 30,00 pr. HK. år. A/S Dale Fabrikker skal imidlertid etter kontrakten også ha rett på 2 000 el. HK. gratis, idet fabrikkens nuværende kraftanlegg blir satt ut av drift når Bergenshalvøen har utbygget sitt anlegg. Fabrikkens nuværende kraftanlegg kan imidlertid neppe yde mer enn 1 500 HK., og av den kraftmengde som fabrikkens skal ha gratis, bør derfor ca. 500 HK. være konsesjonspliktige.

Forøyrig tillater man sig å anbefale konsesjonen innvilget på de i loven foreskrevne og nedenfor oppstillede vilkår:

1) A/S Dale Fabrikker må ikke benytte den leiede kraft i konkurranse med eller til fortrengsel av den kommunale kraftleveranse til almindelig fordeling innen Bruvik herad.

2) Den årlige avgift til kommuner fastsettes til kr. 4,00 pr. natur-HK. idet man går ut fra at der av denne avgift vil tilfalle Bruvik herad minst kr. 3,00 pr. natur-HK.

3) Konsesjonæren bør tilpliktes å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til kommuner, og denne kraftmengde forutsettes stillet til rådighet for Bruvik kommune når kommunen gjør krav herpå.

4) Kraften skal ikke kunne benyttes til industrier som direkte medfører skade eller ulempe for Bruvik kommune.

5) I konsesjonen inntas bestemmelser om motarbeidelse av drukkenskap og smughandel med berusende drikke.

6) Konsesjonæren bør tilpliktes å skaffe arbeiderne husrom med rett til elektrisk installasjon for vanlig husbehov og tomter til egne hjem m. v., samt nødvendig byggegrunn til forsamlingshus og likeså grunn til tomt for kooperativ eller annen virksomhet til beste for arbeiderne. — Enn videre tilpliktes konsesjonæren å avstå til Bruvik kommune nødvendig grunn til bebyggelse eller andre kommunale formål.

Disse bestemmelser ansees helt påkrevet, da A/S Dale Fabrikker har erhvervet omtrent all den grunn innen Dale fabrikkstrøk og Dale byggekommune som er passende for ut-

nyttelse til tomter for bygninger til offentlige eller almene formål. Der finnes kun spredt endel små private grunneiere. Alt det øvrige areal som kunne passe til eventuell fellesbebyggelse av en eller annen art for stedets befolkning, sognet eller kommunen, tilhører A/S Dale Fabrikker. — Man må også forutse at A/S Dale Fabrikker ved denne nye rikelige og ytterst billige krafterhvervelse vil utvide sin bedrift hvorved flere arbeidere vil få sysselsettelse og befolkningen derved øke betydelig. Det almene og offentlige behov for høvelig byggegrunn, hvilket allerede nu er nødlidende, vil da enn mer forverres. Vi anser det derfor absolutt nødvendig at en bestemmelse som ovenfor anført inntas i konsesjonsvilkårene.

7) Almenheten sikres fri benyttelse av veier og broer m. v. når dette ikke er til hinder for A/S Dale Fabrikker.

8) Der avsettes fond til sikring for Bruvik fattigkommune.

9) Opsitterne på Dale gård ytes erstatning en gang for alle, som årlig avgift eller godtgjørelse i annen form for tidligere billig avståelse av vannfall og grunnrettigheter. Man henviser til motivert søknad fra 7 gårdbrukere på nevnte gård.»

Man vedlegger den i herredsstyrets uttalelse under punkt 9 nevnte søknad fra 7 gårdbrukere datert 8de august 1925.

Evanger formannskap har i skrivelse av 9de oktober 1925 til departementet anført følgende:

«Ein er vorten vitande um, at Dale Fabrikkar hev søkt um konsesjon på yverføring av kraft, som er kjøpt av Bergenshalvøens kommunale kraftselskap. Saki hev vore handsama av Bruvik heradsstyre, som hev gjort krav på kr. 4,00 pr. hestekraft som konsesjonsavgift til heradet.

Evanger heradsstyre hev ikkje fenge seg fyrelagd denne saki, men det torer vera eit spørsmål, om ikkje ogso Evanger hev rett på noko av denne avgifti, av di Evanger er vassfallskommuna liksom Bruvik og i endå større mun enn Bruvik. Bergsdalselvi, som er kraftkjelda til det kraftverket, Bergenshalvøens kommunale kraftselskap no hev i emning,

renn for største luten innan Evanger herad, og der hev ein ogso høgaste fossefall. Skulde det høggyrde departement finna, at ein part av den ovannemde konsessionsavgifti tilkjem Evanger, bed ein um at departementet hjelper Evanger til å få sin part.

Av di ein trur, at den umskrevne konsessionssaki no er komi til departementet, er ein so fri å senda dette skrivet beinveges.»

Overingeniøren for Hordaland fylkes elektrisitetsforsyning har i skrivelse til fylkesmannen av 15de august 1925 anført følgende:

«Under henvisning til Bruvik herredsstyres uttalelse tillater jeg mig forøvrig å anbefale andragendet innvilget på vanlige vilkår.»

Fylkesmannen i Hordaland fylke har i skrivelse av 25de august 1925 henholdt sig til overingeniørens uttalelse.

Fra Dale sognekommune foreligger der også et andragende av 20de mars 1924 om konsesjon og ekspropriasjonstillatelse for et elektrisk anlegg til forsyning av Dale bygningskommune m. v. i Bruvik herred med elektrisk energi.

Forutsetningen for utførelsen av dette anlegg er imidlertid at sognekommunen får adgang til å overta elektrisitetsforsyningen i Dale fabrikkstrøk — som nu forsynes av A/S Dale Fabrikker — uten derfor å erlegge nogen godtgjørelse, hvad selskapet har gjort krav på.

I den anledning er der ført forhandlinger mellem Hovedstyret, A/S Dale Fabrikker og sognekommunen.

Under disse forhandlinger erklærte selskapet sig villig til på nærmere avtalte vilkår å overlata sognekommunen forsyningen av lys og kraft innen sognet med undtagelse av kraft for selskapets egen bedrift og lys og kraft i funksjonærboligene under forutsetning av at selskapet erholder konsesjon på de foran omhandlede 2 000 el. HK. uten særlig byrdefulle vilkår, jfr. selskapets skrivelse til departementet av 17de desember 1925.

Man tilstillet derefter selskapet et i hovedstyremøte den 23de mars 1926 behand-

let utkast til konsesjonsbetingelser, idet man meddelte at Hovedstyret var villig til å anbefale den ansøkte konsesjon på de i forslaget opstilte betingelser, hvis selskapet frafalt sitt krav på godtgjørelse for oparbeidelsen av konsumet i fabrikkstrøket og forøvrig kom til enighet med sognekommunen om overdragelse av forsyningen i fabrikkstrøket.

I skrivelse av 8de juli 1926 har selskapet meddelt at der mellem sognekommunen og selskapet er opnådd full enighet og presisert sin forståelse av enkelte bestemmelser i utkastet. Efter en fra selskapet senere mottatt skrivelse av 22de s. m. er nu utkastet i sin helhet godtatt.

Med skrivelse av 29de juli 1926 har derefter selskapet på foranledning herfra innsendt avskrift av den mellem selskapet og sognekommunen inngåtte overenskomst datert 12te/19de mai 1926 med 2 bilag.

Man vedlegger den nevnte avskrift med bilag hvortil henvises.

Hovedstyret skal bemerke, at det efter dets mening kan være tvilsomt om A/S Dale Fabrikker tiltrenger konsesjon på de 2 000 el. HK. som Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap skal levere uten særskilt betaling. Man er imidlertid blitt stående ved å anse disse 2 000 el. HK. ikke som «erhyrvet energi» men anser bestemmelsen om disse i skjøttet som en ordning hvorved A/S Dale Fabrikker ved salget av Bergsdalsvassdraget har forbeholdt sig disposisjonsretten over de nevnte 2 000 el. HK. Legges denne betraktning til grunn skulde der ikke tiltrenges konsesjon på disse 2 000 el. HK.

I henhold til foranstående vil Hovedstyret anbefale, at der meddeles A/S Dale Fabrikker tillatelse til å leie inntil 2 000 el. HK. av Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap, idet man til tillatelsen vil foreslå knyttet følgende betingelser:

1. *Leietid.* Tillatelsen gjelder for en tid av 50 — femti — år regnet fra konsesjonens datum.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sete her i

riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Kraften må ikke uten samtykke av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet benyttes til annet enn til forsyning av A/S Dale Fabrikkers fabrikanlegg og funksjonærboliger.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gasser eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske arbeidere og funksjonærer.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av

anlegget anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pet. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner, som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettets enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges fra tillatelsens meddelelse en årlig avgift til staten av kr. 1,00 — en krone — pr. el. HK.

Avgiften forfaller til betaling ved årets

utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svarer derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. *Forholdet til selskapets arbeidere.*

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeid eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer (herunder dog ikke sprengstoff, verktøi og andre arbeidsmaterialer). Verktøi og andre arbeidsredskaper som utleveres arbeiderne til benyttelse kan bare kreves erstattet når de bortkastes eller ødelegges og da bare med deres virkelige verdi beregnet efter hvad de har kostet selskapet med rimelig fradrag for slitasje. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere skal nettooverskuddet efter revidert årsregnskap anvendes til almennyttig øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt for vedkommende departement til avgjørelse.

Selskapet skal være ansvarlig for at dets kontraktører oppfyller sine forpliktelser overfor arbeiderne ved anlegget.

11. *Lægehjelp. Politiopsyn.*

Selskapet er forpliktet til efter nærmere bestemmelse av Medisinalvesenet å skaffe arbeiderne den til enhver tid nødvendige lægehjelp og holde et for øiemedet tjenlig sykehus med isolasjonslokale og tidsmessig utstyr.

Såfremt særskilt politiopsyn i anledning av anleggsarbeidenes utførelse av det offentlige finnes nødvendig plikter selskapet å utrede utgiftene hermed.

12. *Husrum m. v. for arbeidere og funksjonærer.*

Selskapet er i fornøden utstrekning forpliktet til på rimelige vilkår og uten beregning av nogen fortjeneste å skaffe arbeiderne og funksjonærene sundt og tilstrekkelig husrum og tomter til bygning av egne hjem med veier, vann, kloakk og elektrisk lysanlegg samt grunn til forsamlingslokale med leseværelse m. v., til lokale for kooperativ eller annen

handelsvirksomhet og lignende — alt efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

Selskapet er ikke uten vedkommende departements samtykke berettiget til i anledning av arbeidstvistigheter å opsi arbeiderne fra bekvemmeligheter eller hus leiet hos selskapet. Uenighet om hvorvidt opsigelse skyldes arbeidstvist avgjøres med bindende virkning av departementet.

Selskapet er forpliktet til efter Kongens nærmere bestemmelse å avstå til vedkommende kommune efter innkjøpspris med tillegg av renter og øvrige utgifter selskapet tilhørende ubebygget grunn, som det ikke har eller antas å få bruk for til sin bedrift og som ansees skikket til bebyggelse eller kommunale formål. Såfremt der ikke opnåes enighet om overdragelsessummen, skal den fastsettes ved skjønn på grunnlag av foranstående bestemmelser.

Kommunen skal ikke uten tillatelse av Kongen selge nogen del av den således erhvervede grunn.

13. *Utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier m. v.*

Selskapet er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet eller ved transporter til og fra bedriften. Veier, broer og kaier som selskapet anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten forsåvidt vedkommende departement finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

14. *Fattigfond m. v.*

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Hvis det senere ved lov blir bestemt, overgår fondet til et for det hele land eller for visse deler av landet felles fond som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre

formål til beste for arbeiderne, alt efter regler som Kongen gir.

15. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelse som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

16. Sikkerhetsstillelse.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dettes drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 20 000,00 — tyve tusen kroner — efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

17. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 14 og 16 omhandlede fonds eller overtredelse av postene 2, 4 og 15 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

De foreslåtte betingelser er de samme som er inntatt i det selskapet tidligere oversendte utkast når undtas at man da trustloven av 12te mars 1926 nu er trådt i kraft har sløffet en betingelse om «kunstig forhøielse av priser.»

Med hensyn til den foreslåtte avgiftsbestemmelse (post 9) bemerkes, at den fordel som Dale sognekommune opnår ved uten godtgjørelse å få sig overdratt forsyningen av fabrikkstrøket synes å være såvidt stor at der ikke bør pålegges avgift til kommuner.

Med hensyn til det av Bruvik herredsstyre stilte krav om at opsitterne på Dale gård skal ydes erstatning for tidligere billig avståelse av vannkraft og grunnrettigheter (jfr. post 9 i de av herredsstyret anbefalte betingelser) bemerkes, at der hertil ikke antas å være lovlige adgang.

Man vedlegger de i Hovedstyrets skrivelse påberopte bilag, deriblandt en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse. Departementet vil anbefale at der i medhold av ovennevnte lovs kap. IV meddeles A/S Dale Fabrikker den ansøkte tillatelse til å leie inntil 2000 el. HK. av Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap.

Med hensyn til de 2000 elektr. HK. som kraftselskapet i henhold til vedkommende skjøte skal levere A/S Dale Fabrikker fra Bergsdalsvassdraget uten særskilt betaling antar departementet med Hovedstyret at der efter det foreliggende ikke tiltrenges konsesjon på dette kraftkvantum.

Den ansøkte tillatelse vil departementet anbefale meddelt på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår med følgende endringer og tillegg:

Post 4. I stedet for «Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet» i 1ste og 2nen linje settes «Kongen» (kfr. konsesjonslovens § 23 p. 2).

Post 8 gis følgende tilføielse:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Departementet finner med Hovedstyret at der efter det foreliggende ikke bør betinges avgift til kommuner.

Man antar derhos med Hovedstyret at der ikke er lovlige adgang til som av Bruvik herredsstyre foreslått å betinge erstatning til opsitterne på Dale gård for tidligere billig avståelse av vannkraft og grunnrettigheter.

I henhold til det anførte tillater man sig å

innstille:

Det tillates A/S Dale Fabrikker i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap IV å leie inntil 2000 elektr. HK. av Bergenshalvøens kommunale Kraftselskap på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 26de november 1926 inntatte betingelser.

24. A/S Yven Papirfabrik.

(Leie av inntil 900 el. HK. fra A/S Hafslund).

Kgl. resol. av 3dje desember 1926.

Fra styret for A/S Yven Papirfabrik har departementet mottatt et andragende, datert 26de januar 1926, om konsesjon på leie av elektrisk energi fra A/S Hafslund.

Angående dette andragende har Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet avgitt en uttalelse av 4de oktober 1926, sålydende:

«Med skrivelse av 4de februar 1926 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man til uttalelse mottatt et andragende av 26de januar s. å. fra A/S Yven Papirfabrik om konsesjon på leie av elektrisk energi av Aktieselskabet Hafslund.

Dette andragende er sålydende:

«Paa foranledning fremkommer hermed koncessionsandragende i henhold til paragraf 13 i lov av 18de september 1909 nr. 4 og paragraf 22 i lov av 14de desember 1917 nr. 16.

A/S Yven Papirfabrik erholder av A/S Hafslund elektrisk kraft fra sidstnevntes høispændte ledning ført til førstnevntes fabrikkvæg i henhold til leiekontrakt av 23de januar 1912, tinglyst 4de februar 1920 hvorom nedenfor.

A/S Yven Papirfabrik er et aktieselskap med begrenset ansvar, startet den 11te november 1911 med formaal at bygge og drive papirfabrik paa leiet tomt Gr.nr. 80 Br.nr. 2, Yven i Tune herred, Østfold fylke, dengang tilhørende A/S Hafslund og hvortil samme i henhold til lov og koncession hadde ført sit elektriske ledningsnet.

Selskapets aktiekapital var ved starten kr. 300 000,00. Ved flere rekonstruksjoner siden starten er kapitalen blit forhøiet og formindsket. Saaledes var den ved starten i 1911 kr. 300 000,00 forandredes i 1915 til » 250 000,00 » i 1918 » 1 500 000,00 I 1924 blev aktiemassen nedskrevet til kr. 750 000,00 som overtokes av helt nye aktionærer.

Selskapets aktier har den hele tid tilhørt norske hjemmeboende statsborgere, likesaa har bestyrelse og funktionærer den hele tid været norsk.

Selskapets styre bestaar for tiden av herr generalkonsul Chr. B. Lorentzen, Oslo, formand, herr konsul Cath. Bang, Oslo, herr konsul Hans Halvorsen, Oslo, herr fabrikk-eier Jens J. Jebsen, Berger i Jarlsberg. Disponent er herr Ad. Nelson, Svelvik.

A/S Yven Papirfabrik producerer papir for eksport, og har omsætningen i aarenes løp været som følger:

År	tons	kr.
1913	2 989	608 822,14
1914	2 555½	504 379,04
1915	2 546	581 869,18
1916	3 803	1 384 122,53
1917	572	264 099,32
1918	1 961¾	1 788 194,26
1919	3 283	2 776 981,70
1920	4 236	5 859 517,76
1921	735	369 192,13
1922	3 715	1 363 430,81
1923	2 529½	1 842 276,59
1924	2 147½	1 515 737,74

Der beskæftiges 65 mandlige og 20 kvindelige arbeidere ved stadig arbeide aaret rundt saafremt konjunkturerne har tilladt det.

Den utbetalte arbeidsløn har beløpet sig til for

1922/23	kr. 126 449,75
1914	» 83 253,58
1915	» 77 930,90
1916	» 129 139,79
1917	» 50 749,62
1918	» 191 767,92
1919	» 338 530,76
1920	» 550 796,08
1921	» 165 283,71
1922	» 415 026,71
1923	» 323 351,94
1924	» 338 077,32

De anvendte raamaterialer i fabrikationen har været halvfabrikata væsentligst av norsk oprindelse, men ogsaa fra tid til anden fra Sverige.

A/S Hafslund som ifølge kontrakt skal levere kraften vil være departementet kjent fra andre dokumenter, hvorfor nærmere data her utelates.

Som ovenfor angit byggedes papirfabriken paa en tomt som tilhørte A/S Hafslund.

Den 12te juni 1918 kjøpte Yven tomten av eieren.

Paa denne tomt kunde fabriken erholde kraft ifølge kontrakt, der angir forskjellige priser pr. hestekraftaar, maaten hvorpaa kraften skal maales og betales og de dermed i forbindelse staaende detaljer.

Kontrakten bestemmer at der skal betales for den kraftmengde som nogen gang naaes i perioden 1ste juli til 1ste juli i løpet av 15 minutter.

I henhold hertil er der til A/S Hafslund under aarene betalt for kraft saaledes:

1ste juli 1912—1ste juli 1913	for	394	HK.
» » 1913— » » 1914	»	380	»
» » 1914— » » 1915	»	380	»
» » 1915— » » 1916	»	400	»
» » 1916— » » 1917	»	460	»
» » 1917— » » 1918	»	338	»
» » 1918— » » 1919	»	610	»
» » 1919— » » 1920	»	640	»
» » 1920— » » 1921	»	700	»
» » 1921— » » 1922	»	800	»
» » 1922— » » 1923	»	825	»
» » 1923— » » 1924	»	700	»
» » 1924— » » 1925	»	638	»

Vedlagt følger:

1. Et eksemplar av selskapets vedtægter.
2. Bekræftet gjenpart av den med A/S Hafslund oprettede kraftleiekontrakt.
3. Styrets erklæring om, at der ikke foreligger nogen avtale til at overdække det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Under henvisning til ovenstaaende oplysninger med bilag andrages om at konsesjon meddeles paa nevnte kraftkontrakt uten avgift, saalænge fabriken nu produktionsbestemmende maskiner ikke forstørres eller forfleres, i betragtning av

1. den erfaringsmessig store vanskelighet

som er forbundet med at faa fabriken til at lønne sig, og

2. i betragtning av at fabriken kraftforbruk ikke i nævneværdig grad ligger over konsesjonslovens minimum 500 Heste.

P. S. Ved hestekræfter forståes her den hestekraft som ved elektricitet leveres til fabriken apparattavle, og for hvilke der betales avgift til A/S Hafslund.»

Man vedlegger den i andragendet påbepropte gjenpart av kraftleiekontrakt mellem selskapet og Aktieselskabet Hafslund datert 23de januar 1912. Enn videre vedlegger man et eksemplar av selskapets lover samt en av dets styre i henhold til erhvervslovens § 24 avgitt erklæring av 26de januar 1926.

Tune herredssekretær har i skrivelse av 28de april 1926 til Tune formannskap anført følgende:

«Hoslagt tilbakesendes korrespondance og dokumenter angaaende andragende fra A/S Yven Papirfabrik om konsesjon for leie av elektrisk kraft fra A/S Hafslund.

Andragendet sees at være forelagt direktionen for det kommunale elektricitetsverk til uttalelse, som i møte den 12te mars d. a. har fattet følgende

beslutning:

«Direktionen foreslaar for formandskapet og herredsstyret at anbefale konsesjonen git for A/S Yven Papirfabrik for leie av indtil 800 elektriske hestekræfter fra A/S Hafslund paa betingelse av at A/S Yven Papirfabrik erlægger en aarlig avgift av kr. 5,00 pr. elektrisk hestekraft til Tune elektricitetsverk eller en avgift svarende til de satser som er sat for storkonsumentavgifter ved Smaalensoverenskomsten».

Idet jeg henviser til sakens dokumenter skal jeg faa bemerke: De av elektricitetsverket foretagne utvidelser av sit ledningsnet til Øvre og Vestre Tune med spredt bebyggelse, hvis abonnenter væsentlig bestaar av mindre gaardsbruk, bringer elektricitetsverket betydelige driftsunderskud aar om andet.

Som formandskapet bekjendt, er elektricitetsverkets ledningsnet, endnu ikke blit utvidet til at omfatte Minge og Agnalt kredser av herredet.

I tilfælde det overhodet skal bli mulig at kunne skaffe de spredt bebyggede og længstbortliggende distrikter av herredet delagtig i de goder som elektrisk kraft og lys er for bygdens befolkning, er dette betinget av at det kommunale elektricitetsverk gis adgang til at erholde en storkonsumentavgift av heromhandlede og mulige andre industrielle bedrifter som søker koncession for kraftleie inden kommunen eller at kraften blir levert gjennom det kommunale elektricitetsverk.

Det skulde derfor synes principalt riktig om A/S Yven Papirfabrik leiet denne kraft gjennom det kommunale elektricitetsverk i likhet med hvad der praktiseres ved de fleste andre elektricitetsverker inden fylket.

En storkonsumentavgift av A/S Yven Papirfabrik eller at kraftleveringen overtas av herredet, vil bringe elektricitetsverket økede inntægter og i nogen grad bøte paa underskuddet, opstaat ved ulønnsomme abonnenter.

Det brede lag av bygdens befolkning vil komme til at høste fordel og nytte derav, likesom smaaindustrien og jordbruket, som er landets rygrad ophjælpes. For selskapet (Yven Papirfabrik) vil derimot en saadan avgift ha mindre betydning.

I anledning av nærværende andragende, bør desuten bl. a. gis følgende betingelser for koncessionen:

1. Selskapet skal saavel under driften som ved senere utvidelser og nyanlæg, hvori kraften anvendes, kun benytte arbeidere og funktionærer som har norsk indfødsret eller statsborgerret.
2. Selskapet forpligtes til saavel under driften som ved senere utvidelser og nyanlæg, hvori kraften benyttes, kun at anvende norsk materiel.
3. Selskapet bør forpligtes til om og naar det offentlige saa maatte forlange, paa rimelige av Arbeidsdepartementet godkjendte vilkaar at skaffe sine arbeidere sundt og tilstrækkelig husrum.

4. Selskapet forpligtes til at opsamle et fond til sikring av Tune fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvæsenet av 19de mai 1900, kap. 4 er git om bergverker.

Likeledes bør selskapet forpligtes til at avsette et fond til sikring for fattigkommunen, i tilfælde det nuværende anlæg utvides eller ved eventuelle nyanlæg.

Et saadant fond er saavidt vites allerede opprettet av A/S Greaker Cellulosefabrik i Tune.

Driften ved A/S Yven Papirfabrik har hittil været ustabil. Kommunen har som følge herav hat betydelige utgifter til underhold av dens arbeidere, de perioder hvor driften ved fabriken har været indstillet. Mens derimot de inntægter kommunen skulde forutsatte at ha av selskapet i form av kommuneskat, har aar om andet været særdeles tvilsomme.

Det skulde derfor synes som en baade rimelig og paakrævet foranstaltning, at A/S Yven Papirfabrik blir tilpligtet at opsamle et fattigfond for sikring av Tune fattigkommune.

Storkonsumentavgift eller kraftleie gjennom elektricitetsverket.

Da der allerede er opprettet kraftleiekontrakt mellem A/S Yven Papirfabrik og A/S Hafslund, vil det formentlig medføre formelle og ogsaa tildels praktiske vanskeligheter at kraftleveringen overtas av det kommunale elektricitetsverk.

Oprettelse av fattigfond.

Hvad angår spørsmålet om selskapets forpligtelse til at opsamle et fattigfond, vil det muligens i disse pengeknappe tider, bli forbundet med vanskeligheter. Det vilde derimot vistnok bli en lempeligere ordning for koncessionsansøkeren, at kommunen gir avkald paa opsamlingen av fattigfondet, men paa betingelse av at omhandlede storkonsumentavgift blir noget forhøiet.

Direktionen for det kommunale elektricitetsverk har anbefalet at en eventuel storkonsumentavgift blir at fastsette til kr. 5,00

pr. elektrisk hestekraft eller at denne beregnes efter de satser som er fastsat i den saakaldte «Smaalensoverenskomst».

Jeg finder efter de foreliggende omstændigheter at kunne anbefale at kommunen gir avkald paa at kraften leies gjennom det kommunale elektricitetsverk samt opprettelse av et fattigfond, dog under den bestemte forutsetning av at A/S Hafslund blir tilpligtet at betale en storkonsumentavgift til det kommunale elektricitetsverk av minimum kr. 6,00 pr. hestekraft.

Storkonsumentavgiften bør erlægges for hele det tidsrum, hvori den hittil leverte kraft har været koncessionspliktig.

Den omhandlede storkonsumentavgift, bør som foran nævnt erlægges av A/S Hafslund, idet forholdet mellem kraftleverandør og kraftleier forsaavidt bør være kommunen uvedkommende.

I det jeg forutsætter at det ærede departement ved fastsettelse av koncessionsbetingelser for omhandlede kraftleie ogsaa medtar de foran paapekte bestemmelser i denne koncession tillater jeg mig herved at foreslaa at herredsstyret indbydes til at fatte følgende

beslutning:

Koncessionen anbefales paa vanlige betingelser med tilføjelse av:

1. For denne kraftleie erlægger A/S Hafslund en (storkonsument) avgift til Tune kommune av minimum kr. 5,00 pr. elektrisk hestekraft.
2. Storkonsumentavgiften erlægges for hele det tidsrum, hvori den hittil leverte kraft har været koncessionspliktig.»

Tune herredsstyre har i møte den 15de mai 1926 bifalt herredssekretærens forslag:

Fylkesmannen i Østfold fylke har i skrivelse av 7de juni 1926 anført følgende:

«Under henvisning til Hovedstyrets skrivelse av 6te februar d. a. tillater jeg mig at meddele, at det tilsendte koncessionsandragende fra A/S Yven Papirfabrik av 26de januar d. a. om leie av elektrisk energi fra

A/S Hafslund har været forelagt Tune herredsstyre, som i møte den 15de f. m. med 31 mot 1 stemme fattet saadan beslutning:

Koncessionen anbefales paa vanlige betingelser med tilføjelse av:

1. For denne kraftleie erlægger A/S Hafslund en aarlig avgift til Tune kommune av minimum kr. 5,00 pr. el. HK.
2. Avgiften erlægges for hele det tidsrum, hvori den hittil leverte kraft har været koncessionspliktig.

Idet jeg henviser til herredsstyrets utførlige begrundelse for sin beslutning tillater jeg mig at bemerke, at jeg principielt er enig i at naar A/S Hafslund leverer kraft direkte til storkonsument (over 250 HK.) til fortrængsel for det kommunale elektricitetsverk bør selskapet i slike tilfælde erlægge en «storkonsumentavgift» i analogi med hvad der herom uttrykkelig er bestemt i Smaalensoverenskomsten.

Imidlertid sees det ærede Hovedstyre ikke at ha anbefalt en slik storkonsumentavgift i den nylig avgivne koncession for Greaker Cellulosefabrik.

Jeg finder derfor at maatte anbefale den aarlige avgift sat til samme beløp som for Greaker Cellulosefabrik, idet jeg iøvrig anbefaler koncessionen git paa vanlige betingelser, deriblandt kraftavstaaelse, avsetning til fattigfond etc.»

Under 26de juni 1926 oversendte man selskapet et utkast til konsesjonsbetingelser, hvorefter advokat Aage Storm paa selskapets vegne hertil har innsendt en skrivelse av 6te september 1926 sålydende:

«Paa vegne av A/S Yven papirfabrik erkjender jeg mottagelsen av det ærede Hovedstyres brev av 26de juni d. a. med bilag og tillater mig i sakens anledning at bemerke:

1. Det selskap som nu eier Yven Papirfabrik og søker om koncession paa kraftleien er i realiteten et fuldstændig nyt selskap, som intet har med de gamle eiere av fabriken at gjøre. De nuværende eiere kjøpte fabriken ved kontrakt av 18de—19de februar 1924. Fabriken blev overtatt den 1ste april s. a. Jeg henviser herom til vedlagte bilag (kopi av mit brev til Fredriksstad Privat-

bank av 18de februar 1924, aktieindbydelse av februar 1924, mit brev til Fredrikstad Privatbank av 22de februar 1924). Som det herav vil sees var det forutsætningen for kjøpet, at alle fabrikkens ældre forpliktelser skulde være de nye eiere uvedkommende. Det var kun av rent praktiske hensyn at overdragelsen blev ordnet paa den maate, at sælgeren (brukspanthaveren Fredrikstad Privatbank, der sat inde med misligholdte pantobligationer og samtlige de værdiløse aktier gav kjøperen transport paa alle aktierne. Derved slap man utgifter ved organisation av et nyt selskap m. v.

De nuværende eiere har intetsomhelst hat med fabriken at gjøre før fra 1ste april 1924 og kan intet ansvar ha for mulig forsømmelse av at søke om koncession.

Aktiekapitalen i det gamle selskap A/S Yven Papirfabrik var fullstendig opbrugt, da Fredrikstad Privatbank tok fabriken til brukelighet, og de overdratte aktier var altsaa i realiteten helt værdiløse.

Før den mulige avgift 1918—24 findes der i virkeligheten ingen ansvarlig. Om det gamle selskap fremdeles bestod, vilde det intet ha at betale med, og det nye selskap har ved kjøpet uttrykkelig reservert sig mot at ha ansvar for gjæld som skriver sig fra før tiden 1ste april 1924. Den tilfældige omstændighet at overdragelsen av fabriken til de nye eiere rent formelt er skeet ved transport av samtlige aktier kan det offentlige vel ikke godt bruke som skyldgrund efterat sammenhængen nu er oplyst. Det fremsatte forslag om at avgiften skal gjælde fra 1ste april 1918 har sin aarsak i at departementet ikke var gjort bekjendt med det faktiske forhold. Det var en forsømmelse at det ikke blev oplyst herom i styrets andragende av 26de januar 1926.

I henhold hertil maa jeg henstille, at den eventuelle avgift først gjøres gjældende fra nu av eller tidligst 1ste april 1924.

2. Videre maa jeg henstille at avgiften kun beregnes av hvad der overstiger 500 hestekrefter. Denne kraftmængde var jo fri dengang kraften blev installert på Yven (1912). Det kan ikke indsees at foreligge nogen speciel grund til at belægge dette minimale kvantum med nogen avgift. Den hele fa-

brik har hat og har fremdeles yderst vanskelig for at bære sig, regnskapet har vist tap for begge aar siden de nye eiere overtok den. Skal den desuten paalægges avgift som foreslaat, vil forholdet bli endnu værre.

3. Sluttelig henstiller jeg at avgiften til kommunene strykes og at avgiften til staten, om den ikke helt frafalder, sættes til minimum. Kommunene er ingensomhelst skade paaført ved denne strømkontrakt, som saavidt vites er av ældre dato end kommunenes eget værk.

4. Med hensyn til de omhandlede fattigfond henstilles at ordningen hermed gjøres saa lempelig som mulig da det for tiden er yderst vanskelig for selskapet at utrede noget kontantbeløp utover de vanlige driftsutgifter.»

Under 21de september 1926 har advokat Storm innsendt hertil en supplerende skrivelse sålydende:

«I tilslutning til min skrivelse av 4de ds. meddeles, at jeg er blit opmerksom paa at de foreslaatte koncessionsbetingelser gjælder en kraftmængde paa i n d t i l 800 HK. Jeg gaar ut fra at denne begrænsning av den koncederte kraftmængde ikke er til hinder for at fabrikkens kraftbehov helt ut kan dækkes — selvsagt under forutsætning av at motorinstallationen ved fabriken ikke økes. Jfr. kraftleiekontrakten med Hafslund, som koncessionsandragendet refererer sig til.»

Andragendet av 28de januar 1926 er noget uklart med hensyn til hvilken kraftmængde der søkes konsesjon på. Man har gått ut fra at det gjaldt 800 el. HK., men efter det i skrivelsen av 21de september 1926 anførte bør leietillatelsen formentlig omfatte inntil 900 el. HK.

Hovedstyret vil efter det foreliggende anbefale at der meddeles A/S Yven Papirfabrik tillatelse til å leie inntil 900 el. HK. av Aktieselskabet Hafslund på følgende betingelser:

1. *Leietid.*
Tillatelsen gjælder inntil 23de januar 1961.

2. *Styre og kapital.*

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aktier skal minst 2 tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. *Overdragelse av energi.*

Den kjøpte energi kan ikke overdrages videre uten samtykke fra vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn etter departementets nærmere bestemmelser.

4. *Kraftens anvendelse.*

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. *Norske funksjonærer og arbeidere.*

Selskapet skal ved anleggets utførelse og drift såvidt mulig benytte funksjonærer og arbeidere som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett, dog kan tillates benyttet fremmede funksjonærer og arbeidere når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. *Norsk materiell.*

Selskapet skal ved bygning og drift av det elektriske anlegg anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fås like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris

som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. *Forsikring.*

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. *Kraftavståelse.*

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 procent av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i transformatorstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller kraftleverandøren.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter bæres disse av den som uttar kraften enten dette er staten eller en kommune. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. *Avgift.*

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges fra 1ste april 1924 en årlig avgift av kr. 1,00 — en krone — pr. kW. til statskassen og kr. 1,00 — en krone — pr. kW. til de kommuner — deriblandt fylkeskommuner som Kongen bestemmer. Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til

forfallstid svares derefter 6 procent årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. *Forholdet til selskapets arbeidere.*

Arbeiderne må ikke pålegges å motta varer istedenfor penger som vederlag for arbeide eller pålegges nogen forpliktelse med hensyn til innkjøp av varer. Hvis selskapet holder handelsbod for sine arbeidere, skal nettooverskuddet etter revidert årsregnskap anvendes til almenyttige øiemed for arbeiderne. Anvendelsen fastsettes efter samråd med et av arbeiderne opnevnt utvalg, som i tilfelle av tvist kan forlange saken forelagt til avgjørelse av vedkommende departement.

11. *Fattigfond.*

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvsenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Likeledes er selskapet forpliktet til efter vedkommende departements nærmere bestemmelse å avsette et fond til sikring for fattigkommunen i anledning av utvidelser av anlegget. Fondet forvaltes av det offentlige. Den del av dette fond, som ikke medgår til dekning av kommunens utgifter til understøttelse av arbeiderne ved de nevnte utvidelser av anlegget, overgår til et for det hele land eller visse deler av landet felles fond, som fortrinnsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt efter nærmere regler som Kongen gir. På samme måte skal forholdes med det førstnevnte fond hvis det senere ved lov blir bestemt.

12. *Husrum for arbeiderne.*

Selskapet forplikter sig til om og når vedkommende departement så måtte forlange på rimelige av departementet godkjente vilkår å skaffe arbeiderne sundt og tilstrekkelig husrum.

13. *Kontroll med betingelsenes overholdelse.*

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med foranstående betingelsers overholdelse måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

14. *Sikkerhetsstillelse.*

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dets drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 2000,00 — to tusen kroner — efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

15. *Overtrødelse av konsesjonsbetingelser.*

Undlatelse av å stille de i foranstående poster 11 og 14 omhandlede fond samt overtrødelse av postene 2 og 13 medfører konsesjonens tap hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Med hensyn til de foreslåtte konsesjonsbetingelser skal man bemerke følgende:

Ad post 9. Efter utkastet var avgiftene foreslått erlagt fra 1ste juli 1918, fra hvilket tidspunkt kraftleien efter den i andragendet inntatte opgave antas å være konsesjonspliktig.

Efter det av advokat Storm i ovennevnte skrivelse av 6te september 1926 anførte har man imidlertid — uten å ville innlate sig på hans resonnement med hensyn til selskapets ansvar for forpliktelser fra tiden før 1ste april 1924 — funnet å burde foreslå at avgiftene blir å erlegge fra sistnevnt tidspunkt, hvorimot man ikke har funnet grunn til ytterligere å imøtekomme hans andragende om frafallelse av eller reduksjon i avgiftene.

Med hensyn til Tune herredstyes forlangende om at Aktieselskabet Hafslund skal erlegge en avgift til Tune kommune av minst kr. 5,00 pr. el. HK. (storkonsumavgift efter «Smålensoverenskomstens» bestemmelser) bemerkes, at man antar at den her omhandlede kraftleveranse ikke går inn under «Smålenso-

overenskomsten», idet kraften ikke efter fylkets forlangende leveres av den kraftmengde som Aktieselskabet Hafslund efter overenskomstens post I har forpliktet sig til å stille til disposisjon for lys- og småindustri. Herom tillater man sig forøvrig å henvise til Hovedstyrets skrivelse av 7de oktober 1925 til departementet vedrørende A/S Greaker Cellulosefabrik, jfr. kgl. resolusjon av 12te februar 1926.

Ad post 11. Man har ikke funnet grunn til å foreslå nogen forandring i utkastets bestemmelser om fattigfond.

Med undtagelse av post 9 er de nu foreslåtte konsesjonsbetingelser overensstemmende med ovennevnte utkast.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøte den 1ste oktober 1926.»

Departementet vil i tilslutning til Hovedstyret anbefale at der meddeles A/S Yven Papirfabrik tillatelse til å leie inntil 900 el. HK. av A/S Hafslund.

Hovedstyret foreslår konsesjonen meddelt for tiden inntil 23de januar 1961 eller den samme tid hvori leiekontrakten efter forlangende av fabriken kan forbli gjeldende. Videre foreslår Hovedstyret bl. a., at der betinges en årlig avgift av kr. 1,00 pr. kW. til statskassen og kr. 1,00 pr. kW. til kommuner fra den tid fabriken blev overtatt av de nuværende eiere, nemlig 1ste april 1924, samt plikt til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til kommuner.

Departementet slutter sig hertil og tiltrer også forøvrig Hovedstyrets forslag til konsesjonsbetingelser med følgende forandringer i post 8:

I 3dje ledd utgår ordene: «enten dette er staten eller en kommune».

Som siste ledd tilføies:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Det er, som det vil sees, i anledning av denne kraftleie, fremholdt fra Tune kommunes side, at A/S Hafslund bør betale en «stor-konsumavgift» til kommunen. Man henviser

i så henseende til hvad der herom er uttalt av Hovedstyret i dets ovenstående skrivelse og i vedlagte ekstraktgjenpart av departementets foredrag, som ligger til grunn for den av Hovedstyret nevnte resolusjon av 12te februar 1926 angående konsesjon for A/S Greaker Cellulosefabrik på leie av elektrisk energi fra A/S Hafslund. Departementet finner likeså litt nu som dengang å kunne anbefale inntatt i konsesjonen nogen betingelse om avgift av nevnte art.

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV A/S Yven Papirfabrik å leie inntil 900 el. HK. fra A/S Hafslund på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 3dje desember 1926 anførte betingelser.

25. A/S Haugvik Smelteverk.

(Endring vedrørende kraftleiekonsesjon).

Jfr. nr. 14 og 18 ovenfor.

Kgl. resol. av 3dje desember 1926.

Ved kgl. resolusjon av 6te august 1926 blev der i henhold til innhentet samtykke fra Stortinget meddelt et under dannelse værende selskap A/S Haugvik Smelteverk tillatelse til å leie inntil 36 000 kW. elektrisk energi m. v. fra Glomfjord kraftverk, idet der samtidig blev bestemt at tillatelsen først skulde tre i kraft når selskapet på den måte som er forutsatt i konsesjonsandragendet er dannet og registrert samt har undertegnet leiekontraktene — alt innen 9de oktober 1926.

Da selskapet imidlertid ikke rak å bringe sin finansplan m. v. i full orden innen den nevnte frist, blev denne på andragende ved kgl. resolusjon av 8de oktober 1926 forlenget til 31te oktober 1926.

Saken blev imidlertid heller ikke ordnet innen sistnevnte frist, idet leietagerne på foranledning av sin finansforbindelse ønsket å forhandle med staten om forskjellige spørsmål vedrørende ordningen.

Efterat sådanne forhandlinger har vært

ført med Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, har dette ved skrivelse til departementet av 2den desember 1926 avgitt følgende uttalelse:

« — — — — — »

A/S Haugvik Smelteverk blev ikke dannet innen den således satte frist. Imidlertid mottok man under 9de november 1926 følgende telegram fra advokat Holm, datert London s. d.:

«Reference my conversation with Aspestrand stop Would you consider selling factory building to Haugvik Company at low price to facilitate financing if so please cable lowest possible figure stop Presume Rent would be reduced five per cent on purchase price. Holm Fluxode. London.»

Som svar herpå blev der efter forutgående konferanse med det ærede departements chef under 10de november 1926 sendt følgende telegram:

«Holm

Fluxode, London, Sowest.

Am willing to recommend for government selling factory building to Haugvik Company stop Price will be between figures mentioned by you and Aspestrand depending upon terms otherwise stop My representatives leave this afternoon for London with Instructions. Rogstad.»

Overingeniør Aspestrand og advokat Birger Olafsen reiste i henhold hertil over til London for om mulig å opnå en endelig ordning.

I London blev der konferert med Aluminium Corporation Limited, som meddelte at deres finansinstitutt Investment Registry Limited hadde stillet visse betingelser for å yde sin medvirkning til finansieringen av A/S Haugvik Smelteverk. Disse betingelser gikk bl. a. ut på at A/S Haugvik Smelteverk fikk kjøpe fabrikkbygningen i Haugvik med tilhørende grunn samt at de foreliggende kontraktutkast blev endret derhen at de gav adgang for A/S Haugvik Smelteverk til å overdra sine rettigheter og forpliktelser etter kontraktene. Betingelsene blev av Investment Registry Limited utformet således:

«1. The Norwegian Government must give their consent to the Norwegian Company mortgaging the Contract relating to the Glomfjord Water Power and all buildings plant and rights covered by that Contract.

2. The Norwegian Government must agree to an amendment of the Contract so as to allow of it being assigned to a substantial person or Company.

We are assuming that if the Norwegian Government gives such consent the Norwegian Company will be entitled by the Law of Norway to mortgage the existing Factory and other existing buildings, and buildings hereafter erected.

Alternatively:

(a) The Norwegian Government must agree to an amendment of the Contract so as to allow of it being assigned to a substantial person or Company.

(b) The Norwegian Government must agree to sell at a reasonable price to the Norwegian Company the present Factory with right of access to the Wharf and the land upon which it is built to enable a First Mortgage security to be created upon it.»

Der blev samtidig meddelt at finansieringen av A/S Haugvik Smelteverk ikke som opprindelig tenkt skulde skje gjennom Aluminium Corporation Limited, men gjennom dets datterselskap Bauxite Refining Company Limited. De fornødne midler skulde skaffes på følgende måte: Bauxite Refining Company Limited skulde utvide sin aksjekapital med 100 000 £. Investment Registry Limited skulde yde dette selskap et lån på 250 000 £. Den nevnte nye preferanseaksjekapital på 100 000 £ var tegnet under forutsetning av at Investment Registry Limited ydet lånet.

Under de muntlige forhandlinger blev det meddelt at Investment Registry Limited ikke vilde yde lånet medmindre A/S Haugvik Smelteverk fikk adgang til å overdra kontrakten til andre. Grunden hertil var den at i England er det fast regel at leiekontrakter kan overdras og utleieren ikke kan nekte overdragelsen medmindre der foreligger en rimelig grunn. I tilfelle tvist om hvorvidt det er rimelig å nekte overdragelse avgjøres dette

spørsmål av retten. Finansinstituttets vedkommende erklærte at en lignende adgang måtte gis A/S Haugvik Smelteverk, idet de i motsatt fall ikke kunde yde noget lån.

Disse betingelser blev av statens forhandlere erklært for uantagelige. Etter lengere forhandlinger erklærte imidlertid Investment Registry Limited at det vilde finansiere A/S Haugvik Smelteverk såfremt dette fikk kjøpe fabrikkbygningen i Haugvik samt at den norske regjering i tilslutning til den foreliggende kontrakt som A/S Haugvik Smelteverk skulde ha med staten om bortleie av de første 36 000 kW. med grunn avgav følgende erklæring:

«Under henvisning til kontrakt av 1926 angående leie av 36 000 kW. samt grunn etc. mellom den norske stat som eier av Glomfjord Kraftverk (nedenfor kalt «Staten») og A/S Haugvik Smelteverk (nedenfor kalt «Leieren») erklærer staten herved at nevnte kontrakt med rettigheter og forpliktelser kan overdras med statens samtykke, hvilket samtykke selvsagt ikke vil bli nektet uten rimelig grunn.

Norges Konge avgjør om en nektelse er rimelig eller ikke.

Før overdragelsen blir gyldig må leierens udekkede lønninger til norske arbeidere og funksjonærer samt skatter til stat, kommune eller fylke være betalt.

Enhver overdragelse som ovenfor nevnt må gjennomføres så hurtig som mulig og ikke senere enn 12 måneder etter at Kongen har gitt sitt samtykke.

De ovenfor nevnte lønninger og skatter må være betalt innen 6 måneder etter samme tidspunkt.

Det er alltid forutsatt at de forpliktelser som påhviler leieren i henhold til kontrakten ikke misligholdes, selv ikke i den tid overdragelsen blev ordnet.»

Under forhandlingene med Bauxite Refining Company Limited blev man enige om å anbefale å selge til A/S Haugvik Smelteverk fabrikkbygningen i Haugvik inklusive 2 transformatorer sammen med den bestående understasjon for norske kr. 300 000,00 kontant mot at samtidig den i kontraktens § II,

pkt. 6 fastsatte leie av kr. 75 000,00 pr. år reduseres til kr. 60 000,00 pr. år. Det blev fra statens forhandlere uttrykkelig presisert at et eventuelt salg av fabrikkbygningen ikke innebar nogen utvidelse av den rett til grunn m. v. som A/S Haugvik Smelteverk har etter kontrakten. Denne kontrakts bestemmelser skulde helt oprettholdes. Smelteverkets vedkommende var enig heri.

Ovennevnte utkast til erklæring blev under 17de november 1926 telegrafert hit, hvorefter man efter forutgående regjeringskonferanse under 18de november 1926 sendte følgende telegram:

«Erklæring overensstemmende med Deres telegram av igår kan avgis stop Hus kan selges for kr. 300 000,00.»

I henhold til denne bemyndigelse avgav derefter overingeniør Aspestrand og advokat Birger Olafsen følgende erklæring til advokat Gerhard Holm, datert London 20de november 1926:

«Undertegnede erklærer å ha mottatt meddelelse fra generaldirektøren for Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen om at den norske regjering har samtykket i at Norges Vassdrags- og Elektrisitetsvesen gir tilsagn om:

- (1) å ville avgi nedenstående erklæring,
- (2) å ville selge til A/S Haugvik Smelteverk omhandlede fabrikkbygning inklusive to transformatorer sammen med den bestående understasjon i Haugvik for norske kr. 300 000,00 kontant, hvorved den omkontraherte grunnleie kr. 75 000,00 reduseres til kr. 60 000,00 pr. år,

såsnart A/S Haugvik Smelteverk er registrert i Norge.

Den under post 1 nevnte erklæring er sålydende:

(Samme ordlyd som gjengitt ovenfor).
Den 20de november 1926 erklærte Investment Registry Limiteds advokatfirma, Last, Riches & Fitton at saken var i orden, hvorefter statens forhandlere samme dag reiste hjem.

Den 23de november 1926 mottok man følgende telegram fra Aluminium Corporation Limited, London:

«One hundred and twenty two thousand seven hundred and fifty kroners has been cabled Centralbanken on account Hovedstyret today which sum includes one thousand kroners interest at five and half per cent from first october stop Balance half share capital being mailed tomw stop Holm at this office saturday.»

Disse kr. 122 750,00 fordeler sig således:
 Avgift i henhold til § XX i op-
 sjonskontrakten kr. 100 000,00
 Grunnleie i henhold til § II i
 den faste kraftleiekontrakt
 kr. 18 750,00

Husleie i henhold
 til § 2 i husleie-
 kontrakten « 3 000,00
 « 21 750,00

5½ pct. av kr. 121 750,00 fra
 1ste oktober 1926 « 1 000,00

Kr. 122 750,00

Under 27de november 1926 er der innbetalt kr. 300 000,00 som eventuell kjøpesum for fabrikkbygningen.

Fra advokat Gerhard Holm har man mottatt en skrivelse av 30te november 1926 sålydende:

«A/S Haugvik Smelteverk.

Foranlediget ved et telegram jeg idag har mottatt fra London tillater jeg mig å anmode om så snart det er mulig å få de foretatte endringer i leiekontrakten samt avtalen om salget av fabrikkbygningen tillikemed den formelle vedtagelse av at kontrakten står ved makt tiltross for oversittelsen av den sist opstilte frist behandlet i statsråd. Av hensyn til vedkommende långiver vil det være av betydning å kunne motta den bebudede erklæring fra regjeringen samt skjøte på bygningen m. v. såsnart telegram innløper fra sorenskriveren i Rana om at selskapet er registrert.

Som tidligere meddelt pr. telefon er den første halvdel av aksjekapitalen nu fullt innbetalt og anmeldelse til firmaregistret sendt

27de ds. Jeg venter derfor telegram fra sorenskriveren i løpet av et par dager. Kunde saken behandles i statsråd førstkomende fredag vilde jeg være meget takknemlig.»

Man vedlegger en fra advokat Holm mottatt skrivelse av 1ste desember 1926 med 2 bilag inneholdende avskrift av firmaanmeldelsen. Disse dokumenter bedes etter avbenyttelsen tilbakesendt.

Senere har man fra advokat Holm fått oversendt telegram av 1ste desember 1926 fra sorenskriveren i Rana om at A/S Haugvik Smelteverk er registrert samme dag. Endelig har man mottatt fra advokat Holm de ovennevnte 3 kontrakter i undertegnet stand samt konsesjonen i vedtatt stand.

Som det vil sees av det ovenstående utkast til erklæring refererer denne sig kun til de 36 000 kW. hvorom der foreligger fast kontrakt. De 36 000 kW. som går inn under opsjonskontrakten omfattes således ikke av erklæringen.

Det vil videre fremgå av erklæringen at i denne er spørsmålet om tilsagn om konsesjon ikke nevnt. Imidlertid må det være underforstått at en avgivelse av erklæringen i realiteten innebærer at hvis der måtte bli gitt samtykke til overdragelse av kontrakten må den til hvem kontrakten er overdradd også få konsesjon på de samme betingelser som fastsatt for A/S Haugvik Smelteverk ved kgl. resolusjon av 6te august 1926.

Efter det foreliggende vil Hovedstyret anbefale at de ovennevnte 3 kontrakter vedståes fra statens side selv om den satte frist 31te oktober 1926 er overskredet.

Da A/S Haugvik Smelteverk er registrert den 1ste desember 1926 vil man anbefale at den selskapet ved kgl. resolusjon av 6te august 1926, jfr. kgl. resolusjon av 8de oktober 1926 meddelt konsesjon nu trer i kraft.

Videre vil man anbefale avgitt den omhandlede erklæring samt at fabrikkbygningen m. v. som omforenet selges til A/S Haugvik Smelteverk.

Det bemerkes at man i erklæringen har rettet ordene «Norges Konge» til «Kongen». Man har forelagt denne rettelse for advokat Holm som mente at den ikke vilde volde nogen vanskelighet.

I henhold til det oven anførte vil Hovedstyret videre anbefale at der gis det be- myndigelse til på statens vegne:

1. I tilslutning til den mellem den norske stat som eier av Glomfjord Kraftverk og A/S Haugvik Smelteverk om leie av 36 000 kW. og grunn m. v. av 6te august og 2den desember 1926 å avgi følgende er- klæring:

«Under henvisning til kontrakt av 6te august og 2den desember 1926 angående leie av 36 000 kW. samt grunn etc. mellem den norske stat som eier av Glomfjord Kraftverk (nedenfor kalt «Staten») og A/S Haugvik Smelteverk (nedenfor kalt «Leieren»), erklærer staten herved at nevnte kontrakt med rettigheter og for- pliktelse kan overdras med statens sam- tykke, hvilket samtykke selvsagt ikke vil bli nektet uten rimelig grunn.

Kongen avgjør om en nektelse er rime- lig eller ikke.

Før overdragelsen blir gyldig må leie- rens udekkede lønninger til norske arbei- dere og funksjonærer samt skatter til stat, kommune eller fylke være betalt.

Enhver overdragelse som ovenfor nevnt må gjennomføres så hurtig som mulig og ikke senere enn 12 måneder efter at Kon- gen har gitt sitt samtykke.

De ovenfor nevnte lønninger og skat- ter må være betalt innen 6 måneder efter samme tidspunkt.

Det er alltid forutsatt at de forpliktelse som påhviler leieren i henhold til kon- trakten ikke misligholdes, selv ikke i den tid overdragelsen blir ordnet.»

2. Å selge til A/S Haugvik Smelteverk den i Haugvik beliggende fabrikkbygning in- klusive 2 transformatorer sammen med den bestående understasjon for kr. 300 000,00 kontant mot at samtidig den i kontraktens § II, punkt 6 omhandlede

grunnleie stor kr. 75 000,00 pr. år redu- seres til kr. 60 000,00 pr. år.»

Departementet skal bemerke at man efter omstendighetene finner at de av A/S Haugvik Smelteverks vedkommende ønskede endringer i den avtalte ordning ikke bør være nogen hindring for foretagendets realisasjon.

Man har funnet det ubetenkelig å over- dra selskapet den nuværende fabrikkbygning med to transformatorer og den elektriske un- derstasjon til eiendom, idet det må forutset- tes at disse bygninger, forsåvidt de ikke tid- ligere er falt tilbake til staten, ved konsesjons- tidens utløp vil kunne gjenerhverves for en rimelig pris. Selskapet betaler for overdra- gelsen kr. 300 000,00 kontant, idet den tidli- gere omforenede grunnleie reduseres med kr. 15 000,00 pr. år. — Dette fradrag i den årlige grunnleie svarer til 5 pct. av den stipulerte kjøpesum.

Man har heller ikke funnet nogen avgjø- rende betenkelighet ved den av selskapet øn- skede erklæring, hvorefter staten skal samtyk- ke i leiekontraktens overdragelse, hvis Kongen ikke finner at det er rimelig grunn til å nekte overdragelsen. De til bortleien ved kgl. reso- lusjon av 6te august 1926 knyttede conse- sjonsbetingelser forblir uforandrede.

Da A/S Haugvik Smelteverk nu er dan- net og registrert og har vedtatt de således en- delig utformede kontrakter med staten samt likeledes konsesjonsbetingelsene, vil departe- mentet anbefale at kontraktene vedstås fra statens side uansett at den satte frist 31te oktober 1926 er oversittet samt at den ved kgl. resolusjon av 6te august 1926 meddelte konsesjon trer i kraft med den endring som følger av at fabrikkbygningen med understa- sjon ikke omfattes av leien.

Man tillater sig således å innstille:

1. Kontrakter mellem den norske stat som eier av Glomfjord Kraftverk og A/S Haugvik Smelteverk om
 - a. leie av 36 000 kW. og grunn m. v.,
 - b. eventuell leie av ytterligere 36 000 kW. og grunn m. v.,
 - c. leie av hus m. v.,

- vedståes fra statens side uansett at den satte frist 31te oktober 1926 er oversittet.
2. Den A/S Haugvik Smelteverk ved kgl. resolusjon av 6te august 1926, jfr. kgl. resolusjon av 8de oktober 1926 meddelte konsesjon trer i kraft.
 3. Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet bemyndiges til å avgi sådan erklæring som angitt i departementets foredrag av 3dje desember 1926 samt til å selge den i Haugvik beliggende fabrikkbygning m. v. på de i foredraget angitte betingelser.

26. A/S Katfoss Cellulosefabrik.

(Leie av inntil 360 kW. primakraft og inntil 6 000 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk).

Kgl. resol. av 10de desember 1926.

Fra Aktieselskabet Katfos Cellulosefabrik har departementet mottatt et andragende datert 17de juli 1925 bl. a. om tillatelse til å leie inntil 6000 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Man har forelagt saken for Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet som i skrivelse av 6te oktober 1926 har avgitt følgende uttalelse:

«Med påtegningskrivelse av 24de juli 1925 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man til behandling mottatt et andragende av 17de s. m. fra Aktieselskabet Katfos Cellulosefabrik bl. a. om konsesjon på leie av inntil 6000 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Dette andragende er sålydende:

«Vi tillater os herved i henhold til lov av 16de mai 1896 at ansøke det ærede departement om tilladelse — eventuelt tidsbegrænset — til at anlegge en forbindelseslinje fra Drammens Elektricitetsverks kraftstation Gravfos paa Modum over Drammenselven til vort ca. 600 meter længer opp ved elven liggende fabrikanlæg.

Det er hensigten at føre kraftledning ut fra kraftstationens 5 000 volt samleskinner

gjennem oljebrytere og jordkabler til en kabelopføringsmast, anbragt ca. 25 meter fra kraftstationens væg, samt derfra som luftledning til vor fabrikk og ført ind i denne i jordkabler, som fremgår av vedlagte kart. Den nuværende kraftledning fra Gravfos til Katfos vil kunne sløfes ved denne nye linje, som udelukkende vil bli liggende på Drammens Elektricitetsverks og vor grund.

I vor fabriks fyrhus vil bli indsat 2 elektriske kjeler, hver paa 3000 kW. med en spænding av 5000 volt, med nødvendig apparatanlæg. — Planen for anlægget er endnu ikke i alle detaljer utarbeidet, men nødvendige tegninger av kjeleanlægget og ledningen vil i behørig tid før arbeidet paabegyndes bli forelagt Tilsynet for Elektricitetsvesenet.

Vi tillater os videre at ansøke om tilladelse til at overføre paa kraftledningen — eventuelt tidsbegrænset — inntil 6000 kW. spillkraft med en spænding av 5000 volt. — Vi vedlægger et eksemplar av den kontrakt, under hvilken kraften tænkes levert.

Da vi beregner at kunne indspare 7 å 800 tons kul pr. maaned i sommerperioden og naar den fulde kraftmængde kan paaregnes levert, samt forøvrig i forhold til den til enhver tid disponible spillkraftmængde, vil det for os være av den aller største betydning at faa adgang til at utnytte den forholdsvis rimelige spillkraft som herved bydes os, da vor fabriks beliggenhet medfører ekstra store fragtomkostninger paa vort kulforbruk, og vi ogsaa forøvrig arbeider under tildels vanskelige forhold. Det vil selvsagt ogsaa for bygden være av interesse at vort firma av skattehensyn, som stor tømmerkjøper og arbeidsgiver m. m. saavidt mulig faar nyttiggjøre sig de muligheter som kan skapes, til at opveie ulemperne ved at fabrikken ligger saa langt fra eksport- og importhavnen og gjøres konkurransedygtig overfor heldigere beliggende bedrifter.

Da desuten Modums kommunale Elektricitetsverk selv ikke for tiden kan eller efter menneskelig beregning i en nær fremtid vil bli istand til at paata sig en saadan leveranse av spillkraft, ialfald ikke til en pris som tilnærmelsesvis kan by os tilsvarende muligheter, skulde der ikke være hensyn av den art

som skulde kunne anføres mot utførelsen av kraftledning og leveransen fra Gravfos. Da vort firmas arbeidsforhold ligger saadan an, at en hurtig opnaaelse av en lettelse som den dette anlag vil kunne by os, vil være av den allerstørste betydning, tillater vi os høfligst at anmode om at denne sak fremmes saa hurtig som det overhodet er mulig og vil være det ærede departement meget taknemmelig for hvad der maatte bli gjort for at faa en hurtigst mulig avgjørelse av vort andragende.»

Man vedlegger avskrift av den i andragendet påberopte kraftleiekontrakt mellom selskapet og Drammens Elektrisitetsverk.

Fra selskapet har man mottatt en skrivelse av 23de februar 1926 sålydende:

«Idet vi tillater os at henvise til vort indsendte andragende, om koncession paa anlag av en kabel fra Drammens Elektrisitetsverks kraftstation, Gravfos, til vort fabrikanlag paa Modum, samt paa kraftleiekontrakt for indtil 6 000 kW. spildkraft, og senere konference i denne forbindelse, oversender vi vedlagt den ønskede avskrift i bekreftet stand av vor kraftleiekontrakt med Drammens Elektrisitetsverk, den ønskede erklæring fra vort selskaps styre samt et eksemplar av vort selskaps statutter, idet vi beklager at det paa grund av vor direktions formands fravær først nu har været os mulig at skaffe den samlede direktions underskrift paa erklæringen.»

Uten at ville trøtte med gjentagelser av av hvad vi tidligere har fremholdt i forbindelse med vore interesser i spildkraftleveransen, maa vi dog faa nævne at det her dreier sig om leverance av spildkraft for dampfremstilling for avløsning av den import av utenlandsk kul, som nu gjøres for samme øiemed. Med de nuværende reduerte kulpriser, og da man vel maa regne med yderligere reduktion fremover av disse, vil den økonomiske fordel ved at benytte spildkraft vel vanskelig kunne bli hvad vi paaregnet dengang saken oprindelig blev optat, men den vil naturligvis allikevel rumme saapas store muligheter at den vil være av meget stor betydning, saavel for vor bedrift som rent nationaløkonomisk set. —

Hvis imidlertid det standpunkt virkelig blir fastholdt, at en eventuel koncession for spildkraften ogsaa vil komme til at ta med som koncessionspliktig den tidligere løpende kontrakt for motorkraft, vil dette naturligvis medføre saa store betænkeligheter at vi for nærværende ikke sikkert kan avgjøre hvorvidt vi da vil kunne bestemme os for at ta spildkraften. — Det er naturligvis vanskelig for os at ha nogen bestemt mening herom før vi ser koncessionsvilkaarene, men selv om der i disse vises saa stor imøtekommenhet, at de blir meget lempelige, vil vi dog komme i den stilling at motorkraftleveransen blir underkastet en koncessionspligt, som den nu er fri. Vi maa derfor saa sterkt som det er os mulig henstille at vor motorkraftkontrakt blir holdt utenfor koncessionsspørsmålet og altsaa betragtet som en kontrakt for sig av en anden kategori.

Da den av Modum kommune antydede avgift ogsaa har været paa tale, vil vi i denne forbindelse gjerne faa fremholde at en saadan avgift vel ialfall maa fikseses saa lavt at den blir uten praktisk økonomisk betydning, hvis der da ikke helt kan bortsees fra den, idet spildkraftkontrakten ikke gir adgang til yderligere utgifter.

Under forhaabning at der ved denne saks behandling vises størst mulig hensynfuldhet og imøtekommenhet, blir vi forbundne for at faa os forelagt utkast til koncessionsbetingelser, saasnt de er utarbeidet, og tegner.»

Man vedlegger avskrift av den i skrivelser påberopte kontrakt mellom selskapet og Drammens Elektrisitetsverk om leie av motorkraft datert 17de desember 1923. Enn videre vedlegger man et eksemplar av selskaps statutter samt en av dets styre i henhold til erhvervslovens § 24 avgitt erklæring.

Modum herredsstyre har i møte den 23de november 1925 fattet følgende beslutning:

«Under henvisning til uttalelse i saken fra Modum kommunale Elektrisitetsverks styre, og lov av 16de mai 1896 med tillegg og endringer av 19de juli 1912, 26de juli 1916 og 16de juli 1920 og lov av 18de september

1909 samt sakens dokumenter forøvrig anbefales A/S Katfos Cellulosefabriks konsesjonsandragende av 17de juli d. å. om bygning av kraftlinjen Gravfos—Katfos, og kraftleie av inntil 6 000 kW. fra Gravfos kraftstasjon til A/S Katfos Cellulosefabrik på følgende betingelser:

1. Konsesjonens varighet utstrekkes ikke over 15 år.
2. Minst 2 år før nevnte konsesjoner utløper, skal A/S Katfos Cellulosefabrik eller senere eiere opta underhandlinger med Modum kommune om kraftlinjen og kraftleieforholdet etter nevnte konsesjonstids utløp.
3. For kraftoverføringen erlegges en rimelig årlig avgift beregnet pr. 1 000 kW.time til Modum kommune. Avgiften garanteres med et visst årlig minstebeløp.
4. A/S Katfos Cellulosefabrik eller senere eiere tilpliktes minst 2 år før fabrikkens kontrakter med Drammens Elektrisitetsverk om motorkraft utløper, å opta underhandlinger med Modum kommunale Elektrisitetsverk om leie av fabrikkens fornødne motorkraft. Forsåvidt kommunens tilbud er rimelig og konkurransedyktig med andre kraftleverandørers tilbud, skal Modum kommunale Elektrisitetsverk ha fortrinsrett til leveranse av motorkraften direkte eller indirekte.»

Man vedlegger den påberopte uttalelse fra Modum kommunale Elektrisitetsverk, dateret 6te oktober 1925.

Elektrisitetsforsyningen i Buskerud fylke har i skrivelse av 12te desember 1925 til fylkesmannen uttalt følgende:

«Det er av stor økonomisk betydning for de fleste større elektrisitetsverker å ha avsetningsmulighet for sin spillkraft, det vil si den energi som periodevis ikke er optatt av de faste abonnenter, men som uten varsel må kunne skaffes disse tilbake når det trenges, samt eventuell flomkraft etc. Dampanlegg i cellulosefabrikker som med kort varsel kan gå over fra elektrisk fyring til kullfyring må være meget velskikkede spillkraftkonsumenter og da disse dampanlegg krever store energimengder vil omsetningen av spillkraften til

dem være forbundet med små administrasjonsutgifter.

Også nasjonaløkonomisk må sådanne elektriske dampanlegg i cellulosefabrikkene antas å være fordelaktige, da store mengder importert kull derved spares til fordel for et innenlandsk produkt som til og med vanskelig kan bli nyttiggjort på annen måte og ikke krever vesentlige økede utgifter for elektrisitetsverkene. Hvis utgiftene for renter, amortisasjon og vedlikehold av de elektriske dampanlegg ikke overstiger prisen på de sparte kull, så vil den nasjonaløkonomiske betydning av sådanne anlegg være oplagt.

Sådanne anlegg byr også fabrikkene en viss sikkerhet mot driftstans i tider da kulltilførselen f. eks. på grunn av grubestreik og lignende kan være vanskelig og kostbar.

A/S Katfos Cellulosefabriks plan om å utnytte ledig elektrisk energi til fremstilling av damp har således i mange henseender så stor interesse, at den bør søkes realisert.

Det er dog en lite heldig ordning både for fabrikkene og nasjonaløkonomisk at en enkelt kraftkilde erholder monopol på spillkraftleveransen, spesielt i dette distrikt, hvor forhåndenværende ledningsnett tillater overføring av spillkraft fra de fleste store kraftanlegg på østlandet, særlig fra Nore som må antas periodevis og ihvertfall etter hver ny utvidelse av anlegget å ha store mengder spillkraft disponibel.

Den beste ordning vilde det derfor være om Modum kommunale Elektrisitetsverk var formidler av energileveringen innen herredet, likegyldig fra hvilket kraftverk energien til enhver tid kan skaffes tilveie. Fabrikkene kunde da få spillkraft fra Gravfoss når dette verk har disponibel energi, eller fra andre kraftkilder når disse har disponibel energi, idet Modum kommunale Elektrisitetsverk forutsettes å treffe avtaler med de forskjellige kraftanlegg og eiere av overføringsanlegg som kommer i betraktning om spillkraftleveranse.

Da imidlertid for tiden spillkraft kun kan ventes levert fra Gravfoss i de mengder som det her er tale om og Drammens Elektrisitetsverk dessuten vil skaffe fabrikkene to elektriske kjeler på hver ca. 3 000 kW. samt det elektriske anlegg hertil med montasje

av samtlige deler på rimelige avbetalingsvilkår, så bydes derved fabrikken så gunstige vilkår for realisasjonen av dens plan at Modum kommunale Elektrisitetsverk vanskelig kan by noget lignende for øieblikket.

Under henvisning til foranstående og beslutning av Modum herredsstyre av 23de november i år, samt på betingelse av at Modum kommunale Elektrisitetsverk nårsom helst i konsesjonstiden med 3 måneders varsel skal kunne gå inn i kontrakten mellem A/S Katfoss Cellulosefabrik og Drammens Elektrisitetsverk i Drammens Elektrisitetsverks sted mot å erstatte Drammens Elektrisitetsverk det endnu ikke amortiserte beløp for kjeleanlegget med tilhørende elektrisk utrustning anbefales A/S Katfoss Cellulosefabriks andragende om konsesjon på kraftlinje Gravfoss—Katfoss og forbruk av inntil 6 000 kW. spillkraft fra Gravfoss innvilget.»

Fylkesmannen i Buskerud fylke har i påtegningsskrivelsen av 15de desember 1925 henholdt sig til det av elektrisitetsforsyningen anførte.

Under 29de april 1926 oversendte man selskapet et utkast til konsesjonsbetingelser, hvorefter man fra dette har mottatt en skrivelse av 29de juli 1926 sålydende:

«Vi har rigtig mottat Deres ærede skrivelse av 26de ds. og beklager at vi ikke tidligere har kunnet besvare skrivelsen av 29de april, men de undersøkelser og overveielser, som vi har fundet det nødvendig at gjøre i anledning de mottagne konsesjonsbetingelser har trukket saa længe ut, at vi først nu mener at vi har den fornødne oversigt.

Vi er opmerksomme paa og sætter megen pris paa den imøtekommenhet og forstaaelse, som konsesjonsbetingelserne gir uttryk for sammenlignet med de fordringer som var opstillet av de kommunale myndigheter paa Modum, men finder dog efter grundig overveielse at der er et par punkter som vi maa rette en indstændig henstilling om at faa lempet paa, da vi ellers ikke mener at kunne binde os til konsesjonen, saa gjerne som vi vilde faa denne fra alle synspunkter og saavel for vort firma som for kommune og og-

saa nationalt seet heldige og naturlige ordning gjennomført.

Det gjælder først den i betingelsernes punkt 11 indtagne bestemmelse om «Fattigfond», som vi maa bede om at faa strøket, dels fordi den i sine konsekvenser vil kunne bli saa farlig for en bedrift som vor, at vi anser den for helt uantagelig og dels fordi vi mener, at den vel ikke for kommunen kan ha saa stor praktisk betydning her, hvor det gjælder en bedrift som allerede har arbeidet henimot 30 aar og som vel efter menneskelig beregning vil fortsætte saa længe der findes tømmer i vassdraget. Loven sigtet jo heller ikke ved sin tilblivelse paa denslags bedrifter, men paa anlæg som gruber og andre av mere flygtig natur.

Videre maa vi henstille at den stipulerte avgift paa spildkraften frafalder, da det jo her gjælder benyttelse av spildkraft som erstatning for nu importerte kul, og de kalkyler paa hvilke leveransen eventuelt blir basert er saa snaue og litet rummelige, at leveransen virkelig ikke vil kunne taale selv en saa pass beskeden ekstra belastning. Vi har nøie gjennomgaat dette paany efter betingelsernes mottagelse, men kan ikke komme til andet resultat. Da leveransen av primær kraft jo ligger under 500 HK. og saaledes ikke er forutsat underkastet koncession tør vi vel gaa ut fra at der heller ikke for denne vil kræves nogen avgift.

Som allerede nævnt beklager vi meget det tidsspilde som allerede har opstaaet i denne saks fremme, men som denne gang ikke har kunnet undgaaes, da vi ikke har ønsket at fremkomme med anmodning om lempninger, som ved overveielse kunde tænkes at kunne undgaaes, men vi haaber at det ærede Hovedstyre velvillig vil ta saken under fornyet behandling saa hurtig som det kan la sig gjøre, saa vi eventuelt kan faa indsat og tat i bruk dampanlegget for spildkraften og faa nytte av det hurtigst mulig under de raadende yderlig vanskelige tider og faa redusert vor videre import av de kostbare kul til det minst mulige.»

Hovedstyret vil, efter det foreliggende anbefale at der meddeles A/S Katfos

Cellulosefabrik tillatelse til å leie inntil 360 kW, prima kraft (motorkraft) samt inntil 6 000 kW, spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for en tid av 15 — femten — år regnet fra konsesjonens datum.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sete her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av kraft.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende regjeringsdepartement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW, pr. døgn etter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Kraften må ikke uten samtykke av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet benyttes til annet enn til forsyning av selskapets fabrikanlegg og den omhandlede spillkraft må ikke uten Hovedstyrets samtykke benyttes til annet enn til fremstilling av damp.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende regjeringsdepartement, såfremt det av almene hensyn finner føie til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske arbeidere og funksjonærer.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de

har hatt fast bopel her i riket det hele siste år likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norsk arbeide og norsk materiell forsåvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegger selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgif-

ter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementet samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

9. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de betingelser som til kontroll med overholdelsen av de foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet etter nærmere bestemmelse av departementet.

10. Sikkerhetsstillelse.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dettes drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av 5 000 — fem tusen — kroner — etter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

11. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Undlatelse av å stille den i foranstående post 10 omhandlede sikkerhet samt overtredelse av postene 2, 4 og 9 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Med hensyn til de foreslåtte konsesjonsbetingelser skal man bemerke følgende:

Utkastet inneholdt bestemmelser om avgift til staten og kommuner samt om fattigfond.

Efter det av selskapet i ovennevnte skrivelse av 29de juli 1926 anførte har man imidlertid funnet at de nevnte bestemmelser ikke bør medtas.

Utkastet inneholdt også den vanlige bestemmelse om «kunstig forhøielse av priser». Da imidlertid trustloven av 12te mars 1926 nu er trått i kraft er heller ikke denne bestemmelse medtatt.

For øvrig er de nu foreslåtte konsesjonsbetingelser overensstemmende med det ovennevnte utkast.

Behandlet i hovedstyremøter den 21de april og 1ste oktober 1926.

Man vedlegger avskrift av skrivelse av 30te august 1926 herfra til Justisdepartementet og av dettes svarskrivelse av 23de september s. å. samt sakens øvrige dokumenter.»

Man vedlegger avskrift av vedkommende krafleiekontrakter, selskapets vedtekter og en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale, siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Departementet vil anbefale at der i henhold til ovennevnte lovs kap. IV meddeles selskapet tillatelse til å leie inntil 360 kW. prima kraft og inntil 6 000 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk.

Som det vil sees har Hovedstyret i nærværende tilfelle ikke funnet at det bør pålegges selskapet å erlegge avgifter til stat og kommuner eller å opsamle fattigfond.

Departementet kan efter omstendighetene slutte sig hertil og vil anbefale at tillatelse meddeles på de av Hovedstyret foreslåtte vilkår, dog med følgende forandringer:

Post 4. I stedet for «Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet» i 1ste og 2den linje og «Hovedstyret» i 4de linje settes «Kongen» (kfr. konsesjonslovens § 23, punkt 2).

Post 8 gis følgende tilføielse:

«Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.»

Man tillater sig således å

innstille:

Det tillates A/S Katfos Cellulosefabrik i medhold av lov av 14de desember 1917 nr. 16, kap. IV å leie inntil 360 kW. prima kraft (motorkraft) samt inntil 6 000 kW. spillkraft fra Drammens Elektrisitetsverk på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 10de desember 1926 inntatte betingelser.

27. A/S Risør Træmassefabriker.

(Leie av inntil 4 200 el. HK. fra et pro-
jekt anlegg ved Kilandsfoss).

Jfr. bind XII nr. 5.

Kgl. resol. av 22de desember 1926.

Fra advokat Arne Magus, Oslo, på vegne av A/S Risør Træmassefabriker har departementet mottatt et andragende av 15de august 1925 om konsesjon på leie av kraft fra Kilandsfoss.

Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet, hvem denne sak er forelagt, har i skrivelse av 6te november 1926 avgitt en erklæring sålydende:

«Vedrørende A/S Risør Træmassefabriker.

Kraftleie fra Kilandsfoss.

Med skrivelse av 20de august 1925 fra det ærede departements vassdragsavdeling har man mottatt et andragende av 15de s. m. fra advokat Arne Magnus på vegne av A/S Risør Træmassefabriker om konsesjon på leie av kraft fra Kilandsfoss.

Dette andragende er sålydende:

«Paa vegne av A/S Risør Træmassefabriker tillater jeg mig herved at ansøke om at der maa bli meddelt selskapet koncession paa leie av kraften fra Kilandsfoss. Denne foss eies av generaldirektør Blakstad og agtes utbygget av ham eller om koncession oppnaes av et dannendes selskap og beregnes at ville gi efter regulert vandføring ca. 3 500 HK.

Kraften skal benyttes til drift av selskaps fabriker i Risør, der paa det nærmeste er færdigbygget for en produktion av 20—25 000 tons vaat træmasse. Der er foreløbig installert maskineri for en produktion av 10—12 000 tons.

Fabrikken leier nu 1200 kW. fra Aust Agder fylkes kraftstation, men da denne kraftmængde er for knap, er det nødvendig for selskapet at skaffe sig yderligere kraft andensteds fra.

Jeg har tidligere oversendt departementet utskrift av konstituerende generalforsamling hvorav vil sees selskaps organisation.»

Man vedlegger avskrift av kraftleiekontrakten datert 5te februar 1926, hvorav vil

sees at det kraftkvantum som skal leies er inntil 4 200 el. HK.

Åmli herredsstyre har i møte den 21de september 1925 anbefalt den søkte konsesjon gitt med det forbehold at all skade blir erstattet og at den rett som herredet har til kraft forbeholdes, og på den bestemte betingelse at til utbygningen av fossen og linjen og hvad dermed står i forbindelse brukes utelukkende folk fra Åmli.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Aust-Agder har i skrivelse av 3dje oktober 1925 til fylkesmannen i Aust-Agder fylke på det bestemtteste frarådet at konsesjon gis før det er bragt på det rene at kraften ikke kan leveres på antagelige betingelser fra Aust-Agder Kraftverk. Han bemerker for øvrig at der til den økede produksjon antagelig ikke trenges mer enn 800 à 1 000 kW. og at der således i Kilandsfoss blir tilovers omkring 1 500 kW., der kan bli utbudt Risør kommune eller andre i konkurranse med Aust-Agder Kraftverk og Arendals Elektrisitetsverk som nu begge har ledninger til Risør. Innvilges konsesjon på kraftleien vil — uttaler overingeniøren videre — selskapet sannsynligvis også komme til å søke konsesjon på kraftledning og der kan da i tilfelle bli 3 kraftledninger side om side til Risør.

Froland herredsstyre har i møte den 31te oktober 1925 uttalt følgende: «Efter det foreliggende kan den ansøkte konsesjon ikke anbefales.»

Fylkesmannen i Aust-Agder fylke har i skrivelse hertil av 12te november 1925 frarådet konsesjon på det nuværende tidspunkt.

A/S Risør Træmassefabriker opplyser i skrivelse hertil av 29de desember 1925 bl. a. at det er dets mening å øke produksjonen, ikke som overingeniøren har gått ut fra til 25 000 tonn, men til 50 000 tonn og at det hertil trenger den hele kraft fra Kilandsfoss såvelsom den kraft det nu leier, samt at det i ett år har forhandlet med Aust-Agder Kraftverk om ytterligere kraftleie-

ranse og at kraftverket under forhandlingene «snart ikke har hatt noget å leie bort og snart litt.» Forhandlingene har — oplyser selskapet videre — endelig resultert i et kontraktstilbud som kun omfatter en liten brøkdel (500 kW.) av hvad selskapet trenger og som for øvrig også er uantagelig.

Hvad kraftverkets anførsel om 3 kraftledninger angår oplyser selskapet at det er dets ønske å få kraften transportert ad kraftverkets ledninger og at det derfor vil stå på dette om der skal bygges en ny ledning.

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Aust-Agder har i skrivelse av 7de januar 1926 til fylkesmannen i Aust-Agder fylke i anledning av A/S Risør Træmassefabrikkers ovennevnte skrivelse av 29de desember 1925 bl. a. anført følgende:

«I nævnte koncessionsandragende er kun nævnt en produktion av 25 000 ton og i min paategning har jeg derfor ment at maatte holde mig til de foreliggende opgaver.

At der av og til har tilflydt dagspressen forlydende om at fabrikken skulde utvides til 40 000 å 50 000 tons produktion pr. aar fandt jeg ikke at kunne tillægge nogen betydning saalænge dette ikke var nævnt i andragendet.

Den kraftmængde som er nødvendig til at utvide produktionen til 20 000 å 25 000 tons aarlig mener jeg kraftverket vil kunne levere til konkurrerende priser.

Naar Træmassefabrikkerne nu i en senere skrivelse oplyser at det er meningen at utvide til en produktion av ialt ca. 50 000 tons aarlig, saa stiller dette saken i en anden stilling. Den til en saadan utvidelse nødvendige kraftmængde er det lite sandsynlig at kraftverkets styre og raad vil kunne paata sig at levere til Risør Træmassefabrikker.»

Fylkesmannen har i skrivelse hertil av 11te januar 1926 idet han oversender overingeniørens nevnte skrivelse av 7de s. m. uttalt at han fremdeles bestemt fraråder at der gis konsesjon på det nuværende tidspunkt.

Risør bystyre har i møte den 22de januar 1926 avgitt følgende uttalelse:

«Risør bystyre er gjort bekjent med at der søkes lagt hindringer iveien for at Risør Træmassefabrikker skaffer sig den fornødne kraft til fabrikanleggene. I den anledning uttaler bystyret ønsket om at der må bli gitt Risør Træmassefabrikker enhver lettelse med hensyn til anskaffelse av den nødvendige kraft.

Det fremgår av dokumentene at Risør Træmassefabrik ikke kan få den kraft av Aust Agder, som det trenger. Risør Træmassefabrikker agter å beholde den kraft de har leiet selv om Kilandsfoss blir utbygget.

Fabrikanleggene er av betydelig interesse for Risør by og tilliggende distrikter til lettelse av arbeidsledigheten, likesom byen i anledning fabrikanlegget har anlagt vannverk, hvis anleggsomkostninger for en vesentlig del amortiseres ved den vandavgift, som man oppebærer av fabrikken. Byen har derhos inntekt av anlegget i form av skatter og skibsavgifter.»

Fylkesmannen har i anledning av Risør bystyres uttalelse i skrivelse hertil av 25de februar 1926 anført følgende:

«Det har ikke vært min mening å legge hindringer iveien for fremme og utvikling av Risør bys interesser, men alene at fremheve at der bør tas hensyn til Aust-Agder Kraftverks interesser.

Det henstilles til det ærede Hovedstyres overveielse om saken kan ordnes således at både fylkets kraftverks og Risør bys interesser tilgodesees.

Under forutsetning herav har jeg intet at bemerke ved at konsesjon meddeles.»

Elektrisitetsdirektøren har den 24de februar 1926 ført muntlige forhandlinger med en representant for selskapet samt med overingeniøren og fylkesmannen. Disse forhandlinger resulterte i at de to sistnevnte frafalt sine betenkeligheter mot at konsesjon gis.

Man har derefter oversendt såvel advokat Magnus som fylkesmannen i Aust-Agder fylke et forslag til konsesjonsbetingelser.

Advokat Magnus har i skrivelse

hertil av 12te mars 1926 gjort følgende bemerkninger til utkastet:

«Punkt 1. Tillatelsen bedes utstrakt til 60 aar.

Punkt 8. Det var ønskelig om kravet paa avstaaelse av 10 pct. av den leiede kraft kunne bortfalde. Forholdet er, som jeg tidligere har redegjort for, at selskapet har leiet 1700 hestekræfter fra Aust-Agder fylke paa 10 aar. Denne kraft med tillæg av den kraft som faaes fra Kilandsfoss er nødvendig til driften av fabrikken. Efter punkt 8 kan selskapet komme i den situation at det ikke alene mister den leiede kraft fra fylket, men ogsaa maa avstaa endel av kraften fra Kilandsfoss, hvorved selskapet vil komme til å mangle tilstrekkelig kraft til driften av sin fabrik.

Punkt 9. Efter punkt 9 skal der betales leie fra tilladelsens meddelelse. Dette bedes forandret derhen at avgiften betales fra den dag kraften tages i bruk eller er utbygget. Om ønskes kan der sættes en frist for utbygningen, f. eks. 3 aar.»

Overingeniøren for elektrisitetsforsyningen i Aust-Agder har i skrivelse av 22de mars 1926 til fylkesmannen i Aust-Agder fylke anført følgende:

Tilbaksendes herr fylkesmannen i Aust-Agder idet jeg tillater mig å meddele at jeg i henhold til de ved elektrisitetsdirektør Norberg Schulz' nærvær hersteds givne oplysninger om at der vil bli tatt det fornødne hensyn til sikring av fylkets interesser ved meddelelsen av konsesjon for kraftoverføringen, tillater jeg mig å anbefale at den søkte konsesjon blir meddelt A/S Risør Træmassefabrikker.

Til det oversendte utkast til konsesjonsbetingelser tillater jeg mig å bemerke:

I bestemmelsen om kraftavståelse punkt 8 bør enten søkes fastsatt en bestemt rimelig pris eller det bør bestemmes at prisen ikke skal være høiere enn produksjonsprisen med tillegg av eventuelle overføringsomkostninger.»

Fylkesmannen har i påtegnings-skrivelse av 20de april 1926 på overingeniørens nevnte skrivelse av 22de mars s. å. anført følgende:

«Saken har ikke vært forelagt vedkommende herredsstyret. Jeg henholder mig til og henviser til overingeniørens foranstående uttalelse og har for øvrig intet særlig at bemerke.»

Hovedstyret vil efter det foreliggende anbefale at der meddeles A/S Risør Træmassefabrikker tillatelse til å leie av generaldirektør Ragnvald Blakstad inntil 4200 el. HK. fra et projektert anlegg ved Kilandsfoss på følgende betingelser:

1. Leietid.

Tillatelsen gjelder for en tid av 50 — femti — år regnet fra konsesjonens datum.

2. Styre og kapital.

Selskapets styre skal ha sitt sæte her i riket og skal til enhver tid utelukkende bestå av norske statsborgere.

Av selskapets aksjer skal minst to tredjedeler til enhver tid befinne sig på norske hender.

3. Overdragelse av energi.

Den kjøpte energi kan ikke overdras videre uten samtykke av vedkommende departement eller for nogen del avgis til utlandet uten tillatelse av Kongen.

Handler selskapet herimot skal det for hver gang erlegge en konvensjonalbot av inntil kr. 1,00 — en krone — pr. kW. pr. døgn efter departementets nærmere bestemmelse.

4. Kraftens anvendelse.

Kraften må ikke uten samtykke av Hovedstyret for Vassdrags- og Elektrisitetsvesenet benyttes til annet enn forsyning av A/S Risør Træmassefabrikkers bedrifter i Risør — heri ikke innbefattet funksjonær- og arbeiderboliger.

Forsåvidt selskapet anvender energien til bedrift som ved røk, giftige gassarter eller på annen måte virker skadelig på omgivelsene skal vedkommende departement, såfremt det av almene hensyn finner grunn til å gripe inn, anerkjennes som rett saksøker i anledning av mulige overtredelser av nabolovgivningen.

5. Norske arbeidere og funksjonærer.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget såvidt mulig benytte arbeidere og funksjonærer som har norsk innfødsrett eller statsborgerrett. Dog kan tillates benyttet fremmede arbeidere og funksjonærer når de har hatt fast bopel her i riket det hele siste år, likesom vedkommende departement kan tilstede undtagelser fra denne regel, når spesiell fagkunnskap eller øvelse eller lignende hensyn gjør det nødvendig eller særlig ønskelig.

For hver dag nogen i strid med foranstående bestemmelser er i selskapets tjeneste erlegges til statskassen efter departementets nærmere bestemmelse en løpende mulkt stor inntil 50 — femti — kroner for hver person.

6. Norsk arbeide og materiell.

Selskapet skal ved bygning og drift av anlegget anvende norsk arbeide og norsk materiell for såvidt dette kan fåes like godt, tilstrekkelig hurtig og for en pris som ikke overstiger prisen på utenlandsk med mere enn 10 — ti — procent.

I tilfelle av tvist herom avgjøres spørsmålet av vedkommende departement.

Departementet kan tilstede undtagelser fra regelen om anvendelse av norsk arbeide og materiell, når særegne hensyn gjør det påkrevet.

For overtredelse av den i nærværende post omhandlede bestemmelse erlegges selskapet for hver gang efter avgjørelse av departementet en mulkt av inntil 15 — femten — procent av verdien. Mulkten tilfaller statskassen.

7. Forsikring.

Tegning av nye forsikringer skal fortrinnsvis skje i norske selskaper hvis disse byr like fordelaktige betingelser som utenlandske.

8. Kraftavståelse.

Selskapet er forpliktet til å avstå inntil 10 pct. av den leiede kraft til de kommuner, derunder også fylkeskommuner som Kongen bestemmer.

Kraften leveres til samme pris og på samme vilkår som efter leiekontrakten gjelder for selskapet og kan forlanges uttatt efter departementets bestemmelse i kraftstasjonen eller fra fjernledningen eller fra ledningsnettet enten dette tilhører selskapet eller vannfallets eier.

Forårsaker kraftens uttagelse økede utgifter, bæres disse av den som uttar kraften. Avbrytelse eller innskrenkning av leveringen som ikke skyldes vis major, streik eller lock-out må ikke skje uten departementets samtykke.

Selskapet har rett til å forlange et varsel av ett år for hver gang kraft uttas.

Opsigelse av konsesjonskraft kan skje med 2 års varsel. Opsagt kraft kan ikke senere forlanges avgitt.

9. Avgift.

Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges en årlig avgift til staten av kr. 1,00 — en krone — pr. el. HK.

Avgiften forfaller til betaling ved årets utgang. Erlegges den ikke til forfallstid svarer derefter 6 pct. årlig rente.

De nærmere bestemmelser om avgiftens beregning og erleggelse fastsettes av vedkommende departement.

10. Utgifter til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier m. v.

Selskapet er forpliktet til i den utstrekning som fylkesveistyret bestemmer å erstatte utgiftene til vedlikehold og istandsettelse av offentlige veier, broer og kaier hvor disse utgifter blir særlig øket ved anleggsarbeidet eller ved transporter til og fra bedriften. Veier, broer og kaier som selskapet anlegger skal stilles til fri avbenyttelse for almenheten for såvidt vedkommende departement finner at dette kan skje uten vesentlige ulemper for bedriften.

11. Fattigfond m. v.

Selskapet er forpliktet til å opsamle et fond til sikring for vedkommende fattigkommune overensstemmende med de regler som i lov om fattigvesenet av 19de mai 1900 kap. 4 er gitt om bergverker.

Hvis det senere ved lov blir bestemt, overgår fondet til et for det hele land eller for visse deler av landet felles fond som fortrinsvis skal tjene til sikring for kommunene, men som også skal kunne benyttes til andre formål til beste for arbeiderne, alt etter nærmere regler som Kongen gir.

12. Kontroll.

Selskapet har å underkaste sig de bestemmelser som til kontroll med overholdelsen av foranstående betingelser måtte bli truffet av vedkommende departement.

De med kontrollen forbundne utgifter erstattes det offentlige av selskapet efter nærmere bestemmelse av departementet.

13. Sikkerhetsstillelse.

For oppfyllelse av de forpliktelser som ved anlegget eller dettes drift pådras likeoverfor andre og for overholdelse av de i konsesjonen fastsatte betingelser skal der stilles sikkerhet for et beløp av kr. 10 000,00 efter nærmere bestemmelse av vedkommende departement.

14. Overtredelse av konsesjonsbetingelsene.

Undlatelse av å stille de i foranstående post 11 og 13 omhandlede fond samt overtredelse av postene 2, 4 og 12 medfører tap av konsesjonen, hvis ikke forholdet blir bragt i orden efter reglene i lov om erhvervelse av vannfall, bergverk og annen fast eiendom av 14de desember 1917 nr. 16 §§ 31 og 32.

Med hensyn til de foreslåtte konsesjonsbetingelser skal man bemerke følgende:

Ad post 1. I det advokat Magnus og fylkesmannen oversendte utkast er der satt en tidsbegrensning av 40 år som nu er forøket til 50 år, hvad advokat Magnus underhånden har erklært sig tilfreds med.

Ad post 8. Siste ledd om opsigelse av konsesjonskraft i de nu foreslåtte betingelser var ikke medtatt i utkastet.

Ad post 9. 1ste avsnitt i utkastets post 9 er sålydende:

«Av den kraft hvorav der skal betales leie erlegges fra tillatelsens meddelelse en år-

lig avgift til staten av kr. 1,00 — en krone — pr. el. HK.»

Efter det av advokat Magnus i ovennevnte skrivelse anførte har man funnet å burde la ordene «Fra tillatelsens meddelelse» utgå.

Utkastet inneholdt den tidligere vanlige bestemmelse om kunstig forhøielse av priser. Denne bestemmelse er nu efterat «Trustloven» er trådt i kraft sløifet.

For øvrig er de nu foreslåtte konsesjonsbetingelser overensstemmende med det omhandlede utkast.

Selskapets vedtekter samt erklæring i henhold til erhvervslovens § 24 blev det ærede departement tilstillet med skrivelse herfra av 23de desember 1924 angående et andragende fra selskapet om leie av 1 200 kW. fra Aust-Agder Kraftverk.

Sakens dokumenter vedlegges.

Behandlet i hovedstyremøter den 18de juni og 2den november 1926.»

Man vedlegger avskrift av vedkommende kraftleiekontrakt, selskapets vedtekter og en i henhold til konsesjonslovens § 24 avgitt erklæring fra selskapets styre om at der ikke foreligger nogen avtale, siktende til å overdekke det virkelige forhold med hensyn til selskapets bestyrelse.

Av Hovedstyrets fremstilling vil sees, at fylkesmannen og fylkets overingeniør ikke lenger fastholder de betenkeligheter, som oprindelig blev fremholdt av dem i anledning av den ansøkte konsesjon.

Selskapet leier av fylkets kraftverk 1 700 kW., som det ifølge advokat Arne Magnus' skrivelse av 12te mars 1926 fremdeles vil trenge foruten den kraft det kan få fra Kilandsfoss, og som er nødvendig for den påtenkte utvidelse av fabrikkene. Denne kraft har fylket ikke kunnet påta sig å levere, jfr. overingeniørens skrivelse av 7de januar 1926. Idet man forøvrig særlig henviser til Risør bystyres uttalelse om den betydelige interesse fabrikkene har for byen og tilliggende distrikter, vil departementet overensstemmende med Hovedstyret anbefale, at det tillates A/S Risør Træmassefabriker å leie det i kraftleiekontrakten nevnte kraftkvantum av inntil

4 200 el. HK. fra det projekterte anlegg ved Kilandsfoss, tilhørende generaldirektør Ragnvald Blakstad.

Med hensyn til betingelsene for tillatelsen finner departementet å kunne slutte sig til Hovedstyrets forslag, hvori bl. a. er medtatt bestemmelser om leietid 50 år, kraftavståelse til kommuner, avgifter til staten kr. 1,00 pr. el. HK., fattigfond og sikkerhetstillegg.

Man tillater sig således å

innstille:

I henhold til lov av 14de desember 1917 nr. 16 kap. IV meddeles A/S Risør Træmassefabriker tillatelse til å leie inntil 4 200 el. HK. fra et projektert anlegg ved Kilandsfoss, tilhørende generaldirektør Ragnvald Blakstad, på de i Arbeidsdepartementets foredrag av 22de desember 1926 anførte betingelser.